

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakir nad Celikami, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni "Dobrodo" v Gorici pri Gorani (Italija), od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni "Globe" pod italjskim pritiskom, do 7. maja 1945 v tiskarni "Globe" v Trstu, od 8. maja 1945 pa v tiskarni "Globe" v Trstu. Je izšla zadnja številka, ki je vsebovala tiskovno napoved, da bo DNEVNIK v prihodnosti suženjski tiskovnik.

TRST - Ul. Montecchi 6 - Tel. 040 7786300

GORICA - Drevored 24 maggio 1 - Tel. 0481 533382

CEDAD - Ul. Ristori 28 - Tel. 0432 731190

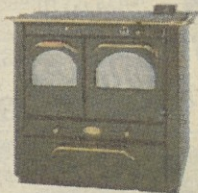
1500 LIR POSTNINA PLAČANA V GOTOVINI
Spedizione in abbonamento postale 45%
Art. 2, comma 20/b, legge 662/96 - Filiale di Trieste

CARSO
last. Giraldi R.

OKRASNE PEČI
VGRADNE PEČI
ZA KAMINE

SPECIALIZIRANA TRGOVINA
ZA STEDILNIKE NA DRVA

NABREŽINA (TS)
Trg sv. Roka 105

tel. 040/200238

ČETRTEK, 31. DECEMBRA 1998

EKONOMIJA / EPOHALNI DOGODEK

Evro: danes določitev uradne vrednosti

Opoldne v Bruslju sklep Evropske komisije
Optimizem ministra Carla A. Ciampija

BRUSELJ - Izvršna komisija Evropske unije bo danes uradno naznanila Evropi in svetu rojstvo nove evropske valute evro in njeno vrednost v primerjavi z denarjem enajstih držav, ki so za sedaj pristopile v nov monetarni sistem. Slo bo nedvomno za zgodovinski dogodek, za katerega vlada povsod veliko zanimanje in pričakovanje.

Politične in monetarne oblasti so se sporazumele za postopno uvajanje novega denarja, da bi tako kar se da preprečile tehnične in psihološke težave, ki jih bodo spremembe gotovo povzročile. Itali-

janski gospodarski minister Carlo Azeglio Ciampi, eden glavnih pobudnikov evra, je optimist in je prepričan, da se bodo Italijanke in Italijani precej hitro in brez večjih težav prilagodili novi valuti. Ciampi bo danes zjutraj osebno prisostvoval predstavitvi prvega »italijanskega« evra, kar bo zanj gotovo tudi lepo osebno doživetje in seveda veliko zadovoljenje.

Kotacija evra v primerjavi z državnimi valutami bo, kot rečeno, znana šele danes opoldne. Po napovedih kaže, da se bo sukala okrog 1950 lir, kar lah-

ko sklepamo po zadnji včerajšnji kotaciji ECU, ki je bila včeraj 1914 lir.

Predstavniki centralnih bank enajstih evropskih držav se bodo sestali že dopoldne, ko se bodo dokončno sporazumeli se o zadnjih organizacijskih zadevah v zvezi z uvedbo evra. Bankirji bodo v bistvu pripravili vse potrebno za formalne in slovesne sklepe izvršne komisije, neke vrste vlade Evropske komisije, ki bo z evrom dobila se dodatno oblast in pristojnosti. Za združeno Evropo bo danes nedvomno velik praznik.

JEMEN / SREČEN ZAKLJUČEK

Ugrabitelji izpustili 4 nemške državljane

Protislovne verzije o umoru drugih štirih talcev, treh Britancev in Avstralca

POLITIKA / DEŽELNA SKUPŠČINA

Levi demokrati in sindikati ostro kritični do zakona v korist »domorodcev« v FJK

TRST - Levi demokrati in sindikati zelo kritično ocenjujejo deželni zakon, ki uvaja prednosti za ljudi s stalnim bivališčem v FJK pri javnih natecajih, ljudskih stanovanjih in podobno.

Igor Dolenc je zgoraj omenjeni zakon ocenil kot sad korporativisti-

cne in ozkogledne miselnosti, ki postavlja naslo izven normalne evropske stvarnosti. Gre za škodljivo in nevarno pot, ki bo mimo kulturnih ocen, ustvarila nova neskladja v sami FJK in naslo stvarnost še bolj oddaljila npr. od soslednjega Veneta. Po mnenju deželnega sve-

tovalca Bruna Zvecha zakon uvaja nesprejemljive diskriminacije in je odraz najbolj nazadnjaške politične kulture Severne lige.

Podobne negativne ocene prihajajo iz vrst deželnih vodstev sindikalnih zvez CGIL in CISL.

Na 2.strani

»NO-FLY ZONE« / IRAČANI STRELJALI PROTI LETALOM

Spet incident nad Irakom

Vsa ameriška in britanska letala so se vrnila v svoja oporišča

Ameriški F-16CJ med izvidniškim poletom nad severnim Irakom, medtem ko je včeraj prišlo do incidenta v južnem delu Iraka (Telefoto AP)

Na 10. strani

Zmema rast goriškega gospodarstva

GORICA - Predsednik goriških industrijcev Emilio Sgarlata je v obračunu leta 1998 navedel, da se je nadaljeval pozitiven trend zmerne rasti in utrjevanja gospodarstva s porastom investicij, dejavnosti in delovnih mest. Stopnja brezposelnosti ostaja kljub temu zaskrbljujoča, nove skrbi pa povzroča nevarnost omejitve področij, ki koristijo sredstva evropskega Objekta 2, kar bi za Gorico imelo težke posledice v obdobju preobrazbe gospodarstva zaradi vstopa Slovenije v EU.

Na 33. strani

Obvestilo bralcem

Kot ostali italijanski časopisi tudi Primorski dnevnik jutri, 1. januarja ne bo v kioskih. Naslednja številka Primorskega dnevnika bo izšla 2. januarja.

V nedeljo, 3. januarja pa bomo objavili razpis tradicionalnih izletov Primorskega dnevnika s programi potovanja, ceno in pogoji za vpis.

Uredništvo

ZADRUGA PRIMORSKI DNEVNIK

želi vsem svojim članom in sodelavcem

uspehov polno leto 1999

SKZ SLOVENSKA KULTURNO-GOSPODARSKA ZVEZA

želi prijetno praznovanje in mnogo uspehov v novem letu 1999

vsem članicam in članom in vsej slovenski narodnostni skupnosti v Italiji

ŠUSHMEL

ZASTOPNIK ZA PRODAJO IN SERVIS

že 50 let izdeluje registerske blagajne od najenostavnejše do najpopolnejše

SREČNO NOVO LETO

PRIPRAVLJENI SMO ZA EVRO! VI TUDI?

Nasha ponudba: registerska blagajna od 900.000 lir + IVA, s prevzemom stare, do izkoriščenja zaloge.

TRST, Ul. S. Francesco 11 - Tel. 040-370802

Brezplačna predstavitev v vašem obratu
Na razpolago tudi elektronske tehtnice.

TOBAKARNA -
PRODAJALNA
CASOPISOV IN IGRAC
Lili Kebar
BAZOVICA - Tel. 040.226321
Ulica Igo Gruden 72

TRGOVINA OBLACIL IN USNJNIH IZDELKOV
RENATO
Ulica Kosovel 11 - Bazovica
vošči srečno novo leto

MESNICA
Čufar Marjan
BAZOVICA
Ul. I. Gruden 35
Tel. 040.226786

chromas IMPORT EXPORT
KRISTAL, PORCELAN, GOSPODINJSKA OPREMA
GOSTINSKA OPREMA in OPREMA ZA PEKARNE
BAZOVICA, UL. S. KOSOVEL 9, TEL. 040.226818

Elettricità
MAURI p.i. Ezio
• načrti, instalacije, vzdrževanje
• posebne varosne naprave
• telematske mreže
• električne napeljave
DOMJO 61 (Dolina)
Tel. 040.280591
0335349945

zlatarna Tuli
zlato - srebro - nakit
BOLJUNEC 45 - Tel. 040.228092

GOSTILNA.
NA VAGI ALLA PESA
last. Olga Gustini
DOMAČA KUHINJA
BAZOVICA
Ul. I. Gruden 29
Tel. 040.226429

GRADBENI MATERIAL
Igor Čok
LONJER 236 - TEL. 040.910124

EUROSAVA
Ulica Cicerone, 8 - 34133 Trst (TS)
Tel. 040/6724411, Fax 040/6724444

Gostilna
»Pri Vodnjaku«
Jezero 9 - Tel. 040.228211

TRGOVINA
MARTINA
Pestra izbira oblačil,
perila, obutve, šolskih in
pisarniških potrebščin,
časopise in revije pa
prodajamo tudi ob
nedeljah dopoldan!
DOLINA 463
tel. 040.8327121

Srečno 1999
DISTRIBUTER PNEVMATIKE
Sava

GOSTILNA PRI DANILOTU
last. Gianni & Mauro
BAZOVICA - UL. GRUDEN 32 - TRST - TEL. 040.226796
zaprto ob četrtkih

PAM
železnina
za industrijo, obrtništvo,
kmetijstvo in za dom
STROJI - TEHNIČNI ARTIKLI
TRST (INDUSTRIJSKA CONA) DOMJO 132 - TEL. 040 281282

Pekarna Slasčičarna
BAR SLADOLEDI
Marc Magda
TONIETTI PAOLO
Bazovica - Ul. Igo Gruden, 64

HOTEL RESTAURANT
SONIA
TOTOCALCIO
TOTIP
ENALOTTO
TRIS
DOMJO 47
Tel. 040.820229

SUPERMARKET JEZ
DESPAR
Domjo
z ribarnico in velikim parkiriščem
OB SOBOTAH ODPRTO NEPREKINJENO

STOPAR BOGDAN
SPLOSNO MIZARSTVO
34012 BAZOVICA Ul. S. Kosovel, 30 - Tel. 040/226283

DANJEL GREGORI
Bazovica
Ul. I. Gruden 25 - tel. 040.226185
NOVA TRGOVINA KERAMIČNIH
PLOŠČIC, SANITARIJ IN ŽELEZNINE
Obiščite nas!

Gostilna Grgič
upraviteljica LOREDANA
vošči vsem klientom vesele praznike
Bazovica - Ul. Gruden 44
tel. 040.226782
zaprto ob sredah

MESNICA
MARINO PREGARC
BOLJUNEC 366 - Tel. 040.228334

TRGOVINA
DRAGA
Sancin Karolina
BOLJUNEC 391
Tel. 040.228133

DESPAR
Market Žerjal
Kakovostna ponudba
BOLJUNEC 405 - Tel. 040.228114

KOVINSKE ZASTEKLITVE
KRALJIČ
PREBENEG 69
Tel. 040.231139

FARCO s.r.l.
FINE CHEMICALS
34132 TRST
Ul. del Lavatoio 4
Tel. 040.365424
Tlx: 461012 FARCO I
Fax 040.363918

KRIZMANCIC
PRECIZNA MEHANIKA
Krizmancic Danilo
BAZOVICA - Ul. S. Kosovel 53
Tel./fax: 040.226548

Občinska uprava Dolina
želi svojim občanom
srečno in uspešno novo leto 1999

SAMOPOSTREŽBA
TEDESCO
PLINSKE JEKLENKE
DOLINA 324 - Tel. 040.228761

PETROKEMIJA
KEMIJA
FARMACEVTIKA
KOZMETIKA
BIOPRIMA
cosmetics italy

BEST s.r.l.
import-export
PREDSTAVNISTVA
BOLJUNEC 43 tel. 040.228878 - faks 040.228009

Pekarna slasčičarna
Boljunec 66
tel.-fax. 040.228253

Srečno novo leto vam želita družini Lovrečič in Cergol
LA COMBUSTIBILE
DOMJO 38

srečno novo leto

DEŽELNI SVET / PREDSEDNIK ANTONIO MARTINI

»Rim naj pravično zaščiti Slovence«

*Voščila vsem prebivalcem naše dežele
Leto 1998 je bilo za FJK zelo zahtevno leto*

TRST - Na včerajšnjem novoletnem srečanju z novinarji se je predsednik deželnega sveta Antonio Martini (foto KROMA) spomnil treh nesrečnih policistov, ki so umrli v nedavnem bombnem atentatu v Vidmu. V znak zalovanja so odložili koncert pevke Katie Ricciarelli, ki je bil napovedan za 9. januar v furlanskem glavnem mestu. Martini se je zahvalil predsedniku vlade Massimu D'Alema in notranji ministrici Rosi Russo Jervolino, ki sta se udeležila pogreba treh žrtev, zahvalil se je tudi papežu Janezu Pavlu II, ki se je spomnil tragičnega dogodka.

Deželni skupnosti je vosečil zdravo in uspešno novo leto, posebno vosečilo pa je namenil deželnemu svetu. Izrazil je upanje, da bo skupščina v letu 1999 res kos zahtevnim nalogam, ki jo čakajo. Deželi pa je vosečil, da bo znala ohraniti ugled in verodostojnost institucije. Med glavnih ukrepov, ki jih mora Rim čimprej izpolniti v korist naše deželne skupnosti, je Martini omenil parlamentarno odobritev pravicnega zakona za slovensko manjšino, ki predstavlja eno temeljnih etap za okrepitev ogrožene posebnosti FJK.

Predsednik je nadalje izrazil upanje, da bo novo leto končno prineslo politično stabilnost ter da bo deželni svet posloval v duhu dialektičnega in korektnega odnosa med večino in opozicijo. Deželne svetovalce je pozval, naj pri vsakdanjem delu imajo stalno pred seboj stvarne potrebe in pričakovanja občanov.

TRST - Z novo politično večino Pol svobosčin-Severna liga se Furlaniji-Juljski krajini pišejo slabi časi. Tako menijo Levi demokrati, ki se sicer ne zgražajo nad dejstvom, da je do tega sporazuma prislo, kot nad dejstvom, da le-ta sloni na demagogiji in na klientelizmu. O tem prica proračun za leto 1999, ki se dodatno sibi FJK v državnem in v mednarodnem merilu, da ne govorimo o zakonu, ki daje prednost občanom z vsaj dveletnim stalnim bivaliscem pri javnih natecajih, dodeljevanju stanovanj itd.

Igor Dolenc (srečanja z novinarji sta se udeležila tudi Stelio Spadaro in Bruno Zvech- foto

KROMA) je zgoraj omenjeni zakon ocenil kot sad korporativistične in ozkogledne miselnosti, ki postavlja naso deželo izven normalne evropske stvarnosti. Gre za škodljivo in nevarno pot, ki bo mimo kulturnih ocen, ustvarila nova neskladja v sami FJK in naso stvarnost se bolj oddaljila npr. od sosednjega Veneta. Po mnenju deželnega svetovalca Zvecha zakon uvaža nesprejemljive diskriminacije in je odraz najbolj nazadnjaške politične kulture dela Severne lige, ki je očitno prevladal nad bolj odprto komponento Bossijeve stranke.

Dolenc, ki pri Levih demokratih odgovarja za gospodarska vprašanja, je nadalje omenil novo deželno zakonodajo o trgovini, ki se nerodno zoperstavlja narasčajoči liberalizaciji tega sektorja. Nedavno odobreni deželni proračun popolnoma zanemarija prometne zveze in infrastrukture, kot prica zavrnitev popravka o evropskem transportnem koridorju st.5 Barcelona-Kijev in o

razširitvi železniške proge Trst-Ronke.

Levi demokrati ne nameravajo krizem rok spremljati razvoj dogajanj, čeprav, kot sami priznavajo, bo v teh pogojih težko razbiti nastajajočo politično osrednino ligo. Slednja razpolaga trenutno z dokaj trdno večino (35 svetovalcev na 60), ki bo na oblasti gotovo do junijskih evropskih volitev.

CGIL in CISL zelo kritični do novega zakona

TRST - Deželni zakon, ki uvaža prednosti za »domorodce«, je predmet ostrih kritik sindikalnih zvez CGIL in CISL. Tajnik CGIL Pupulin je mnenja, da je to očitno politični davek, ki ga je moral Pol svobosčin plačati za politično podporo Severne lige. Gre za nesprejemljivo kupcijo, ki bo imela negativne posledice za družbeno in ekonomsko tkivo FJK.

Namesto, da bi se Dežela zamislila o velikih migracijskih tokovih in o globalizaciji gospodarstva, se je odločila za »politiko vrtickarstva« in zapiranja, ki ne kaže nič dobrega. Nihče ne more ustaviti takih in podobnih epohalnih pojavov, medtem ko bi si morali vsi, začeni z Deželo, prizadevati za zaježitev dela na črno in izkoriščanja tujih delavcev.

CISL meni, da smo prica »fevdalnim privilegijem«, ki so v kričnem nasprotju s politiko gostoljubnosti teh naših krajev. Neverjetno je, da je bi tako zastavljeni deželni zakon odobren v času, ko si po vsej Evropi utira pot politika odprtosti in strpnosti. Ta zakon bo po mnenju CISL škodil samim interesom FJK, poleg vsega pa bo spodbujal nestrpnost in ksenofobijo do priselkov iz drugih držav, ki se hočejo polnopravno vključiti v naso realnost. Res negativno spricevalo za deželne svetovalce, ki so podprli to negativno in demagoško zakonodajo.

O B V E S T I L O

Vsem bralcem, ki so se množično odzvali na našo izredno ponudbo za poskusno prejemanje Primorskega dnevnika na dom, se prisrčno zahvaljujemo.

Obenem jih obveščamo, da imajo čas
do 6. januarja 1999,

da nam potrdijo naročnino
(tel. 040-7786300) za prihodnje leto,
ker bomo po tem datumu
ukinili vse poskusne naročnine.

Uprava Primorskega dnevnika

Voščila slovenskih društev in organizacij

**ZDRUŽENJE SLOVENSКИH
ŠPORTNIH
DRUŠTEV V ITALIJI**

*želi vsem športnikom in športnim delavcem
srečno in uspešno 1999*

**ŠPORTNO ZDRUŽENJE
GAJA**

*želi vsem članom,
vaščanom
in prijateljem*

srečno 1999

ŠD KONTOVEL

*vošči
srečno
novo leto
vsem članom,
atletom
in prijateljem*

*Vsem svojim članom
in prijateljem želi
srečno novo leto*

**DRUŠTVO
SLOVENSКИH
UPOKOJENCEV
V TRSTU**

**TRŽAŠKI PARTIZANSKI
PEVSKI ZBOR
PINKO TOMAŽIČ**

vošči srečno 1999

*vsem poslušalcem zgodovinske, partizanske in socialne pesmi
Hvala vsem podpornim članom, ki nam
gumno pomagajo pri našem poslanstvu.*

**KMEČKA
ZVEZA**

vošči

*uspeha polno novo leto
članom in prijateljem*

ŠK KRAS

*vošči vsem članom
in simpatizerjem*

**SREČNO
NOVO
LETO**

ŠD VESNA

*vošči vsem svojim tekmovalcem,
odbornikom, prijateljem,
podpornikom
in vaščanom*

srečno novo leto

**KULTURNO DRUŠTVO
ROVTE-KOLONKOVEC**

*Prijateljem in članom
ter sorodnim kulturnim društvom*

želimo uspešno leto 1999

Srečno in uspešno 1999

*želi svojim dijakom, učnemu osebju
ter vsem sodelavcem in prijateljem*

**SLOVENSКИ DEŽELNI ZAVOD
ZA POKLICNO IZOBRAŽEVANJE**

KULTURNO DRUŠTVO

KRAŠKI DOM

*želi vsem članom in simpatizerjem
srečno ter uspehov polno
Novo leto 1999*

TRGOVINA ČEVLJEV IN USNJENE GALANTERIJE

Malalan

OPČINE - Narodna ulica 28 - Tel. 040.212136

SADJE IN ZELENJAVA - BIO HRANA

SELF-SERVICE

Katja Fabrizi

Opčine

Narodna ul. 46

Tel. 040.211092

BRESCIANI
PRODAJA in SERVIS

barvnih TV, video registratorjev,
velikih in malih gospodinskih
strojev, hi-fi, avtoradijev, satelitskih
anten.

Opčine - Narodna ul. 39 - Tel. 040.211711

RESTAVRACIJA

»Pod
Tabrom«
vošči vsem
srečno
novo leto

COL št. 8
(Repentabor)
Tel. 040.327120

OTROSKA KONFEKCIJA
IN DROBNO BLAGO

BALOO

Narodna ul. 24 Opčine

**Srečno in Uspešno
Novo Leto 1999**
Vam želi

project

RAČUNALNIKI
TISKALNIKI
ELEKTRONIKA
MONITORJI
INTERNET
ALARMNI SISTEMI
RAČUNALNIŠKE MREŽE

PRODAJA - POPRAVILA - INSTALACIJA

P&E project

Repentaborska, 28 - Opčine (TS)

Tel.: 040 21 44 72 FAX: 040 2159294

Prenosni: 0348-2253553

e-mail: PEproject@spin.it

Društvena gostilna

Gabrovec

Najemniki SAVINA in ANA

Tel. 040.229168

GOSTILNA

BATIČ

REPNIČ 3 - Tel. 040.229178

SEMENARNA

**Zorn
Erik**

Semenarna - Kmečko
orodje - Gnojila - Anti-
parazitarna sredstva -
Cvetlične vaze - Go-
molji in rastline na sploš-
no ter sadno drevje

PROSEK 160
TEL. 040.225400

**DRUŠTVENA
PRODAJALNA
NA OPČINAH**

Alpinska Ulica 95 Tel. 040.211054

VEDNO NA RAZPOLAGO

ČLANOM IN ZVESTIM ODJEMALCEM

AGROSOSIC S.A.S.

Narodna ulica 158 - OPČINE
Tel./fax 040.213760

G
GOSTILNA GUSTIN

ZGONIK 3/A - Tel. 040.229123

domača kuhinja • pizze iz krušne peči

ZAPRTO OB SREDAH

pupis d.o.o.

SESLJAN 59/B

Tel. 040/299269 - fax: 040.291386

POHISTVO

ARCOBALENO

Devin

Tel. 040/208559 - fax: 040.208988

**Naši arhitekti in izkušeni
prodajalci bodo storili vse potrebno,
da se bodo vaše želje povsem uresničile**

**HOTEL
RESTAVRACIJA
PICERIJA**

BRISCIKI 10
tel. 040.327330

CASOPISI - TOBAKARNA
ZAPRTO OB PONEDELJKIH

CVETLIČARNA

ANNA

dostava cvetja po vsej Italiji
OPČINE - Proseška ul. 33
Tel. 040.211482

**ZEGA
DENIS**

SERVIS
ANTEN
TV - SAT

SERVIS
ZA DIGITALNO
TELEVIZIJO

STIVAN
Tel. 040.208912

TRGOVINA JESTVIN

DESPAR

SILVERIO SLAVEC & C. s.n.c.

Tel. 040.212197

OPČINE, Narodna 63/1

ELEKTROMATERIAL
**MALALAN
Laura**

Narodna ul. 128/1 Opčine
Tel. 040.211189

DANEV

PRAZNENJE GREZNIC
IN ČISTILNIH NAPRAV

ČIŠČENJE ODTOKNIH
KANALOV Z
VODNIM PRITISKOM

VZDRŽEVANJA
IN POPRAVILA
ČISTILNIH NAPRAV

OPČINE - UL. PEONIE, 3

Tel. 040.211336 - 040.213592 - Fax 040.214802

Usnjena galanterija
obutve

Heart

Opčine
Narodna ul. 122
Tel. 040.213900

Terčon

ŽELEZNINA
VRTNARSTVO
SESLJAN Tel. 040.299220

MACELLERIA CARSICA

Nabrežina center 144 - Tel. 040.200020

TRGOVINA

Kosmina Sergij

TV, HI-FI, GOSPODINJSKI STROJI
TUDI ZA VGRADNJO

Trgovina je član "ECO ITALIA"

NABREŽINA CENTER - TEL. 040.200123

Rolich s.r.l.

- ploščice
- sanitarna oprema
- kopalniška oprema

Rolich srl - Nabrežina Kamnolomi 35/c
Tel. 040.200371 - faks 040.201343

www.rolich.com E-mail: info@rolich.com

TAC S.A.S.
GRUDEN MATEJ & C.

gradbeni
material

SESLJAN 27/A - TEL. 040.299259

TROPICAL SHOW

Športni artikli - vse za plažo - Igrače
specializirani laboratorij za smuči in snow board
Sesljan Center 43
Tel. 040.291262

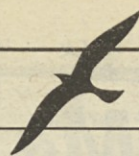
AVTOKAROSERIJA

Colja - Kante

SAMATORCA 53
Telefon 040/229377

**srečno
novo leto**

PROSEK / DELO JUSARSKEGA ODBORA

Jusarji bodo kmalu prevzeli center Ervatti

Informativni sestanek v Kulturnem domu
Uvodne besede predsednika Bruna Rupla

Odbor za loceno upravljanje juserskega premoženja (foto KROMA) je v Kulturnem domu na Proseku podal domačinom ter predstavnikom vaskih organizacij in društev poročilo o delovanju v iztekajočem se letu in nakazal nekaj načrtov in programov za prihodnje leto. Poročilo odbora je podal predsednik Bruno Rupel, ki je uvodoma povedal, da v teku leta niso prodali zemljišč in zato je premoženjsko stanje ostalo nespremenjeno. Nekaj zemljišč imajo sicer ljudje v najemu, največ juserske površine pa zasedajo športni objekti, ki so na proseški »Rouni« in sicer nogometno, bezbolsko in hokejsko igrišče ter športni center Ervatti.

Odbor je izdal domaćinom 15 dovoljenj za sečnjo suhih drv v gozdu, ki je sedaj z ureditvijo protipožarnih poti bolj zaščiteno in varen, ter tudi lažje dostopen. Pocičili in bonificirali so tudi nekaj zemljišč, ki so prevečkrat tarča »neodgovornih krsiteljev«, ki odlagajo raznovrstne materiale na juserske površine tako, da ima odbor poleg ekološke škode, se finančne izdatke.

Rupel je poudaril, da največ dela je odbor imel z zadevo športnega centra

Ervatti pri Briscikih, ki ga bodo proseški jusarji začeli upravljati s 1. februarjem. S tržasko Obcino so jusarji odkupili pokrajinsko stavbo na Proseku št. 159 (nekdanja karabinjerska postaja), kjer bo sedež občinske izpostave, zahodnokraskega sosveta in proseškega juserskega odbora. Glede odnosov v vasi je Rupel poudaril nujnost tesnejšega povezovanja odbora z družbeno-gospodarskim, kulturnim in športnim življenjem na Proseku. Pritožil pa se je nad tržasko občinsko upravo, ki z zavlačevanjem ovira delovanje odbora in prav zaradi tega so proseški jusarji letos poleti že zagrozili z odstojem, če se stanje ne bo izboljšalo.

Najbolj pereč in zgovoren primer je izplačilo zemljišča, ki ga je odvzela družba ANAS že leta 1982 za gradnjo avtoceste. Po 16 letih je res sramotno, da tržaska občinska uprava, ki je za to pristojna, se ni izpolnila te dolžnosti do jusarjev, je poudaril Rupel. Predsednik je na koncu svojega poročila predložil prisotnim v razpravo program dela odbora za prihodnje leto in obenem povabil prisotne, predvsem mlade, da bi se nekoliko bolj zavzeli za lokalno jusersko problematiko.

ZA AVTOMOBILISTE

Poceni bencin 1998 na voljo Tržačanom vse do 7. januarja

Dan kasneje nov kontingent
Najprej vsem dvesto litrov

Tržaski avtomobilisti bodo neobdavčeni bencin (modre izkaznice) iz leta 1998 lahko tankali vse do sedmega januarja 1999, dan kasneje pa bodo na elektronske kartice crpalkarji vključili kontingent za novo leto. Sprva bodo avtomobilisti dobili 200 litrov poceni bencina (350 litrov podjetja), preostalo količino pa bodo dodajali vsaka dva meseca. Podobna pravila veljajo tudi za plinsko olje.

Trgovinska zbornica je ta sklep sprejela v soglasju s krajevnim carinskim ravnateljstvom, čeprav iz Bruslja se ni uradnih vesti o potrditvi (ali zavrnitvi) bencina po znižani ceni v naši pokrajini. Iz neuradnih virov se je vsekakor izve-

delo, da naj bi Evropska unija se vsaj za eno leto podaljšala možnost prodaje goriva po znižani ceni, čeprav bo uradna odločitev o tem padla šele v prvi polovici januarja. Nespremenjena pa ostajajo pravila za t.i. dezelni neobdavčeni bencin, katerega ceno na crpalki prilagajajo s cenami bencina v sosednji Sloveniji.

Bencinske crpalke bodo v teh prazničnih dneh odprte po običajnih prazničnih urnikih in turnusih. Neobdavčenega bencina je, kot kaže, za sedaj dovolj, ni pa izključeno, da bodo v prvih dneh novega leta mnoge crpalke ostale brez njega, kot se je redno zgodilo v preteklih letih.

NOVICE

Tradicionalni novoletni koncert mestne godbe »Verdi«

Tudi ob začetku leta '99 občinsko odborništvo za kulturo prireja že tradicionalen novoletni koncert, na katerem bo pod taktirko Fulvia Doseja zaigrala tržaska mestna godba na pihala »Verdi«. Koncert bo na prvi dan leta, in sicer ob 18. uri v gledališču Rossetti. Program bo zelo pester, saj bo obsegal skladbe klasičnih sodobnejših avtorjev in pa jazz glasbo. Kot vselej bodo izkupicek koncerta dali v dobrodelne namene, prejel ga bo tržaska sekcija Italijanske lige za boj proti rakastim obolenjem.

»Srečno novo leto, Trst«

V letu '99 bo gledališče Verdi odprlo vrata že v soboto, 2. januarja, najprej sicer samo do blagajne. Prva prireditev leta '99 pa bo na praznični dan sestega januarja, ko bo pod vodstvom dirigenta Juliana Kovatcheva zaigral domači orkester, ob njegovi spremljavi pa bo zapelo pet pevcev-solistov. Tokratni koncert »Srečno novo leto, Trst«, ki ga kot v prejšnjih letih mestu ponujajo tržaski trgovci, bo posvečen operetni glasbi in musicalu. Na programu bodo namreč odlomki iz del Offenbacha, Lecocqja, Oscarja Straussa, Leharja, Kalmana, Frimla, Gershwinja in Rodgersa. Odlomke iz francoskih in dunajskih operet in ameriških musicalov bodo peli Danielle Streiff, Marcella Foranna, Roberto Bencivenga, Stefano Consolini in Nicolò Ceriani, sodelovali pa bodo tudi mali pevci, člani zbora Piccoli cantori della città di Trieste, ki ga vodi Maria Susovski Semeraro. Koncert na dan svetih treh kraljev se bo začel ob 17. uri. Sredi meseca, točneje v soboto, 16. januarja, pa bodo v gledališču Verdi premierno uprizorili opero Salome Richarda Straussa. Gre za novo postavitev, za katero je poskrbel Uldeico Manani, orkester pa bo vodil Wolfgang Bozic. V naslovni vlogi bo nastopila kanadska sopranistka Eilana Lappalainen, Jochanaana pa bo pel Albert Dohmen. O Straussovi operi bo dan prej, v petek, 15. januarja, spregovoril Quirino Principe.

PODATKI PREFEKTURE

V zadnjih treh dneh je v Trst prispelo 68 pribežnikov

Nadaljuje se prihod pribežnikov: po podatkih tržasko prefekture se je v Trst v zadnjih treh dneh zateklo 68 oseb, 50 v zadnjih 48 urah. V glavnem gre za albanske prebivalce Kosova in za Kurde. Podatke za Trst je potrdil Gianfranco Schiavone, odgovoren za italijanski solidarnostni konzorcij. Vendar pa je Schiavone spodbil trditve, da gre za emergentno stanje, saj se po njegovem le nadaljuje že dolgo časa zaznaven trend. Bolj dramatične poudarke pa prihodu pribežnikov daje, je novinarjem se povedal Schiavone, zaostritev položaja tako na Kosovu kot na ozemlju, na katerem prebivajo Kurdi.

Ce torej, kot je povedal Schiavone, ne gre za večji dotok obupanih ljudi, pa je vse težje zagotoviti pribežnikom vsaj streho nad glavo, saj so vsi občinski centri polni. Skupno je namreč za zatocišče zaprosilo 120 oseb, med katerimi je veliko žensk in otrok. Samo včeraj se je na uradu za tujce na tržaski kvesturi zglasilo 18 kosovskih Albancev, devet jih je zaprosilo za politični azil, nekateri pa želijo odpotovati k sorodnikom in znancom v druga mesta.

Ob orisu splošnega položaja se prikaz ene od tolikih dramatičnih zgodb prebivalcev Kosova. V Trst je ilegalno prispela družina, ki jo sestavljajo oče, mati in stirje otroci. Na tržaskem nabrežju so mimoidoče spraševali za pomoč, dokler ni gostinec poklical policije. Agenti so mater z otroci pospremili v spremni center, moški pa je počakal na kvesturi, da so odprli urad za tujce in zaprosil za politični azil.

ŠKEDENJ / ROP V TOREK ZVEČER

Iz časopisnega kioska moški odnesel inkaso

V Skednju je zaenkrat se neidentificirani moški v torek zvečer oropal starejšega moskega, ki ima v upravi kiosk s časopisi. Oropani G. B. C. o dejanju ni takoj obvestil policije, temveč je to storil šele kasneje zvečer na prigovarjanje domačih. Kot so v poročilu zapisali člani letečega oddelka, je oropani policijo poklical v torek ob 21.15 in jim povedal, kaj se je zgodilo. Okrog 20. ure je k njemu v kiosk, ki je na Skedenski ulici 104/b, prišel moški, ki si je delno zakril obraz s salom, v roki pa je držal večji kuhinjski nož. Z njim je grozil prodajalcu, ki pa mu vseeno ni takoj pokazal, v katerem predalu je spravljeno denar od prodaje časopisov. Glede na prodajalcevo zadržanje je ropar stopil za pult in začel odpirati predale in brskati po njih. Takrat se je starejši prodajalec odločil, da odpre predal, v katerem je imel spravljeno denar od prodaje in da inkaso (gre za približno 250 tisoč lir) vrže na tla, čimdlje od roparja. Slednji, ki je prodajalcu se zmeraj grozil z nožem, pa ga je surovo odrinil, pobral denar in peš zbežal v smeri proti skedenjski cerkvi. Prodajalec je zadel v pult in se ranil v levi bok in tudi v galvo, vendar ni takoj poklical ne policije ne rešilca. Odpravil se je domov in na nasvet domačih pribli-

žno uro kasneje obvestil policijo. Agentom je napadeni C. povedal, da je bil napadalec star približno 30 let, visol približno 180-185 cm, suhe postave, temnih kostanjevih in gladkih las, svetlih oči, oblečen je bil v rjav debelejši in daljši suknjic, govoril pa je v lokalnem narečju.

V Rimu aretirali domnevnega udeleženca ropa v Devinu

Tržaski policisti v sodelovanju z rimskimi so v kraju Rocca Priora aretirali 37-letnega Francesca Montello, ki naj bi 28. marca '96 sodeloval pri ropu na ozemlju devinsko-nabrezinske občine. Tedaj sta dve osebi pretepli lastnico hiše in gospodinjsko pomočnico ter ju prisilili, da jima izroči 250 milijonov lir. Zrtev ropa je bila 48-letna Giuseppa Ruggiero, ki je imela toliko denarja pri sebi, ker ga je dvignila z različnih bančnih računov v tujini, da bi v Trstu sklenila posel. Do Montelle so preiskovalci prišli na osnovi dokaznega gradiva, ki so ga zbrali takoj po ropu. Montello so aretirali pod obtožbo, da je z namenom, da bi jo oropal ugrabil osebo in ji tudi povzročil telesne poškodbe. Obtoženega so že prepeljali v tržaski zapor.

Group
Cunja.EREDI
Eurocar
DIVISIONE
EurocarSped
Espego

Želimo Vam Srečno Novo Leto 1999

GOSTILNA
Gelmo
Strada di Fiume 412
(Katinara)
Tel. 040.910749

SERVIS

POOBLASCENA DELAVNICA **Escort**
Ul. S. Francesco 58 - TRST - Tel. 040.637722

ŽELEZNINA IN DOMAČE POTREBŠČINE
SAFER
Stefano Sardo
AUTOMATICA VRATA »APRIMATIC«
Prosek, 195 Tel. 040.225396

FRIUL EXPORT
IMPORT - EXPORT

34135 Trst - Scala Belvedere, 1
Tel. 040.43713 - 040.411826 - Fax 040.43073

PEKARNA
IN
SLAŠČICARNA
BUKAVEC
PROSEK 160
Tel. 040.225220

Godina
Vaš stil.

Ul. Carducci 10 - Trst

»**CORIUM**« s.r.l.
import-export

Ul. Cellini 2
34132 TRST

Tel. 040.660160
Telex 461102 CORIUM I
Fax 040.660059

kamini
peči Edilkamin, Piazzetta
ploščice
sanitarije
gradbeni material
TRST - Ul. Boveto 33 - Tel. 040.420071
Ul. dell'Uva 2 - Tel. 040.411309

CVETLIČARNA

Savina

Ulica dell'Istria 10

Tel. 040.763856

SADJE ZELENJAVA

Dario Husu

Trst - Ul. dell'Istria 3

SADJE IN ZELENJAVA

MARINA MILKOVIC

TRST - Ul. Giuliani 27
Tel. 040.764603

S. Pelikan & Co.
S.p.A.

TRGOVINA Z LESOM EVROPSKIH IN EKSOČNIH VRST
Z LASTNIM SKLADIŠČEM

TRST - Lesno skladišče
(Scalo legnami)
Tel.: 040.820030, 040.820023
Telegr.: Pelikan Trieste
Telex: 460603
Telefax: 040.827542

FILIALA PADOVA
Via Rienza 1
Tel. 049.604035

helvetius

S.r.l.
TRST
Trg Libertà 3

Tel. 040.366633
Fax 040.368919
Telex 461109 HELTS - I

S.A.C.A.T

IMPORT - EXPORT
nadomestni deli za vse avtomobile
TRST - Ul. sv. Frančiška 38 - Tel. 040.635388
Ul. Marconi 6 - Tel. 040.775483

GENERALI

Assicurazioni Generali S.p.A.

Varnost vedno in povsod

Trst - Ulica Genova 14
Tel. 040.631434; fax 040.632787

Opcine - Ulica dei Salici 1
Tel. in fax 040.211489

ERINI
IRIGILIO
Izvajajo tehnološke stanovanjske in industrijske napeljave
TRST - Ul. Commerciale 26 - Tel. 040.421808 - fax 040.44860

RADIO-TV-ELEKTROGOSPODINJSKI
STROJI-ANTENE-POPRAVILA
ALDO COLJA
poročni seznam
KONTOVEL 134 (TS)
Tel. 040.225471

RIBARNICA
Chiatti Nicola

PROSEK 1
Telefon 040.225225

Ingrid
Sedmak

Prosek 129 - Trst
Tel. 040.225394

VSE ZA FOTO GRAFIJO

DESPAR service
Maida

KRIZ 135

Tel. 040.220717

GOSTILNA
Z RIBJIMI SPECIALITETAMI
»Boutique del pesce«

KONTOVEL 97
Tel. 040.225390

ELEKTRICNE INSTALACIJE
Ambrožič Milan
ROJAN - Ul. Moreri 7
Tel. 040.414277

TOBAKARNA IN PROD. LOTTO
PRODAJALNA CASOPISOV
SEDMAK

PROSEK 151

GOSTILNA
»**Stalletta**«

ZAPRTO
OB CETRTKIH

TRST
Ul. Giuliani 36
Tel. 040.764543

Hostaria ai pini

tel. 040.225324
BOŽJE POLJE, Pokr. cesta Prosek - Križ
zaprto ob torkih

millo minelli

RAZSVETLJAVA
IN RAZNOVRSTNA
DARILA

TRST - Trg Goldoni 8
Tel. 040.636600

RESTAVRACIJA
BAR

»**La Marinella**«

Ribje specialitete

TRST - Miramarski drevored 323
Tel. 040.410986

Vesele praznike
vošči vsem klientom
in prijateljem

Bife Tomazič

TRST
Ul. Cassa di Risparmio 3
Tel. 040.366858

srečno
leto
novo

APT / OBRAČUN 1998

Trst mora kmalu postati »trajno« turistično mesto

Pomembno je zagotoviti tudi kontinuiteto ponudbe

Trstu je treba priznati značilnost »trajnega« turističnega mesta in ne le »sezonskega«, za kar je pristojna Dezela FJK, v kratkem pa bodo trzaska Občina, Dezela FJK, trzaska Pokrajina in Trgovinska zbornica podpisale sporazum o namenih, da bi zagotovili Trstu kontinuiteto turistične ponudbe.

To je z optimizmom poudaril predsednik podjetja za turistično promocijo Apt Gilberto Benvenuti na tiskovni konferenci, na kateri so predstavili obračun delovanja Apt v letu 1998 in turistične pobude za naslednje leto. Na srečanju, ki so se ga udeležili tudi direktor Apt Paolo de Gavarado, trzaski odbornik Fabio Neri in podpredsednica Apt Ester Pacor, je trend po Benvenutovih besedah podoben tistemu izpred preteklih let (v Trstu je prenočilo 810.615 ljudi). Razliko predstavlja tromesečje september - november, med katerim so glede na isto obdobje 1997 zabeležili porast 29,3% turistov (60.445), od katerih se je skoraj tretjina (18.587) nastanila v luksuznih hotelih. Za Trst ostaja torej značilen srednje-visoki target, je dejal Benvenuti, pomembno pa je zagotoviti tudi mladim možnost obiskati naše mesto, za kar so jim vsekakor na razpolago prostori, kot je npr. mladinski dom v Miramaru.

Poleg tega so se v Trstu mudili številni časniki-rji italijanskih specializiranih revij o turizmu, angleški, ameriški in ruski novinarji, kar je nedvomno pripomoglo k promociji Trsta po svetu. Apt je v ta namen tudi organiziralo 28 tiskovnih konferenc v Trstu, Milanu in New Yorku, izdalo razne brošure o našem mestu, organiziralo prireditve in razne reklamne kampanje. Sodelovalo je tudi pri prirejanju raznih pobud, ki so jih financirali skupno z javnimi ustanovami, prirejali pa so jih v sodelovanju z raznimi mestnimi krogi in združenji na kulturnem (npr. festival latinskoameriškega filma), zabavnem (npr. »La sera del dì di festa) in sportnem področju (npr. promocija Barcolane).

V Trstu je treba zagotoviti kontinuiteto turističnih ponudb in pomembnejšim dodati tudi obrobne prireditve, za kar bodo v tem smislu v kratkem javne ustanove podpisale sporazum. Smo na dobri poti, je zaključil Benvenuti, tako da gledamo z optimizmom na turistično prihodnost Trsta.

Na konferenci se je oglasil tudi odbornik Neri, ki je spregovoril o načrtovanih pobudah ob priliki svetega leta in o zadevnih finansiranjih (nad 7 milijard lir). Mednje spadajo med drugim uredništvo približno tristo ležišč po nizki ceni s konvencijo med Obcino Trst in miljsko Obcino ter trzasko škofijo, povezovanje raznih informativnih in storitvenih centrov preko telematske mreže Alata in razširitev hotelskih ponudb.

Aljoša Gasperlin

SV. ANA / TEČAJ SLOVENŠČINE

Z znajem jezika se krepi sožitje

Pogovor z učiteljico Eleno Leghissa in njenimi navdušenimi odraslimi »učenci«

Slovenska društva in druge ustanove ze nekaj let prirejajo tečaje slovenskega jezika, ki ne služijo samo spoznavanju slovenskega jezika. V njih se kujejo drugačne misli sožitja, prijateljstva in medsebojnega sodelovanja, kar ni malo.

Rade volje smo se zato odzvali vabilu tečajnikov slovenskega jezika, ki poteka v poslopju pri Sv. Ani, kjer deluje slovenska osnovna sola M. Gregorič-Stepančič. Tečaj letos vodi mlada učiteljica Ljuba Leghissa, ki sicer poučuje na osnovni soli v Sempolaju in opravlja svoje delo z ljubeznijo in navdušenjem. Z istim navdušenjem ji sledijo »učenci«, ki prihajajo iz raznih predelov mesta, pristopi k slovenskemu jeziku pa so od enega do drugega različni.

Ob srečanju so se predstavili: Busan Ornella, Giugovac Romina, Gidas Fulvio, Jogan Donatella, Lombardo Roberto, Massaro Edda, Pettiroso Tamara, Pupulin Vittorio, Rolich Giuliana, Rubessa Adriana, Rupena Bruno, Zorzet Mariella in Toscan Bruna.

Razgovor je nato stekel najprej o tem, kakšen je cilj podobnih tečajev in kako »odpreti vrata« sožitju med tu živečima narodoma. Ko so nam nadalje udeleženci tečaja povedali, kaj poklicno delajo v življenju, smo razumeli, zakaj si želijo znanja slovenskega jezika: tu so zobotehnik, upokojenka, tapeznik, popravljalec dvigala, čistilka, učiteljica v italijanskih solah, studentka, otroški negoval-

ki ter prodajalka.

Vsak udeleženec nam je povedal svojo zgodbo in vzroke, ki so ga privedli, da se je vpisal v tečaj. »Želimo si spoznavanja slovenskega jezika predvsem zaradi medsebojnega razumevanja, potem pa zaradi poklicnih obveznosti. Živimo namreč ob meji in se zato srečujemo z različnimi situacijami, katerim želimo biti kos«

Tečaja se nekateri udeležujejo zato, ker so, tako ali drugače, povezani s slovensko sorodstveno komponento, drugi si želijo spoznati slovenski jezik, da bi se v delovnem krogu približali svojim sodelavcem, ki so slovenske narodnosti. Potem so tu še prodajalci, ki imajo stike s slovenskimi klienti, otroke ne govalke, ki sledijo tudi otrokom slovenske narodnosti, pa se studentke, ki si želijo znanja slovensčine v mejnem prostoru.

»Lepo je vzdusje na našem tečaju«, nam je povedala prijazna voditeljica Ljuba. »Dobro se razumemo, v spoštovanju

obeh tu živečih narodnosti. Če bo naš tečaj samo za centimeter približal nase želje tudi končnemu cilju, bomo izredno zadovoljni«, so nam ob koncu vsi skupaj dejali.

Neva Lukeš

ACT / PREDPRAZNIČNI IN PRAZNIČNI DNEVI

V predprazničnih in prazničnih dneh bodo avtobusi javnega prevoznega podjetja ACT peljali z omejenim voznim redom. Vse informacije nudijo na brezplačni »zeleni« telefonski številki 167-016675, ki bo danes, 31. decembra delovala samo od 8.30 do 12. ure, jutri, 1. januarja bo zaprta, v soboto, 2. januarja pa bo odgovarjala od 8.30 do 13. ure.

Danes, 31. decembra ter 5. januarja bodo avtobusi peljali po rednem urniku, ki velja od ponedeljka do sobote.

DANES			
Na silvestrovo bodo avtobusi peljali samo do 22. ure, spreminili pa bodo čas zadnjega odhoda nekaterih prog, in sicer:			
4	Villa Carsia	20.30	
	Borzni trg	21.00	
	Oberdanov trg	21.05	
8	Rojan	21.00	
	Valmaura	21.00	
17	S. Cilino	21.00	
	Borzni trg	20.40	
19	Ul. Puccini	21.00	
	Zelez. postaja	21.10	
20	Milje		21.05
	Zelez. postaja	20.55	
23	Tov. Vel. Mot.		21.05
	Zelez. postaja	17.50	
26	Katinara		21.15
	Trg Osoppo	21.10	
27	Milje	20.40	
	Stare Milje	20.55	
28	Kolonja	21.30	
	Borzni trg	21.10	
30	Zelez. postaja	21.20	
	Ul. Locchi		21.00
34	Ul. Paisiello	21.08	
	Stara Mitnica		21.05
36	Grijan	21.30	
	Oberdanov trg	21.00	
37	Rovte		21.15
	Stara Mitnica		21.15
38	Sanatorij		21.00
	Oberdanov trg	21.00	
39	Villa Carsia	20.00	
	Zelez. postaja	21.00	
40	Zelez. postaja	20.40	
	Dolina	20.50	
42	Opčine	20.20	
	Oberdanov trg	21.00	
44	Ribiško naselje	20.13	
	Oberdanov trg (samo do Proseka)	21.15	
A	Katinara	21.00	
	Goldonijev trg	21.00	
	Campi Elisi		
	Goldonijev trg		21.00
B	Lonjer	21.00	
	Goldonijev trg	21.00	
	Skedenj		
	Goldonijev trg	21.00	
	Valmaura	21.00	
	Goldonijev trg	21.00	
	Barkovlje		
	Goldonijev trg	21.00	
	Altura		
	Goldonijev trg	21.00	
D	Campo Marzio	21.00	
	Goldonijev trg	21.00	
	Ul. Cumano		
	Goldonijev trg		
Ostale proge bodo peljale po rednem urniku.			
JUTRI			
Jutri, 1. januarja bodo avtobusi peljali od 7. ure dalje; ne bodo pa sploh peljali na progah št. 2 (openški tramvaj), 7, 19, 50 in 52; večerne proge A, B, C in D bodo pričele voziti ob 20.30.			
Objavljamo prvi in zadnji odhod avtobusov ter presledke med avtobusi:			
1	Pod Skednjem Zelez. postaja	7.20	20.00
2	ne pelje		
3	pelje po rednem urniku		
4	Villa Carsia	6.40	23.45
	Oberdanov trg (Borzni trg)	7.10	0.20
5	Trg Perugino	7.20	20.00
	Rojan	7.00	19.58
6	Sv. Ivan	7.10	20.00
	Barkovlje	7.10	20.00
7	ne pelje (glej progo 27)		
8	Rojan	7.15	20.00
	Valmaura	7.15	19.30
9	Sv. Ivan	7.20	19.53
	Campo Marzio	7.00	20.07
10	Valmaura	7.15	20.15
	Trg Venezia	7.15	20.15
11	Ferdinandej	7.20	20.00

»Naš Kras« išče par za Kraško ohcet '99

Zadruga naš Kras obvesča, da bo 19. Kraska ohcet v nedeljo, 29. avgusta '99, zato išče par zaročencev. Zainteresirani par, ki bi se v skladu s starimi krajevnimi slovenskimi običaji želel poročiti na ohceti, se mora najkasneje do 10. januarja '99 zgledati v uradu turistične agencije Aurora v Ul. Milano 20 ali pa telefonirati na številko 040-639000.

Sobotni izredni umik občinskih izpostav

Občina Trst sporoča, da bo pojutrišnjem zaprta občinska izpostava na vzhodnem Krasu, ki ima sedež na Opčinah (Doberdobska Ul. 20). Zaprta bo tudi občinska izpostava na Proseku, ki je bila sicer zaprta med božičnimi prazniki, kar je povzročilo precej negotovanja med prebivalci Kriza, Proseka in Kontove-la.

V soboto, 2.1.1999 bodo redno odprte (umik 8.30-12) občinske izpostave na Trgu v Rojanu, v Ul. Giotto (središče mesta) in v Ul. Paisiello (Skedenj-Sv. Ana).

Silvestrovanje na Radiu Trst A

Radio Trst A pripravlja nocoj posebno silvestrsko oddajo za otroke in odrasle. Otroci ob 20.30 se boste lahko zabavali z Aldo Sosic, ki vam bo pripovedovala pravljice, vas učila, kako lahko tudi vi zelo hitro pripravite dekoracijo za ta praznični večer, kako se lahko posladkate, zapojete in seveda... zabavate! Za vse odrasle pa bo se zvrhan kos zanimivosti. Dana bo tudi priložnost, da v živo voščimo svojim najdražjim. Za to bo treba zavrteti telefonsko številko 040-660190 in odgovoril vam bo »silvesterski tercet«, ki bo s poslušalci od 19.30 do 24.30: Anastazi-ja Cibic, Vida Valencic ter Ales Lupinc.

OB UDELEŽBI ČLANOV IN GOSTOV IZ ITALIJE IN SLOVENIJE

Tradicionalna novoletna družabnost

Priredili so jo Zveza invalidov NOB, Združenje aktivistov, Društvo upokojujencev KRUT in Podporno društvo

Izredno veliko ljudi se je v torek pod večer udeležilo tradicionalne novoletne družabnosti, ki jo leto za letom prirejajo za svoje člane in prijatelje Zveza vojnih invalidov NOB, Združenje aktivistov narodnoosvobodilnega gibanja na Trzaskem, Društvo slovenskih upokojujencev iz Trsta in Podporno društvo v Rojanu s poštirvalnim sodelovanjem vodstva krožka KRUT z Nevenko Pecarjevo na celu.

Družabnost je potekala v gostoljubni dvorani Hotela Riviera (foto Mario Magajna) v Izoli, tudi ob udeležbi številnih gostov, med katerimi so bili predstavniki Ministrstva za delo, družino in socialno Republike Slovenije, upravnih, družbenih, borčevskih in invalidskih organizacij izolske in koprške občine, predstavniki zdravilice Krke, domov za ostarele občane, izolske osnovne sole »Vojka Smuc«, predstavnikov SDGZ in Kme-

čke zveze iz Trsta, predvsem pa se je družabnosti prvic na tako visoki predstavniki ravni udeležila delegacija Zveze vojnih invalidov NOB Slovenije iz Ljubljane in Maribora na celu s predsednikom Mirom Veselom.

V uvodnih besedah je vsem izrekel topel pozdrav in imenu prirediteljev Jože Koren in poudaril veliko zavzetost Zveze vojnih invalidov NOB

Slovenije za invalide in udeležence NOB v zamejstvu. Za njim je v imenu prirediteljev spregovorila predsednica Društva slovenskih upokojujencev Nadija Pahor in se ozrla tako na zaskrbljujoci položaj v svetu kot na dragoceno dejavnost, ki jo razvijajo organizacije - prirediteljece srečanja v korist svojih članov, posebej se socialno ogroženih. Spregovoril je tudi predsednik Zveze

vojnih invalidov NOB Slovenije Miro Vesel, ki je uradno zastopal tudi predsedstvo ZZB NOB Slovenije. Izrekel je priznanje za delo, ki ga zamejske organizacije opravljajo, zagotovil jim je vso možno pomoč matične Zveze invalidov Slovenije, ozrl pa se je tudi na družbeno in politično stanje v Sloveniji.

Sledil je zabavno družabni program, ki so ga izvedli narodno-plesni ansambel Primorski fantje s komikom Tuliom Frtaci- nom in pevska skupina Kantadora pod vodstvom Emila Zonte s sporedom istrskih ljudskih pesmi. Na programu je bil tudi srečolov z bogatimi dobik- ti. Potem se je ob zvokih plesnega amsambla razvila družabnost ob dobrem razpoloženju in zadovolj- stvu vseh udeležencev v pozne večerne ure. Seveda z izmenjavo najboljših voščil za zadnje leto tega tisočletja.

Pohištvo

Koršič

Ul. S. Cilino 38 - Trst - Tel. 040.54390
vošči vsem znancem, prijateljem in odjemalcem
tudi v matični domovini srečno novo leto

NADOMESTNI DELI ZA AVTO - MOTOR - KOLO

BRUNDULA

34016 OPCINE
Narodna ulica 154 - Tel. 040.211022

Gruden

STOJAN & FIGLI

Zidarska popravila -
pleskarske
storitve - dekoracije
- polaganje tapet - beneski ometi - izvedba spušenih stropov
34011 DEVIN NABREZINA, Praprotni 9/g - tel/fax 040.200252 mob. 0337.549582

DROGERIJA
IN PARFUMERIJA

A. Carli

OPCINE - Proseška ul. 45/1

Profumeria

90

Na Opčinah
Narodna ul. 118 Tel. 040.212061
Vam nudi proizvode znanih znamk:
- SHISEIDO
- CLARINS
- RANCE
- AZZARO
- G. VERSACE
- CACHAREL
Široka izbira bizuterije

Društvena gostilna
na Proseku

PROSEK 280
Tel. 040/225039

Najemnici:
Blazina Lidija in Šuber Marina

PRVOVRSTNE DOMAČE JEDI
IN DOMAČA VINA V SREDIŠČU VASI
ZAPRTO OB CETRTKIH

IMPORT - EXPORT

Albin Bak

MESNICA
PADRICE 116
Tel. 040.226184

V.D.E.

Verginella Dean
& C. s.n.c.

Kontovel 451
Trst
Tel. 0337.543530

montaža in vzdrževanje električnih
napeljav ter avtomatskih dvoriščnih
vrat - proizvodnja, izdelava, popravi-
la in najem zvočnih naprav

GRGIČ

trgovina jestvin

uošči vsem
srečno novo leto

Repentabor - Fernetiči 13

optika malalan

340169 opčine (ts) - tel. 040.213957, 040.215252
Narodna ulica 47

POOBLAŠČENA
AVTOMEHANIČNA
DELAVNICA

»ENZO«

OPCINE
Bazoviška ul. 60
Tel. 040.24618

- SERVIS d.z.o.

vošči srečno novo leto 1999 vsem
članom, slovenskim podjetjem in
bralcem Primorskega dnevnika

JESTVINE CRAI

MAJDA

Padriče, 37

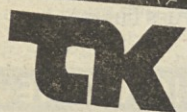
GOSTILNA

Suban

TRNOVCA 16

Tel. 040/200175

domača kuhinja - specialitete na žaru
zaprto ob četrtkih

TRŽAŠKA KNJIGARNA

vošči vsem znancem,
odjemalcem,
prijateljem knjige
in umetnosti

srečno 1999

Trst, ul. Sv. Frančiška 20
tel. 040.635954 - tel.+fax 040.635969

ZLATARSKA
DELAVNICA
**ZLATA
KAPLJICA**

OPCINE - Narodna ul. 130
Tel. 040.214159

POTOVALNI URAD

AURORA VIAGGI

TRST - Ul. Milano 20

Tel. 040.630261

nuova
Tecnoutensili sas

- orodje najboljših znamk za
profesionalna dela in hobby
- železnina - ključavnice
- stroji za Vaš vrt - motorne žage -
sesalci za listje

OPCINE,
Proseška ul. 7
Tel./faks 040.212397

MANUFAKTURNA TRGOVINA Z BLAGOM

Udovič

Velika izbira moškega in ženskega blaga ter vsakovrstne konfekcije
TRST - Trig Ponterosso 4 - Stari trg/Piazza Vecchia 2 - tel. 040.632537

AGRARIA
ŠTOKOVAC

TRST - Ul. Maovaz, 46 - tel. 040.280596
semena - rastline - cvetličarna

Koimpex

KOIMPEX s.r.l.
Narodna ul., 47
34016 OPCINE (TS)

Tel. 040.2157111
Telefax: 040.2157177
E-mail: koimpex@consinfo.it

Predstavnstva:
KOIMPEX - RUSIJA
Moskva
Tel. 095/2034440-2034447
Telefax 095/2035012

STROJI ZA OBDELAVO
LESA, ORODJA
IN REPRUMATERIALI
ZA POHISTVENO
INDUSTRIJO

SREČNO IN USPEŠNO NOVO LETO

pizzeria - bar - gostilna

»VETO«

DEBENJAK NADA in FABRIZI ERINO snc
ob torkih zaprto

*Peč na drva
OPCINE - Proseška ulica 35 - Tel. 040.211629

darilni predmeti
bomboniere

Viviana
A. Kriznic & C.

s.z.s.

Opčine - Narodna ulica 44/b tel. 040/213124

Guštin Car Point

AVTORADIO • ALARMNE NAPRAVE
KLIMA • DODATNA OPREMA • TELEFONI

Opčine (Trst) ul. Carsia 45/2a Tel. 040211235

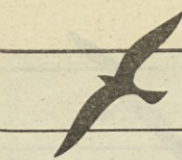
Pooblaščen avtokaroserija

Guštin

Prodaja avtomobilov - Mehanična delavnica
Opčine (Trst) Ul. Carsia 45 Tel. 040214522

srečno
novo leto

SLOVENSKO STALNO GLEDALISCE

FRAN MILČINSKI: BUTALCI

Priredba in režija JAŠA JAMNIK

V nedeljo, 3. januarja 1999 ob 16. uri v Marijinem domu pri SV. IVANU

VČERAJ-DANES

Danes, CETRTEK, 31. decembra 1998
SILVESTER

Sonce vzide ob 7.46 in zatone ob 16.30 - Dolžina dneva 8.44 - Luna vzide ob 15.51 in zatone ob 5.31

Jutri, PETEK, 1. januarja 1999
NOVO LETO

VREME VČERAJ OB 12. URI: temperatura zraka 7,2 stopinje, zračni tlak 1023 mb narasča, brezvetrije, vlaga 81-odstotna, nebo oblačno, morje mirno, temperatura morja 9,7 stopinje.

ROJSTVA IN SMRTI

Rodili so se: Matteo Tamburlini, Lorenzo Balbi, Simone Marchesini.
Umrli so: 85-letna Albina Makuc, 67-letni Giuseppe Loredan, 83-letni Giuseppe Ive, 89-letna Romana Opič, 66-letna Camilla Zorn, 75-letna Alma Vidmar, 97-letni Hedwig Baum, 77-letni Ivan Lozej, 91-letni Paolo Gregori, 86-letna Giustina Ciacchi, 83-letna Anna Maria Corgnolan, 86-letna Gisella Petrovich, 77-letna Licia Petronio, 80-letna Natalia Suban, 78-letni Guerrino Kanobel, 77-letni Odino Tinunin.

LEKARNE

Od ponedeljka, 28. decembra 1998 do sobote, 2. januarja 1999
Normalen urnik lekarn od 8.30 do 13.00 in od

ZLATARNA URARNA

Mladen Škerlj

Ul. Fabio Filzi 5/A
Trst - Tel. 040.638374

EVROPSKA SKUPNOST
Strukturni skladi - FERS

Pobuda Evropske skupnosti Urban - PIC Italija
Ukrep 1 - Uvajanje novih gospodarskih aktivnosti

Občina Trst v okviru predvidenih ukrepov za revitalizacijo Starega mesta

sporoča,

da so bili razpisani prispevki za podjetja in subjekte iz Tretjega sektorja za uvajanje gospodarskih dejavnosti in kulturnih skrbstvenih in socialnih storitev na tem področju.

Razpisi predvidevajo naslednje možnosti:

- 1 - Prispevki za že obstoječa podjetja na tem področju
- 2 - Prispevki podjetjem, ki bodo prvič ustanovljena na tem področju
- 3 - Prispevki subjektom iz Tretjega sektorja

Prva selekcija: rok za vložitev prošenj zapade 15. februarja 1999

Druga selekcija: rok za vložitev prošenj zapade 15. aprila 1999

Celotno besedilo razpisa je na razpolago tudi na strani interneta Občine Trst: <http://www.comune.trieste.it>

Kopijo razpisa in dodatne informacije lahko zainteresirani dobijo tudi v Posebnem uradu **Urban - Občina Trst, Trg Unità 4 - 34121 Trst - telefon in faks 0406754427.**

Urad za informacije
bolnišnic: 040 3992724
od ponedeljka do petka
od 8. do 14. ure.

KINO

ARISTON - Danes zaprto.

EXCELSIOR - 15.00, 16.30, 18.00, 19.30, »La gabbianella e il gatto«, risani film.

EXCELSIOR AZZURRA - 16.15, 18.15, 20.15 »Il mio West«, r. Giovanni Veronesi, i. Leonardo Pieraccioni, Harvey Keitel, David Bowie.

AMBASCIATORI - 16.00, 18.00, 20.00 »Così è la vita«, i. Aldo, Giovanni in Giacomo.

NAZIONALE 1 - 16.15, 18.15, 20.15 r. Neri Parenti, »Paparazzi« i. Christian De Sica, Massimo Boldi, Diego Abatantuono.

NAZIONALE 2 - 15.15, 17.40, 20.00 »La maschera di Zorro«, r. Martin Campbell, i. Antonio Banderas.

NAZIONALE 3 - 15.00, 16.20, 17.40, 19.00 »La gabbianella e il gatto«, risani film. Ob 20.30 »The confession« i. Alec Baldwin, Ben Kingsley.

NAZIONALE 4 - 16.00, 18.00, 20.05 »Celebrity«, r. Woody Allen, i. Leonardo di Caprio, Melanie Griffith.

MIGNON - 15.30, 17.05, 18.40, 20.20 »Mulan« risanka.

Kam po bencin

Jutri, 1. januarja, bodo na Trzaskem obratovalne naslednje crpalke:

AGIP
Ul. Giulia 76
Miramarski drev. 231
Furlanska cesta 5
Ul. F. Severo 2/4
Istrska ul. (nasproti pokopalnice)
Naselje sv. Sergija - Ul. Forti
Ul. O. Augusto

SHELL
Largo Giardino 1/4
Sentjakovski trg
Ul. Locchi 3
Trg Duca degli Abruzzi 4/1

ESSO
Trg Foraggi 7
Ul. F. Severo 8/10
Zgonik - drz.c. 202

IP
Trg Valmaura
Miramarski dvorev 9
Devin-Nabrezina - drz.c. 14

ERG
Ul. F. Severo 2/7
Nabrezje R. Sauro 14

API
Drev. Campi Elisi (vogal Ul. Meucci)

NOCNE CRPALKE IN SELF SERVICE

TAMOIL - Ul. F. Severo 2/3
ESSO - Trg Valmaura 4
AGIP - Istrska ulica 155
AGIP - Miramarski drev. 49
AGIP - Ul. A. Valerio 1 (univerza)
ESSO - Zgonik - Drzavna cesta 202

CRPALKE ODPRTE 24 UR NA 24

AGIP
Devin (sever) - avtocesta
Devin (jug) - avtocesta

Loterija		30. DECEMBRA 1998				
BARI	49	6	48	39	51	
CAGLIARI	43	80	89	52	26	
FIRENCE	30	53	68	62	14	
GENOVA	29	60	7	48	78	
MILANO	45	41	18	90	33	
NEAPELJ	36	76	45	8	22	
PALERMO	63	45	72	81	55	
RIM	89	37	56	57	64	
TURIN	59	10	38	46	27	
BENETKE	46	72	23	79	69	

Super	Enalotto	30	36	45	49	63	89	JOLLY
Nagradni sklad								23.423.179.090 - lir
Brez dobitnika s 6 točk.								9.190.582.011 - lir
Brez dobitnika s 5+1 - Jackpot								9.190.582.011 - lir
45 dobitnikov s 5 točkami								104.103.000 - lir
5.418 dobitnikov s 4 točkami								864.600 - lir
228.109 dobitnikov s 3 točkami								20.500 - lir

Draga

nona Marija

in

nono Lovrenc

vsi, ki vaju imamo radi, vama ob 60. obletnici poroke klicemo

»na zdravje!«

ter vama zelimo, da bi se uživala v družbi svojih dragih in se posebno v družbi malih pravnukov

Na novo leto praznuje svoj rojstni dan

Anica Orel

Se na mnoga leta ji klicejo

moz Srečko, hčerka Wilma z Oskarjem in sin Walter s Claudio ter vnuki Robert, Walter in mali Viktor

Karmen in Mauro sta se odločila in Mateju se strico podarila. Mala

Nastja

se je rodila in vse nas razveselila.

Družinici in novorojenki zelimo lepo in srečno življenje

noni, nonota, teta, stric in pranone

Karmen, Maurota in Mateja je osrečila novorojenka

Nastja

Z njimi se veselita in družinici vso srečo zelita

SKD in MePZ Primorsko - Mackolje

Mrzli decembrski čas je prinesel dve novi punčki v gročansko vas.

Nadji in Ivotu se je namrec pridružila

Nika,

Bernardi, Dariu in Valentini pa

Veronika

Srečnima družinama iskreno čestita

KD Krasno polje

Dariu, Bernardi in Valentini se je pridružila nova družinska članica. Srečnima staršema čestitajo ob lepem dogodku, mali

Veroniki

pa zelijo obilo zdravja in uspehov v življenju

nona, nono in stric

Privlekla sta neuvakana bratca

Vanja in Max

Z Danielo in Fabiom se veselijo

Giuli, Igor, Ilja in Sandi

Darija, Bernardo in Valentino je osrečilo rojstvo

Veronike

z njimi se veselijo in želijo vse najboljše

upravni odbor, nadzorni odbor in kolegi Kmetijske zadruge v Trstu

CAPITOL - 15.45, 17.50, 20.00 »C'è posta per te«, i. Tom Hanks, Meg Ryan.

ALCIONE - Danes zaprto.

PIREDITVE

V NABREZINI bo do sv. Treh kraljev tudi letos **BOZICNA RAZSTAVA** v župnijski dvorani, v popoldanskih in večernih urah. Poleg jaslic iz raznih dežel in solske mladine ter motivov naših izvedencev, bo razstava slik goriskega slikarja Roberta Faganela. Tradicionalni koncert božičnih pesmi bo predvidoma v nedeljo, 3. januarja 1999 ob 16. uri. Nastopil bo ljubljanski oktet Deseti brat. Vabljeni!

VOKALNO-INSTRUMENTALNA SKUPINA NOMOS vas vabi na **BOZICNE KONZERTE** ki bodo v nedeljo, 3. januarja ob 15. uri v cerkvi v Pliskovici na Krasu, v sredo, 6. januarja ob 16.30 v cerkvi pri sv. Ivanu v Trstu in v nedeljo, 10. januarja ob 19. uri v stolnici v Kopru. Zasedba: Aldo Zerjal - bas, Tanja Sabadin - flavta, Aljosa Tavcar - fagot, orgle, ksilofon in kitara, Aljosa Saksida - orgle, mandolina, el. rog in violina. Na koncertu v Kopru bo flavto igral Giorgio Klauer.

FINZGARJEV DOM in **ZUPNIJA SV. JERNEJA** na Opcinah vabita v nedeljo, 6. januarja na praznik Sv. treh kraljev, na božični koncert solistov iz Argentine z naslovom **BLAGOSLOVLJEN, KI PRIHAJA**. Gre za meditirani koncert sakralne glasbe svetovnih kasikov in slovenskih cerkvenih naprevov. Koncert bo v župnijski cerkvi na Opcinah s pričetkom ob 17. uri. Vljudno vabljeni!

SKD TABOR - Opcine - Prosvetni dom - v sredo, 6. januarja 1999 ob 17. uri gostuje dramska skupina **KD ROVTE-KOLONKOVEC** z domaco igro »Mi smo z Rovt doma - Al' s puskom, al' s solato branili bomo zemljo svojo zlato«. Režija Drago Gorup.

OBVESTILA

BOLJUNCANI, danes, v četrtek, 31. decembra vas bodo v popoldanskih urah obiskali osnovnosolci in vam vso srečo s tradicionalnim »zvitorej«.

ZELIS PRAZNOVATI SILVESTROVO na originalen način? Priredi na Sempolajski trg pod osvetljeni kraski bor, tu boš v veseli družbi sovasčanov dočakal prihod novega leta. Pricakujemo te danes, v četrtek, 31. decembra ob 23. uri. S seboj prinesi vrečo dobre volje in veselja - Novoletni veseljaki.

V **GALERIJI TRZASKE KNJIGARNE** je na ogled razstava treh mladih likovnikov.

ODSEK ZA ZGODOVINO pri NSK bo zaprt do 31. decembra 1998.

SK BRDINA vabi na tridnevno solo smucanja, ki bo v Forni di Sopra od 3. do 6. januarja 1999. Informacije na tel. st. 040-212859.

DEKLISKI ZBOR VESNA prireja v sredo, 6. ja-

nuarja 1999 tradicionalno koledovanje. Zbirališče ob 11. uri pred cerkvijo. Sodeluje tudi otroški zbor Vesna.

OTROCI IZ TREBENSKEGA VRTCA in **PRVOSOLCI COS P. TOMAZICA** vabimo vse starše, vascane in prijatelje na ogled jaslic, ki smo jih pripravili v vaski cerkvi. Urnik: vsak dan od 9. do 17. ure do vključno 6. januarja 1999.

V **TRGOVSKEM CENTRU IL GIULIA** je na ogled fotografska razstava članov šestih fotokrožkov s Trzaskega v sklopu vsedržavne zveze FIAF. Sodeluje Foto Trst '80.

MAJENCA DOLINA v sodelovanju s SD BREG prireja smučarske izlete v Mokrine (Pramollo) 17. januarja, 7. in 28. februarja ter 7. marca 1999. Odhod ob 6. uri iz Sance. Vpisovanje v trgovini pri Martini Mauri. Za informacije tel. 0338-5032176.

UCENCI 4. IN 5. RAZREDA COS PINKO TOMAZIC v Trebčah pripravljamo raziskavo o mlekaricah na Krasu. Zbiramo pričevanja, spomine, fotografije in predmete. Vse, ki bi nam radi pomagali, prosimo, naj tel. na st. 040-214300 ali naj se javijo na solo v Trebčah št. 33, od 8.15 do 15. ure.

KD SLAVKO SKAMPERLE organizira v januarju tečaj latinsko-ameriskih plesov, pod vodstvom koreografa Uroša Andica. Za informacije in vpisovanja poklicati na tel. st. 040-213153 (ob večernih urah - Tatjana).

ČESTITKE

Matej je vesel, ker je sestroico dobil. Mala **NASTJA** se bo z njim igrala in mamicu **Karmen** in očca **Maurota** razveseljevala. Srečni družinici zelimo vse najboljše **Nadja**, **Giorgio**, **Sandra**, **Mitja** in **Alojzija**.

V Podlonjerju, 31. decembra veliki jubilej slavi nas predragi **SVETKO**. Prisrčno ti nazdravljajo in vsočijo tvoji vsi - zena **Silvana**, **Arianna** in **Marta**. Hurá hurá, se letos je prisla! **Valentina** nas razveseli, cimprej **VERONIKO** k zborčku **Slomsek** pripelji! Angelčki in hudčki.

ŠOLSKÉ VESTI

DTTZG ŽIGE ZOISA obvesča, da bo tajništvo zaprto v dne 31. 12. 1998 in 2. 1. 1999.

RAVNATELJSTVO LICEJA F. PRESEREN obvesča, da bo tajništvo zaprto v soboto, 2. januarja 1999.

URAD SINDIKATA SLOVENSKE SOLE bo ob priliki božičnih in novoletnih praznikov zaprt do vključno 6. januarja 1999.

DIDAKTIČNO RAVNATELJSTVO PRI SV. JAKOBU obvesča, da se začnejo vpisi v osnovno solo in vrtec dne 7. januarja 1999. Vpisovanje v tajništvo do 25. januarja 1999 vsak dan od 9. do 12. ure, v četrtek od 14. do 15. ure.

NA DIDAKTIČNEM RAVNATELJSTVU NA OPCINAH vpisujejo v osnovno solo in vrtec od 7. do 25. januarja 1999, vsak dan, od 8. do 9. ure in od 13. do 14. ure, v sredo tudi do 15.30. Informacije na telefonski številki 040-211119 (gospa Maja).

IZLETI

SKD F. PRESEREN iz **Boljunca** prireja vodeni ogled razstave o kulturi Mayev v Palaci Grossi v Benetkah. Izlet bo z vlakom v nedeljo, 28. februarja. Zaradi omejenega števila mest in predhodnega nakupa vstopnic naj se zainteresirani cimprej zglasijo na tel. st. 040-228438 od 14. do 16. ure.

MALI OGLASI
tel. 040 7786333

RIBOGOJNICA GLINŠČICA v Boljuncu je odprta **danes, 31. t.m.** od 8. do 13. ure
tel. 040.228297
imamo tudi prvič škotski losos

NEGUJEM starejše osebe, 24 ur na 24, s 15-dnevno menjavo. Imam že iskusišnje. Tel. na st. 00386-67-31229 od 18. do 20. ure.

MALE PSICKE matere **Golden retriever** podarimo ljubiteljem zivali. Tel. 040-201329 ali 0335-6835456.

PRODAM dvostanovanjsko hišo z vrtom. Tel. 040-231255.

V **SOBOTO**, 2. januarja bo odprl osmico **Radovan Semec** v **Prečniku**.

OSMICO bosta v soboto, 2. januarja v Salezu odprla **Silva** in **Maurizio**.

OSMICO sta odprla **Pierina** in **Walter Mokor** v **Lakotiscu** št. 398.

OSMICO sta odprla **Cvetka** in **Mirko Briscak** v **Briscah**.

PRI BIBCU v **Krizu** je odprto ob četrkih, petkih in sobotah. Tel. st. 220722.

PRISPEVKI

Namesto cvetja na grob **Zale Regent** daruje **Zofka Kapun** 50.000 lir za **Godbeno društvo Prosek**.

V spomin na **Zalo Regent** darujejo svojci 200.000 lir za pevski zbor **Vasilij Mirk**.

Namesto cvetja na grobove **Marije Gustin**, **Romana Skabarja** in **Romana Stocchia** daruje družina **Bertolino** (**Repen** 69) 50.000 lir za **Skupnost družina Općine**.

V spomin na **Minko Pahor** daruje **Franko Volk** 50.000 lir za **KD Ivan Grbec**.

Nosilci krste pokojne Razalijske Regent darujejo 200.000 lir za **Kulturni dom Prosek-Kontovel**.

V spomin na **Lovrenca Strajna** daruje **Marino Bandi** z družino 50.000 lir za **PD Valentin Vodnik** in 50.000 lir za popravilo cerkve **Sv. Martina** v **Dolini**.

V spomin na **Albina Tavcarja** daruje **Marino Bandi** 50.000 lir za **Sklad Mitja Cuk**.

Ingrid Kralj daruje 50.000 lir za **TFS Stu ledi**.

V spomin na pokojne vascane z Općin daruje **Lidia Malalan** (**Semolino**) 100.000 lir za **Unicef**.

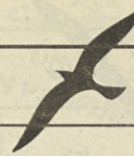
V spomin na vse premrle vascane iz **Bazovice** daruje **Karlo Grgic** (**Neneto**) 100.000 lir za **Unicef**.

Ob izgubi drage mame **Stanislave** izrekata **iskreno sozalje Milenki** in **svojcem**

Silvan in **Marina**

Ob bridki izgubi draga očeta sočustvujejo s **Sonjo** in družino

Edi, **Aleks**, **Arcadio**, **Erik** in **Alenka**

JEMEN / UGRABITELJI NAJ BI JIH UPORABILI KOT »ŽIVE ŠČITE«

Protislovne verzije o umoru štirih talcev

Plemenski ugrabitelji osvobodili štiri zajete Nemce

SANAA - Zahodne turiste so ugrabitelji uporabili kot »žive ščite«, ko so jemenske sile vdrle v oporišče ugrabiteljev. To vsaj trdijo zahodni viri, medtem ko jemenske oblasti vztrajajo pri prvotni verziji, da so varnostne sile posegle, šele ko so ugrabitelji ubili tri talce. Dopisniki britanskega BBC navajajo, da so preživeli sporočili, kako so jih ugrabitelji uporabili kot žive ščite, medtem ko so varnostne sile streljale vsevpred.

Kot je včeraj zapisal dnevnik Yemen Times, so trije talci umrli takoj, četrty pa po sprejemu v bolnišnico. Trije mrtvi so britanski državljani, četrty pa je Avstralec. Casopis navaja tudi, da sta poleg treh Britancev in Avstralca v spopadu bila ubita tudi dva ugrabitelja, medtem ko so jih 13 aretirali. Med varnostnimi silami je bil ubit neki policist drugi trije pa ranjeni.

Preživeli so po pisanju dnevnika premestili v hotel Movempik v Adnu in so vsi pod sokom, tako da

nočejo govoriti z novinarji. Recepcija hotela je obenem poskrbela, da jim ne vežejo nenapovedanih telefonskih pogovorov.

ZDA so v Aden ze poslale svojega zdravnika, ki naj bi skrbel za ranjenega Američana in ostalo ranjeno dvojico. Britansko zunanje ministrstvo zahteva podrobna pojasnila, ker kot kaže ne verjame v jemensko verzijo, da so varnostne sile posegle, ko so ugrabitelji začeli pobijati talce. Vsekakor pa je ministrstvo pozvalo vse Britance, ki se nahajajo v Jemnu, naj nemudoma zapustijo državo. Potovanja v Jemen dalj časa odsvetujejo tudi druga zunanja ministrstva vključno z italijanskim. Kot se je izvedelo se je nekaj turistov res odpovedalo napovedanemu potovanju v Jemen, drugi pa bodo vseeno odpotovali, ker upajo, da bodo sedaj oblasti bolje skrbale za njihovo varnost.

Medtem se je izvedelo, da so v Marebu ugrabitelji osvobodili tri nemške talce, dve ženski in enega

moskega. Plemenski voditelji so prav včeraj iz Sanae krenili v Mareb, območje vzhodno od glavnega mesta, kjer so pripadniki plemena Bani Dabian zadrževali četverico Nemcev. Ugrabitelji so za izpustitev talcev zahtevali zagotovila za obnovo infrastrukture na območju in za njegov hitrejši razvoj. Torkova tragedija s talci v južnem Jemnu je kot kaže pospešila pozitiven razplet.

Tu je navsezadnje slo za klasično »jemensko plemensko ugrabitev«, ki do sedaj niso povzročila zapletov, saj so si turisti v bistvu le podaljšali dopust. Tragičnemu koncu ponedeljkove ekskurzije 16 zahodnih turistov je namreč botrovalo dejstvo, da so padli v roke islamskim skrajnežem in ne navadnim plemenskim ugrabiteljem. Jemenski preiskovalci poskušajo sedaj ugotoviti, ali so imeli pripadniki Dzhahada stike s sorodnimi organizacijami v tujini, ali pa so delovali na lastno pest. Vsekakor pa zajetim grozi smrtna kazen.

G L O S A

Milošević še stopnjuje svojo noro politiko

JOZE PIRJEVEC

»Lisjak iz Beograda« - tako je naslovljen dolg Miloševićev portret, ki sem ga pri urejanju starih časopisnih izrezkov pred dnevi zasledil med materialom, zbranim za zgodovino slovensko-hrvaško-srbsko-muslimanske vojne med leti 1991-1995. Članek je iz marca 1993, ko je bil se aktualen tako imenovani Vance-Owens plan, s katerim sta predstavnik Zdrženih narodov in Evropske unije skušala razvozlati bosanski voz. Milošević je proti vsem pričakovanjem sprejel njun predlog o razdelitvi Bosne-Herzegovine na deset etnično bolj ali manj homogenih kantonov in se v trenutku v očeh zahodnjakov spremenil iz vojnega zločinca in človeka miru, v edinega balkanskega politika, s katerim se je mogoče pogovarjati. Tako se je zgodilo, da izzvenj debela knjiga spominov, ki jo je pred nekaj leti Lord Owen posvetil svojemu doživljanju balkanske tragedije, kot ena sama hvalnica Miloševiću in njegovemu političnemu pragmatizmu. Da Milošević ni nacionalist, je dokončno britanskega diplomata prepričala njegova žena Mirjana Marković, ko mu je zatrdila, da to zares ni, ker bi se sicer ona z njim nikoli ne poročila...

Seveda ima Mirjana Marković prav. Milošević ni nacionalist, je samo povprečen srbski

politik, ki se poslužuje za utrjevanje svojega položaja vseh sredstev, če treba tudi nacionalizma. Kot je o njem dejal bivši beograjski zupan Bogdan Bogdanović: »Da se ohrani na oblasti, je Milošević pripravljen spremeniti celo Srbijo v Sarajevo«. Pet let pozneje so te besede se vedno aktualne, samo da karta, na katero danes stavi beograjski samodržec, ni več Bosna temveč Kosovo, kjer se razmere razvijajo po že znanem scenariju: v njem se prepletajo srbski nacionalizem, albanski boj za svobodo, diplomatska nemoc Zahoda, velikoruski sebični interesi, mafijski posli z orožjem, obcasne grožnje o vojaškem posegu sil Nata v dogajanje, ki nikogar več ne zanima, ker se je v zadnjih desetih letih že prevečkrat ponovilo. Zadnja Miloševićeva poteza - dramatično odstranitev

vojaškega vrha, ki ni več v sozvočju z njegovo politiko - smo videli že tolikokrat, da se niti več ne spracujemo, od kod srbski vojski toliko generalov. In kaj reci o srbskem širokoustenju? Cetniski vojvoda Vojslav Seselj in podpredsednik beograjske vlade, je zadnjič rekel: »Če bo treba, bomo napadli Nato s palicami za baseball.« Naj dvigne roko tisti, ki se je se pripravljen nad takimi izjavami porogljivo nasmehniti?

Tej splošni utrujenosti se ne morejo izogniti niti podobe trpljenja. Gledam fotografije bosanskih žrtev izpred petih ali več let, ki so jih objavili veliki evropski casopisi, primerjam jih s posnetki, ki jih danes televizija prinaša iz kosovskih vreni in mest, in ugotavljam, kako podobni so si vsi ti izmučeni, objokani, trpečni obrazi. Scene pokopov, masakrov, bežanja pred bombami in tanki, so vedno iste, tako tuje v svoji ruralni revščini našemu meščanskemu blagostanju. In tako stopamo v zadnje (ali predzadnje) leto tisočletja, prevec obremenjeni s svojim egoizmom, da bi bili kos dogodkom, ki se nam zarisujejo na obzorju: kosovska tragedija, kurdsko vprasanje, ruska kriza. Ali ni nekaj resnice v Nostradamu-ovi prerokbi, ki nam obeta sredi prihodnjega poletja izbruh tretje svetovne vojne?

IRAK- »NO-FLY ZONE« / BAGDADOV REŽIM NADALJUJE Z IZZIVANJEM

Včeraj spet raketirali zavezniška letala

Tudi tokrat so ameriško-britanska letala uničila baterijo in se nepoškodovana vrnila

NEW YORK, BAGDAD - Iraska protiletalska obramba je včeraj nad oporiščem Talil južno od 33. vzporednika odprla ogenj proti britanskim tornadom, ki so nadzorovali območje, ki je prepovedano za polete iraških vojni letal. Britanskim tornadom so takoj priskocili na pomoč ameriški lovski bombniki, ki so utisili irasko protiletalsko raketo baterijo. Vsa letala so se nepoškodovana vrnila v svoja izhodišča oporišča.

Tudi tokrat se je Irak širokoustit, da je sestrelil eno zavezniško letalo, kot je to storil dan prej. Sirokoustenje pa je postalo zna-

čilno za Sadamov režim v sedanji fazi. Tako je podpredsednik Taha Jasir Ramadan izjavil, da iraska letala nemoteno preletavajo severno in južno »No-Fly Zone«. To so seveda takoj demantirale tako britanske kot ameriške oblasti, ki so navedle, da so v zadnjih dneh zabeležili prelet civilnih helikopterjev, a ne vojaških letal, proti katerim bi gotovo posegli. Ramadan je spet ponovil, da sta obe »No-Fly Zone« nezakoniti, ker jih ni potrdila nobena resolucija Varnostnega sveta Združenih narodov. Tega mnenja je tudi Rusija, ki pa vse vpletene

poziva, naj pokažejo strpnost in naj ne nasedajo provokacijam.

Irak pa kot kaže prav išče provokacije, potem ko je vzdržal stidnevno ameriško-britansko bombardiranje. Tarek Aziz je postal glavno trobilno režima, saj se je včeraj obregnil ob jordanega prestolonaslednika Hasana, ki ni obsodil ameriško-britanskega bombardiranja Iraka temveč je iraskemu ljudstvu zaželel, da lahko užival v svobodi, demokraciji in v spoštovanju človekovih pravic. Prav to seveda režima v Bagdadu ne zanima, od Arabcev zahteva brezpogojno obso-

dbo ameriško-britanskega napada, a tega kot kaže ne bo doživel.

Se več, potem ko je Tarek Aziz kritiziral Hosnija Mubaraka zaradi njegovih kritik bagdadskega režima, je šef uradne egiptovske agencije Mena Manfuz el Ansari v včerajšnjem uvodniku zapisal, da je Sadam Husein »blazni izzi-vač«, ki je z dvema vojnima v zalivu proti Iranu in proti Kuvajtu postal »megalomanski vojni zločinec«. El Ansari je tudi poudaril, da manifestacije po arabskih ulicah so v podporo iraskemu ljudstvu in ne »blaznemu izzivcu«.

NOVICE

Predsednika Baskije podprli tudi skrajneži

VITORIA (SPANJA) - Juan José Ibarretxe, kandidat Baskovske nacionalistične stranke, je novi predsednik avtonomne baskovske dežele. Poleg svetovalcev njegove stranke (21) in šestih poslancev nacionalistične zavezniške stranke Eusko Alkartasuna, ga je podprlo tudi 13 od stitiranjstih svetovalcev separatistične Euskal Herriarrok, ki je novo ime za Etino Herri Batasuna. Ibarretxe je tako prejel 40 glasov, njegov tekmeč Carlos Iturgaiz, kandidat ljudske stranke pa le 18 glasov.

Sihanuk zavrnil amnestijo za dva Pol Potova sodelavca

Phnom Penh - Kamboski kralj Norodom Sihanuk je včeraj zavrnil možnost, da bi proglasil amnestijo za Khieu Samphana in Nuona Chea, ki sta se pred dnevi predala kamboski vladi. To je v popolnem nasprotju s trditvami premiera Hun Sena, ki v »dobrobit Kambodze« noče, da bi sodili nekdanjima sodelavcema krvoločnega Pol Potovega režima, ki je povzročil smrt skoraj 2 milijonov ljudi. Po Sihanukovem mnenju bi moralo dvojici soditi zaradi genocida in zločinov proti človeštvu mednarodno sodišče.

Levi zapustil Netanjahuja

Tel Aviv - Premier v odstopu Netanjahu je dobil nov udarec, saj je njegov bivši zunanji minister David Ley, vodja sredinskega Ghesherja napovedal, da bo na predcasnih volitvah 17. maja podprl voditelja laburistične stranke Ehuda Baraka. Medtem se tudi predsednik republike Ezer Weizman na vse kriplje trudi, da na prihodnjih volitvah ne bi bil izvoljen Netanjahu.

LIPICANCI / AVSTRIJA PRELISIČILA SLOVENCE

Oster protest civilne družbe zaradi lipicancev

Avstrija bo pridobila pravico vodenja rejjskih knjig za vse lipicance v Evropi, vključno s slovenskimi

LJUBLJANA - Zaradi zanesljivih svežih vesti iz Bruslja, da se namerava Avstrija v dogovoru z Italijo do 31. decembra letos polastiti domicilnega statusa konjev lipicancev, kljub temu, da ima Slovenija do taksnega domicila vse pravice, je Društvo prijateljev Lipice na novinarski konferenci, na hitro sklicani včeraj v Ljubljani, izreklo oster protest slovenski vladi zaradi brezbriznosti do tega problema, na katerega je omenjeno društvo opozarjalo od svoje ustanovitve junija letos. Nedejavnost v zvezi s problemom lipicancev društvo očita kar petim vladnim resorjem - za okolje in prostor, za zunanje zadeve, za kulturo, za kmetijstvo in za evropske zadeve - ter vladi v celoti. Protestno izjavo proti bilateralnemu sporazumu med Avstrijo in Italijo glede lipicancev so nato člani društva na celu s pisateljem Borisom A. Novakom demonstrativno odnesli na vlado, na veleposlanstvi Italije in Avstrije ter misijo Evropske unije v Ljubljani. Za javno protestno

manifestacijo društvo sicer ni dobilo pisne odobritve pristojnih organov.

Mednarodna organizacija Društvo prijateljev Lipice, ki je bilo ustanovljeno zaradi zascite naravne in kulturne dediscine Slovenije, kot se kaže na primeru Lipice in lipicancev, je v včerajšnji protestni izjavi proti bilateralnemu sporazumu med Avstrijo in Italijo glede lipicancev izrazilo odločno nasprotovanje temu sporazumu, »po katerem je Avstrija pridobila pravice vodenja rejjskih knjig za vse lipicance v Evropi, vključno s slovenskimi«.

Ne more biti nobenega dvoma, da so plemeniti beli lipicanci nastali v Lipici na območju slovenskega Krasa, kjer so jih vzgajali stoletja. Genetska osnova izvira iz vrste belega kraskega konja, kasneje oplemenitenega z drugimi vrstami. Prvotno uradno ime za tega konja je bilo »kraski konj lipiske reje«, je zapisano v protestu.

»Samo po sebi se razume, da ima Avstrija prav tako določene pravice do lipicancev, ven-

dar zgolj na ravni dresure, kar si je pridobila na osnovi svetovno znane Španske jahalne sole na Dunaju. Pač pa Avstrija nima nikakršnih pravic statusa dežele izvora vrste, kot predvideva nova zakonodaja Evropske unije. Na tej ravni ima Slovenija vse pravice do lipicancev, vendar žal ni članica EU, zato se je Avstrija zatekla k interpretaciji, da sme Slovenija postaviti pod vprašaj ta bilateralni sporazum sele takrat, ko bo tudi sama postala polnopravna članica EU, se pravi v daljnem letu 2005 ali pozneje oziroma mogoče nikoli.« je zapisano v protestu, ki sta ga v imenu društva podpisala Boris A. Novak in Monika baronica van Paemel.

Društvo prijateljev Lipice v nadaljevanju se poudarja, da tovrsten bilateralni sporazum ni v skladu s politiko EU. Društvo so na komisiji za trgovino in konkurenco dali zagotovilo, da gre za primer neelojalne konkurence s strani Avstrije in Italije in da bi vse odločitve, ki zadevajo lipicance, morale

biti preložene do trenutka, ko Slovenija postane članica EU. »Ker se je Avstrija zavedala, da tega problema ne bi mogla uspešno razresiti sebi v prid v okviru Evropske komisije, se je zatekla k nedemokracičnim postopkom ter na ta način se enkrat pokazala kolonialne težnje do dežel, ki so nekoč sestavljale Avstro-ogrsko monarhijo. Obtožujemo Avstrijo zlorabe predsedniškega položaja v Evropski uniji z namenom uveljavljanja svojih interesov v zvezi z lipicanci.« je zapisano v protestu, ki so ga člani Društva prijateljev Lipice naslovili na Evropsko komisijo, Republiko Avstrijo, Republiko Italijo in slovensko vlado.

Društvo v protestu se izraza upanje, da bo »Evropska komisija razveljavila dejanje, s katerim Avstrija postavlja mednarodno skupnost pred izvršeno dejstvo«, obenem pa izražajo »svojo globoko pripadnost evropski ideji, ideji strpnosti in medsebojnega spoštovanja naravne in kulturne dediscine«. (STA)

Novoletne teme

NOVOLETNI IZZIV

Misli o prostoru in času

BOJAN BREZIGAR

Ko je Primorski dnevnik pred tremi leti in pol začel kampanjo z geslom »Vrnite nam Narodni dom!«, si seveda se zdalec nismo predstavljali, da bo ta tema polnila strani časopisov in burila duhove Slovencev v Italiji prav v času, ko naj bi bili »tik pred zdajci«, tako pri postopku za zaščitni zakon, kot tudi pri - taki ali drugačni - vrnitvi Narodnega doma. Naša kampanja je bila seveda tudi polemična do slovenske manjšine oziroma njene skupnega predstavnštva, ki je v tistem času izdelalo skupni osnutek zaščitnega zakona, v katerega pa ni vključilo ne Narodnega doma in ne goriskega Trgovskega doma. Tudi po začetku zbiranja podpisov, na katerega so se Slovenci odzvali res množično, smo slišali kar nekaj nerganja in nasmihanja. Seveda, kot običajno je ideja, ki jo sprozi nekdo drug, zgrešena že zaradi očetovstva, pa čeprav k njej ni vsebinskih pripomb. In tako je bilo tudi v tistem primeru, vse dokler ni podtajnik Fassino na enem izmed srečanj s predstavniki manjšine na trzaski prefekturi napovedal, da sta tudi vračanje Narodnega doma in Trgovskega doma predmet obravnave ob zaščitnem zakonu. Dodati je se treba, da je na tem ves čas zelo aktivno delovala slovenska vlada in da je zunanje ministrstvo vseskozi postavljalo Italiji to zahtevo. Med ljudmi, ki so v to možnost verjeli, naj omenimo le enega, sedaj že preminelega Matjaža Jancarja, avtorja številnih dokumentov o nasi manjšini. Tudi njegova zasluga je, da se danes o tem lahko resno pogovarjamo.

Tako se je pač vrnitev Narodnega doma znašla v Masellijevem zakonskem osnutku. Ne gre za vrnitev v pravam pomenu besede, saj bosta obe palaci izročeni v last Deželi; po tolikih izkusnjah, ki smo jih Slovenci v Italiji imeli in jih še imamo z upravljanjem nepremičnin, ta rešitev navsezadnje ni slaba. Vprašanje, okoli katerega se gnetejo polemike, pa je, kdo bo v njem nastanjen, samo slovenske organizacije, ali tudi italijanske.

Tako postavljeno vprašanje je, po moji oceni, pravzaprav puhlo. Manjka mu osnovne vsebine, zato bi bilo bolje začeti z vprašanjem, kaj pravzaprav od Narodnega doma želimo.

Prvo, kar želimo, je, da se skoraj 80 let po požigu popravi moralna škoda, ki je bila s tistim dejanjem povzročena slovenskemu življu v Trstu. Lepa palaca v središču mesta, ki je že takrat tako bodla v oči, da iz strahu pred prevelikim razburjenjem (italijanske) mestne javnosti niso priredili niti slavnostne otvoritve, je bila simbol slovenske prisotnosti v mestnem središču. Nastala je v času prebujanja narodov in v času močnih osamosvojitvenih gibanj v vsej srednji Evropi. Bila je izziv za prelom stoletja, čas, ko ljudje niso razmišljali o vojni in ko je začela moderna doba prinasati v mesta prvo blagostanje in med ljudi splošno izobrazbo.

Nalogo, ki jo je zadobil s tem izzivom, je Narodni dom dobro opravljal dve desetletji, dokler ni bil z nasiljem odvzet slovenskemu

jeziku in slovenski kulturi, tudi z namenom, da bi ta jezik in to kulturo izrinili iz središča mesta.

Tako se je tudi zgodilo. Trajalo je skoraj osemdeset let.

(Cisto mimogrede. Ko je jugoslovanska oblast leta 1945 prevzela Trst je v tistih stiridesetih dneh prevzela last nekaterih nepremičnin, ni pa tega storila z Narodnim domom. Ali morda tega ni hotela narediti?)

Trditi, da je bil Narodni dom izraz slovenskega nacionalizma, je danes zelo lahko. Po vsem, kar se je tu dogajalo v tem stoletju, so postali nekateri pojmi - in nacionalizem nedvomno sodi mednje - uporabni takorekoč za vsako priložnost. Če torej pod besedo nacionalizem razumemo skrb nekega naroda za ohranitev svojega jezika in svoje kulture na ozemlju, na katerem je od nekdaj prisoten, potem lahko zgoraj navedeno trditev sprejememo. Dejstvo pa je, da pod besedo nacionalizem običajno razumemo gibanje, ki zato, da samo sebe ohranja in krepi, drugim streže pri življenju. To pa Narodni dom nikoli ni bil. Zato so - prav zagotovo za ves čas, ko je Narodni dom deloval - take trditve in primerjave z nacionalizmom iz trte izvite in zvenijo le kot pranje vesti. So navsezadnje se vedno opravičevanje polpretekle dobe, podtalno opravičevanje italijanskega nacionalizma in fašizma, kar danes res nima več nikakršne zgodovinske podlage.

Zato tudi zahteva po vrnitvi Narodnega doma ni in ne more biti izraz nikakršnega nacionalizma, ampak samo zahteva po moralnem zadostanju za škodo, ki nam ja bila storjena. To so tudi nekateri ljudje - od Fassina do Masellija - razumeli in zato se je tisti člen znašel v zakonskem osnutku.

Mi smo, kot običajno, ves ta čas samo čakali. Verjetno ni se prav nihče začel resno razmišljati, čemu bomo namenili ta biser sredi mesta, če ga bomo zopet imeli na razpolago. Marsikdo je morda v tem videl priložnost, da si za majhen denar ali celo zastoj zagotovi prostore za svojo organizacijo, nadaljnega razmišljanja pa tu verjetno ni bilo.

Zacel ga bom torej sam, sedaj in tukaj, z namenom, da začnemo tudi z razpravo, kaj hočemo, da bo Narodni dom, in ne samo, kaj naj ne bo.

Narodni dom mora biti umesčen v prostor in čas. Prostor naj bi bil se vedno isti kot pred sto leti, čas se zdalec ne več. Spremembe so tolikšne, da zaradi njih lahko podvomimo, ali je celo prostor se isti, kot je bil takrat.

Smo sredi evropskih integracijskih procesov. Tudi dejstvi, da je

danes v Italiji taka vlada in da nam sploh kdo ponuja vrnitev Narodnega doma, sta posledici teh procesov, pravzaprav njun sestavni del; sta posledici padca berlinskega zidu in vsega, kar mu je sledilo. Danes ni več nič tako, kot je bilo pred desetiimi leti. Pred desetletjem smo sprejembe slutili, nismo pa jih predvideli, se manj poznali. Zato smo bili nanje nepripravljeni in zgodilo se je, kar se je pač zgodilo. Danes pa vemo dvoje: prvič, da čez deset let v tem prostoru ne bo več tako, kot je sedaj, in drugič, da lahko predvidevamo, kaj se bo spremenilo. Meja, ki danes obdaja Trst, bo pomaknjena nekaj desetih kilometrov proti vzhodu, v Slovenijo bomo potovali brez potne listine in v Ljubljani bomo lahko plačali kosilo z isto valuto kot v Trstu, v Berlinu, v Dublinu, v Parizu, v Helsinkih in v Lizboni. Ne bomo več ob robu nekega dogajanja, ampak v njegovem osrcju. Skratka, ne bomo živeli samo v novem času, ampak tudi v novem prostoru. Se bomo znali povzpeti za stopničko više?

Ena velikih pomanjkljivosti, ki jih italijanski del Trsta, tisti, ki nam ni sovražen, pogosto navaja, je pomanjkanje informacij o Slovencih. Nekateri bi zeleti, da bi to nalogo opravljal slovenski konzulat (kot to dela hrvaški), drugi se ozirajo na manjšino. Na nedavnem simpoziju o delu in nacrtih Slovenskega raziskovalnega instituta na Opcinah je Milan Bufon predlagal, da bi SLO-RI, morda v sodelovanju z Narodno in studijsko knjižnico, organiziral nekaksen informacijski center, kjer bi lahko vsakdo prejel informacije in gradivo o slovenski manjšini, njenih dejavnostih in njenih prireditvah, pa tudi o Sloveniji in o slovenski kulturi. Tak center bi moral nastati v središču mesta in ni je primernejše izbire, kot bi lahko bil Narodni dom: prostor, odprt vsakomur, ki zeli kaj izvedeti, morda, zakaj ne, tudi kupiti vstopnico za Cankarjev dom ali za mariborsko opero, kot možnost, ki jo Slovenci ponudimo celotnemu mestu z željo, da bi nas bolje spoznalo.

To naj bi bila prva naloga, ki naj bi jo Narodni dom izpolnjeval v novem prostoru in času.

Druga naloga je povezana s prvo: katere ustanove naj imajo sedež v tem poslopju? Zagotovo raziskovalni institut in knjižnica, za katera bi bilo dobro, da bi se medsebojno integrirali: na primer s skupnim knjižnim katalogom, seveda računalniškim, in s skupnim dokumentacijskim centrom, s katerim bi lahko racionalizirali dejavnost obeh ustanov in obenem ponudili uporabnikom boljši servis.

In sem se vključuje tudi raz-

mišljanje Milosa Budina. Najin pogovor sega v čas pred izbruhom vseh polemik o Narodnem domu in pred ponesrečeno tiskovno konferenco, ponesrečeno - to je seveda moja ocena - zaradi izbire časa in zaradi tonov, ki je zadobila po nekaterih izjavah liderja levih demokratov Stelia Spadara. No, vsebina skupnih razmišljanj je bila takrat, v »nesumljivem času«, približno naslednja. V Trstu je več pomembnih ustanov, ki se ukvarjajo s preteklostjo, sedanostjo in prihodnostjo teh krajev. S tem, da bi ponudili tem ustanovam možnost namestitve v Narodnem domu, bi zadeli dve muhi na en mah: vnaprej bi preprečili spekulacije italijanskih nacionalistov, ki seveda obstajajo (obstajale so pred sto leti, ko je bila tu se Avstro-Ogrska, le zakaj ne bi obstajale sedaj, po desetletjih zastrupljenosti odnosov v teh krajih) in ki bi lahko manjšini povzročale dodatne nepotrebne težave, poleg tega pa bi ponudili mestu, državi in vsem, ki bodo raziskovali ta srednjeevropski prostor in čas od nastanka Narodnega doma do današnjih dni, priložnost, da v eni sami palaci, ugledni in reprezentativni, dobijo vse potrebne informacije. Prosto sva govorila tudi o imenih možnih uporabnikov, na primer Institut za zgodovino odporniškega gibanja, ali institut ISDEE, ali pa kateri od univerzitetnih institutov, ki se ukvarja s temi vprašanji, in tako naprej: skratka, ustanoviti center, kjer bi v resnici in neizkrivljeni luci prihajala do izraza vloga Trsta kot bistvene točke srednjeevropskega sveta in vloga Slovencev v njem.

Ideja se mi zdi sarmanтна in ne bi je zavrgel samo zato, ker jo je - na neroden način - predlagala ena sama komponenta v manjšini. Kvečjemu bi dejal, da je bila napaka prav v tem: da ni prislo do soočenja, ko bi se lahko okoli te ideje zbralo več ljudi in več soglasja. Bila bi močnejša in učinkovitejša. Pa kaj, po toci zvoniti je itak prepozno.

Vendar je o tem vredno razmisliti, trezno in preudarno, kajti gre tudi zato, kako se bomo mi, Slovenci, v novem času umestili v prostor, ki nas obdaja.

Tretja naloga, ki naj bi jo izpolnjeval Narodni dom, pa je nedvomno povezana izključno z nami samimi. Mislim, da vsi soglasamo, če zapišemo, da v tem poslopju ne sme biti skladišč odrabljenih kulis in zalog neprodanih knjig. Prezlahtno je. Pa tudi njegovi zgodovini bi storili krivico.

Ko je Narodni dom deloval, je bil v njem izkoriščen vsak koticek. Palaca ni bila arhitektonska mojstrovina samo po svoji zunanosti, ampak tudi po notranji ureditvi. V njem so bile domala vse slovenske kulturne

organizacije, od političnega društva do uredništva Edinosti, pa glasbena sola, banka in hotel ter telovadnica in gledališka dvorana. Skratka, vsak kvadratni meter je bil izkoriščen.

Predvsem pa se je v tej palaci, tudi zaradi hotela in banke, vedno nekaj dogajalo. To ji je dajalo življenjskosti, to je bilo predmet zavisti meščanov, ki so v tistem vrvežu videli živahnost naroda, ki ne pristane, da bi ga potisnili na obrobje mesta in življenja.

To bi morala biti glavna naloga tudi ob trenutku, ko bomo Narodni dom zopet imeli na razpolago. Izkoristiti ga bo treba za to, kar dejansko je: za lepo palaco v mestnem središču, ki služi svojemu namenu samo, ce so v njej ljudje. Ob vseh dneh, ob vseh urah.

Trzaska oblińska uprava je nekaj takega naredila z muzejem Revoltella: v njem je avditorij, tam se vedno kaj dogaja, odprt je ob večernih urah in ljudje ga obisujejo včasih tudi samo zato, da v vročih poletnih večerih posedijo na terasi ob casi hladne penine.

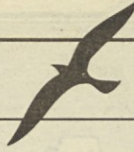
Narodni dom ima vse te značilnosti: lepo dvorano, ne preveliko, pa tudi ne premajhno, za predavanja, razprave, manjše koncerte, slovenske, pa tudi ne, ter kavarnico s teraso za prijetno kramljanje in morebiti tudi za prigrizek po predstavi. Ne vem, ali obe krovni organizaciji razmišljata o selitvi v to poslopje in ne vem, ali se bosta Društvo slovenskih izobražencev in Slovenski klub odločila, da svoje ponedeljkeve ali torkove večere preselita v Narodni dom. Mislim, da bi bilo vredno o tem razmisliti, da bi tako razlik, ki so v manjšini, ne prikazovali več s fizično razdaljo, ampak samo glede na njihovo vsebino. In, kdove, če bi se vse dogajalo v isti dvorani, bi morda kateri od »rdečih« pogostejše prišel na ponedeljkov večer, kateri od »belih« pa na torkovega.

Skratka, Narodni dom je izziv tudi za nas same. Je izziv glede na to, da smo se pol stoletja prevec delili, da smo si bili nasprotniki, ce ne celo sovražniki, namesto da bi si bili samo različni. Različnost je namrec resnična vsebina pluralizma, je tisto, kar nas bogati. Ostrine nasprotstev in sovraštav pa zares ne potrebujemo. Ne v tem prostoru, kjer nas je itak tako malo, in ne v času, ki tezi k odpravljanju vseh napetosti.

Narodni dom je le primer. Lahko bi navedel druge. Zaustavil sem se pri tem, ki je trenutno najaktualnejši, pa tudi meni zelo pri srcu.

Leto, ki se začena jutri, zadnje pred letom 2000, nam torej prinaša velik izziv. To bo, upamo, leto tranzicije k uzakonitvi zaštite, pa tudi leto urejanja naših medsebojnih odnosov. Vsi smo menda razumeli, da je nas vlak, ki je odpeljal v času Jugoslavije in prve italijanske republike, že zdavnaj prišel na končno postajo. Njegov čas se je iztekel in, ce nočemo, da tudi njegov prostor ponikne, morda za vselej, moramo v ta prostor zapeljati zavestno in odločno, kot to terja izziv novega časa.

Srečno novo leto!

NA PRAGU TRETJEGA TISOČLETJA

Človek, znanost in razvoj

DUSAN KALC

Star kitajski pregovor pravi: »Upanje je kakor neka poljska steza - nikoli to ni bila prava cesta, vendar kadar veliko ljudi tepa tisti prostor, se cesta oblikuje«. Najbrž nam je usojeno, da stopimo v novo tisočletje s tem upanjem, kajti absolutnih gotovosti nimamo.

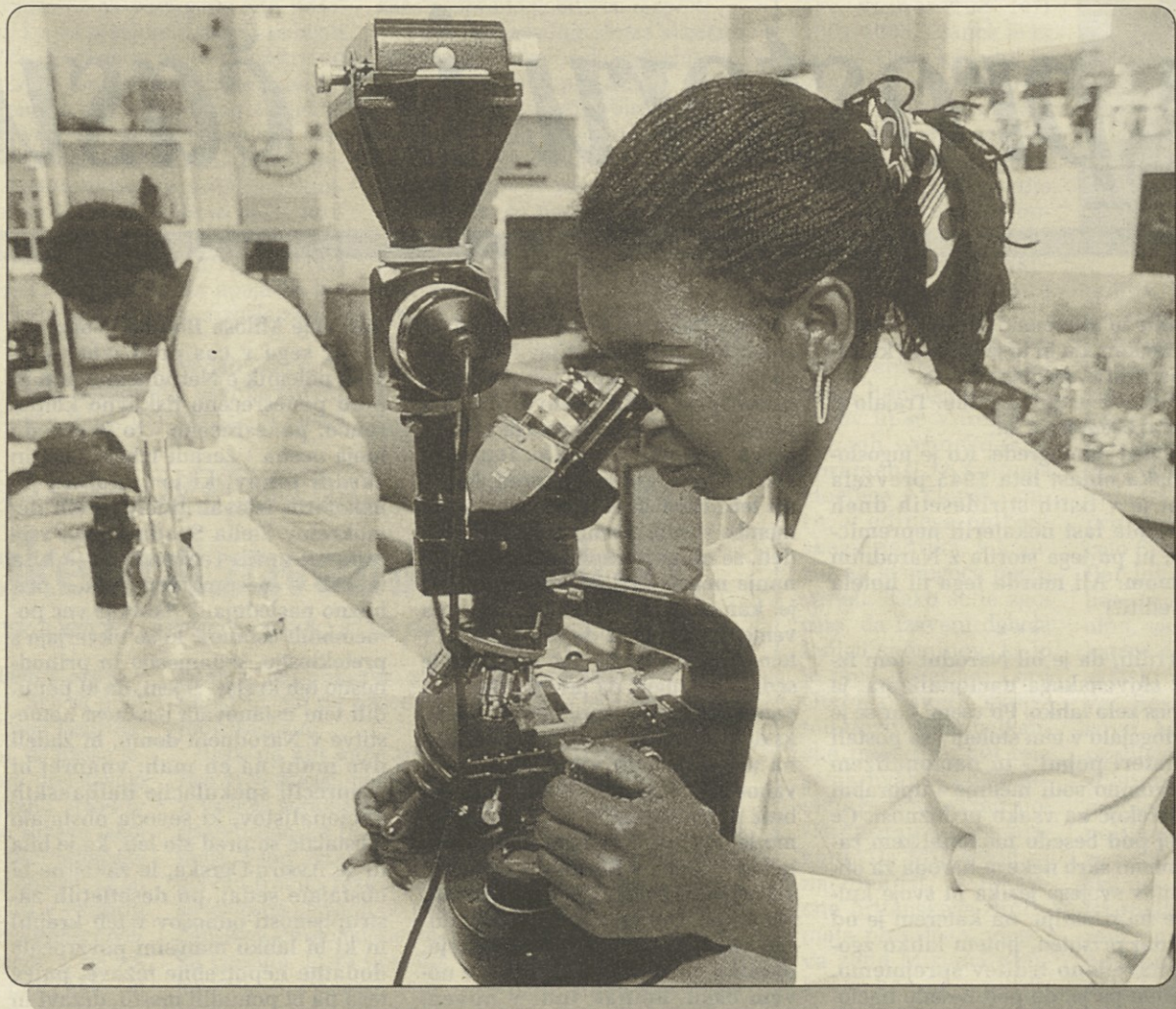
Dvajseto stoletje se je zacelo kot razdobje tesnobe sprico velikih izvivov, pred katerimi se je znaslo, potem ko je pustilo za sabo stare miselne in proizvodne modele, in se zaključuje z novimi negotovostmi kar zadeva prihodnost. Kaze, da je to pac stalnica v usodi clovestva.

Dejansko smo stopili na prag tretjega tisočletja z neizmernim znanstveno-tehnoloskim znanjem, ki pa ga bremeni neka negotovost, sad neskladja med starimi in novimi vrednotami, med ustaljenimi navadami in starimi načini življenja, ki se jim ni lahko odpovedati, ter novimi potrebami in oblikami življenja, ki nam jih nalagajo novi časi in seveda tehnološke možnosti.

Stoletje, ki ga zapuščamo, nam je vcepilo določene miselne vzorce, ki jih je vse težje opredeliti, ker so dejansko silno nejasni zaradi velikih protislovij, ki jih pogujejo. V tem stoletju je clovek elektriziral svet, nato ga je kompjutiziral, osvojil je vesolje, premagal mnoge bolezni in si podaljšal in olajšal življenje, hkrati pa opustil obsežne predele sveta, iznasel atomsko bombo in uničevalna taborišča s plinskimi celicami. Vse težje je razlikovati med dobrotami in uničevalci planeta. Kje so meje med odgovornostmi za Hirošimo ali Cernobil in zaslugami za koristno uporabo jedrske energije? Lahko bi rekli, da je clovek ob taksem tehnoloskem napredku zasel v nekakšno duhovno krizo, kajti kot je samega sebe v materialnem pogledu proiciral v neslutene razsežnosti, tako se je hkrati v nekem smislu, lahko bi mu rekli duhovnem, razclovečil in samega sebe zaslužil, ker je odprl nestete poti spoznavanja, istocasnno pa se je avtozreduciral na številko v neskončnem katastru življenj, ki ga urejujejo neka zbirkratizirana pravila.

V tem zadnjem razdobju so se namreč sesule v prah ideologije in podobni identifikacijski mehanizmi, ki so imeli veliko lepilno moc. To je ustvarilo v cloveku zbeganoost. Popolnoma ga je desorientiralo ter v njem osibilo prejšnje sigurnosti, tako da je izgubil rdečo nit, ki ga je vodila iz preteklosti v prihodnost. Nekdanje trdne izhodiščne točke so zamenjale nove, ki pa slonijo na skrajno trhljih temeljih. Novo izhodišče je skrajno prožni pragmatizem. To pomeni, da ni več dejanje, ki se podreja misli, temveč je misel, ideja, ki se prilagaja naglo se spreminjajočim situacijam današnjega silno razvejanega sveta. Clovek sproti odgovarja na potrebo na sicer iznajdljiv in s tehnolosko pomočjo na vedno bolj spreten način, pri tem pa v naglici in pridobitniški sli obicajno pozablja na posledice, ki znajo postati za vse clovestvo skrajno dramatične.

Tako smo se na pragu tretjega tisočletja znašli pred paradoksalno dilemo, ali naj razširjamo svoje znanje in potencialne zmognosti obvladovanja in nadzorovanja naravnih zakonitosti zato, da izboljšamo kakovost življenja, ali pa da zadostimo sebičnim ambicijam in

parcialnim interesom in s tem postavimo svet v smrtno nevarnost. Veliki avstrijski filozof Ludvig Wittgenstein je zapisal, da sploh ni nesmiselno misliti, da predstavlja znanstvena in tehnoloska doba zacetek konca clovestva.

Nekaj bo ob vsem tem najbež drzalo, in sicer, da znanstveni razvoj ne sme biti prepusten naključju in posameznim pobudam. Gre za vprašanje, ki zadeva nas vse in ga je treba zato obravnavati v nekem novem etičnem kontekstu. Če po eni strani ugotavljamo, da se svet vse bolj globalizira in da je zlasti v gospodarstvu, ki je osnovna gonilna sila razvoja, sleherni tresljaj cutiti po vsem svetu, tako da če v Wall Streetu nekdo kihne, so na hongkonski borzi se vsi prehlajeni, se ta globalizacija na področju etičnih ali kulturnih vrednot ne kaže v isti meri. Razhajanje stalisc v sodobnem svetu je glede znanstvenega in sirse misljenega razvoja zelo izrazito. Težnja vladajočih krogov je, da monopolizirajo znanje in ga tako kontrolirajo v svojo korist, kar pomeni, da se tega področja ne da enostavno »demokratizirati«, v smislu, da bi prislo do sirse delitve znanja in s tem do pravičnejše in učinkovitejše delitve odgovornosti. Skratka, da bi znanost in tehnologijo lahko dojemali kot osvobajajočo moc.

Najbrž smo se daleč od tega. Clovek je namreč izredno sposoben, hkrati pa izredno sebično bitje. Povrh je se družbeno bitje, pri čemer pa je družbo vedno organiziral glede na interese privilegiranih plemen, skupin, slojev ali »narodov« v »razredov« v modernejši zgodovini in znanstveni razvoj je vedno uporabljal v luci teh intere-

sov. Če je torej znanost naredila izredne korake, stopica humanizem se vedno zelo počasi, sepavo in sključeno.

Morda najbolj zgovoren primer teh trditev je dogajanje v Perzijskem zalivu. Odnosi med znanstvenim napredkom, sposobnostjo družbene organiziranosti in clovekovimi pravicami so v kricecenasprotju. Ob Tigrisu in Evfratu vlada tiran, ki nima nobenega obzira za clovesko življenje. Vlada pa na ozemlju, ki je strateskega pomena glede preskrbe z energijo. Ker je ta tiran prisel navzkriž z Zapadom, ki zaradi svoje ekonomske moči diktira svetu svojo voljo, ga je treba kaznovati. In tako je najmočnejša država močnega Zapada, ki si je samovoljno pripisala naloge zandarija Sveta, lepega dne (upoštevajoc pri tem seveda veliko drugih faktorjev in verjetno ne nazadnje osebni faktor predsednika te najmočnejše države, ki je prisel zaradi svoje spolne sle navzkriž z dokaj hinavsko moralno vedno te najmočnejše države) napadel tirana. In pri tem je prisla do izraza tehnoloska plat. Nad Bagdad so poslali letalske trdnjave B-52, zračne lovce F-117, nevidne bombnike B-1, ki so na mesto spustili izredno sofisticirane rakete, ki se menda lahko izognejo protiletalskemu ognju, ki lahko prebijejo metre in metre betona preden eksplodirajo s katastrofalnimi posledicami in ki s kirursko preciznostjo udarijo, kjer pač želijo. Pravijo jim inteligentne bombe. Inteligentni clovek ima torej sposobnost, da vlije nekaj inteligence celo nezivi materiji ter ji da nalogo, da ubija. Mimogrede bi kazalo omeniti, da stane eno samo letalo, ki ga Američani uporabljajo v Zalivu 330 mi-

lijard. Ob tem bi se lahko vprašali (in vprašanje se ne zdi ravno retorico), koliko lačnih ust bi lahko nahranili z denarjem, ki ga zabijajo v rakete, s katerimi sejejo smrt.

Katera pa je morala pravljice o tiranu in inteligentnih raketah? Zelo preprosta. Clovek je iznasel sredstva za samouničenje, ni pa se se niti približal temu, da bi iznasel in uveljavil sistem pravične delitve naravnih resursov, virov energije, znanja, blagostanja, pravice, svobode, miru itd. itd. Zato v Perzijskem zalivu umirajo nedolžni, ker se oholi tirani prepirajo za naftne vrelce (in morda tudi za gole neumnosti), v Sudanu (in premnogih drugih deželah sveta) umirajo od lakote, ker se presiti ne zmenijo zanje, sami pa si ne morejo pomagati, ker jim presiti tega nočejo omogočiti itd. Stara povest, ki pa nas sili k pesimizmu.

Zelo lepo je to pesimistično tesnobo opredelil italijanski pisatelj in polemist Michele Serra v enem od svojih vsakodnevnih kurtizivkov v dnevniku L'Unità 18. novembra letos. »Za koliko milimetrov je napredovalo clovestvo od casov egipčanskih faraonov do danes, ce odstojemo cudodelne znanstvene spremembe? Tehnologija nam lahko pomaga, da to izmerimo, kajti z drobnogledom lahko vidimo ta napredek«.

Veliko pred Serro je svoj pesimizem izrazil med drugimi tudi znameniti holandski mislec Johan Huizinga (1872-1945), ko je dejal, da »vrhunski tehnoloski razvoj se ne zadostuje, da lahko odpravimo pobarbarjenje; tehnolosko izpopolnjeno barbarstvo bo lahko le se močnejše in tiransko«.

S kaksnimi perspektivami se

potemtakem podajamo v tretje tisočletje? Danasnja ureditev sveta prav gotovo ne ustreza pričakovanju po boljši in pravičnejši bodočnosti. Prav tako pa ne moremo graditi prihodnosti na spoznanju, da se znanstveno tehnoloski dosežki premikajo z

nadzvono hitrostjo, napredovanje clovestva pa po milimetrih. Industrializirani svet se mora zavedati, da je treba, preprosto povedano, zagotoviti vsakemu posamezniku zadostni vir energije. Treba bo spremeniti miselnost in priti do spoznanja, da tudi razviti svet ne bo mogel dolgo vzdržati v svojem materialnem blagostanju, ce ga ne bo skušal zagotoviti tudi nerazvitemu svetu, kajti prej ali slej se bodo danasnja skrajno labilna ravnovesja porusila in se bomo znašli pred problemi biblicnih razsežnosti, ce ne bomo pravocasnno ukrepali.

Glavni razlog velikega razkora med revščino in bogastvom v svetu, ki je obicajno tudi vzrok mnogih lokalnih vojn in pokolov ter drugih nadlog, je vsemogocnost zakona trznega gospodarstva, ki po eni strani proizvaja pomankanje, po drugi pa presežke bogastva. Vsakršna dosedanja alternativa temu tipu gospodarstva se je izkazala za porazenko, kot nam je zgovorno dokazal padec Berlinskega zidu in vsega kar se je za njim skrivalo. To pa se ne bi smelo pomeniti, da se zmagoviti model družbe ne more spreminjati in izboljševati. Potrebna pa bo že spet nova zavest. Clovek ter njegove pravice in dolžnosti morajo zadobiti novo kolokacijo in vlogo. Instrumenti so bili navsezadnje dani. Naj za vse omenimo Splosno deklaracijo o clovekovih pravicah, ki jo je pred petdesetimi leti sprejel Varnostni svet Organizacije združenih narodov. Toda tako ta papir, kot mnogi drugi, so na zalost se vedno bolj papir kot pa uresnicena dejstva. Vprašanje je torej, kako preiti od besed k dejanjem. Besed je cloveska zgodovina prepolna. Podobne besede, ki jih vsebuje Deklaracija, so izgovarjali in zapisali že grški klasiki, Jezusovi apostoli, humanistični pisci in sodobni književniki. In spet smo tam. Vse te mislece smo povzdigovali in jih se povzdiguje, z njihovimi besedami smo si v solskih klopih in kasneje polnili usta in srce, ko pa jih je bilo treba tako ali drugače uresnicovati, smo vsi nanje pozabili. Imeli smo pac drugačne interese.

Tako se vrtimo v zacaranem krogu. Toda treba ga bo prebiti. Znanosti ni mogoče določiti mej, ne moremo pa je prepustiti naključjem. Treba bo izdelati nove strategije znanstvenega razvoja. Znanost je treba spreobrniti v »mednarodni podvig«, kot menijo strokovnjaki mednarodne organizacije Unesco, »ki naj se izrazi s pomočjo partnerskih programov ter s pomočjo tesnejših vezi med raziskovalnim delom v vseh deželah prek konferenc, publikacij, omrežij, uporabe novih informacij ter komunikacijskih tehnologij«.

Na vseh nas je torej odgovornost, ali bomo znali ob razvoju tehnoloski znanosti razviti tudi humanistične znanosti v smislu humaniziranja cloveka, ki bo resnicno obvladoval svet v skladnosti in harmoniji, ki bo znal iz puscav narediti cvetoče grede in predvsem ki bo znal preprečiti, da bi svet postal puscava.

NEKOČ SMO MISLILI, DA BO LETA 2000 DRUGAČE

Znanost zmore (skoraj) vse

SERGIJ PREMUR

Ko sem kot otrok mislil na takrat se oddaljeno leto 2000, sem si predstavljal, da bo v novem tisočletju svet približno tak, kot je na sliki, ki jo objavljamo na tej strani: ne bo več avtomobilov na cestah, ker se bomo vsi peljali z lastnim letecim strojem, jedli bomo samo sintetično hrano, ne bo več bolezni, ker bodo že odkrili vsa zdravila, delo bodo opravljali ljudem podobni roboti - androidi, avtomati in računalniki bodo lahko odgovorili na vsako vprašanje, resili vsak problem. Ko manjka nekaj več kot 300 dni do leta 2000 nam je očitno, da ni tako: avtomobilov je vedno več, najhujšim boleznim se niso kos, androidov ni, vprašanj in problemov je vedno več, glede hrane pa smo lahko zadovoljni, da smo se pri stari, dobri pasti in minestri.

Znameniti primer Thomasa Watsona dokazuje, kako je težko predvideti tehnološki razvoj: ko je leta 1943 bil predsednik IBM-a in so preučevali možnost elektronskih računalnikov, je Watson izjavil, da jih bodo Združene države Amerike verjetno potrebovale kar - pet! Zmotnosti tega predvidevanja ni treba dokazovati. Kaze pa na težavo kakrsnega koli predvidevanja na daljši rok, ko pa je težko celo napovedovati, kaksne bodo tehnološke novosti prihodnje leto!

Ce stopimo nazaj v čas samo za dve desetletji, lahko ugotovimo, da ni nihče predvidel nobenega od pomembnejših postavk tehnološkega razvoja, kar so napovedovali pa se v glavnem ni zgodilo: pred letom 2000 naj bi človek ze potoval do Marsa, razvila naj bi se podzemska mesta, uveljavil prevoz z antigravitacijskimi vozili, elektricne centrale na jedrsko fuzijo, umetna inteligenca itd. Nihče pa ni predvidel računalniške revolucije, tehnološke miniaturizacije, interneta itd. Skozi vso človeško zgodovino se namreč dogaja, da so odkritja in izumi sad nepredvidljivih okoliščin, zaradi katerih nastajajo nove potrebe, ki jih do tedaj sploh ni bilo. Prav zaradi tega je razvoj tako težko predvidljiv.

Ce skusamo realistično pogledati vsaj v prihodnja desetletja, ce ze ne v prihodnje tisočletje, lahko uvidimo nekaj navidezno preprostega, a verjetno odločilnega za razvoj človeštva: dejstvo, da je danes na svetu znatno manj ljudi, kot so napovedovali se pred nedavnim. V zadnjem desetletju se je namreč uveljavil počasnejši trend naraščanja prebivalstva kot posledica programov za omejevanje rojstev tudi v nerazvitih državah, pa tudi zaradi samega porasta prebivalstva, ki je privedel do večjega pomanjkanja, lakote, epidemij starih in novih nalezljivih bolezni. Tako bo čez sto let na Zemlji »samo« 10 milijard naših potomcev, ne pa več desetlin milijard, kot so predvidevali pred nekaj desetletji in kar bi pomenilo, da bi svet zdrknil v brezno demografske katastrofe.

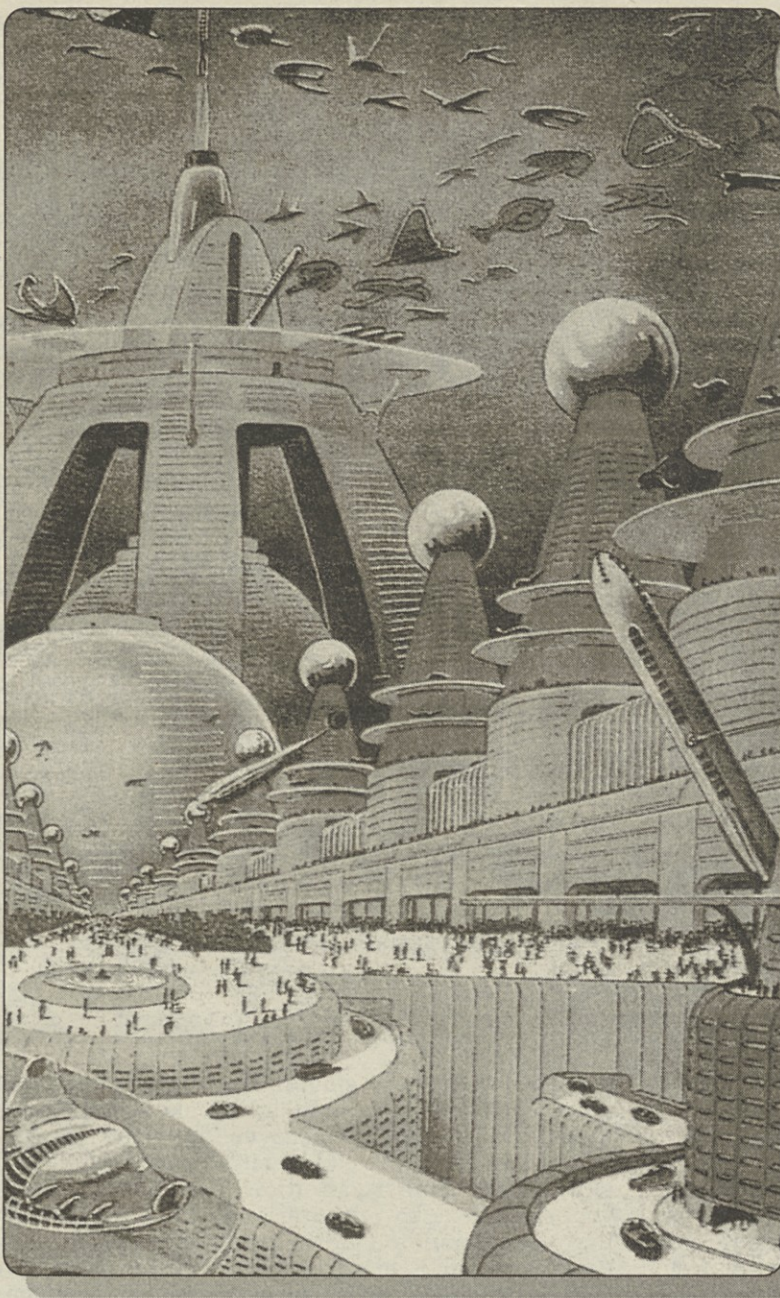
Nepričakovano dosti, do pred nekaj leti nepredvidljivo veliko pa je že danes - mikrociopov, osnovnih računalniških enot, v katerih je razpredena mikroskopska struktura milijonov tranzistorjev, ki je že podobna pravim vele mestom. Mikrociopov je po vsem svetu že približno 15 milijard: gre za izum, ki se je najhitreje uveljavil in razširil v vsej človeški zgodovini. V vsaki hiši razvitega sveta je danes verjetno več mikrociopov kot ljudi; najdemo jih povsod, od telefona do pomivalnega stroja, od televizorja do sodobnega plinskega grelca. Tudi na sebi velikokrat nosimo mikrocipe: od elektronske

zapestne ure do mobitela, od zepnega elektronskega notesnika do kartice za bencin s popustom. Mikrociopi prihodnosti bodo vedno vedno obsežnejši: današnji pentium II, srce sodobnega osebnega računalnika, vsebuje 7 milijonov in pol tranzistorjev, čez deset let pa jih bo vseboval približno pol milijarde. Tudi računalniška hitrost mikrociopov se bo sorazmerno povečala od današnjih maksimalnih 500 milijonov osnovnih operacij na sekundo na 100 milijard operacij na sekundo. Verjetno pa se nismo zrelili za predvidevanja o bionskih računalnikih, t.j. o integraciji med elektroni in živim, predvsem nevrološkim tkivom.

Ze v prvem desetletju novega tisočletja se bo uveljavil osebni komunikator velik kot zapestna ura, ki nas bo vsestransko povezoval s svetom. Opravljal bo vlogo sedanjega mobitela, nudi pa bo tudi vrsto drugih povezav in storitev: od daljinskega upravljanja gospodinjskih strojev do nakupovanja na razdaljo, od zbiranja informacij do osebne identifikacije in placil, od ugotavljanja geografske pozicije do videofonskega sporočanja. Ze danes IBM proizvaja poskusni prenosni računalnik, ki tehta slabih 250 gramov, v katerem je namestili trdi disk velik kot stolirski kovanec. V krajšem se bodo uveljavili tudi novi sistemi sporazumevanja z računalnikom, v prvi vrsti besedno sporočanje, računalniki pa bodo samodejno prepoznali lastnika, nekatere njegove želje in osnovne potrebe, nadzorovali bodo njegovo zdravstveno stanje, mu avtomatično urejali bančni račun itd.

Vso Zemljo že prepleta satelitska mreža, ki se v zadnjih letih razvija z eksponencialno hitrostjo, tudi ker so sateliti vedno manjši in torej postavitev v krožnico je vse cenejša. V najkrajšem bo prav prek komunikacijskih satelitov dosegljiv vsak, tudi najbolj zakoten kraj na svetu. Seveda ostaja odprto vprašanje, kdo bo imel dovolj sredstev za tako komuniciranje: za lačni del sveta bo nebo se vedno samo kraj, kjer se pomikajo zvezde, ne pa sateliti.

Prav na tem območju pa se odpirajo nove perspektive tudi za zapostavljeni in nerazviti svet, kot kaže

primer Bangladeša, kjer so ustanovili podjetje, ki dodeljuje po en mobilni telefon v vsako od 68.000 vasi, kar omogoča neposredno in zelo ceno povezo s svetom, obenem pa nudi minimalni zaslužek upravljalcam telefona (dodelili so jih samo ženskam), ali pa primer Zahodne Afrike, kjer bodo s konzorcialnega satelita oddajali izobraževalne in servisne programe, ki jih bodo lahko sprejemali v vsaki vasi s preprostim in cenanim radijskim sprejemnikom.

V komunikologiji enacijo preveč informacij s pomanjkanjem informacij: preveč informacij namreč povzroča predvsem šum, ne pa poznavanja in kulture. Velik problem bo torej, kako se bodo naši potomci znasli sredi preobilice informacij in izkoristili prav to, kar jih bo zanimalo. Problem zmede lahko zaslutimo že pri sedanjem internetu, ko je na svetovnem spletu zbranih na več sto milijonov naslovov več milijard neurejenih informacij. Branje na malem zaslonu monitorja bodo v številnih primerih nadomestili z branjem elektronskih knjig iz posebnega sintetičnega papirja, ki ga že preizkušajo, na katerem se bo pojavilo zbrano besedilo in ga bomo po želji lahko nadomestili z drugim besedilom, ki ga bomo neposredno črpali iz interneta.

Seveda bo vedno manj povezav po bakrenih žicah, ki jih bodo na-

domestili optični kabli, vedno bolj pa se bodo uveljavile povezave prek satelitov. Sateliti oz. vesoljske postaje bodo pomembne tudi za globlje poznavanje Zemlje in naraščajočega okolja, za odkrivanje rudnin, podtalnih voda, za vremenoslovskie napovedi, celo za raziskave o zdravstvu.

Zal bodo tudi v prihodnjem tisočletju ljudje umirali. Vedno manj smrtnih primerov bodo povzročale nalezljive bolezni (z izjemo Afrike, kjer bodo nalezljive bolezni še več desetletij glavni vzrok smrti), vedno več pa rak, srčne bolezni in prometne nesreče: danes povzročajo približno polovico vseh smrtnih primerov, čez četrto stoletje pa bo njihov delež narasel na tri četrte, če se stanje prometa ne bo temeljito izboljšalo. V istem obdobju bo število prebi-

valcev Zemlje starih več kot 45 let naraslo za 200%. Transgenske raziskave bodo privedle do odkritja genov za uspešen boj proti večini primerov raka, ko bodo uvedli nekaksen selektivni samomor rakastih celic, pa tudi do klonacije človekovih sestavnih delov. Etični odpor proti kloniranju živih bitij in v prvi vrsti človeka ne bo zavrl industrijske proizvodnje »nadomestnih delov« in se bodo v to prepirali tudi tisti, ki danes nasprotujejo eksperimentiranju s človekovimi celicami. Ne pozabimo, da so v Srednjem veku iz dobesedno istih razlogov sežigali na grmadah tiste, ki so opravljali obdukcijo, zato se je zdravstvo razvijalo samo v muslimanskem svetu, kjer ni bilo te prepovedi, na koncu pa so bili primorani odpraviti to versko prepoved.

Tudi razvoja transgenih rastlin, to so rastline s spremenjenimi genetskimi karakteristikami, se ne bo dalo zaustaviti. V bistvu je človestvo uvedlo pravo selekcijo primernejših in koristnejših zvrsti že pred dobrimi 10 tisoč leti s selekcijo primernejših rastlin in živali za časa kmetijske revolucije. Problem sedanje, druge velike transgenske revolucije pa ni toliko v vsebini, t.j. v izboljšanju pridelkov, pač pa predvsem v pomanjkljivem nadzoru in analizi posledic. Nedvomno pa je treba zagotoviti lačnemu delu človeštva več hrane, za kar so potrebni,

poleg pravičnejše porazdelitve zemlje, tudi primernejši pridelki. Predvidevajo, da bodo čez četrto stoletje na vsakem hektarju površine lahko pridelali 2, 5 ton transgene koruze več kot danes. Nove rastline bodo lahko uspevale tudi na terenih, ki danes niso

primerni za kmetijstvo, kot so n.p. preveč slana ali apnenasta območja; to bo med drugim omogočalo poljedelstvo na puščavskih območjih ali kjer je na razpolago samo slana podtalna voda.

Na vidiku pa se ni nobenih izrednih novosti glede energije: hladna jedrska fuzija, ki bi skoraj dokončno resila vprašanje cene in varnosti energetske proizvodnje, spada se vedno v svet sanj. Pred nami ni niti zametka novega motorja, ki bi nadomestil pol stoletja stare bencinske motorje, ali pogonskega sistema, ki bi nadomestil pol stoletja stare reaktivne motorje letal.

Za zaključek pa se pesimistična ugotovitev: motor tehnološkega napredka so v tem stoletju na žalost bile - vojne. Največji napredek sta namreč prinesli dve veliki vojni: krvava druga svetovna vojna in v glavnem nekrvava hladna vojna. Med drugo svetovno vojno so se uveljavili izumi, kot so reaktivna letala, penicilin, radar, plastične mase, jedrska energija. Na začetku druge svetovne vojne je bil vojak vseh evropskih vojsk oblečen samo nekoliko bolje od svojih kolegov v prvi svetovni vojni, bistvenih razlik pa ni bilo; na koncu vojne pa so ameriški vojaki bili oblečeni z jopici, nosili so hlače z zunanji žepi in bili obuti v skorjenčke - približno kot današnja mladina. Povojni spopad med sovjetsko in ameriško velesilo je za nas in naše potomce na srečo bil nekrvav, zaradi tega pa ni bil nič manj ostro bojevan od konca 40-ih pa do konca 80-ih let. V tem obdobju so predvsem za vojske potrebe razvili tranzistorje, računalnike, satelite, lahke kovine, optične kable, odporne sintetične tkanine, internet... sodobno tehnologijo torej. Bo treba torej nove vojne za nov kakovostni preskok v tehnološkem razvoju? Morda je ekonomska globalizacija že nova oblika nekrvave vojne, ki se bije med nastajajočo Združeno Evropo in »starimi« Združenimi državami Amerike, ali pa med civilizacijo »belega človeka« in tisto, ki se razvija na Vzhodu.

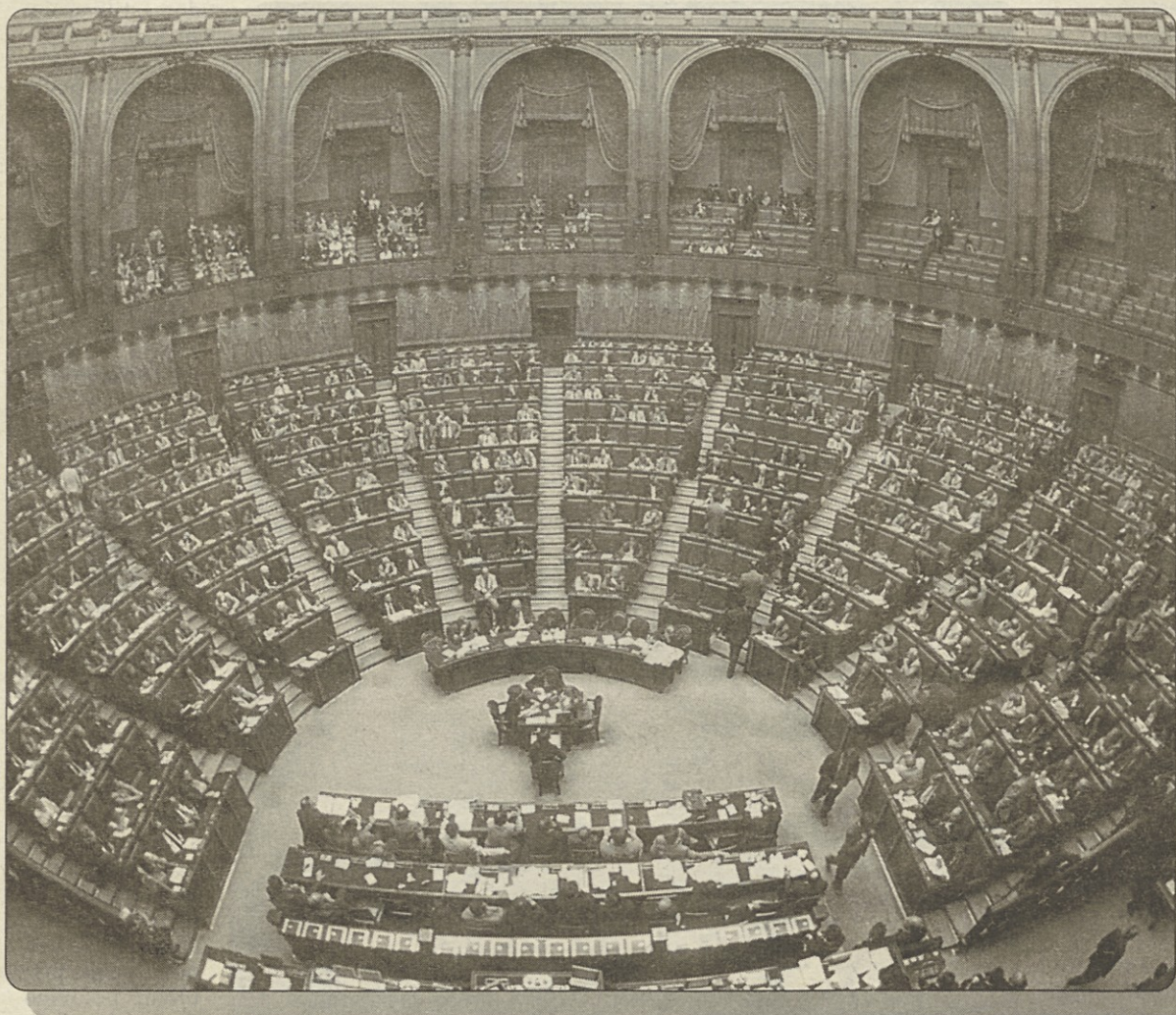
Od mladostnih idej mi je ostalo globoko prepričanje, da je čas sinonim za napredek, da človestvo kljub napakam teži k razvoju, da danes živimo neprimerno bolje kot kadarkoli prej v zgodovini človeštva. Mislim, da se bo ta trend k izboljšanju nadaljeval, kljub nekatereim crnoglednim napovedim, po katerih tehnološki napredek pomeni manj delovnih mest. Posledica novih tehnologij je doslej vedno bil porast delovnih mest in skupnega bogastva, pa čeprav so se v Veliki Britaniji luddisti borili proti parnim strojem, ces da ne bo več dela za tkalce, ob avtomatizaciji telefonskih central pa so ameriški sindikati napovedali brezposelnost stotih tisoč telefonistkam: v obeh primerih je po uveljavitvi tehnološke revolucije bilo več zaposlenih kot prej. Tudi v tretjem tisočletju torej ne bo pravi problem razvoj tehnologije, pač pa v katerem družbenem in kulturnem okolju se bo uveljavljala nova tehnologija. To pa je že drugo vprašanje, na katerega je verjetno se težje odgovoriti, kot pa na vprašanje, kaksne računalnike ali robote bodo imeli naši potomci čez sto let.

ITALIJANSKA POLITIČNA SCENA

Strankarstvo spet dviga glavo

VOJMR TAVCAR

Ko bi bili izhodišče našega stetja premaknili za šest let nazaj, da bi uskladili začetek stetja z astronomskimi pojavi, ki jih Biblija opisuje ob Kristusovem rojstvu, bi bila Italija zakoračila v tretje tisočletje nedvomno raztrgana in bosa. Pred šestimi leti sta gospodarska in politična kriza kot posledica zloma prve republike hudo pretresali državo, rušili sta se stranki, ki sta bili tradicionalni steber povojne oblasti. Ker pa je leto 0 Gregorijanskega koledarja pomaknjeno za šest let naprej (v primerjavi z omenjenimi dogodki), Italija stopa v tretje tisočletje našega stetja z nekoliko boljso perspektivo, čeprav ji problemov in težav, s katerimi se bo morala spoprijeti, ne manjka.

Prelomnica je torej povsem konvencionalna, zato ni nujno, da bi se moralo, kaj spremeniti samo zato, ker konvencionalno stopamo v novo tisočletje. Če pa že hočemo oceniti, kaksna je perspektiva Italije v tretjem tisočletju, je nujno, da se za trenutek ozremo nazaj v začetek devetdesetih let. V začetku tega desetletja, ko se je zdelo leto 2.000 se tako daleč, se je v Italiji zaključevalo obdobje Caf, tistega zavezništva med Craxijem, Andreottijem in Forlanijem, v katerem so zlasti stranke vladnega zavezništva zasledile vse ganglije oblasti in vsilile gospodarstvu, kot je pokazala podkupninska afera, plačevanje težko vzdržnega ceha. Pod udarci preiskave Ciste roke in ob naraščanju nezadovoljstva, se je sistem zrušil, v nekaj letih sta zginili tako Krščanska demokracija kot Socialistična stranka, prav tako, čeprav za posledicami sprememb, ki jih je povzročil padec Berlinskega zidu, je zginila tudi Komunistična partija Italije, ki se je spremenila v izrazito reformistično usmerjeno Demokrično stranko leveice, pri tem pa izgubila nemajhen del svojega levega krila. Vzporedno s tem se je zlasti na severu začela nakazovati nevarnost odcepitve s krepitvijo Severne lige in s teoretizacije delitve Italije na tri velike makroregije (tudi Cia je tedaj upoštevala možnost razdelitve Italije).

Ce je bilo stanje na politični sceni slabo, je bila slika na gospodarskem področju se hujsa. Zadolžitev države je narasla preko vsake mere, razmerje med letnim primanjkljajem in bruto državnim proizvodom je krepko presegalo evropske standarde, inflacija je bila znatno višja kot v ostalih evropskih državah. Padec berlinskega zidu in dejstva, da se je s tem zidom zrušila blokovska delitev sveta, je imela ob pozitivnih tudi negativne posledice zlasti v Evropi, se najbolj pa je te negativne posledice občutila Italija, ki je bila ves povojni čas na zunanji meji zahodnega zavezništva. O gospodarskih težavah Italije prica dejstvo, da je bila prav v tistem obdobju italijanska lira zaradi svoje sibkosti prisiljena izstopiti iz evropskega denarnega sistema (potem ko je za njeno obrambo Amatovala država zrtvovala del državnih rezerv), kamor se je vrnila sele pred kratkim, ko je bilo jasno, da bo državi uspelo zadostiti merilom maastrichtske pogodbe.

Eden od temeljev sanacije, ki je Italiji omogočil nov vzpon, je bil dogovor o ceni dela, ki so ga na pobudo tedanjega premiera Carla Azeglia Ciampija podpisali sindi-

kati in delodajalci. Ta dogovor je bil eden od temeljev novih tovarniških odnosov in nove gospodarske politike, ki so Italiji omogočili, da je prebrodila najhujšo krizo in da si je zlasti s Carlom Azegliom Ciampijem pridobila nov ugled v evropskem in svetovnem merilu. Ta dogovor pa je bil tudi temelj, na katerem sta nato Romano Prodi in Carlo Azeglio Ciampi po zmagi Oljke leta 1996 gradila gospodarsko politiko, ki je omogočila pristop k skupni evropski devizi.

Novi družbeni dogovor, ki je bil podpisan pred božičem, je nadaljevanje te politike, ki temelji na tako imenovani metodi usklajevanja. To je bil vzorec odnosov s socialnimi partnerji, ki ga je uvedel Carlo Azeglio Ciampi, ko je leta 1993 v kriznih razmerah prevzel krmilo italijanske ladjice, in to je še danes temelj odnosov med vlado, sindikati in delodajalci.

Novi dogovor je nadaljevanje tistega iz leta 1993 in glavni vzvod za gospodarsko rast in za boj proti brezposelnosti. Najbrž ta dogovor ni rešil vseh problemov v odnosih med socialnimi partnerji in prav njegova dinamičnost bo zahtevala od vlade, sindikatov in delodajalcev stalno soočanje prav po vzorcu metode usklajevanja. Je pa skupaj z dogovorom iz leta 1993 dobra osnova se zlasti, če bodo vlade petnajstere, ki so v veliki večini levsredinske, znale uskladiti svoje gospodarske in družbene politike ter dati izrazit reformistični pečat stari celini. Perspektiva Italije je s tega vidika tesno povezana s perspektivo Evropske unije. Pravi izziv za staro je celino je, ali bo

uspela ohraniti na svetovnih trgih gospodarsko konkurenčnost in obenem obdržati tiste osnovne poteze socialne države, ki so bile skupna značilnost zahodnoevropske zveze in po kateri se Evropa razlikuje od Združenih držav Amerike. Francoski ekonomist Jean Paul Fitoussi, ki je z Nobelovcem Amedeom Modiglianijem pripravil Evropski manifest za delo, meni, da bo Evropi to uspelo samo, če bodo bile levsredinske vlade, ki vodijo 13 držav Evropske unije dovolj pogumne in če si bodo prevzele odgovornost, da naredijo iz Evrope lokomotivo svetovnega gospodarstva.

Kljub težavam, ki jih ne manjka (in 12-odstotna stopnja brezposelnosti to jasno kaže), se za Italijo na družbenem in gospodarskem področju nakazuje perspektiva, se zlasti če bodo znala vsa evropska reformistična levica uskladiti korak in se zazreti pogumno naprej.

Veliko bolj zmedeno pa je stanje na strankarsko-politični sceni, ki je zelo razdrobljena. Politično tkivo se vse bolj drobi, oba bloka, Oljka na eni strani, Pol svoboscin na drugi, ki naj bi nakazovala Italiji pot politične bipolarnosti, sta v krizi, problemi in težave strank se odražajo tudi v vse večjem absentizmu, ki je bil rekorden na nedavnih upravnih volitvah, ko je v drugem krogu marsikje udeležba padla pod 50 odstotkov. Tezave Oljke in zlasti njenih sredinskih sil, ki so razdrobljene, se kažejo v teh dneh v vse ostrejših polemikah med Antoniom Di Pietrom in Romanom Prodiem na eni strani, ter Ljudsko stranko na drugi strani v pri-

pravah za evropske volitve in v aktivizmu županov, ki so se združili pod oznako Sto mest in razmišljajo, ali bi tudi sami oblikovali svojo stranco. Odraž krize Pola svoboscin pa je sama D'Alemove vlada, saj je eden od koalicijskih partnerjev UDR (Radikalna demokratična unija) Francesca Cossiga skupina, ki računa predvsem na parlamentarce, ki so bili izvoljeni na listah Pola in ki so nato zapustili desnosredinsko zavezništvo, ker jim ni več ustrezalo. Ko nekaj desetih parlamentarcev zapusti neko grupacijo, je kriza zavezništva in njene politične perspektive očitna. Kriza Pola svoboscin je zlasti in predvsem kriza Forza Italia in njenega predsednika Silvia Berlusconi, ki ni več sposoben nakazati jasne politike in jasnih ciljev zavezništva, ampak se izgublja v taktiziranju in predvsem v obrambi lastnega položaja in premoženja ter svojo politično akcijo podreja tema osebnima prioritetama.

Naraščanje absentizma volilcev je tudi posledica krize obeh polov. Zlasti med levsredinskimi volilci je na primer Oljka vzbudila precejšnje upanje, saj se je kazala kot pomembna novost na italijanski politični sceni, formacija, ki je bila precej več od samega volilnega zavezništva in ki je po eni strani pomenila preseganje ideologije in ideoloških pregrad, po drugi pa združevanje na osnovi skupnih ciljev in - zakaj ne - na osnovi skupnih vrednot in idealov. Ni naključje, da je na vseh volitvah Oljka, ko se je predstavila, dobila več glasov od vsote glasov posameznih komponent. In se danes je želja po Oljki očitna, saj javnomnenjske raziskave kažejo, da je povezava »-

adut«, ki bi na volitvah prinesel tri do stiri odstotni dodatek. Kriza Prodi je vlade in njena nadomestitev z D'Alemove je bila s tega vidika za levo sredino udarec. Očitno je, da je D'Alemove vlada najboljša možna resitev, potem ko je SKP izstopila iz večine, prav tako jasno

pa je, da je sedanja vlada (pa čeprav učinkovitejša od Prodi jeve kot kaže božični socialni sporazum s sindikati in delodajalci, ker je ne pogojuje tak partner kot SKP) korak nazaj v obdobje prve republike in bolj izrazitega strankarstva kot so jasno pokazali prepri o ministrskih mestih in predsedstvih parlamentarnih komisij.

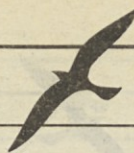
Pa tudi nekateri drugi znaki opozarjajo na nevarnost zopetne prevlade strankarstva po vzorcu prve republike. Eden od teh je zopetno širjenje mej parlamentarne imunitete, saj tako senat kot poslanska zbornica vse bolj odklanjata dovoljenja za sojenje parlamentarcev in pravica parlamentarca, da svobodno izraza svoje mnenje postaja zelo širok pojem, ki krepko presega politično področje.

Drugi znak je vprašanje javnega finansiranja strank, ki ga parlament ni znal rešiti jasno in transparentno, ampak je doslej izobilkoval samo skrupulane rešitve, ki so samo se poglabile nezaupanje ljudi v politiko in stranke.

S strankarkega in političnega vidika je Italija se daleč od ostalih evropskih partnerjev, predvsem pa od koncepta politične bipolarnosti. Tudi Oljka je bila po svoje anomalija, saj je na italijanski sceni združevala sile, ki so si v Evropi alternativne, vendar je pa le nakazovala pot, združevala je napredne reformiste, predvsem pa nakazovala in pritegovala tudi mlade z vrednotami in idejnimi izbirami svojega programa. Ko bi bila ob nji zrasla tudi desnica evropskega formata po vzorcu evropskih konservativnih strank, bi bila Italija stopila na pot bipolarnosti in celovitega vključevanja v Evropo.

Padec Prodi je vlade je ta proces zavrl, na politični sceni si je pridobil novo vlogo bivši predsednik republike Francesco Cossiga, ki bi rad ozivil nekdanjo Krščansko demokracijo (pa čeprav z drugačnim imenom) kot glavno os političnega sistema. Svoje so prispevale tudi stranke same, ki so svoj »particulare« predpostavljale utrjevanju zavezništva, za dodatno zmedo pa so poskrbeli tudi razni voditelji Oljke, zupani in drugi liderji, ki so okusili opoj politične oblasti in se nočejo, kot so zagotavljali na začetku, več vrniti k nekdanjim poklicem in v nekdanjo »anonimnost«.

Ce se na družbeno-gospodarskem področju Italiji nakazuje perspektiva, na strankarsko političnem področju te perspektive ni videti, nejasnost je zelo velika. Jasna se zdi samo ena stvar: če politiki ne bodo znali preseči sedanje razcepljenosti in ne bodo znali spet stopiti na pot, ki jo je nakazovala Oljka, bo nevarnost vrnitve v prvo republiko velika. Brez politične perspektive pa tudi družbeni in gospodarski sistem ne bo imel prihodnosti. Italija, ki se je s tolikšno težavo približala Evropi, bo spet tvegala oddaljeitev in obrobno, slaba politika bo, kot pravi politolog Giovanni Sartori, se zaostрила slabosti in napake italijanskih državljanov.

DEŽELA FJK IN TRŽAŠKE UPRAVE

Negotova plovba v razburkanem morju

SANDOR TENCE

Politika v Italiji je po skoraj petdesetletni mirni plovbi, ki nam je zagotavljala stabilnost in obenem staticnost, v zadnjih letih doživela marsikatero pretrse in potrese. Temelje republike, ki je nastala po zmagi nad nacifasizmom, je močno zamajal padec berlinskega zidu, potem so prisli sodniki tima »ci-stih rok«, nova volilna pravila in se marsikaj. Zacele se je obdobje tako imenovane tranzicije, ki mu trenutno ni videti konca; namesto da bi se zadeve razjasnjevale in poenostavljale se nasprotno ne samo zapletajo, a tudi zavijajo v čudne in nejasne scenarije.

Med številnimi in zelo protislovnimi pojavi, ki zaznamujejo ta prehod v novo tisočletje, je najbolj zaznavno narasčajoče nezanimanje za volitve in za politiko na sploh. Nekateri nas prepričujejo, da je to pač naravna in normalna danost v vseh visoko civiliziranih družah (glej ZDA!). Bo že res, preprican pa sem, da ima ta narasčajoča oddaljenost do politike in politikov pri nas več negativnih kot pozitivnih posledic. Klasične ideologije izumirajo in z njimi množične politične stranke, ki so se sklicevale na komunizem, fašizem in katolicizem. Politika postaja vse bolj domena elit in zelo konkretnih interesov ter vse manj stvar idealov ter kolektivnih koristi. Tak je pač hočeš nočeš tok dogajanj.

Po tem čisto osebnem uvodnem razmisljanju preidemo k obravnavi perspektiv deželne in tržske politike v prehodu iz drugega v tretje tisočletje. Tema je ambiciozna, zahtevna in hkrati zelo tvegana. Krajevna politika se namrec, se bolj kot vsedravnna, spreminja iz meseca v mesec in včasih celo iz tedna v teden, kar postavlja v težave ne samo občana, a tudi kronista in politologa, ki strokovno spremlja dogajanja. Za to bi bil verjetno potreben prerok ali pisec horoskopov, ki je v politiki večkrat bolj doma kot tako imenovani specialisti. Pa začnimo s to, ponavljam zelo tvegano analizo.

Ne odkrijemo Amerike, če napišemo, da je najbolj boleča in ranljiva točka naše lokalne politike deželna uprava. Rodila se je v začetku šestdesetih let kot Dežela s posebnim statutom, ki ga ji je centralna oblast priznala zaradi njene mednarodne vloge (meja s komunističnim in slovanskim svetom) in zaradi navzočnosti slovenske ter furlanske narodnostne skupnosti. Prvi pogoj je zgodovinsko premoščen in bo dokončno odpadel, ko bo Slovenija postala polnopravna članica Evropske unije, drugi pogoj (narodnostna in jezikovna raznolikost) pa je aktualen in je danes se jamstvo za potrditev in uveljavitev upravne avtonomije Furlanije-Juljske krajine.

Nasa Dežela je bila tri desetletja zgled stabilnosti in tudi upravne učinkovitosti. Za to je, kot pridna mama, skrbela Krščanska demokracija; njeni levosredinski zavezniki so bili zgolj statisti v igri, ki so jo režirali in uprizarjali demokristjani. Le socialistom je v začetku osemdesetih let (pozneje kot drugod po državi) uspelo, da so iz navadnih statistov postali igralci, ki so imeli dostop tudi do pomembnejših vlog, nikoli pa

do glavne. Prvi predsednik deželnega odbora, ki ni pripadal KD, ni bil socialist, temveč ligas Pietro Fontanini. To se je zgodilo sele leta 1993.

Danes je deželna uprava podobna barčici v razburkanem morju, ki pluje daleč od pristanov in kolikor toliko varnih privezov. Zadnjo zamujeno prilopnost za hitro in varno plovbo predstavlja slaba volilna zakonodaja, ki ne zagotavlja ne stabilnosti in niti dobre uprave, a ustvarja le zmedo in negotovost. Nismo med tistimi, ki mislijo, da je vecinski volilni sistem edini zdravilni recept za sedanjo zelo resno bolezen, gotovo pa bi volilna pravila pomagala k ozdravitvi bolnika. Nekje bo treba vendarle zaceti, drugače je Furlanija-Juljska krajina res obsojena na propad, tako da bosta njena avtonomija in njen statut s casom postala le prazni skatli in nič več.

Ce bi sedanji deželni svet v doglednem casu odobril nove volilne zakone in se potem samorazpustil bi sebi in deželni skupnosti naredil veliko uslugo. Dvomimo pa, da se bo to zgodilo

in menimo, da se bo sedanja negotovost vlekla vsaj do leta 2003, to se pravi to zapadlosti mandata sedanjih svetovalcev. Sele takrat bo lahko Dežela (in mi z njo) stvarno razmišljala o prehodu v novo tisočletje, ce bo seveda se cas za tako razmišljanje in ce je ne bodo dogodki medtem prehiteli. Vsakršno tudi tako resno in strokovno razmišljanje npr. o ukinjanju meje s Slovenije in o siritvi Evropske unije zveni retoricno, ce ne bo Dežela nasla v sebi ter v živahni in delovni deželni skupnosti nove motivacije za svoj obstoj in razvoj.

Dosti bolj pozitivne in spodbudne vesti pa prihajajo iz občinskih uprav, posebno s tržske, ki je z zupanom Riccardom Illyjem radikalno spremeni-la svoj videz in svojo vlogo. Nihče ni brez napak in tudi z Illyjem ni vse zlato, kar se sveti. Nihče pa ne more oporekati dejstvu, da je Občina Trst z Illyjem vlila mestu optimizem, ki smo ga s prejsnjimi upravami lahko le sanjali. Gre za nov odnos do občanov slovenske narodnosti, do kulture dialoga in sožitja, a tudi za čisto upravne zadeve, ki

niso postranskega pomena. Trst se, kljub hudim težavam demografskega značaja, počasi razvija v evropsko mesto, ki gleda naprej in ne več samo nazaj.

Illy bo ob izteku svojega mandata imel za seboj dve mandatni dobi in v skladu z zakonom ne bo mogel več kandidirati za zupana. To bo odprtemu in do sedov naklonjenemu Trstu najbrz ustvarilo precejšnje težave, dosežke Illyjevih uprav pa ne bo mogoče kar tako izbrisati, tudi ce bo na oblast spet prišla desna sredina, ki je pri nas le desnica in nič drugega. Zupanov naravni mandat zapade leta 2001 in prehod v novo tisočletje je tudi v tem primeru odložen za dve leti.

Prehod v novo tisočletje bo tudi za tržske okoliske občine predstavljal pomemben izziv in to predvsem iz upravnega vidika. Politčno gledano so okoliske koalicije videti stabilne in daljnoročne. V zgoniski, repen-tabski in dolinski občini, kjer bodo prihodnjo spomlad redne volitve, ni pričakovati velikih sprememb, čeprav bo zlasti Dolina važen preizkusni kamen za levo sredino in za komuniste, ki danes skupno vodijo upravo. Ni

izključeno, da bodo občinske volitve vsekakor odložili na jesen ali celo na pomlad leta 2000, ko bodo redne deželne volitve.

V devinsko-nabrezinski občini je politična situacija, kot vedno, delikatna in po svoje

krhka, v zadnjem času pa je opaziti nekatere pozitivne premike v odnosih med koalicijo zupana Marina Voccija in Slovensko skupnostjo, ki tvorno sodeluje pri upravljanju Občine. Milje so problem zase. Desna sredina je prisla na oblast po zaslugi levice, ki se se danes prepira namesto, da bi že sedaj ustvarila pogoje za zmago na prihodnjih volitvah.

Nase okoliske občine so se v marsičem uspešno prilagodile novim razmeram in potrebam, pri čemer mislimo predvsem na združevanje moči na področju služb ter servisov, kot so npr. socialno skrbstvo. Majhne občine bodo lahko še naprej obstajale pod pogojem, da bodo znale racionalizirati svoje službe in obenem ohraniti kvaliteto storitev. To je zanje velik izziv na pragu novega tisočletja. Tudi med nasimi upravitelji si vse bolj utira pot pragmatična miselnost, ki - kot prica sama beseda - postavlja v ospredje dobro upravo in vse bolj v ozadje politično in strankarsko pripadnost občinskih moz.

Ko govorimo o združevanju moči ne moremo mimo načrta metropolitanske ali mestne občine. V preteklosti je municipalistična desnica ta projekt tolmacila kot prevlado mestne uprave nad »pretežno slovensko in komunistično« okolico, danes pa o tem načrtu - v čisto različnih oblikah - razmišljajo tudi mnogi na levici. Verjetno je napočil čas, da tudi mi nekoliko bolj konkretno razmislimo o tej za italijanske razmere novi upravni enoti, seveda ob temeljnem izhodišču, da morajo sedanje občine ostati in ohraniti svojo vlogo. Strah do nadvlade Trsta (glej odklonilna stališča o medobčinski konvenciji ACE-GAS!) je do neke mere najbrz upravičen, ne more pa v nedogled bremeniti in zavirati razprave o tem vprašanju.

In ze smo pri Pokrajini. Ce bi bilo odvisno od mene, bi to krajevno ustanovo z letom 2000 lahko kratkomalo ukinili in nihče, razen zelo omejenega kroga politikov, je ne bi pogresal. Pokrajine so vmesne krajevne uprave, ki jih določa ustava, Pokrajina Trst je v svoji zgodovini marsikaj koristnega naredila. Pomislimo na zelo odmevno mednarodno manjšinsko konferenco in na pomoč, ki jo je nudila Francu Basaglii in njegovi ekipi pri izvajanju psihiatrične reforme. Danes so pokrajine birokrateške ustanove brez večjih konkretnih pristojnosti, tržaska Pokrajina pa je v primerjavi z ostalimi se na slabšem, saj »upravlja« zelo omejeno zemljepisno območje. Ali se torej Pokrajinam prizna novo vlogo, drugače pa bi bilo res boljše, da bi si njene zelo omejene pristojnosti čimprej razdelile deželna uprava in občine.

Na koncu se kratka misel o Kraski gorski skupnosti. Voscim ji, da bi z novim tisočletjem končno dobila v upravo Kraski park po meri narave in cloveka.

PREDSEDNIK POKRAJINE BRANDOLIN IN ŽUPAN VALENTI

Gorica z dveh zornih kotov

MARKO MARINCIC

Pogovora sta se začela s skupnim vprašanjem: Kako ocenjujete opravljeno delo v letu, ki se izteka? Si gre to leto zapomniti, ali je bolje pozabiti nanj? Potem sta se razvila avtonomno, glede na pristojnosti, ki jih imata goriska pokrajina in goriska občina, pa tudi glede na politične usmeritve teh dveh uprav. Odgovarjala sta seveda prva moža, predsednik goriske pokrajine Giorgio Brandolin in župan Gaetano Valenti.

Začnemo z Brandolinom:

Pozabiti vsekakor ne, ne vem pa, če si ga bo vredno zapomniti. Gotovo smo v tem letu naredili kar nekaj korakov naprej v zavesti vseh, od Gorice do Gradeza, od Krmina do Trzica, da je enotnost pokrajine pomembna vrednota za vse nas glede na lokalistična odstopanja, do katerih je prihajalo na našem ozemlju. Glavno skrb smo v upravnem delu posvečali prav temu. Naj omenim uspešno programiranje za skupno avtoriteto za upravljanje ciklusa voda, reorganizacijo solskega omrežja, skupni nastop glede unicevanja odpadkov, preobrazbo avtobusnega podjetja APT v delniško družbo, uvedbo družbe Multiservizi Isontina, kot nov korak v smeri poenotenja storitvenih podjetij.

Vedno poudarjam, da se identiteta tega raznoškega prostora utrjuje na konkretnih stvareh, kot so skupne storitve. Zdi se banalno, vendar ljudje razumejo in cenijo konkretnost. Miselno onaniranje, ki je še tako prisotno zlasti v mestu Gorici, ne vodi nikamor.

Razmere v deželnem merilu pa niso preveč naklonjene Goriki, kot se je izkazalo tudi pri zadnjem proračunu...

Res, tu se pojavlja velika nevarnost za nas. Vedeti pa je treba, cigava je odgovornost: Pol in Liga, Romoli in Fasola, da damo krivcem ime in primke, zaradi stolčkov razprodajata interese Goriske. Tu ni nobenega transverzalizma, odgovornosti so jasne: Forza Italia, Romoli, Valenti, na drugi strani pa Liga, Fasola, Marcolinijeva, če se obstaja, razprodajajo Gorisko.

Kako preprečiti to nevarnost?

Brez jokanja in pretvarjanja, kot to dela Valenti, ki hlina jezo, ko pa dobro ve, kakšno resitev mu je za bolnišnico vsilil njegov tovariš Romoli. Kot sem že rekel, je treba delati na konkretnih stvareh: dobavi vode, javnih prevozi, solah, kulturi, zdravstvu.

Kaj pa odnosi z Rimom? Vi ste javno nastopili proti združevanju protokolov za Trst in Gorico.

Da, edini sem to povedal na srečanjih z deželo, kjer je Valenti o tem molčal. Takole mislim: o splošnih zadevah, kot so Objektiv 2, obnova zakona o obmejnih območjih, Interreg, je prav, da se pogovarjamo s Trstom. Toda specifičnost goriskih razmer je taka in Cezmejni pakt je konkreten dokaz tega, da moramo ohraniti posebno pogajalsko omizje, kot je bilo zamisljeno ob podpisu Goriske listine. Nasi specifični problemi so različni od trzaskih in deželnih in terjajo specifične odgovore, ki jih lahko damo v okviru Teritorialnega pakta, za katerega Pokrajina potrjuje voljo po koordiniranju.

Omenili ste Cezmejni pakt, ki pomeni pridobitev na poti čezmejne integracije v zadnjem letu. Kateri so bili vaši prvi koraki in kateri bodo naslednji?

Pakt kot tak je kot votla skatla, ki jo je treba napolniti z vsebino. Ne z miselnim onaniranjem, ki sem ga prej omenjal, ampak z realnimi projekti sodelovanja, ki naj zajamejo ljudi, sindikate, gospodarstvenike in ne le kake psevdno elitne kroge, kakršni obstajajo tudi v Gorici. To pomeni skupne infrastrukture, čezmejno bolnišnico, skupne projekte za okolje, usklajen razvojni načrt za gorisko leta-

lišče, ki naj bo v funkciji vsega čezmejnega prostora.

Kaj smo naredili? Predvsem smo iz programa Interreg dobili financiranje za samo delovanje pakta. Iz istega programa smo crpali denar za tri konkretne projekte: 500 milijonov lir za kolesarsko stezo na desnem bregu Soče med Pevmo in Solkanom, kot zametek bodoče kolesarsko-turistične poti po Posočju; 200 milijonov za studijo o poenotenju avtobusnega prevoza v Gorici in Novi Gorici; 250 milijonov za 6-mesečno poskusno uvedbo dveh avtobusnih prog Gorica-Nova Gorica in Steverjan-Brda.

Glavno pa je to, da smo za te stvari zavzeli rimsko in ljubljansko vladno, brez priznanja in podpore katerih bi si v Gorici in Novi Gorici govorili v prazno. Kot koordinator pakta sem se srečal s podtajnikom Ranierijem, z ministrom Bavčarjem, v Ljubljani so predstavniki obeh vlad na srečanju 18. decembra podprli naš pakt. Podpora nacionalnih vlad je prvi korak k priznanju na evropski ravni. Sele potem bomo lahko govorili o velikih načrtih, o denarju. To je točno obratno od tega, kar dela kdo drug.

Vprašanje zascite Slovencev se po več desetletjih, kot se zdi, končno rešuje. Ko bi bilo od vas odvisno, kako bi resili to problematiko?

Zal ni od mene odvisno, vendar se ne skrivam in sem svojo vlogo opravil in to povsem prepričano. Če smo vsi prepričani, da je po 50 letih napočil čas, da se v novem političnem vzdušju končno zasciti, ali morda bolje, da se ovrednoti tisti del državljanov, ki so slovenskega jezika oziroma narodnosti, potem ne smemo imeti več nobenih zadržkov. Če sta italijanska država in narod zrela in prepričana, da je treba priti do tega zakona, potem naj se to naredi, če potrebno, tudi s forsiranjem določenih rešitev. Zakaj? Ker je treba razumeti, da slovenska manjšina ni breme pač pa potencial za tukajšnji prostor.

Prav ker sem v to prepričan, pa želim preko vašega časopisa povedati, da se mora potruditi ne samo italijanska stran, kot sem, kar se mene osebno tiče, naredil. Potruditi se morajo tudi pripadniki manjšine in razumeti, da morajo biti polnopravni državljani tako glede pravic kot dolžnosti. Zato sem bil zelo razočaran, ko se pri reorganizaciji solske mreže nismo mogli dogovoriti za prehod od treh na dve ravnateljstvi za slovenske obvezne sole. Za racionalizacijo se moramo potruditi vsi, nihče ne sme biti izven, zlasti ne, ko gre le za interese partikularnega proforskega ali ravnateljskega lobija. Cenil sem stalische solskega sindikata in doberdobskega župana, druga dva slovenska župana pa sta se zadnji hip premislila, kar se mi zdi sramotno zapravljena priloznost. In to pravim predvsem v interesu slovenske sole: razumeti je treba, da ni res, da bomo s tremi ravnatelji nudili mladim boljše sol-

ske storitve, prej je res obratno. Ko smo za italijanske višje sole stevilo ravnateljstev zmanjšali od osem na štiri, smo to naredili s ciljem, da se potencira in ne skrči solska ponudba. V sklepnem dokumentu konference o reorganizaciji solske mreže smo se obvezali, da na pomlad priredimo posvet o slovenskem solstvu. Upam, da bomo takrat lahko mirneje in konkretnije razmisljali o tem z vsemi slovenskimi komponentami.

Ponavljam, prav zato, ker sem prepričan, da je potrebno tudi določeno forsiranje za zascitni zakon, pričakujem, da bodo tudi Slovenci naredili korak v smeri priznanja svojih dolžnosti.

Dovolite, da zaključiva pogovor z lahkotnejšim vprašanjem. Ste kaj pisali Dedku Mrazu in kaj ste ga vprašali?

Eh, nekoliko prester sem za to. Lahko pa bi mu pisal to, kar si želim v novem letu: da bi se ljudje se naprej prepoznali v tej pokrajini in njenih upraviteljih, samemu sebi pa, da bi s svojimi sodelavci bil sposoben delati tako, da nas bodo cenili Slovenci, Italijani, Furlani. Čeprav nekateri mediji prikrivajo naše delo, zaupam v to, da se bomo v letu 1999 izkazali s konkretnimi dosežki kot so »authority« za vodno oskrbo, učinkovit sistem javnih prevozov, urejeno solstvo, odprtje Attensove palače in mednarodno priznanje Cezmejne pakta. Če bomo dosegli te cilje, bomo dobili dovolj bencina, ki bo to našo pokrajino pogajal se dolgo let.

Župan Gaetano Valenti pa je tako odgovoril na prvo vprašanje:

No, gotovo smo v tem letu vneto delali, res pa je tudi, da so bile v njem volitve, kar je neizbežno povzročilo določen zastoj v upravljanju. Tudi sestava občinske uprave je bila po volitvah delno prenovljena, čeprav v znamenju kontinuitete, kar je onemogočilo, da bi bila vsa naša prizadevanja stoddstono učinkovita.

Marsikaj pa smo kljub temu dosegli. Nekaj že dolgo let odprtih problemov smo privedli do zaključne faze načrtnih postopkov, ki jim bo seveda morala slediti še konkretna izvedba. Tu bi navedel načrt za ureditev glavnih cestnih vpadnic v mesto, načrt v tesnem sodelovanju s skofijo za muzej zaklada stolnice v delno prenovljenem kompleksu samostana sv. Klare in načrt za ti. informatika vrata na mednarodnem mejnem prehodu v Standrežu, ki sta oba financirana iz sredstev za jubilejno leto. Opravili smo glavnino dela za nov

splošen regulacijski načrt, ki naj bi ga odobrili na pomlad. Napredovalki smo z modernizacijo upravnega aparata občine z informatizacijo in pomembno pridobitvijo novega tajnika, ki je tudi generalni direktor in vnasa potrebno novo miselnost v javno upravo. Zelo pomemben je tudi načrt za tretji del blagovnega postajališča, ki naj bi z novimi

fiskalnimi skladišči, poslovnim centrom in, upam čimprej, uvedbo blagovne borze doživelo kakovostni skok. Borzo smo želeli odpreti že letos, pa je prišlo do nesporazumov s Trgovinsko zbornico. Pričakujem, da bo problem rešen že v prvih mesecih 1999, saj že načrtujejo podobno borzo tudi v Trstu in ne bi hotel, da bi spet drugi uspevali z idejami, ki jih pri nas na znamo uresničiti.

Koristna je bila tudi dejavnost v sodelovanju s pokrajino in drugimi občinami...

Prav o tem sem vas mislil vprašati: kako sodelujete z drugimi krajevnimi upravami, s katerimi imate nemara nekaj skupnih problemov?

Sodelujemo razmeroma uspešno, ker se je končno uveljavila zavest, ki smo jo mi vedno zagovarjali, da je treba javne storitve organizirati skupaj, tako pri oskrbi z vodo, javnih prevozi in drugih storitvah, kjer je potrebna koordinacija na pokrajinski ravni. Nekaj korakov v tej smeri je bilo narejenih. Seveda, želeli bi, da bi dosegli še kaj več, vendar mislim, da je mimo razlik v politični obarvanosti uprav zaslediti dovolj resnične volje in poštenosti, da nadaljujemo v tej smeri, kar je v skupnem interesu Goriske.

Za te interese pa menda doslej ni bilo veliko posluha na deželi in, po zadnjem proračunu sodeč, tudi perspektive niso rožnate.

No, če naj povem po pravici, imamo tu pozitivno in negativno plat. Negativna je gotovo ta, da se je delitev sredstev zaradi nekega slabo zasnovanega uravnoteženja usmerila v korist pordenonskega območja, kar gotovo oškoduje Gorico in vso Gorisko. Po drugi strani pa je pozitivno to, da je po zaslugi odbornika za finance prišlo nekaj pozitivnih odgovorov za Gorico: mislim na financiranje za bolnišnico, na posebno financiranje za tisoletnico mesta, na povečano pozornost do goriskih združenj. Problem Gorice je, da ima neglede na politično barvo uprave majhno tezo na deželi. Danes vsaj imamo svojega odbornika v ključnem resorju financ in-mislim, da se tega nimamo pritoževati.

Kaj pa državne obveze iz ti. Listine za Gorico: ali soglašate s predlogom o združitvi s protokolom za Trst?

Tu je stanje povsem negativno. Od Dinija dalje - Berlusconi ne moremo ničesar očitati, ko pa je vladal tako malo časa - ni nobena vlada uresničila obvez do Gorice. Najhuje je to, da so odpove-

dali načrt financerske sole, v zameno pa nam niso zagotovili alternativnih financiranj niti za načrt preustroja obmejne gospodarstva, ki bi mu na primer lahko namenili refinanciranje Osimskih sporazumov.

Povezovanje s Trstom? Mislim, da je lahko pozitivno, če bo dežela zares postala aktiven

vezni člen med obema protokoloma. Če pa ostanemo na ravni medosebnih vezi z Rimom, s katerimi se ponasa Illy, potem za nas to ni koristno. Vsekakor zaupam v to, da bo prevladal posten interes dežele po boljsem ravnavesju na teritoriju.

Je minulo leto prineslo kak konkreten napredek glede načrta preobrazbe obmejne gospodarstva in kateri so naslednji koraki?

»Treba je pogledati nekoliko nazaj, da se razume, kako smo se premikali v tej zadevi. Pred štirimi leti smo začeli razmišljati o potrebi po gospodarski preobrazbi in smo pripravili ustrezne studije za globalni poseg. Imeli smo veliko smolo: tik preden je bil naš projekt pripravljen, je CNET zamrznil teritorialne pakte, v okviru katerih bi moral biti sofinanciran tudi naš projekt, da bi potem dosegli evropska financiranja. Predstavili smo ga kljub temu in dosegli pomembno politično priznanje v Evropi, kar pa seveda se ni dovolj. V okviru celovitega načrta smo nato izoblikovali ti. projekt sprave med Gorico in Novo Gorico. Glede tega smo trenutno pri tem, da lahko financiramo studije, ne pa se njihovo konkretno izvajanje, ki bo mogoče sele z letom 2000 v okviru programa Interreg 3. Pomemben korak je vsekakor že v tem, da razpolagamo s projektom, ki so nujen pogoj za kasnejše financiranje.

Vprašanje zascite Slovencev se po več desetletjih, kot se zdi, končno rešuje. Ko bi bilo od vas odvisno, kako bi resili to problematiko?

Problem je zelo zapleten. Treba je se premikati v smeri bodočnosti, pri čemer pa zlonamerne interpretacije pogosto zavirajo naravni razvoj stvari. Potrebna je politika malih korakov. Odnosi med občanmi slovenskega in italijanskega jezika se mi danes zdijo dobri, preden sem postal župan bi celo rekel, da so odlični. Razumem kulturno potrebo pripadnikov manjšine, da se izražajo v svojem jeziku, po drugi strani pa moram upoštevati tudi večinski del prebivalstva, ki ne bi sprejel, da bi določena vidnost manjšine, kot na primer slovenski napis na županstvu, spreminjala identiteto mesta. Osebnost sem za to, da se zberejo in uredijo v skupno besedilo norme, ki že danes scitijo manjšino. Možno je se kaj izboljšati. Na občini bi na primer lahko odprli urad s slovenskimi izvedenci, ki ga danes nimamo in ki bi občanom slovenskega jezika nudil praktične odgovore zlasti za kulturne in druge zadeve. Ne gre pa vsiljevati rešitev, ki bi zaostrovala odnose. Neko primerno osnovo za uravnoteženo reševanje teh vprašanj lahko poiscemo v evropskih načelih o zasciti manjšin: če smo v skupni Evropi, potem lahko na podoben način rešujemo podobne probleme. V nasi ozi stvarnosti bo treba norme za Slovence uskladiti tudi z zascito Furlanov. V vsakem primeru pa mora veljati načelo, da država ne sme financnega bremena za ustavno obvezo zascite manjšin zvrniti na krajevne uprave.

Za zaključek: ali ste pisali Dedku Mrazu? Za kaj ste ga vprašali?

Eh, nisem pisal, tudi ker sem bil na božično vigilijo v Vidmu na sestanku na odborstvu za industrijo in potem na pogrebu treh policistov. Prav to dvojje bi ga prosil: da zagotovi pogoje za obstoj mehansko-tekstilne industrije, ki pri nas zaradi globalizacije peša, vendar od nje v Gorici še vedno živi 800 družin. Drugo je, da utrdi poštenost in omiko tukajšnjih ljudi, da bodo znali zaustaviti val kriminala, ki se nevarno širi tudi k nam.

ČRTOMIR ŠPACAPAN (NOVA GORICA), FRANC MUŽIČ (BRDA)

Dva župana za nove oblike sožitja

VLADO KLEMSE

Pred kratkim je Črtomir Špacapan začel svoj drugi županski mandat na čelu novogoriške Mestne občine. Obdobje zadnjih nekaj let ni bilo lahko, vendar pa predstavljajo prihodnja leta pravi izziv. Iskati je treba odgovore na vprašanja, ki se že danes prisotna v kot posledica integracijskih tokov v Evropi, razreševati kopico zapletenih vprašanj, ki so posledica domače tranzicije in se kaj.

Kako ste zastavili program za stiri-
letje, ki se je pravkar začelo?

Predvsem bi rekel, da v znamenju nadaljevanja, oziroma uresničevanja načrtov, ki so bili zastavljeni v prejšnjem mandatu ali posegov, ki se že izvajajo.

Bi lahko točneje opredelili nekaj najpomembnejših točk?

Izgradnja solkanske obvoznice, ureditev čistilne naprave, dograditev knjižnice, konsolidacija visokošolskega središča, novi urbanistični načrt, uresničitev regije in opredelitev vloge Nove Gorice kot regijskega središča.

Z goriskim županom Valentijem sta našla skupni jezik in predvsem voljo po sodelovanju na konkretnih načrtih in v Bruslju predstavila takimenovani Načrt o spravi. Ime resda ni posrečeno, vendar pa je treba gledati predvsem na vsebino, na rezultate, ki so že bili doseženi ali ki jih pričakujete. Kako ocenjujete dosedanje čezmejno sodelovanje, ki ga sofinancira Evropska unija, kaj imate v načrtih, so vmes spet zamude?

Takoj je treba povedati, da je načrt čezmejnega sodelovanja sicer skupen, volja po razreševanju tudi, vendar pa so pristojnosti ločene, na slovenski oziroma italijanski del. Prav tako velja za koriščenje denarja. Za naso stran lahko rečem, da smo se na koriščenje skladov, ki jih čezmejnemu sodelovanju namenja EU dobro pripravili in da si prizadevamo da bi v prihodnje bili dovolj azurni. Najbolj zahteven projekt, ki naj bi ga sofinancirali iz skladov Unije je prestrukturiranje mednarodnega mejnega prehoda pri Vrtojbi. Tu naj bi nastalo razvojno središče za podjetja z visoko tehnologijo. Dejavnost naj bi bila povezana tudi z nastajajočim visokošolskim polom v Novi Gorici. Tečejo pa že tudi pogovori s Trzaskim raziskovalnim središčem. V pripravi so načrti. Prvi korak je zdaj ustanovitev družbe, ki bo odkupila objekte in zemljišče Primorja export. Prizadevanja so sicer v zadnjih mesecih nekoliko zaustavljena zaradi ustanovitve nove občine v Sempetru, oziroma Vrtojbi. Prepričan pa sem, da bomo načrt uspešno in kmalu uresničili.

Imate na novogoriškem območju še druge načrte, ki naj bi jih sofinancirala Evropska unija?

Goriski muzej je pripravil zelo zanimiv načrt ovrednotenja in saniranja parka ob gradu Kromberk (okrog milijarde lir) in mnogo bolj zahteven poseg za prenoval v Bartolomei v Solkanu. Seveda bosta ta dva načrta sofinancirala Republika in Občina.

Na drugi strani meje je zamudijo priložnosti, da ne bi opozorili na predolgo časa nerešeno vprašanje čiščenja odpadkov, ki jih Koren pa tudi drugi vodotoki nosijo v Savo, oziroma Vipavo. Je to vprašanje se zmeraj na mrtvi točki?

Nikakor ne. Na Erjavcevi ulici, skoraj ob meji že gradimo napravo za prečrpavanje. Nekaj težav bo glede čistilne naprave v Vrtojbi, posebej po ustanovitvi nove občine, vendar sem prepričan, da bomo to vprašanje kljub vsemu rešili.

Med glavnimi točkami vašega programa v novem mandatu ste omenili urbanistični načrt. Kakšni si glavni cilji

novega plana?

Predvsem bi red poudaril, da gre za temeljito preureditev glede organiziranosti oziroma izrabe prostora. Smotno moramo urediti vprašanje prometa, sicer nam grozi blokada; jasno je treba začrtati območje namenjeno gospodarski, oziroma industrijski dejavnosti in bivalni del in tako preseči dosedanj atipični razvoj; smotno je treba urediti nekatere servisne službe n.pr. avtobusno postajo, ki jo bomo preselili v blizino železniške postaje itd.

Ze leta je govor o postopni integraciji s sosednjo Novo Gorico. Urbanistični plan je tak instrument, kjer se izražena volja spremeni v prakso, besede in obljube v začrtane smeri ulic, prehodov, drugih objektov. Kaj ste s sosedo na tem področju konkretno dogovorili?

Načrt se sele pripravljati, vendar pa smo nekaj konkretnih stvari že dogovorili in jih bomo v dokumentu tudi upoštevali. Tako glede bodoče povezave med mestoma. Med Rožno dolino in Sempetrom, na rotundi, je bil že predviden prostor za gradnjo nove ceste, ki bo (bi) to vozlišče povežalo z italijansko stranjo. V Solkanu, oziroma severnem delu mesta je predvideno, da bi sedanjo Lavricevo cesto podaljšali na italijansko stran. Z vidika prometa so druge stične ali povezovalne točke v bistvu že v prostoru in treba posebnih ali novih posegov. Tako recimo na pristavi oziroma Rafutu, v Solkanu, na Skabrijelovi/Erjavcevi.

In tako preideva na področje sodelovanja ali sožitja, povetovanja itd. Slisati je mnenja, da je tega sodelovanja med mestoma danes manj kakor včasih?

Osebo sem prepričan, da ga je več, da pa je dobilo drugačno obliko. Stvari tečejo posvsem normalno, vsakodnevno, nihče na to posebej ne opozarja, ne beleži. Sodelovanje je postalo del vsakdanjosti in prav je tako. Navzven morda prav zaradi tega izpade povsem drugače.

Kako si zamisljate integracijo med Novo Gorico in Gorico. Nekaj ste omenili pri vprašanju prostorskega načrtovanja. Vendar pa obstajajo tudi druga področja. Kje bi lahko začeli in kako?

Postopek je zapleten in je treba prepušiti času, čeprav bi integracijo ali drugačne oblike sodelovanja lahko na nekaterih področjih zelo hitro uresničili.

Katera so ta področja?

V mislih imam predvsem objekte, ki že obstajajo v obeh mestih in ki so namenjeni skupni uporabi, sportne hale, kulturne domove itd. Nesmotno je, da bi gradili nove velike dvorane, velike sportne hale, medtem ko bi lahko oboji uspešno izkoristili to kar že imamo, na eni in na drugi strani.

V Gorici si že nekaj let prizadevamo za ohranitev kvalitetne zdravstvene službe, kamor sodi tudi bolnišnica. Marsikdo vidi možnost v sodelovanju in povezovanju med sempetrsko in gorisko bolnišnico, za kar si je zlasti prizadeval pokojni Darko Bratina. Kaj menite o taki možnosti?

Zamisel je smotna in bi jo bilo treba vsekakor upoštevati, vendar pa ni mogoče ob tem prezreti nekaterih izhodišč. Obe ustanovi, bolnišnica v Sempetru in bolnišnica v Gorici, si prizadevata za utrditev stanja, saj sta obe že dalj časa na prepihu. V sempetrski se je to vprašanje v zadnjem času sicer nekoliko uredilo. Mislim pa, da sta zdaj na potezi državi, obe državi. Z mednarodnim dogovorom je treba urediti vprašanje plačevanja oziroma poravnave storitev. To je lahko dobra osnova, da se dogovarjanje postopoma razvija in nadaljuje.

Iz vrst manjšinskih organizacij je pogostoma slisati kritike, da na manjšino pozabljajo tudi v Novi Gorici in ne samo v Ljubljani, čeprav je bila Nova Gorica dolgo referent, nekakšen vezni člen za zamejstvo?

Take ugotovitve so res v zadnjem času dokaj pogostne. Nanje odgovarjam zelo preprosto. Sodelovanje med matico in zamejstvom, med Novo Gorico in zamejstvom, si zamislim kot odnos med zakoncema, ki sta enokopravna. Ugotavljam, da je manjšina znala premalo izkoristiti potencial, ki ga danes na kulturnem, sportnem in drugih področjih predstavlja Nova Gorica. Morda je del odgovornosti tudi na naši strani, da tega nismo znali dovolj izkoristiti. Za gospodarstvo za gotovo lahko rečem, da bi zagotovo lahko naredili več. Ne glede na hitre spremembe v zadnjem času, menim, da se nismo zamudili vseh možnosti. Poudarjam, od kakovosti in intenzivnosti gospodarskih povezav je odvisno veliko drugih stvari, ki jim lahko preprosto rečemo sožitje, ozračje strpnosti itd.

Eno od vprašanj, ki nekako pogotujejo razvoj širšega območja je tudi formalna ustanovitev regij. Vaše mnenje o tem vprašanju?

Prepričan sem, da je preureditev samouprave z ustanovitvijo regij ali provinc zelo aktualno, čeprav predvidevam, da bo do formalne rešitve še dolgo. Sicer skušamo v Novi Gorici dejansko že opravljati nekakšno vlogo regijskega središča. To vprašanje zadeva razvoj širšega območja in ne samo Novo Gorico. Če pogledamo naravnost v

veniji?

Največ osem do deset.

Kaj bi novogoriškim občanom in sosedom ob meji zazeleli v novem letu?

Zelja je veliko, vendar bi na prvo mesto postavil željo, da bi bili naši skupni napor, na tej in drugi strani meje, za odpiranje novih delovnih mest, za zagotavljanje kakovosti življenja, kar se da uspešni. Če bodo občanom imeli dovolj možnosti zaposlovanja, kar danes žal ni tako, bomo izpolnili predpogoj da bomo lahko uspešno reševali tudi številna druga vprašanja, od najbolj zapletenih, do tistih drobnih, vsakodnevnih.

Občina Brda s sedežem na Dobrovem je bila ustanovljena leta 1995. Za prvega župana je bil izvoljen Franc Mužič, ki je po ocenah občanov uspešno vodil zahtevno in večkrat tudi nevaležno nalogo. Da je temu tako potrjuje tudi dejstvo, da je bil na nedavnih volitvah izvoljen, oziroma potrjen že v prvem krogu.

Vsak začetek je težaven in tako je bilo tudi glede upravljanja nove občine z okrog šest tisoč prebivalci, z nič koliko naselji in zaselki, z gospodarstvom, ki je v glavnem osnovano na kmetijstvu, čeprav si veliko prizadevajo za razvoj turizma, gostinstva in drobnega gospodarstva, predvsem pa vidijo možnosti razvoja v večji odprtosti, zlasti za tuje naložbe, v vsestranskem povezovanju in sodelovanju s sosedi. To so napovedali tudi v smernicah razvojnega programa, ki so ga v glavnih obrisih zasnovali v preteklem mandatu in ki ga bodo dokončali in predvsem začeli uresničevati v prihodnjih starih letih.

V prijetnem pogovoru z 52-letnim županom Francem Mužičem, kandidatom LDS, ki pa v praksi želi biti župan vseh, je beseda segla na različna področja, vključno na stike z rojaki preko meje in občino Krmin.

Je sodelovanje danes več ali manj kakor pred leti?

Predvsem zelim poudariti, da so stiki na našem koncu utečeni in da je sodelovanje s Krminom bilo zelo tesno že pred letom 1991, na kar mnogi pozabljajo. V tem mandatu smo si zadali nalogo da te stike dodatno pozivimo. Smo za cim sirse in tvorno sodelovanje z vsemi.

Do Krmina je bliže kakor do Nove Gorice ali Gorice, vendar so vmes mejni prehodi, ki jih zapirajo zelo zgodaj in ki v marsičem pomenijo izolacijo.

Ocena je točna, saj brez možnosti

pretoka ljudi, ni stikov, ni sodelovanja. Razmere se bodo z leti najbrž uredile, vendar bi bilo treba že zdaj narediti korake v tej smeri. Predlagali smo, da bi bil prehod Neblo odprt neprekinjeno. Vsi si moramo prizadevati za lažji in hitrejši pretok oseb. Težko je razumeti, da je po starih letih prehod Golo brdo (Mirnik)

se zmeraj zaprt. Ne govorim zaradi turizma ali nedeljskih izletnikov. V mislih imam ljudi, ki so primorani vsaj dan opraviti trikrat daljšo pot kakor sicer. Namesto petih kilometrov, morajo prevoziti 18.

Vinogradništvo je temeljni kamen gospodarstva v občini Brda. Pomembno je tudi na drugi strani meje. Pomembno bo tudi v prihodnjih letih, ko bo Slovenija polnopravna članica Evropske unije. Italijanski vinogradniki vse glasneje opozarjajo na neurejene razmere, kar omogoča nelojalno konkurenco. Pokrajinska uprava v Gorici je dala pobudo za oblikovanje skupnega (enotnega) vinogradniškega območja. Kako gledate na to pomembno vprašanje?

Predvsem bi rad poudaril, da se nisimo v EU, ker se pač prilagajamo. Zakon o vinu je tudi na naši strani uvel precej stroge kriterije. O nelojalni konkurenci ne bi govoril. Pri nas delamo na tem, da bi čimprej prisli do zaščitne blagovne znamke za naša vina. To bo znamka Brda. Sodelovanje in usklajevanje pa je seveda najboljša in v prihodnje bo to edina pot. Mislim pa, da je treba ob dogovarjanju upoštevati razloge in koristi obeh partnerjev. V januarju načrtujemo srečanje s predstavniki konzorcija Collio. Po dobrem letu od zadnjega srečanja.

Pravijo, da Brda na vsakem koraku presenečajo. Tu se prepletata staro in novo. Veliko je novih hiš, vendar pa stare in zapuščene hiše puščajo obiskovalcu čuden občutek. Govorim o urejenosti in oblikovanju okolja, kjer upravitelje in nasprotni vse čaka se veliko dela.

Ugotovitev povsem drži, vendar pa tudi pri nas velja isto kakor drugod, da vsega ni mogoče narediti naenkrat. Za urejanje starih stavb je potrebno veliko denarja. Doma ga je premalo, marsikaj bi lahko naredili preko tujih naložb, vendar se tu zaplete zaradi neurejene zakonodaje. Večkrat je treba računati tudi z očitki, da se pač razprodajamo. Vendar pa sam ugotavljam, da se stvari le premikajo. Lahko navedem primer iz Medane, kjer so domačini uspešno zavijali rokave na področju turizma in gostinstva. Nič pa ne pride samo.

Je načrt o skupni vinski cesti, ki bi povezoval Brda na italijanski in slovenski strani še aktualen?

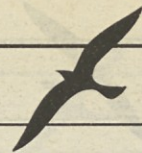
Osebo vidim v tem zelo konkreten primer sodelovanja, ki bi pomagal tudi pri prebijanju tiste blokade o cemer sva malo prej govorila. Za nas je načrt se zmeraj aktualen. Seveda se je treba dogovoriti o nekaterih zelo stvarnih zadevah, recimo prekvalifikaciji mejnih prehodov in se kaj.

Gospod Mužič, v začetku prejšnjega mandata sta bili velik optimist glede dvostranskega sodelovanja ob meji. Zazeli ste delati tudi na pomembnih mednarodnih načrtih kot je n.pr. studijsko središče v Vipolzah pa se kaj. Ste danes še tako navdušen optimist?

Optimist sem se zmeraj, s to razliko, da sem spoznal, da je v vsej zadevi bilo veliko deklarativnosti, hitro pa se je zapletlo pri konkretnih stvareh.

Kaj bi Bricem na obeh straneh meje in vsem sosedom zazeleli v novem letu?

Poleg preprostih stvari kot sta zdravje in zadovoljstvo, da bi na tem koncu tudi v prihodnje sodelovali tvorno, iskreno in prijateljsko.

POGOVOR Z BIOLOGOM ARTUROM FALASCHIJE, RAVNATELJEM ICGB

»Znanost je kot svetilka sredi teme«

MARTIN BRECELJ

V okviru Znanstvenega parka pri Padricah od leta 1987 deluje Mednarodni center za genetsko inženirstvo in biotehnologijo (angl. kratica ICGB). Gre za eno izmed najuglednejših znanstvenih ustanov prisotnih danes na Trzaskem.

Ima izrazit mednarodni značaj, saj Center šteje več kot 40 držav članic in uživa podporo Združenih narodov. Center je nastal z namenom, da bi razvijal visokokakovotno raziskovalno in izobraževalno dejavnost na področju genetskega inženirstva in biotehnologije, zlasti v korist manj razvitih držav. Prav zaradi tega ima tudi dvojni sedež, in sicer v Trstu ter v indijski prestolnici New Delhiju.

Trzasko vejo ICGB od vsega začetka vodi prof. Arturo Falaschi, ki je leta 1989 postal tudi glavni ravnatelj celotne ustanove, vključno z njenim newdelhijskim sedežem. Prof. Falaschi se je rodil leta 1933 v Rimu. Leta 1957 je diplomiral iz medicine na Državni univerzi v Milanu. Po študijskem izpopolnjevanju na univerzah v Wisconsinu in v Stanfordu v ZDA je poučeval na Univerzi v Pavii. Kot raziskovalec se ukvarja predvsem z metabolizmom deoksiribonukleinske kisline (angl. kratica DNA) pri bakteriji *Bacillus subtilis* in pri človeški celici, se pravi v bistvu s presnavljanjem genetičnega materiala. Za svoje znanstveno delovanje je prejel vrsto priznanj, med drugim zlato kolajno predsednika italijanske republike v letu 1998.

Sicer pa je prof. Falaschi zelo prijazen človek. Omenimo naj, da je poročen s Francozino in oče treh otrok. Nanj smo se obrnili, da bi se nekoliko pogovorili o delovanju ICGB, o perspektivah znanosti v Trstu in sploh o problemih znanstvenega raziskovanja danes, zlasti na področju biologije. Na pogovor je rade volje pristal, za kar se mu zahvaljujemo.

Prof. Falaschi, Mednarodni center za genetsko inženirstvo in biotehnologijo (ICGB) je lani obhajal 10-letnico svojega obstoja. Kakšen je obračun vašega dosedanjega delovanja?

Oračun je nadvse zadovoljiv. Pomislite, ko sem prišel v Trst aprila 1987, tu ni bilo se ničesar. Obstajala je le prazna stavba. Zdaj imamo 7 tisoč kvadratnih metrov laboratorijev, v katerih deluje skoraj 150 raziskovalcev iz 29 različnih držav. Vzporedno s tem je tudi v New Delhiju zrasel sedež z okrog 10 tisoč kvadratnih metrov laboratorijev, v katerih deluje približno toliko ljudi kot tu na Padricah v prav tako pisnem mednarodnem sestavu. ICGB si je medtem tudi pridobil velik ugled po vsem svetu zaradi visoke kakovosti svojega delovanja.

Bi nam to delovanje nekoliko podrobneje predstavili?

Podobno kot Mednarodni center za teoretsko fiziko v Miramaru pri Trstu se tudi mi ukvarjamo z visokokakovotno raziskovalno in izobraževalno dejavnostjo, zlasti v korist manj razvitih držav, a to na področju biologije, točneje genetskega inženirstva in biotehnologije. Za razliko od miramarskega centra pa mi nismo neposredna emanacija OZN. Resda smo nastali pod okriljem OZN, in sicer na pobudo Organizacije združenih narodov za industrijski razvoj (UNIDO), toda danes smo popolnoma neodvisna ustanova.

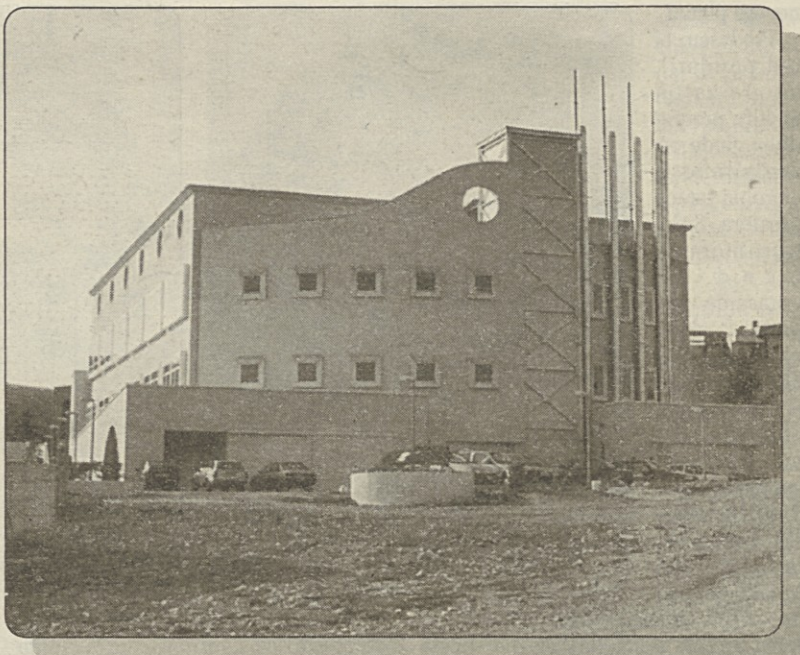

Kar se tice raziskovalne dejavnosti, naj povem, da razvijamo programe, ki so pomembni za širši krog držav, zlasti za države v razvoju, in to bodisi čisto teoretskega bodisi uporabnega značaja. Omenim naj, da smo doslej dosegli kar lepo število znanstveno zanimivih rezultatov, stiri od katerih smo tudi patentirali.

Svojo izobraževalno dejavnost pa razvijamo v različnih oblikah, in sicer z namenom, da bi prispevali k oblikovanju novih raziskovalcev. V sodelovanju z miramarsko Mednarodno visoko šolo za visje študije (SISSA) nudimo možnost podiplomskega študija, točneje doktorata iz molekularne biologije; nudimo nadalje možnost podoktorskega izpopolnjevanja, in sicer bodisi večmesečnega kot nekajtedenskega; podeljujemo finančne podpore za raziskovalne programe, ki jih ocenijo naše strokovne komisije itd. Pristavim naj, da smo razvili tudi telematsko mrežo ICGB-net, ki nudi državam članicam najsodobnejše informacije s področja genetskega inženirstva in biotehnologije.

Dejstvo, da ima vaša ustanova dva sedeža, enega v Trstu in drugega v New Delhiju, nudi najbrž marsikatero prednost, pa tudi kako nevšečnost...

Seveda so tudi nevšečnosti. Tako moram kot glavni ravnatelj ICGB veliko potovati, saj moram od blizu spremljati delovanje v obeh naših sedežih. Toda prednosti takšne strukture so neprimerno pomembnejše, saj ima naša ustanova po eni strani neposreden stik z industrijsko najrazvitejšim svetom, po drugi strani pa tudi živo občutljivost za probleme, s katerimi se spopadajo države v razvoju. Seveda je treba vse to primerno usklajevati. Za to skrbita predvsem dva organa, in sicer svet guvernerjev, v katerem sedi po en predstavnik vsake države članice, in znanstveni svet, v katerem sedi 13 uglednih strokovnjakov, med temi dva nobelovca. Oba ta organa se sestajata po enkrat na leto, in sicer izmenično v Trstu in v New Delhiju. Delovanje je zdaj že dobro utečeno, in to v veliko zadovoljstvo vseh držav članic in samega osebja z menoj vred.

Minulo poletje ste na mednarodnem srečanju v Trstu predstavili predlog, da bi ICGB sodeloval pri nadziranju bioloske oborožitve na mednarodni ravni. Je ta vaš predlog prodrli?

Resnici na ljubo je zadeva precej zapletena. Kot je znano, so mnoge države po svetu poleg mednarodnih konvencij za jedrsko in kemično razorožitev podpisale tudi konvencijo za biolosko razorožitev. Za razliko od prvih dveh konvencij, pa doslej ni bila še osnovana organizacija, ki bi skrbela za izvajanje konvencije o bioloski razorožitvi. Mi smo na trzaskem srečanju predlagali, da bi ustanovili takšno organizacijo s sedežem v Trstu, pri čemer bi mi lahko sodelovali s svojim strokovnim znanjem, pa tudi izkoriščajoč kapital mednarodnega zaupanja, ki ga danes uživamo. Predlog je naletel na veliko pozornost in ga zdaj še preučujejo.

Ste v kaki obliki sodelovali pri reševanju iraške krize, ki zadeva prav spoštovanje konvencije o bioloski razorožitvi?

Ne neposredno. Na naše srečanje smo povabili tudi iraškega veleposlanika, ki pa naposled ni mogel priti, ker se je prav za časa naše konference v Trstu napetost med Irakom in OZN spet zaostrila. Sicer pa naj poudarim, da je tudi Irak med članicami našega centra in da pri nas delujejo tudi iraški raziskovalci.

Ze sam obstoj bioloskega orožja nas opozarja, da obstajajo meje, ki jih znanstvenemu raziskovanju postavlja etika. Kako gledate na to?

To je tesno povezano s stopnjo praktične uporabnosti posameznih znanstvenih ved. Biologija je v zadnjih desetletjih dosegla takšno stopnjo praktične uporabnosti, kakršno je že pred njo fizika. S tem pa se seveda začnajo postavljati tudi v biologiji vprašanja, kako to znanstveno znanje uporabljati. Pribiti moramo, da ni vse, kar je mogoče storiti, tudi dovoljeno napraviti. Tako je treba preprečiti tiste oblike uporabljanja znanosti, ki ogrožajo okolje, škodijo zdravju in blaginji ljudi ali ki nacenjajo oziroma teptajo človekovo dostojanstvo. In vse to je treba po mojem prepričanju tudi z zakonskimi ukrepi,

saj je tudi med raziskovalci vedno ziva skušnjava, da bi delali stvari, ki so etično sporne, zaradi česar jo moramo brzdati in celo preganjati z ustreznimi sankcijami. Da sem nekoliko konkretnješi, prepričan sem npr., da je treba preprečiti kloniranje človeka, saj reprodukcija genetično identičnih ljudi nima nikake koristi z medicinskega vidika, prinaša pa veliko tveganj.

Ste se v svojem raziskovalnem delovanju kdaj osebno znašli v etičnih dilemah?

Ne, neposredno se nisem znašel. Pojasniti moram, da se osebno ukvarjam praviloma z bazičnim raziskovanjem, kjer se takšne situacije težje primerijo. Sem pa imel večkrat možnost razmišljati o etičnih aspektih povezanih z bioloskim raziskovanjem. Tako je npr. tudi naš Center sodeloval pri izdelavi etičnega kodeksa o uporabi genetike.

Je res sen biologov, da bi postali zmogni proizvajati življenje? Je takšen sen sploh uresničljiv?

Za zdaj smo v stanju spreminjati lastnosti živih bitij, ne pa proizvajati ziva bitja kot taka. Sicer pa niti ne vem, ali je to naš resnični sen. Cilj biologov je predvsem ta, da čim globlje spoznamo pojav življenja in da to znanje lahko izrabimo v korist človeške vrste.

Koliksna je po Vašem verjetnost, da obstaja življenje tudi izven nasega planeta, se pravi drugod po vesolju?

Takšne verjetnosti ni mogoče natančno izračunati, zato lahko kvečjemu izrazim svoj občutek. Za pojav življenja je potrebna kopica pogojev, uresničitev katere predstavlja veliko redkost. Toda po drugi strani je s čisto statističnega vidika v vesolju toliko planetov, da bi bilo res čudno, ko bi se življenje pojavilo samo in izključno na planetu Zemlja.

Izteka se stoletje, ki se je pričelo z veliko vero v znanost. Pred sto leti so mnogi mislili, da bo znanost tako rekoč resila skorajda vsa naša vprašanja. Zdaj smo veliko bolj pesimisti ali skeptični, zavedamo se, da ima znanost meje. Kaj je po Vašem znanosti nedosegljivo?

Znanost je prav gotovo omejena človekova dejavnost. Rekel bi, da je kot nekakšna svetilka, ki gori v temi. Z njo lahko veliko osvetlimo, vendar je in bo tema, ki nas obdaja, vselej neizmenjena. Vsekakor pa bi rad poudaril, da je znanost v svojih mejah vendarle veliko dosegla in da si od nje lahko po pravici se ogromno obeitamo.

Kaj pa odnos med znanostjo in vero?

Gotovo danes ni več razlogov za spore med znanostjo in vero, kakršne smo poznali v preteklosti v Evropi. Nič koliko je znanstvenikov, ki brez notranjih težav zivi tudi svojo vero. Seveda vse to predpostavlja, da se zavedamo, da znanost in vera delujeta na različnih področjih. Kot sva pravkar ugotavljala, se znanost danes dobro zaveda svojih meja, pa tudi verstva se zavedajo, da ne smejo vztrajati na znanstveno nevzdržnih teorijah, kot bi npr. bila svetopisemska pripoved o stvarjenju sveta v šestih dnevih, če jo seveda razumemo dobesedno.

Kot je znano, govori o tej problematiki tudi enciklika, ki jo je v iztekajočem se letu izdal Janez Pavel II. Je enciklika vzbudila kaj zanimanja v vrstah znanstvenikov?

Je. Tudi v Trstu se pripravlja javna razprava o tem papeževem pismu. Priznati moram, da enciklike nisem prebral v celoti. Kolikor jo poznam, pa mislim, da v bistvu potrjuje, kar sem prejle dejal. Danes ni razlogov za resnejše spore med znanostjo in vero, vsaj v evropski kulturi ne.

Kaj pa znanost v Trstu? Se kot znanstvenik počutite v Trstu povsem doma?

Mislím, da je bila ideja o znanstvenem Trstu nadvse posrečena in da ohranja svojo veljavo. Trst je z znanostjo dobil novo funkcijo, ki je v skladu z njegovo zgodovino. Znanost pa je v Trstu dobila dobro središče za svoj razvoj, saj gre za nekakšno križišče med Severom in Jugom, Vzhodom in Zahodom. Priznati pa je treba, da znanost ni se dovolj prodrla v trzaski vsakdan, vsaj po mojem ne. V zadnjih casih je mogoče celo zabeležiti upadanje pozornosti Trsta do znanosti. Po mojem bi se splacalo začetno navdušenje obuditi, saj je ideja o znanstvenem Trstu pravzaprav še v povojih ali pa je komajda shodila, zaradi česar potrebuje še zunanji spodbud in podpore. In to tako v korist znanosti kot Trsta.

Kaj pa stiki z neposredno sosescino? Ce se smem nekoliko provokativno izraziti, kaj je bolj oddaljeno od Trsta, od Vasega Trsta - New Delhi ali Ljubljana?

Seveda ne morem zanikati, da nam je New Delhi posebej blizu iz razlogov, o katerih sva govorila na začetku. Toda pri nas stalno in uspešno delujejo raziskovalci iz Slovenije, pa tudi iz Hrvaske, Srbije, Makedonije ter sploh iz držav srednje in vzhodne Evrope. Mislím, da s tega področja prihaja kar tretjina vseh naših sodelavcev. Zato bi lahko v stilu Vasega vprašanja povedal, da so nam Ljubljana, Zagreb in Beograd večkrat bližji kot pa, denimo, Milan, Rim in celo Padova.

Na slikah: levo prof. Arturo Falaschi, desno trzaski sedež ICGB pri Padricah.

PRELOMNO LETO ZA NAŠO ŠOLO

Priložnost, ki je ne smemo zamuditi

MARJAN KEMPERLE

Ko jima bodo tam nekje sredi prihodnjega stoletja osiveli lasje, se bosta Angelica Podos in Breda Mocilnik gotovo se spominjali letošnjega 16. novembra. Morda bosta vnučkom pripovedovali, kako sta - oblečeni v narodni nosi - stali v vrsti na stopnišču pred vhodom slovenskega solskega poslopja v Ul. Caravaggio pri Sv. Ivanu in skupaj z drugimi sosolkami pričakali prihod izjemnih gostov: italijanskega ministra za solstvo Luigija Berlinguerja in njegovega slovenskega kolege Slavka Gabra. Ko se jima je minister Berlinguer približal, mu je Angelica ponudila krožnik s kosčki kruha. Minister je segel po kruhu in ga ponesel k ustom. Takrat pa se je obrnil na levo, kjer je minister Gaber iz krožnika, ki ga je v rokah držala Erika Biekar, prijel za kruhek, ga - po slovenskem običaju - blago namakal v krožnik s soljo, ki mu ga je ponudila Biserka Cesar, in ga pojedel. Berlinguer je takoj sprevidel, kaj mu je storiti: iz Angelicinega krožnika je vzel drug kosček kruha, ga posolil v krožniku, ki ga je držala Breda Mocilnik, in ga pokusil. »Complimenti, molto buono« - čestitam, zelo dobro, se je zahvalil slovenskima dijakinjama.

Vse je trajalo le nekaj sekund, toliko, kolikor je cloveku potrebno, da se povzpne po treh, starih stopnicah navzgor. In vendar je mogoče v tisti majhni ministrov gestii razbrati mnogo pomembnega. Na primer pripravljenost na srečanje s tistim delom solstva v Italiji, ki ima svojo posebno značilnost, kot je značilen običaj slovenske dobrodošlice s kruhom in soljo; spoznavanje njegovih dejavnosti; soočenje z njegovimi specifičnimi vprašanji.

Nekaj ur prej je Berlinguer obiskal italijanske sole v Kopru. »Opazil sem, da živi tam mnogo Italijanov, in da so italijanske sole v Sloveniji zelo lepe,« je povedal po srečanju v profesorski zbornici na pedagoškem liceju. Tudi v tistem primeru je bil ministrov obisk zelo... poučen.

Novembra smo bili na Trzaskem priča prvemu skupnemu obisku ministrov za solstvo Italije in Slovenije na slovenski soli. Pred tem je le enkrat italijanski minister obiskal solo manjsine. Bilo je v začetku osemdesetih let, ko so takratnemu solskemu ministru Guidu Bodratu priredili sprejem na liceju Franceta Prešerna. Zlobneži so zatem opravljali, da so trzaskeske solske oblasti privolile v ministrov obisk na slovenski soli le, ker je bila se sorazmerno nova in v neprimerno boljsem stanju kot številne druge italijanske sole. Ministru so v spomin na obisk podarili knjigo Alojza Rebule, »največjega slovenskega pisatelja, ki tudi poučuje na naši soli,« kot ga je predstavila ravnateljica Laura Abrami.

Minister Berlinguer je prejel med obiskom na slovenski soli pri Sv. Ivanu drugačen »spominček«: spomenico o odprtih vprašanjih in zahtevah slovenskega solstva v Italiji, ki jo je bil izdelal enotni solski odbor. To je bila druga spomenica, ki so jo predstavniki slovenskih sol izročili solskemu ministru v

zadnjem poldrugem letu. Dokumenta sta se v marsikateri točki razlikovala: mnogo vprašanj je bilo se odprtih, nekaj pa jih vendarle ni bilo več na »dnevem redu«, ker so solske oblasti poskrbele za njihovo rešitev. Parificiranje dvojezičnega solskega centra v Spetru, omogočanje poklicnega izpopolnjevanja v Sloveniji, povečanje števila stalnega učiteljskega osebja na Trzaskem in zagotovitev avtonomije slovenskim solam in zavodom so bile teme, ki se jih je v svojem nagovoru dotaknil tudi minister Berlinguer, ko je poudaril, da je Prodijska vlada (le kaka dva tedna prej ji je nasledila D'Alema...) pokazala veliko odprtost do slovenskega solstva v Italiji. Omenil je, seveda, tudi »nakupovalni seznam,« kot je Berlinguer poimenoval seznam slovenskih zahtev.

Solniki in ostali člani enotnega solskega odbora so izpostavili predvsem problem samostojnega organa, ki naj bi vodil slovensko solstvo v Italiji. Gre za enega najstarejših in najbolj perečih vprašanj, ki ga italijanska država ni znala (ali hotela) rešiti, ko je izglasovala drugi zakon o slovenski soli, poimenovanem po poslancih Belciju in Skerku. Zakon predvideva obstoj posebne deželne komisije za vprašanja slovenske sole, ki pa dejansko nima nobene konkretne moči. O zadevah, ki se tičejo slovenske sole, mora izreči svoje mnenje, ki je le obvezno, ne pa obvezujoče. Komisi-

sija je zgolj periferni organ, njen glas ne seže tja do Rima, kjer se je po dosedanjem centralističnem sistemu italijanskega solskega upravljanja vse odločalo. Ko se je pred stiri leti na Trzaskem zastavilo vprašanje učiteljskih mest, ki so jih crtali na ministrstvu, je sam takratni solski skrbnik Vito Campo izjavil, da »v Rimu sploh nič ne razumejo o slovenski soli.« Takšna spoznanja, podkrepljena s tako eminentnim mnenjem, sama po sebi se bolj krepijo zahtevo po samostojnem upravnem organu, ki naj skrbi za delovanje manjsinske sole.

Vlada Oljke je posegla na solskem področju kot malokatera pred njo. Minister Berlinguer je napovedal in začel izvajati reformo zrelostnega izpita. Podobno velja za splošno solsko reformo, ki poteka na dveh ravneh: na ravni uvajanja solske avtonomije in spremembe solskih ciklusov s istočasno uvedbo devetletnega in (kasneje) desetletnega obveznega solanja. Te novosti opozarjajo na korenite spremembe v italijanskem solskem sistemu.

Zamejska sola je - ob svoji specifičnosti - vsekakor del tega sistema. Nujno se bo morala torej soočiti s spremembami. Mnoge so take, ki bodo korenito spremenile italijanski solski ustroj. Uvedba solske avtonomije zna biti za italijanske razmere epohalna sprememba, če bo izpeljana tako, kot je bila načrtana. Slovenski soli je bila

avtonomija »de iure« zajamčena, saj jo izrecno zagotavlja znani odstavek drugega člena odloka predsednika republike.

Toda: ali je pravno zagotovilo že dovolj? Jamstvo za obstoj (in razvoj) slovenskih sol v Italiji? Skok v našo polpreteklo zgodovino zna biti v tem pogledu zelo poučen.

V solskem letu 1969/70 (prihodnje solsko leto bo poteklo 30 let od takrat) je obiskovalo slovenske osnovne sole na Trzaskem 1117 učencev, ki so se solali v 38 osnovnih solah. Sole so bile zaščitene po Londonskem sporazumu. Tudi tiste v Stivanu, Medji vasi, Cerovljah, Mavhinjah, v Ul. Sv. Franciska so bile zaščitene, a jih danes ni več, ker so jih že zdavnaj dokončno zaklenili. Zascita je bila zanje varljiva, ker so odmrle same od sebe.

Letos obiskuje slovenske osnovne sole na Trzaskem 663 učencev. Učijo se v 25 solah, od katerih jih je pet združenih v skupno solsko enoto. Prav tako združevanje je omogočilo nadaljni obstoj desetih solskih jeder. Stiri združitve so izvedli v okoliskih občinah, eno na vzhodnem Krasu. Za vseh pet so se odločili v soglasju (in po priporočilu) s starši in - v okoliskih občinah - domačimi upravitelji. Zanje smo se tako rekoč odločili sami, niso nam bile vsiljene. Zato so združene sole zazivele in se tudi primerne razvile.

Drugače je bilo s tistimi združitvami, ki so jih vsilile

solske oblasti. Primer rojanske nizje srednje sole je dovolj zgovoren: solo, ki so ji pred leti odvzeli ravnateljstvo ter jo združili s svetjakobsko nizjo srednjo solo Ivana Cankarja, obiskuje letos vsega 22 dijakov. Prvega razreda ni. Lahko je ugibati,

kakšna prihodnost se piše soli, če ne bo prišlo v zelo kratkem času do kake spremembe.

Iz omenjenih primerov je mogoče ugotoviti, da niso vse združitve enake. Nekatere so manj boleče, druge bolj. Nekatere ponujajo priložnost za razvoj, druge za hiranje. Skupni imenovalec prvih je bilo dejstvo, da smo se zanje odločili sami, da smo v tistih primerih delovali kot subjekt. V ostalih primerih smo morali združitve pozreti, ker nam je bila vsiljena: znasli smo se v vlogi nemočnega objekta.

V tem času se zgodba o slovenski soli kot subjektu ali objektu ponavlja. Na solskem pladnju je sedaj vprašanje avtonomije. Pravno določilo, seveda, jamci avtonomijo slovenskih sol. Zaščitene sole, ki jih ni več, pa bi nam morale vlti vsaj kancek dvoma, da bi se vprašali, ali je to že samo po sebi dovolj?

Ko bi nam bilo dovolj, bi se lahko mirne duše predali sedanemu stanju: avtonomija je itak zagotovljena, vse solsko življenje naj poteka po sedanjih tirnicah. Ohrani naj se tako imenovani »status quo«, kot je na zadnji seji enotnega solskega odbora na Trzaskem predlagal Sindikat slovenske sole.

Na tisto sejo so bili povabljeni tudi slovenski upravitelji iz okoliskih občin, da bi izvedeli, kakšno mnenje naj zagovarjajo na zaključni seji pokrajinske programske konference o razsežnosti solske mreže. Ko so slišali za predlog sindikata, so nekateri kar debelo pogledali. Zakaj? Ker jim je bilo jasno, kaj bi se zgodilo, ko bi na zaključni seji programske konference ne predlagali ničesar: odrekli bi se vlogi subjekta, soustvarjalca nase bodoče solske organizacije, in se sami predali vlogi objekta, ki bi le opazoval, kaj se bo dogajalo novega na italijanskih solah, medtem ko bi na slovenskih potekalo vse po starem.

Na seji so se domenili, da je treba nekaj vendarle predlagati. Tako so 22. decembra slovenski upravitelji iznesli predlog o »vertikalizaciji« slovenskih sol pri Sv. Jakobu, to je o združitvi otroškega vrta, didaktičnega ravateljstva in nizje srednje sole v skupno »vertikalno« solsko enoto, ki naj bi pri Sv. Jakobu omogočila ustanovitev dovolj močnega in vabljivega solskega jedra.

To je le prvi korak na poti k avtonomiji, ki bo - po napovedih - začela veljati leta 2002. Dosedanji ukrepi italijanske vlade dajejo razumeti, da bodo osrednje solske oblasti prisluhnile slovenskim zahtevam in predlogom. To je navsezadnje ponovil tudi minister Berlinguer potem ko je pri Sv. Ivanu pokusil slovenski kruh in sol. Ponujena nam je torej možnost, da se v prizadevanjih za bodočnost slovenskega solstva izkazejo kot subjekti. Nesmiselno bi bilo, ko bi priložnost zamudili.

Naša beseda, naš dnevnik.

*Da bo lahko Primorski dnevnik v času,
ko se Evropa spreminja, vse bolj odraz
prisotnosti Slovencev v Italiji, da bo tudi
v prihodnosti nezamenljiv spremljevalec
našega življenja, bodimo strnjeni okoli
svojega edinega dnevnika.*

Postanite naši naročniki!

Primorski

D N E V N I K

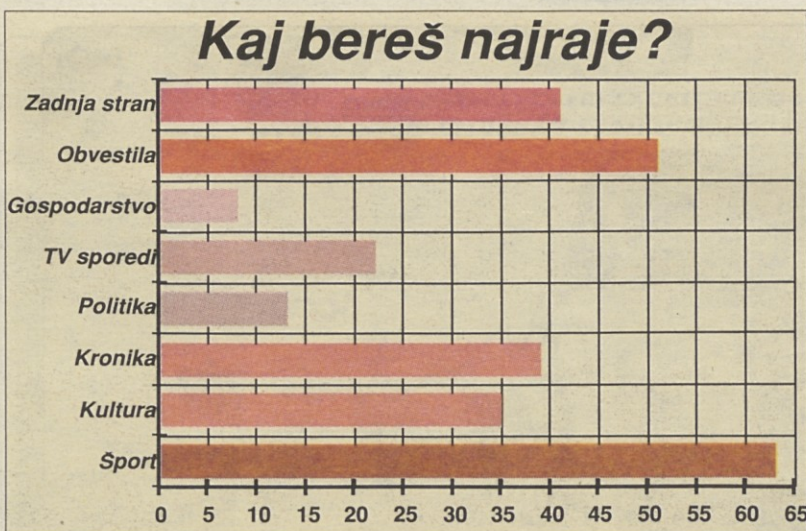

ANKETA

Mladi o Primorskem dnevniku

IGOR GREGORI, JANA PECAR, SARA STERNAD, MITJA ŠTEFANCIC, POLJANKA DOLHAR

Skupina mladih, ki sodelujemo s Primorskim dnevnikom smo si, s privoljenjem uredništva zamislili Stran mladih, stran, na kateri lahko mladi izražajo svoje mnenje, pomisleke in želje v zvezi z najrazličnejšimi temami. Meseca novembra smo na prvi Strani mladih spregovorili o filmih in tržaskih kinodvoranah, za decembra številko pa smo pripravili anketo Kaj mislijo mladi o Primorskem dnevniku. Zanimalo nas je, če jim je Primorski dnevnik všeč, če ga čutijo za svojega, kaj mu očitajo, kako bi ga radi izboljšali, spremenili, kaj najraje berejo... Skupno smo anketirali 167 mladih od 14. do 30. leta, čeprav predstavljajo večino naših anketirancev predvsem visješolski dijaki, ki so se ravno takrat ubadali z okupacijo in so rade volje pisno odgovarjali na naših 13 vprašanj. Rezultate te ankete smo vam podrobneje razčlenili v spodnjem besedilu; v tem uvodu bi radi komentirali le enajsto vprašanje, tisto, ki je anketirancem nalagalo dokaj težko nalogo; oceniti Primorski dnevnik z ocenami, ki gredo od ena do deset. Čiste najvišje ocene ni Primorskemu dosodil nihče, čeprav je nekdo

dnevnik, je 27,5 odstotka anketiranih izjavilo, da vsak dan, 62 odstotkov pa da občasno. 3,6 odstotka bere druge dnevnike le ob nedeljah, 6 odstotkov pa nikoli.

Pri petem vprašanju je bilo na razpolago več možnih odgovorov. Na vprašanje "Kje bereš ponavadi Primorski dnevnik?" je 71,3 odstotka anketirancev odgovorilo, da ga bere doma.

dnevnik. Pri tem pa je treba se dodati, da je bila večina naših anketirancev dijakov, ki imajo dnevnik na razpolago vsak dan v šolskih prostorih.

Veliko manj mladih bere dnevnik v knjižnici: 3 odstotki. Le 1,8 odstotka povprašanih pa bere časopis na delu.

Tako kot pri prejšnjem, je bilo tudi pri sedmem vprašanju, "Bereš naslednje rubrike oziroma priloge?", na izbiro več možnih odgovorov.

Sportna priloga privablja največ mladih bralcev. Bere jo kar 47 odstotkov anketirancev. Da mladi ljubijo sport, ni nobena novost; vendar tudi Nedeljske teme privlači 35 odstotkov mladih bralcev. Isti rezultat je zabeležila rubrika "V svetu filma". Tudi "V svetu glasbe" vzbuja med anketiranci vidno pozornost: 33,5 odstotkov mladih prebira to rubriko. Pisma uredništvu pa bere 21 odstotkov vprašanih. Obcutno manj pozornosti posvečajo mladi Odprti tribuni oz. Zarišču (8 odstotkov) in Uvodniku (6 odstotkov).

Osmo vprašanje se je glasilo: "Kaj očitaš Primorskemu dnevniku?"

60,5 odstotka mladih je očitalo Primorskemu slovnične in jezikovne napake. Nekaj je bilo tudi takih, ki so dnevnik obtožili, da posveča premalo pozornosti mladinski problematiki (35 odstotkov).

57,5 odstotka vprašanih je izjavilo, da bere Pd v šolskih klopih; sola je očitno priljubljen kraj za prebiranje našega

Odgovorni urednik tako ocenjuje anketo...

Z najzanimivejšimi rezultati iz ankete smo se predstavili uredniku PD Bojanu Brezigarju, da bi jih komentirali. Najprej smo ga seznanili z odgovori na edino vprašanje, ki ga je sam predlagal pred sestavljanjem ankete. Na vprašanje "Ali po tvojem mnenju, se vedno potrebujemo PD?" so pritrdilno odgovorili skoraj vsi anketiranci.

Ugotovitev, da je tako visok odstotek bralcev mnenja, da potrebujemo PD, je nedvomno spodbudna. Običajno so mladi ljudje manj angazirani pri branju; to se pravi, da je PD zanje vir zanimivih informacij. Srednja ocena sedem, kaže na zadovoljiv rezultat, predvsem če upoštevamo naše težave. Zavedamo se, da ne moremo zadostiti radovednosti vseh, trudimo pa se, da bi bili izčrpni, kjer smo ekskluzivni, kot pri poročanju o stvarnosti naše skupnosti. Navsezadnje bi bil marsikateri dijak več kot zadovoljen s tako srednjo oceno na koncu šolskega leta...

Kaj pa o trindvajsetih odstotkih vprašancev, ki menijo, da je PD politično, oz. strankarsko opredeljen?

PD ni strankarsko opredeljen, PD sledi dogajanjem. Lahko pa bi rekli, da je politično opredeljen, ko gre za življenjske interese manjšine. Glede na pogosto nesoglasje znotraj nje, smo pri ocenjevanju dogajanja pogosto prepuščeni lastni presoji.

Nekateri so pri svojih pripisih očitali, da je PD na-

cionalističen.

PD ni nacionalističen, ampak deluje v okolju kjer živi manjšina in o tem okolju mora poročati. Tega ne more spreminjati. Včasih pa seveda piše o nacionalizmu, predvsem kadar poroča o dogajanjih dogajanjem. Casopis mora res včasih tudi komentirati, predvsem pa mora beležiti dogajanja.

Več kot polovica anketiranih se zgraža nad slovničnimi in jezikovnimi napakami.

To je že od nekdaj "nacionalni sport" v naši manjšini. Na to bi lahko odgovoril, da so vsi novinarji (z izjemo dveh, ki sta se solala v Sloveniji), obiskovali slovenski vrtec, osnovno, nizjo in višjo srednjo solo v Trstu ali Gorici in jezik, ki ga obvladajo je proizvod tega, kar so se naučili. Tak odgovor pa bi bil demagoški, čeprav do neke mere resničen. Problem je v tem, da živimo v italijanskem okolju, pod vplivom italijanskega jezika, predvsem kar zadeva sintakso. Poleg tega smo edini slovenski časnik brez lektorjev, predvsem zaradi finančnih razlogov.

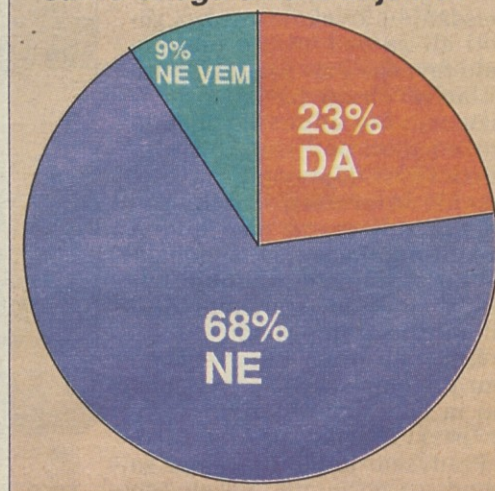
Petintrideset odstotkov mladih pogreša poglobljanje v mladinsko problematiko.

To je morda res, čeprav druge kategorije bralcev opozarjajo, da je premalo prostora za druge teme. Da bi zadovoljili vsem, bi morala biti ponudba veliko večja, za kar bi bilo potrebnih več strani. Sicer smo za mlade na kulturni strani uvedli rubrike o kinu, ze

naj navedejo svoje ime, če želijo sodelovati s Stranjo mladih. In glej, le dve dekleti sta se javili k sodelovanju. Mladi so torej kritični in inventivni, toda ostajajo radi med obcinstvom, ki rado ploska, se rajše zvizga, nerado pa stopi na oder.

Mladi bi PD najraje dopolnili z mladinsko problematiko. Na to opozarjajo pri očitki Primorskemu dnev-

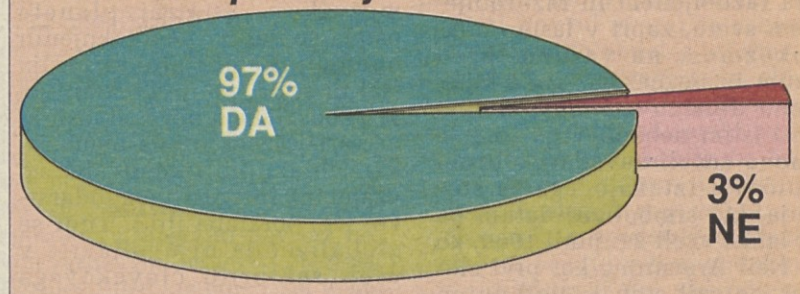
Je PD politično oz. strankarsko opredeljen in torej glasnik samo enega dela manjšine?

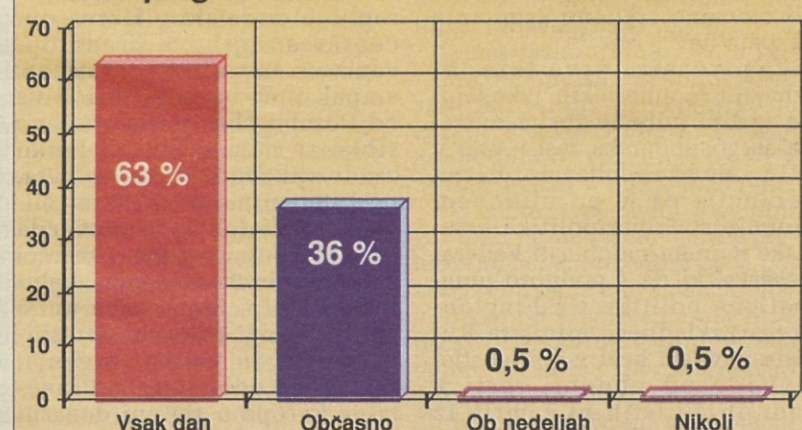
niku, in tak odgovor navajajo pri predlogih, s čim dopolniti PD. Vec glasbe, na primer rubriko "lahka - trda glasba", več sporta (npr. tudi o italijanskih ekipah), horoskop, uganke, krizanke in kvizi, natečaji, univerza in stipendije, reportaže... to so najpogostejši predlogi. Malo za salo malo za res, pa mladi sprasujejo po modnem kotičku in erotičnih slikah.

Med "politične" pripombe pa spada ta izjavi, da je "PD glasnik levih demokratov" in da "politično prepričanje ne sme ločevati slovenskega zamejstva, ker nas je itak malo in se ze utapljamo v morju italijanstva".

Ali še vedno potrebujemo Primorski dnevnik?

Kako pogosto bereš Primorski dnevnik?

presodil, da si naš edini zamejski dnevnik zasluži oceno minus deset. Devetic in osmic je bilo kar precej, nekaj pa je bilo tudi najnižjih ocen; enojk, dvojek in trojk. Velika večina ocen se je sukala med šestico in osmico, tako da je končna srednja ocena znašala 6,9. Kot bivši dijaki zagotavljamo, da ni to nikakor zanemarljiva ocena!

Iz obdelave podatkov je razvidno dejstvo, da je večina anketirancev, 63 odstotkov, doma naročenih na Primorski dnevnik. Ista ugotovitev pa ne velja pri drugem vprašanju, ali si član Zadruga Primorski dnevnik, ki je marsikatega anketiranca spravilo v zadrego. Nekateri sploh niso vedeli kaj je Zadruga, spet drugi pa so, čeprav mladoletni izjavili, da so člani Zadruga, kar je nemogoče, saj so lahko njeni člani le polnoletne osebe. V teh primerih so člani Zadruga verjetno njihovi stari, ne pa oni. Vsekakor je v starostni dobi med 17. in 20. letom le pet dijakov vpisanih v Zadrugo Primorski dnevnik, medtem ko je med 67 univerzitetnimi študenti oziroma zaposlenimi, 22 izmed njih izjavilo, da so člani Zadruga, kar predstavlja 35,5 odstotkov vprašancev v starostni dobi med 20. in 30. letom.

Na vprašanje, ali bereš še kak drug

pred casom o glasbi, veliko zanimanja pa je tudi za torkovo sportno prilogo.

Nekateri so opomnili, da je veliko govora o lahki in klasični glasbi, nekaj manj pa o "trdi" glasbi...

S tem v zvezi lahko opozorimo, da je zelo težko najti pismene ljudi, ki bi poročali o specifični temi. Casopis ni kot radio, kjer poslušalec nima casa, da bi se zaustavljaj ob napakah, ampak mu v spominu ostane le vsebina. Pri branju ni tako. Napake padejo prej v oči in ljudje se zaradi tega neradi izpostavljajo. Mi stalno vabimo k sodelovanju nove dopisnike. Res pa je tudi, da sta mladinska in šolska problematika v naši družbi nekakšni tabu temi. Ko smo npr. poročali o zasedbi, se je vsula ploha predvsem na PD, pa čeprav je samo poročal o tem, kar se je dogajalo na osnovi podatkov, ki so jih naši novinarji zbrali.

Kaj pa o temah, kot so mamila, alkohol...

Mislím, da temu posvečamo precej pozornosti in smo na tekočem s poročanjem.

Verjetno ne gre za očitke kroniki, poročanju o vsakodnevnih dogodkih, ampak za pomanjkanje poglobljanja v argumente.

V zvezi z mamili smo pred dvema letoma na pobudo sole Jozefa Stefana, objavljali prispevke, ki so jih pripravljali dijaki. Take ideje so pri nas vedno dobrodošle. Žal jih je premalo.

SVET PROTI PRELOMU STOLETJA IN TISOČLETJA

Naj upanje premaga strah

VLASTA BERNARD

Gospodarstvo naše planeta se pripravlja na iztek stoletja v znamenju obrabljene in velikokrat zlorabljenega pojma globalizacije, ki sicer ne zadeva samo ekonomsko-finančnega dogajanja, a je morda ravno na tem področju najbolj viden in otipljiv. Mnogi proces globalizacije planeta krivijo za vse probleme in krivice danšnjega sveta, za revščino množic, za pretirano bogatenje privilegiranih skupin, za nadomeščanje človekovih rok z roboti ali za nedostojno plačano delo revnega dela zemeljske populacije. Drugi pa isti proces razumejo kot odpiranje sijajnih možnosti za podjetniško in investicijsko dejavnost, za pretakanje informacij in tehnologije, za zblizevanje med ljudmi in kulturami, skratka, z globalizacijo se začena obdobje novih, v veliki meri nepredvidljivih možnosti in priložnosti.

Kdo ima prav, komu naj na tem prelomu tisočletja verjame in tako vsaj ublažimo negotovost, ki nas navdaja in obdaja?

Predvsem je modro, da si za izhodišče postavimo načelo, po katerem pojav globalizacije, tako kot mnogi drugi pred njim (kot npr. industrijska revolucija) sam po sebi ni ne pozitiven ne negativen. Je torej nevtralen in šele njegov razvoj, evolucija nam pokaže, v kakšno smer ga je zasakal človek. Za primer globalizacije lahko trdimo, da gre za ponovno odkritje nečesa, kar je nastalo skupaj s svetom. Planet je namreč sam po sebi že globalen, nastal je kot celota in prvotni človek se je po njem svobodno premikal vse dokler se ni ustalil in začel graditi ograje in zidove. Sodoben človek se je znesel v dobro razdeljenem in razdrobljenem svetu, zaprt v lasten mikrokosmos, na varnem pred tujim in neznanim. Toda kljub temu dihamo isti zrak, živimo pod istim nebom. Tega smo se znova začeli zavedati v drugi polovici iztekajočega stoletja, kot simbolični datum pa bi lahko vzeli 21. junij 1969, ko je Neil Armstrong kot prvi človek položil stopalo na Lunino površino. Njegovim ocem se je Zemlja pokazala v svoji celoti, kot nedeljiva enota.

Drugi po globalnosti dišeci pojav je bil veliko manj navdušujoč: to je bila jedrska nezgoda v Cernobilu, ki nas je streznila s spoznanjem, da nas meje ne ščitijo in da smo usodno vezani na zdravje svojega planeta. Cernobil je pustil svoje strupene sledove v alpskem mleku, v laponskih jelenih, bavarskem siru in v francoski solati.

Sedemdeseta leta so bila leta tehnološke oziroma informatične revolucije, prinesla so prehod od telefona na računalnik, pozneje pa na medmrežje (internet), ki je porusilo stare geografske meje kot noben drug tehnoski pojav pred njim.

Začetek globalizacije je sprožil neslutene gospodarske učinke, prvi pa so se nanj odzvali finančni trgi, ki so neverjetno pospešili svoj utrip in povezali zemeljsko oblobo v neprekinjen 24-urni delovni krog. Razdalje med finančnimi trgi, komercialnimi trgi, terciarnim sektorjem in industrijsko proizvodnjo so se vid-

no skrajsale, ekonomska statika v nacionalni razsežnosti pa danes skoraj nima več smisla, saj je ni mogoče očistiti mednarodnih vplivov.

Vrednotenje globalizacije kot objektivnega pojava potemtakem nima nobenega smisla, kajti preprosto je, obstaja in ponuja neshetno možnosti in pasti, tako kot avtomobil, s katerim lahko potujemo, delamo, ali pa se ubijemo. Smo torej sredi procesa, ki po eni strani podira stare meje, po drugi pa ustvarja nove skupnosti ali povezave, ki ne temeljijo več na stari logiki države kot zaščitnice in gospodarice usode narodov in posameznikov. Znotraj planeta ostaja se veliko nedotaknjenih območij, kamor globalizacija (se) ni segla, po drugi strani pa se vzpostavljajo novi odnosi, ki ustvarjajo zaokrožena območja, katerih skupni imenovalec so vzajemni interesi (gospodarstvo, trg, obramba itd.). Tudi se globalizacija ni uveljavila v vseh sektorjih človekovega življenja; nekaterih se ni niti dotaknila, in to velja tudi za nekatere gospodarske panoge, katerih specifičnost ne omogoča delovanja v svetovnem merilu.

Razvoj globalizacije, tako v gospodarskem kot družbenem smislu, nas bo torej spremljal v novo tisočletje, prekinile pa bi ga lahko le nove vojne planetarnih razsežnosti. Če pustimo to zlovesčo hipotezo ob strani, potem je glavno vprašanje, ki se nam poraja, naslednje: kam nas bo ta razvoj pripeljal, kakšen bo svet v naslednjem stoletju, kakšen bo v novem tisočletju. In tisto, kar nas se posebej zanima: kam vodi globalni gospodarski in finančni razvoj?

Sodobne ekonomske in sociološke šole so ob teh vprašanjih povečini precej previdne, nedvomno pa njihovi odgovori črpajo iz miselnega okolja, kateremu pripadajo. Če so klasične zahodne liberalne šole ekonomske misli v hitrem zatonu, pridobivajo na pomenu nove šole z velikim socialnim poslušom, ki črpajo iz okolij razvijajočega se ali nerazvitega sveta. Nepro-

fitno gospodarstvo, etično bančništvo in podobni pojmi niso več novost, z globalnimi gospodarskimi pojavi pa se uveljavlja spoznanje, da na revni in bogati del razdeljen svet nima razvojnih perspektiv. Če se na eni strani vse več proizvaja, je namreč na drugi strani vse manj možnosti za porabo. In tako se kopičijo zaloge, ki jih ni mogoče prodati, medtem ko revni del človeštva umira od pomanjkanja. Zato ekonomija, ki je veda in kot taka nima duše, že dolgo opozarja na potrebo po pomoči revnim državam, po odpisu njihovih dolgov in po pomoči pri njihovi demografski politiki.

Mehanizmi planetarnega gospodarstva so nedvomno daleč od popolnosti, o čemer govorijo regionalne krize, ki so se začele v Mehiki, se nadaljevale v jugovzhodni Aziji, na Japonskem in v Rusiji in ogrožajo Južno Ameriko.

Gospodarstvo Združenih držav Amerike pa kljub temu nadaljuje svojo osemletno nepretrgano rast, ki je ne zavirajo niti učinki regionalnih kriz, katere zaenkrat plačujejo le najbolj izpostavljene multinacionalke. Kontinentalna Evropa je bolj upehana, njen model socialne države je v objektivni krizi, gospodarska rast pa neenakomerna in precej skromna.

Toda o svetovni gospodarski krizi v klasičnem pomenu tega izraza na izteku stoletja vendarle ne moremo govoriti. Pri tem mislimo na krizo v dvajsetih letih stoletja, ki danes ni ponovljiva zaradi popolnoma drugačnega gospodarskega in finančnega okolja, zaradi popolnoma spremenjenih mednarodnih razmer in varnostnih varoval, ki so bile vsemu liberalizmu navkljub vgrajene v mehanizme finančnih trgov.

Drastično krizo na prelomu stoletja lahko torej s prejšnjim zanesljivostjo izključimo, ne moremo pa spregledati dejstva, da se globalni gospodarski utrip upočasnjuje in da je ponekod, predvsem na Japonskem, prešel v nazadovanje. Teorija o gospodarskih ciklu-

sih, po kateri obdobje ekspanzije zamenja recesijski premor, zaenkrat se ni bila presežena, čeprav ne manjka tudi ekonomskih sol, ki gojijo teorije o možnosti neprekinjene rasti.

Ob koncu stoletja se zastruje spor med preroki sončne prihodnosti in ekonomisti skeptičnosti. Nova zlata doba ali običajni ciklično zamiranje ekspanzije?

Zagovorniki prve teze, ki izhajajo iz ameriških izkušenj, ne vidijo nobene resne ovire, da se gospodarska rast - vsaj v ZDA - ne bi nadaljevala, glavna garancija pa je po njihovem mnenju sodobna politika ameriške monetarne oblasti Federal Reserve, ki da s podporo pragmatične politike washingtonskega zakladnega ministra Rubina navdaja svet z gotovostjo. Nobeno od obdobjev rasti v zadnjih 40 letih ni zamrlo iz naravnih vzrokov, vsako je umrlo zaradi usodnega posega Federal Reserve, menijo teoretiki te sole z Rudijem Dornbuschem na celu, ki tudi opozarjajo, da ameriškega gospodarskega dogajanja ni mogoče ocenjevati po gibanjih na Wall Streetu, kjer je v ozadju izrazitejših nihanj vedno tudi spekulativni pritisk. Optimizem Dornbuscheve sole, ki v gospodarskem utripu ZDA ne vidi pomembnih slabosti, sloni na treh glavnih razlogih: inflacija je pod popolnim nadzorom in zato ima monetarna oblast proste roke pri zniževanju cene denarja in spodbujanju gospodarstva; ameriški javni proračun je uravnovesen, zadolženost pa velika, zato bi kongres ob najmanjšem znaku recesije pripril znižal davčni pritisk; ameriško gospodarstvo vodi zelo pragmatični vrh, ki je pripravljen, da v primeru zastoja takoj spet požene upehani vlak. Pozitiven je tudi položaj podjetij, ki so opravila velike prestrukturacije, znižala stroške in zmanjšala delovno silo ter tako bistveno povečala svojo mednarodno kompetitivnost. Ključ tega pozitivnega procesa pa za Dornbuschevo ekonomsko misel ostaja obvladovanje inflacije,

ki je bilo rezultat celovite ekonomske politike, ne le monetarne, ki se v tem trenutku pri inflaciji omejuje celo na povsem pasivno vlogo. Zanimiva je tudi primerjava med ZDA in Evropo, kateri je v zadnjem času prav tako uspelo drastično znižati inflacijo; glavna razlika je v razmerju med produktivnostjo dela in zaposlenostjo, meni Dornbusch, ki ugotavlja, da je storilnost v Evropi bistveno višja kot v ZDA, brezposelnost pa kar obupno višja. Evropa se zaradi visoke cene dela skuša rešiti delavcev tako, da jih zamenjuje s kapitalom, medtem ko v ZDA delavcev primanjkuje, ugotavlja ugledni ekonomist. Njegov zaključek je sicer nekoliko manj optimističen, kot bi sklepali po napovedi o novi zlati dobi: res je, da bo lahko azijska kriza v naslednjih mesecih vplivala na znižanje stopnje gospodarske rasti, toda tudi z rastjo bruto domačega proizvoda za 2, 5 odstotka (zdaj presega 3%), se bo ekspanzivni cikel nadaljeval in blagostanje bo vladalo brez premora. Nič strasnega ni za vogalom...

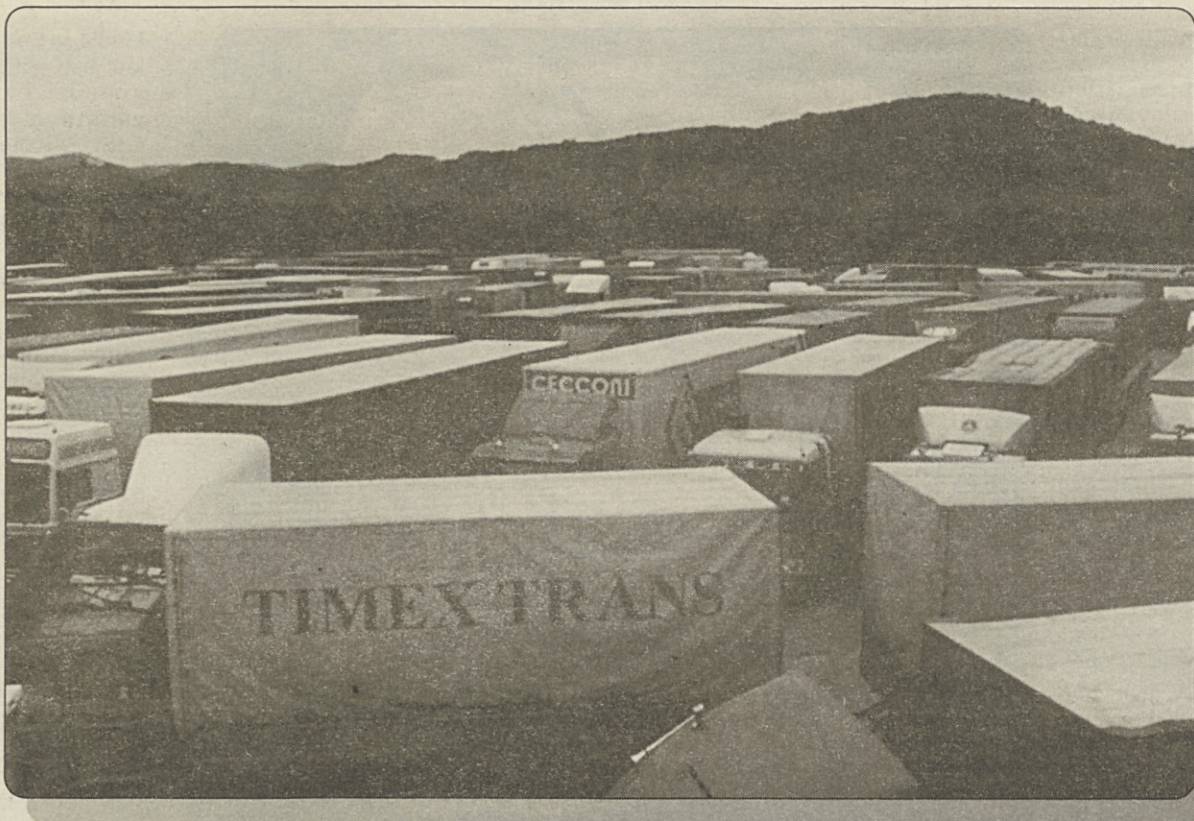
Kaj pa pesimisti? Slovita harvardska ekonomska šola sviri pred iluzijami, čeprav v isti sapi odsvetuje paniko zaradi azijske krize. Ko se končujejo stoletja, so pričakovana velika, kadar se iztekajo tisočletja, pa sibka srca tvegajo infarkt. Pogosto tudi moznani, nekoliko porogljivo dodajajo v Harvardu, čeprav so njihova predvidevanja ne samo manj privlačna, ampak tudi manj prepričljiva od Dornbuschevih. Se posebno sibko se nam v Evropi lahko zazdi njihovo stališče do evra, po katerem naj bi si Stara celina domisljala, da je ustvarila umetniško delo, pa je v resnici zgradila nevarno nagnjen Babilonski stolp. Monetarna unija naj bi Evropi prinesla vprsiljive koristi in velika tveganja, razlogi za odločitev kontinentalne Evrope o skupni denarni enoti pa naj ne bi bili ekonomski, temveč izključno politični. Skratka, skeptičnosti v Harvardu ne primanjkuje, zadeva pa ne le evro in ekonomske cikle, temveč tudi globalizacijo, ki da ni nič novega, ker jo je doobra poznal že Keynes in ker je bil svet v 19. stoletju v relativnih terminih bolj globaliziran kot je danesnji (po zaslugi kolonializma). Kar pa zadeva rezultate, ki jih je Evropa in se posebej Italija dosegla na osnovi Maastrichtske pogodbe, so v Harvardu prepričani, da so znižanje inflacije in podobno svetovni trendi, do katerih bi prislo tudi brez evra.

Zapisali smo, da iztekanje stoletij poraja pričakovanja, iztekanje tisočletij pa strah in negotovost. Tokrat stopamo v čas, ko se bosta zamenjala tako stoletje in tisočletje, zato nas navdaja oboje: pričakovanje in bojazen, optimizem in pesimizem. Toda človek se ločuje od ostalih živih bitij prav po tem, da ohranja upanje, da zaupa predvsem v samega sebe, v svoje možnosti, voljo in torej v svojo prihodnost. Naj bo ta raznata ali pa polna teza, ustvarjali si jo bomo sami - zvezdam nakljub.

ZAMEJSKO GOSPODARSTVO NA PRAGU NOVEGA TISOČLETJA

Izzivi in tudi pasti

RADO GRUDEN

Svetovna globalizacija gospodarstva, evro, širitev Evropske unije, kriza, recesija, množična nezaposlenost v Zahodni Evropi so besede, ki jih je v zadnjem času na gospodarskem področju najbolj pogosto slišati. Mimo njih kljub vsej svoji specifičnosti in omejenosti na povsem določen geografski prostor seveda ni moglo niti slovensko gospodarstvo v Italiji, ki je v zadnjih letih doživelo korenito transformacijo, odgovor na to ali se bo sposobno uspešno spopasti z vsemi izzivi, ki jih bo prineslo tretje tisočletje, pa ni enostaven.

Dogodki, ki so v zadnjih desetih letih pretresli svet in povsem spremenili politično in gospodarsko podobo celotne Evrope, so vplivali tudi na zamejsko gospodarstvo, ki se je moralo po dolgotrajnem obdobju gospodarske gotovosti, kjer je slovensko gospodarstvo v Italiji dolgo časa predstavljalo nekakšen »zasciteni otok«, ki kriz skoraj ni poznal, manjšini pa je zagotavljalo relativno blaginjo in skoraj polno zaposlenost, večkrat soočati s težavami. Predvsem pa se je moralo hitro prilagoditi novim razmeram, da je lahko prezivel.

Problema nezaposlenosti do konca osemdesetih let namrec v manjšini skoraj nismo poznali, najbolj pa so cvetela izvozna-uvorna podjetja, ki so imela v Sloveniji in drugod po takratni Jugoslaviji dovolj obsežne, predvsem pa zanesljive in privilegirane trg. Razpad Jugoslavije je bil prvi potres, ki je zamajal temelje tako imenovanega družbenega gospodarstva v zamejstvu, ki se od takrat ni več pobralo. Milostni udarec za mnoga podjetja je prišel nato s propadom Trzasko kreditne banke, ki je bila v vsem povojnem obdobju bistveni element pri razvoju zamejskega gospodarstva. Na tem mestu ne bomo ugotavljali vzrokov zakaj in kako je prišlo do propada te banke in nato do njene likvidacije, dejstvo pa je, da je njen propad povzročil velikansko moralno in materialno škodo vseh manjšini, označil pa je tudi dejanski konec zamejskega družbenega gospodarstva z vsemi negativnimi posledicami, ki so jih občutili predvsem mnogi zaposleni, ki so v tem obdobju ostali brez dela. Kriza je zajela celotno področje od Trsta do Benecije. Predvsem Beneska Slovenija je doživela hud udarec z zaprtjem nekaterih industrijskih obratov, ki so od popotresne obnove dalje predstavljali zanesljiv vir zaslužka za mnoge domačine, ki bi sicer bili prisiljeni, kot mnogi pred njimi, na izseljenstvo. Dodaten udarec, čeprav po obsegu v precej manjši meri, je prinesla tudi kriza v goriski Kmečki banki z uvedbo komisarske uprave.

Močno zamejsko gospodarstvo z izrazito slovenskim predznakom je vse povojno obdobje predstavljalo tudi izredno močno oporo prizadevanjem za ohranitev manjšine na drugih področjih. Sponzorstvo predvsem na športnem in kulturnem področju je bilo nekaj povsem vsakdanjega, s tem pa se je posredno tudi s pomočjo zamejskega gospodarstva uveljavljala vsa manjšina.

Toda kriza, ki je izbruhnila z vso silo, je tudi dokončno razblinila sanje nekaterih, da je lahko zamejsko gospodarstvo varen otok, ki ne more občutiti moči valov, ki butajo ob njegove obale. S

tem pa se je končalo tudi pričanje, da je brezposelnost problem, ki slovenske manjšine v Italiji ne zadeva.

Danes težko trdimo, da je slovensko zamejsko gospodarstvo spet na zeleni veji, čeprav je znakov o ozivitvi precej. Splosne gospodarske razmere so se v zadnjem času v Italiji popravile. Tudi na krajevni ravni je po dolgih letih nazadovanja opaziti premike na bolje, predvsem pa je pozitivno to, da je v marsikateri glavi dozorelo prepričanje, da se je treba pri razvoju gospodarstva opirati na lastne sile, pripravljati nove projekte, iskati možnosti tudi drugod, predvsem pa ne računati na to, da se bodo problemi reševali z dodeljevanjem pomoči oziroma s tako imenovanim asistencializmom, za katerim je predvsem Trst dolga leta bolehal in v nekaterih okoljih se danes bolega.

V tem izboljšanju gospodarske klime so zamejski gospodarstveniki tudi našli svoj prostor, pri čemer je treba poudariti izredno pozitivno vlogo, ki jo je na krajevni in deželni ravni odigralo Slovensko deželno gospodarsko združenje iz Trsta, na krajevni ravni (na Goriskem) pa Slovensko gospodarsko združenje Gorica. SDGZ je danes aktiven dejavnik in soustvarjalec deželnega gospodarskega razvoja in enakopraven sogovornik drugim stanovskim organizacijam pri vseh projektih, ki zadevajo razvoj deželnega gospodarstva. Podobno je s SGZ, ki pa to vlogo odigrava predvsem na krajevni goriski ravni.

Slovensko zamejsko gospodarstvo danes predstavljajo v glavnem manjša podjetja, ki opravljajo »tradicionalne« dejavnosti od trgovine na drobno, gostinstva in turizma, obrti in zunanje trgovine. Industrijskih obratov Slovenci v zamejstvu ne premoremo veliko in tudi možnost zbiranja velikih investicijskih sredstev je razmeroma omejena.

Zato je vprašanje, kaksen bo nadaljnji razvoj teh podjetij.

Tretje tisočletje bo prineslo dokončno odpravo gospodarske in politične meje med Italijo in Slovenijo. Preko Slovenije se bo ta novi gospodarski prostor odprl daleč v Srednjo in Vzhodno Evropo. Ob nedvomno pozitivnih učinkih, ki jih bo to odprtje prineslo na nekaterih področjih, pa skriva ta širitev prostora delovanja, tudi marsikatero past, ki bodo lahko za marsikatero gospodarstvenika usodne, če se ne bo sposoben hitro prilagoditi vsem tehnološkim in drugim zahtevam, ki jih bo skupni novi trg nedvomno prinesel.

Nekaterim sektorjem prehod iz drugega v tretje tisočletje najbrž ne bo prinesel bistvenih sprememb. Ljudje bodo namrec še naprej potrebovali razne obrtnike, katerim se najbrž ni bati, da bi bili kmalu ob kruh, če bodo seveda ustrezno strokovno pripravljeni. Zato lahko ta sektor predstavlja konkretno možnost novega zaposlovanja tudi v tretjem tisočletju. Nekaj podobnega velja za samostojne poklice, ki se tudi v zamejski stvarnosti v zadnjem času vse bolj uveljavljajo.

Toda na nekaterih drugih področjih so izzivi, ki čakajo gospodarstvenike precej večji in lahko korenito posežejo v sam obstoj nekaterih dejavnosti.

Ze zdaj je na primer trgovina na drobno pod močnim udarom konkurence velikih trgovskih centrov, ki bodo z odpiranjem prostora na vzhod nedvomno se okrepili svojo prisotnost. Dejstvo je, da sodobnega potrošnika ob enaki ali podobni kakovosti zanimajo predvsem cene, ki so v velikih centrih za iste artikole razumljivo veliko nižje od cen v majhnih trgovinah. Dodatno konkurenco, ki je v Italiji še skoraj nepoznana, pa bo v naslednjih letih nedvomno prinesla tudi elektronska prodaja. S silovitimi razmahom informatike se tudi tr-

govina seli na računalniške ekrane, prodaja in nakupi pa potekajo udobno iz domačega naslanjača. V ZDA je to že nekaj vsakdanjega, po podatkih iz leta 1997 pa je vrednost prodaje v elektronski trgovini takrat dosegla 17 milijard dolarjev (28 tisoč milijard lir), računajo pa, da bo vrednost prodaje leta 2002 znašala že 350 milijard dolarjev (577 tisoč milijard lir).

Ti podatki najbolj potrjujejo, da čaka trgovce na drobno ob spopadanju z najraznovrstnejšimi predpisi tudi izredno težko delo stalnega prilagajanja ponudbe in iskanja novih prijemov v boju za vse bolj zahtevnega in vse bolj razvajenega kupca. Kdor se ne bo sposoben prilagoditi povsem novim razmeram, bo težko preživel. Možnosti nedvomno so, saj imajo te male trgovine poleg strogo podjetniške tudi pomembno socialno vlogo. V mestu kot je Trst s pretežno starim prebivalstvom, rajonski trgovec s svojo prijaznostjo velikokrat opravlja tudi vlogo socialnega povezovalca in kdor bo znal ob tem poskrbeti tudi za privlačno ponudbo, se mu kljub veljavski konkurenci trgovskih centrov in elektronske prodaje ni bati za obstoj.

Med sektorji, ki jim novo tisočletje s padcem meja prinaša precej večje perspektive, pa je nedvomno gostinsko-turistično sektor. Seveda bo za to potreben dobro usklajen nastop s sorodnimi podjetji v Sloveniji. Ta sektor je že zdaj precej aktiven, širsi trg pa mu bo prinesel nove možnosti razvoja. Prav turizem je tudi panoga, ki lahko Beneciji prinese nov gospodarski zagon. Nekaj pobud v tej smeri je že bilo, v povezovanje med obmejnimi predeli v FJK in Sloveniji pa so se dejavno vključile tudi javne uprave z obeh strani.

Na Goriskem so se povezovanja obeh gospodarskih stvarnosti že lotili, pri čemer sta znala politika in gospodarstvo najti skupne inte-

rese. Sodelovanje med Gorico in Novo Gorico, dogovarjanja za postavitve skupnega storitvenega centra na področju stan-dreškega avtoporta, ki bo na razpolago gospodarstvenikom iz obeh sosednjih držav, so presla že v konkretno fazo, na turističnem področju pa se tudi že razmišlja o skupni zascitni znamki za Severno Primorsko, ki bo čez nekaj let dejansko zaobjemala prostor od Vipavske doline do Trziča.

V Trstu tako daleč naprej na politični ravni ne razmišljajo, zato se prav lahko zgodi, da tretje tisočletje prinese vstop Slovenije v Evropsko unijo, istočasno pa pride na Trzaskem do novega padca zaposlenosti v sektorjih, ki zdaj delujejo ob italijansko-slovenski meji. To se je že zgodilo na italijanski strani na Trbiskem ob vstopu Avstrije v EU, ko je čez noč samo na italijanski strani brez dela ostalo veliko ljudi. V Avstriji do tega ni prislo, ker so se na vstop pripravljali in poskrbeli za ustrezne ukrepe.

Slovenski gospodarstveniki imajo že zdaj v tem novem prostoru, če že zaradi drugega ne pa zaradi poznavanja jezika, ugodnejši startni položaj kot njihovi italijanski konkurenti. V veliki meri je od njih odvisno, če bodo to tudi izkoristili.

Se dve leti nas locita od začetka novega tisočletja. Dvajseto stoletje je prineslo epohalne spremembe na vseh področjih. V dveh svetovnih vojnah in mnogih krajevnih bolj omejenih spopadih je umrlo na milijone ljudi, rodila se je in propadla (vsaj za zdaj in predvsem zaradi krivde vodstev držav, v katerih se je skušala uveljaviti) je utopična ideja, da lahko obstaja pravičnejši in uspešnejši družbeni sistem od kapitalizma, industrijski razvoj je opravil pot od skoraj se ročne proizvodnje do obdobja informatike in popolne robotizacije, clove je stopil na Luno in postaja vse bolj gospodar na zemlji in v vesolju. Kako bliskovito bo šel razvoj naprej v novem tisočletju, je skoraj nemogoče napovedati.

Slovensko gospodarstvo na tem področju je bilo v tem obdobju ves čas sestavni del najprej avstroogrskega nato pa italijanskega gospodarstva. Z odpravo meja v novem tisočletju bo nujno postalo tudi del enotnega slovenskega gospodarskega prostora. Da bo to novo možnost lahko izkoristilo, pa bo potrebovalo tudi pomoč Slovenije, ki bi morala na zamejsko gospodarstvo gledati kot na strateško pomemben del slovenskega gospodarstva, ki lahko odigra pomembno vlogo pri gospodarskem približevanju Slovenije Evropski uniji.

Kako bo nastajanje novega enotnega trga na vzhodu znalo izkoristiti celotno tukajšnje gospodarstvo, ni odvisno samo od njega. V veliki meri je to odvisno od politike, in to z obeh strani sedanje meje. Če bo ta znala koordinirano prisluhniti (brez razmišljanja o morebitnih davčnih in podobnih privilegijih) potrebam gospodarstvenikov, potem se najbrž tudi za nadaljnji razvoj celotnega področja na obeh straneh meje ni bati. In če sodimo po mnogih pozitivnih premikih ob koncu drugega tisočletja, potem za pretirano crnogledost pri napovedih za tretje tisočletje ne bi smelo biti prostora.

KULTURA V TRANZICIJI NA PRAGU TRETJEGA TISOČLETJA

Ustvarjalnost med željami in dvomi

BREDA PAHOR

Moralo bi biti boljše od / drugih naše XX. stoletje. / Ne bo imelo več casa, / da bi to dokazalo, / steta so mu leta, / njegov korak je negotov, / sapa mu pohaja.

Wisława Szymborska
(prosto po italijanskem prevodu)

S temi »izposojenimi« verzi se pesnik Cesare Tomasetti, doma v Beniciji, poslavlja od tega stoletja, ki je obetalo več, od tega, kar je potem prineslo. Verzi poljske pesnice so po njegovem mnenju preraski alarmni zvonec, ki je zazvonil vsem »evroevforičnim«. Zadnji čas je po njegovem označevala velikanska »evroevforija« in monetarna Evropa je zasedla celotno sceno. Glas poljske, do podelitve nobelove nagrade neznane pesnice in ustvarjalcev drugih držav, v katerih v kratkem ne bo zavladal evro, pa je pomemben tudi kot blazilec totalitarno naravnane evforije.

Se torej naše stoletje niti ob slovesu ne more odpovedati taksemu ali drugačnemu totalitarizmu? So bili pretresi »zgodovinskega leta '89« presibki ali narobe usmerjeni? Bolečino novega časa je najbolj kruto izrazila vojna na območju nekdanje Jugoslavije, na teh ranah in navdušenju nad podiranjem stvarnih in simbolnih pregrad se oblikujejo načrti za novo stoletje, za novo tisočletje, za leto 2000 in naprej. Drobčen, vendar zelo pomenljiv pokazatelj o neznanem, v katerega se podajamo, je veliki računalniški handikap: ob nastopu računalniške ere niso v konkretnem upoštevali možnosti, da bo treba nekaj pisati letnico 2000.

In zakaj je tudi za področje kulture omemba računalniške vsakodnevne prisotnosti v današnjem življenju neizogibna? Ker je tudi kultura hišica v globalni vasi in ker se pri razmišljanju o izzivih, ki čakajo kulturo v splošnem in ustvarjalce/ustvarjalnost v specifičnem, malokdo ne zaustavi tudi pri prednostih in nevarnostih, ki jih nepogrešljivi računalnik prinaša. Če je za »elektronske mozgane« letnica 2000 težka ovira, ki jo bodo trudoma premagali, je za človeške tretje tisočletje skrivnostno ozemlje, na katerega gre stopati zelo previdno in spotrebno dozo optimizma. Tudi zato, ker drugega tisočletja ne bomo zapustili povsem pomirjeni z njim in z dogodki, ki so ga (oz. ga se bodo) do zadnjega označevali. Pretresom izpred nekaj let, ki so se med drugim globoko odrazili tudi v okviru slovenske manjšine v Italiji, je sledila tako imenovana prehodna faza ali tranzicija. Po definiciji in splošni oceni naj bi bila kratka, vendar pa se je kar zavlekla in ni videti, da bi svojo prehodnost mogla uspešno skleniti.

Na kulturnem področju je ta občutek trajajoče prehodnosti v svoje programske izbire dokaj nazorno zajel cedajski Mittelfest, tradicionalno srečanje gledališke, glasbene, plesne, lutkovne, pesniške in filmske sodobne ustvarjalnosti zdrav širšega srednjeevropskega prostora. V uvodni misli zbornika o letosnji izvedbi oblikovalca gledališkega dela festivala Mimma Gallina in Giorgio Pressburger ugotavlja, da sodobno gledališko govorico usmerjajo predvsem etična in politična napeta vprašanja oz. odnos med posameznikom in družbo. Po njunem mnenju je težko opredeliti skupni imenovalec mladih ustvarjalcev v različnih državah, vsekakor pa gre za nadaljevanje prehodne faze, ki se časovno in po obsegu veliko bolj zavlekla od tega, kar bi lahko pričakovali leta '89. Najizrazitejši pečat daje sedanji ustvarjalnosti kriza etike, na političnem področju pa »demokracija, najboljši med možnimi sistemi, kaže vse svoje kontradikcije in prav gotovo ne rojeva najboljšega od možnih svetov, vsaj ne tistega, o katerem so mnogi

sanjali: posledice so razočaranja, padec idealov, neangaziranost. Gledališče, ki ima korenine v demokraciji, se čisto loteva vprašanja s pogumom. Kultura okusa grenkobo vloge, kateri grozi obrobnost.«

K razmišljanju o novostih, ki se nam v naslednjem tisočletju nakazujejo, smo pozvali tudi nekaj ustvarjalcev in kulturnih delavcev z različnih področij, ki so v poslavljajočem se letu pustili zelo zaznavno sled. Nekateri so iz živ novega stoletja vzeli bolj osebno ali resorsko opredeljeno, vizije drugih so bile usmerjene v manjšinske okvire ali sirše v čas in prostor. Za ilustratorico Jasno Merku (njena je slika na fotografiji) je bilo naše vprašanje povod za globji razmislek.

»Cas. Smo mar gotovi, da je za vse enak, ko sreča človeka, ki ne ve kaj bi počel, za njim drugega, ki mu je dan prekratek za uresničitev vsega, kar bi želel? Ali nas je čas sploh kaj naučil? Bomo novo leto res docakali, ali bomo gledali se nazaj? Na svetu živimo ljudje, ki nas čas drugace doživljajo: del človeštva ostaja se ne civiliziran, lačen, žejen, ali vklet v slo bratovštvo in zločina, del človeštva za preživetje potrebuje možnost rasti v kulturnem okolju.

Kar se dogaja v širšem obsegu pušča sledove tudi v ozjem krogu naše stvarnosti: zazrti v preteklost se oklepajo vrednot, ki niso več aktualne, napredni strmiijo k sprejemanju različnih spodbud v enovito celoto.

Neglede na pot, ki jo posameznik ubere, nam čas ponuja neponovljive možnosti za skupno rast: naš čas se opira na pospešen pretok komunikacije in nudi idealne pogoje za ureničevanje vse popolnejših načrtov. Morda prav pospešen ritem napredka ne dosega zadostne stopnje duševne zavesti, kar ovira in izneverja možnosti, ki so nam dane. Nekoc sta bili znanost in umetnost povsem ločeni: vse bolj se približujeta v iskanju celostnega vpogleda, spojitve, harmonije, popolnosti; kar postaja vse bolj zahtevno in predstavlja nov izziv na kulturnem področju.

Z navdušenjem sprejemam izziv našega časa, želim si udeležiti čim več vsega, kar mi navdih osvetli v prostoru, kjer živim. Prostor. Sirok in odprt, a vselej pretesen in nedorečen. Kulturni prostor usiha, oklepa se tega, kar mu preostaja, sam si preprečuje iskanje novih poti. Posamezniki ustvarjajo, rastejo v kakovosti, do pravega pretoka pa ne pride, ker ni veznih členov in struktur, ki bi znale to bogastvo ovrednotiti. Greni me prepustnost neizmerne

ga ustvarjalnega potenciala nasih krajev, greni me toliko bolj, ko zaznam svezino novih pogledov in cutim okorelost kraja, vklenjenega v mehanski ritem, ki zadosca samemu sebi in ne vidi naprej.

Prestop v novo vabi k razmisleku in vrednotenju preteklega, saj si usodo sami krojimo in nam je v veliki meri dano, da jo sooblikujemo.«

V manjšinsko stvarnost pa je skoraj povsem zazrt pesnik in novinar Jurij Paljk, ki mu je najprej prišla na misel »obrabljena« želja, da bi se vsi imeli radi. »Seveda vem, da tako ne bo, ker je pac življenje tako, kot je. Gotovo bi tudi v naši skupnosti, ki ni otok, vse ni tako, kot bi moralo biti, a tudi vse ni tako slabo. Če odmislim čisto osebnostne želje in skušam napisati nekaj želja za vse nas, ki se prepoznavamo v slovenskem narodnostnem jedru v Italiji, bom na prvo mesto postavil »enotno slovensko delegacijo«, ki je vse prej kot enotna in vse prej kot zgledna predstavnica Slovencev v Italiji. Zato si želim, da bi se naši javni veljaki le toliko opogumili in si tudi med seboj zaupali, da bi ta delegacija postala postena, dostojna in vzajemna stvar. Seveda vidim tudi velik izziv pred našo narodno skupnostjo, ki ga mešam z željo, da bi tudi Slovenija razumela, kaj se bo z nami zgodilo ob njenem vstopu v EU. Melanholični in nikdar odtujeni občutek, da sama slovenska vlada ne ve, kakšno vizijo naj ima za slovenski narod, me sili, da napisem prav pobožno željo: rad bi videl, da bi se tudi v Ljubljani zavedali nena-domestljive vloge, ki jo igramo mi tukaj, in bi nas obravnavali kot sebi enake. Istocasno pa bi tudi rad videl, da bi se mi sami zavedali naše nena-domestljive vloge in predvsem pa dejstva, da je lepo biti Slovenec tudi v Italiji, morda včasih zahtevno, a zelo lepo.«

Njegov dvakratni stanovski kolega, Miha Obič, pa je v pričakovanju novega tisočletja izrazil pet želja. Prva se nanasa na osamelost: Doro Cragolini, edini prebivalec zaselka Brig v Terski dolini, se ne čuti sam.

jo, gozdovi izginjajo: lahko je zvaliti krivdo na ozonsko luknjo, na spekulante itd. Njegova tretja želja gre zato v podporo vsem, ki se zavzemajo za naravno okolje. S četrto se obrača do starostnikov, katerim ne bi bil poglaviti cilj upokojevit, temveč predajanje izkušenj mladim, da pa bi morali biti radovedni in ne vezani izključno na zaslužek. Zadnja želja je namenjena rodni Beniciji, kateri je bil odvzet ponos.

Med umetniškimi zvrstmi, ki so bile na začetku stoletja znanilke novega je bil film. In kakšna usoda se piše sedmi umetnosti po oceni Aleša Doktorica, ravnatelja festivala Film Video Monitor, ki prinaša tudi nove oblike kulturnega sodelovanja.

»Sto let od tega je komaj shodil, v novem tisočletju pa bo komaj dobro stopil v svoje drugo stoletje. A nam se zdi, kot da bi film spremljal svet od začetka - ker nam ga ze stoletje poustvarja.

Umetnost, tehnike, oblike komunikacije in zabave, ki uporabljajo gibljivo sliko, so vedno številnejše, agresivne in kapilarne. In vendar sarm filma zmaguje. Stara projekcija v temi namenskih prostorov, v osamljeni zbranosti ali v skupinskem valovanju emocij premaguje domnevne slabosti - odsotnost interaktivnosti in enosmerno naracijo.

Gledalec je hvalezen, da se lahko prepustča nekomu in nečesu, ki ga upravlja, zalosti in veseli ga, mu pobija ali kroji podobo sveta, ga dviguje v virtualnega protagonista male in velike zgodovine vesolja.

Kateri film bomo gledali? Ameriški, seveda. V aktivni zavesti, da se »Amerika« lahko preseli tudi drugam, k nam. Vsak bo najprej pogledal vase in okoli sebe, brez skromnosti bo verjel svoji izvirnosti, obenem pa izobrazil svojo ustvarjalnost, izhajal bo iz omejenosti lastnih sredstev, da bi dosegel najdragocenejše... Tak slovenski film bi bil najraje gledal...«

Glasba pa bo v naslednjih letih lažja: v to je prepričan Corrado Rojac, harmonikar in skladatelj, ki je pred

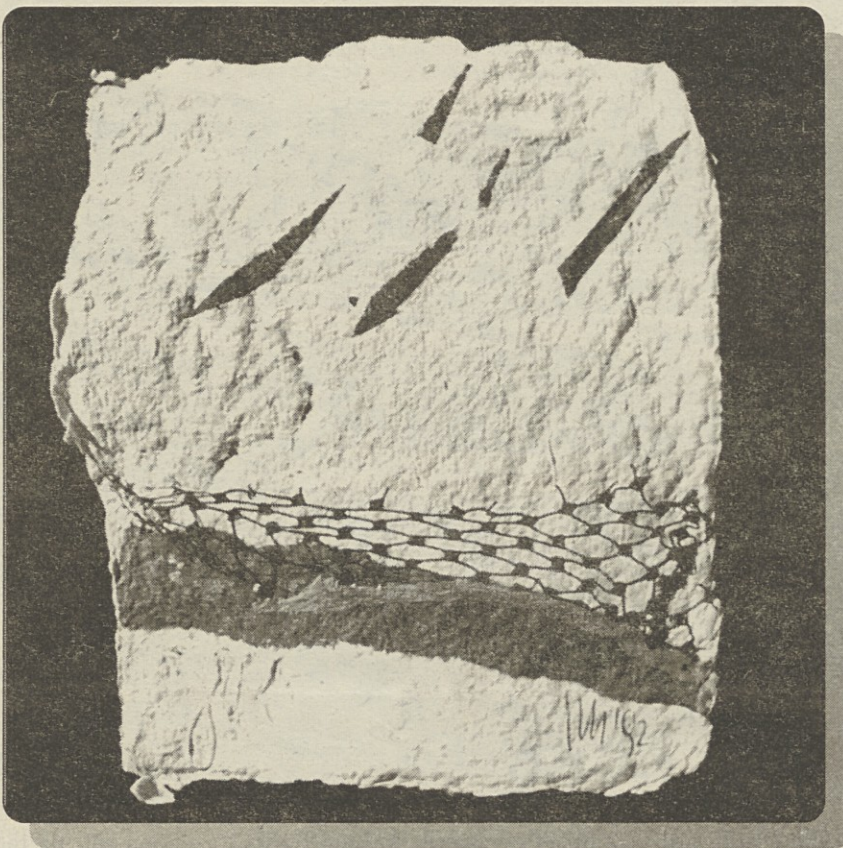
kratkim igral v Padovi za tamkajšnje Koncertno sezono Prijatelj glasbe. Koncert je bil posvečen glasbi za računalnik, zato je nastopil s skladbo za harmoniko in računalnik, ki jo je izrečno zanj napisal Carlo De Piro. Na koncertu je nato nastopilo več glasbenikov, predvsem iz ZDA, med temi sta Rojca navdusila

predvsem harfistka Zeena Parkins in saksofonist Elliot Sharp. Oba sta se predstavila kot akterja sodobne glasbene underground scene. »Sodobna ameriška elektronska resna glasba me je prevzela. Tako prosto zveni. Zeena Parkins igra na najpomembnejših newyorških razstavah sodobne upodabljače umetnosti: svoje trzišče ima. Dalec je Adorno in njegova misel, da mora resna glasba stran od trzišč. Mar bo glasba 21. stoletja made in USA?

Dejstvo, da zveni tako prosto, je sicer tudi izraz drugačne kulture. Tudi Donatonijeva glasba se je s časom osvobodila serialnosti in zazvenela z večjo svobodo. Vendar je Donatoni prezet z evropsko kulturo. Zdi se mi, da bi se radi vsi znebili marsikaterega bremena. Prepričan sem, da bo glasba v naslednjih letih...lažja.«

Ob zaključku leta, ko se blizu koncu stoletje, ko se bo zaključilo tisočletje, so vprašanja neizogibna: nemogoče je, da se ni bi vprašali, kaj so človeške družbe proizvedle, kaj so si zamislile, kaj so raziskovale, zgradile, porušile. Kako ne razmisliti, vsaj bežno in morda retorično, o tem, kaj je s človekom, z njegovo mislijo, evolucijo in kulturo. Tako razmišlja Patrizia Vascotto, tržarska literarna ustvarjalca zavestno vpeta v prizadevanja, da bi prislo do prepletanja različnih kultur. Z njenim razmišljanjem se pravzaprav vračamo k uvodnemu razpletanju misli o današnji kulturi brez meja: nima namreč ne prostorskih ne jezikovnih ne pojmovnih meja, nima ne oblikovnih ne komunikacijskih in ne interpretativnih omejitev. Globalna vas je zavzela tudi svet kulture: vsi vemo vse o vsem in vseh, svoboda izražanja je postala nora tekma organiziranja in ponujanja najrazličnejših kulturnih dogodkov. In po mnenju Patrizie Vascotto se zastavlja ključno vprašanje, kaj je kultura in kakšno kulturo potrebujemo za resnično rast. »V svetu popolne informatizacije lahko izgubim koordinate, ki opredeljujejo tvoje identiteto. Navdušenega ploskanja ob padcu berlinskega zidu, ki naj bi pokopal ideološki imperializem in vsiljeni internacionalizem, ni spremljala zavest, da smo tudi sami podpirali prejšnji sistem. Zdaj pa z nezaupanjem, razočaranjem in jezo spremljamo razcvet nacionalizmov. Ponovno bi se morali zavedati, da poznamo bolje oddaljena dogajanja, medtem ko ne vemo, kaj se dogaja za prvim vogalom, v mestu, v katerem živimo. Nujno potrebujemo kulturo, vendar ne samo tisto z veliko začetnico, temveč kulturo vsakodnevnega življenja. Izpred oči smo izgubili detajle, medtem ko se hipoma virtualno popeljemo v oddaljene svetove, ki jih osebno ne bomo nikoli spoznali.« Rešitev oz. pravo pot kulturne rasti narekuje po mnenju Patrizie Vascotto interkulturalnost kot način branja in odnosa. V svetovnem merilu bi privedla do univerzalnega miru in je zato utopijska, v krajevnem tržaskem pa bi končno omogočila zblizanje različnih jezikovnih in verskih skupnosti.

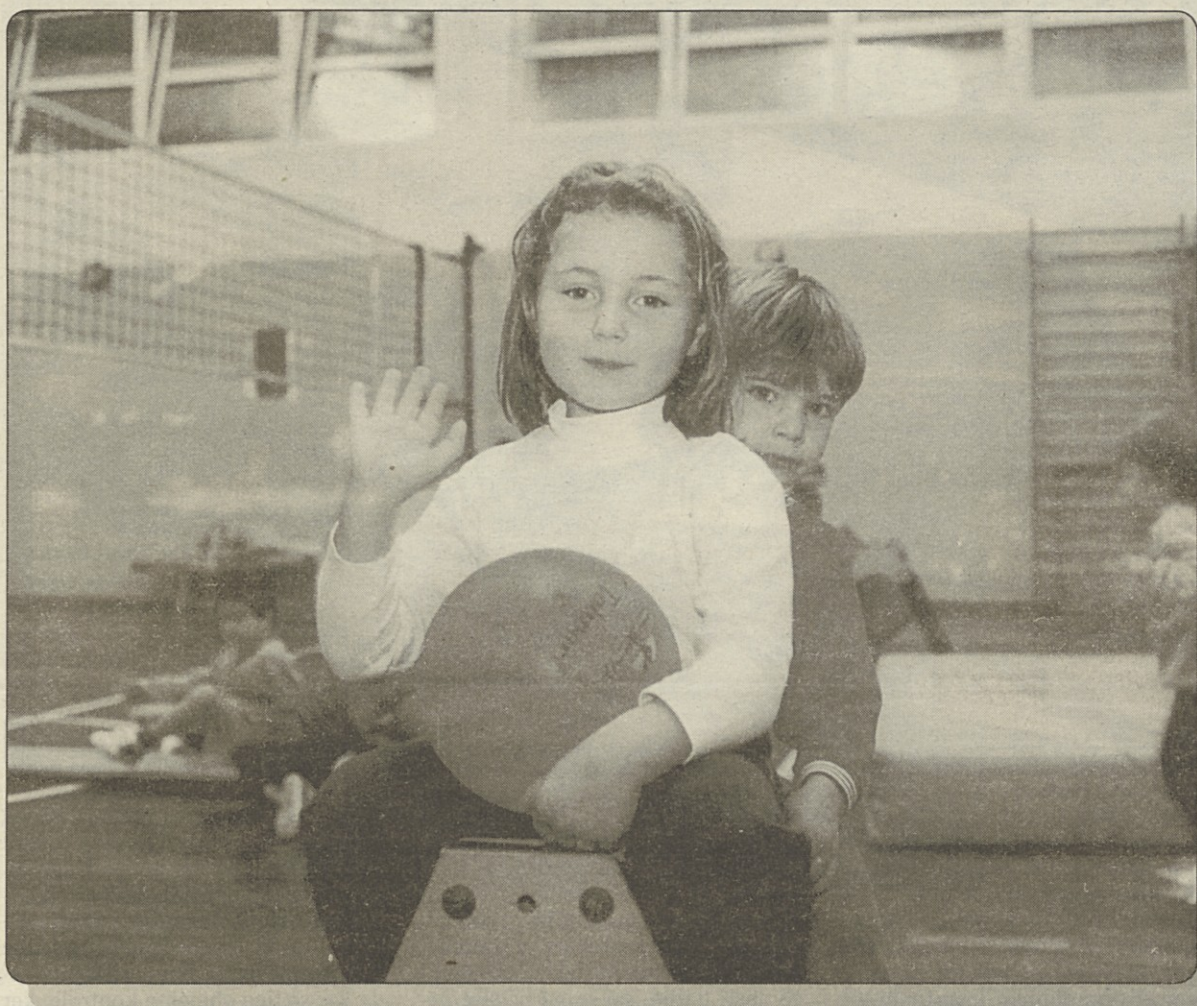
V vizijah ustvarjalcev na pragu tretjega tisočletja je veliko želja, kanček grenkobe, dobršna doza optimizma, da se sanje ne bodo prikazale samo njihovim očem.

NAŠ ŠPORT MED USPEHI IN TEŽAVAMI

Doklej še dinamična zdrava celota?

ALEKSANDER KOREN

Prvi konec tedna v decembru je bilo na sportnih igriščih na Trzaskem in Goriskem zaposlenih 57 članskih in mladinskih mostev slovenskih društev. Sobota in nedelja sta bili izbrani naključno. Niti ne predstavljata viska delovanja. Ta doseže namrec vrelišče v januarju in februarju, ko se nekatera mladinska prvenstva se niso končala, druga pa komaj začela. Nastopi v mostvenih panogah predstavljajo večinski delež sportne aktivnosti pri nas, seveda pa je tu še kopica sportnikov, ki se poleti in (ali) pozimi ukvarjajo z individualnimi panogi. Za vsako ekipo in za vsakim posameznikom stoji društveni organizacijski stroj (skupno štejemo 48 društev) z odborniki, trenerji, spremljevalci, zapisnikarji, soferji in drugimi. Stevilčnejsi od tekem so treningi. Ti so javnosti praviloma zakriti, a niso zaradi tega nič manj pomembni, zahtevajo pa velik napor. Zato pa z nekoliko karikiranim, a socnim izrazom radi govorimo o »armadi« ljudi, ki se dan za dnem, teden za tednom zgrinja v dvorane in na tekmovališča.

Stevilke (se) kažejo, da je »zamejski sportni sistem« dinamična in zdrava celota, vendar pa bi bilo neumno če bi si zatiskali oči pred dejstvom, da se tudi znotraj tega »sistema« pojavljajo vse večje težave, da med odborniki prevladuje zaskrbljenost, da prenekatero društvo le se životari, nekaterim celo grozi, da bodo razpadla, ponekod je dejavnost celo že zamrla.

Zaradi dolgoletnega potiskanja sporta na rob družbene vrednostne lestvice pri nas, čes da gre za drugorazredno dejavnost, se je med sportniki precej zakoreninila težnja po poudarjanju samo svetlih strani svojega delovanja, o senčnih pa se govori manj zaradi (večkrat upravičenega) strahu, da ne bi težko pridobljenih položajev zadnjih let kdo spet postavljaj pod vprašaj. Pa vendar je jasno, da so težave tudi na tem področju velike, saj je sport nekaterim svojim posebnostim navkljub vendarle del naše družbe, o kateri na vseh koncih slisimo, da doživlja težke čase.

Posebno velja to za ekipne panoge, saj so rezultati, ki jih dosegamo na področju individualnih sportov zelo dobri. Iz samih sportnih krogov se dvigujejo kritični glasovi, da v zamejstvu nikoli nismo imeli

sportne politike, čeprav je seveda vprašanje, v kolikšni meri lahko vsiljujemo poglede ljudem, ki delujejo pretežno na prostovoljni bazi. Kritike lahko seveda pomenijo spodbudo, a so nemalokrat presplošne, malokdo pa ponuja realne recepte, kako premestiti težave.

Ce skušamo na kratko analizirati, kateri so razlogi za rastoče malodusje tudi na sportnem področju, ne smemo pozabiti, da je kriza amaterskih sportnih organizacij, h katerim lahko prištevamo vsa naša društva, pojav vsedržavne razsežnosti.

Trzaski pedagog in sportni trener prof. Paolo Pelizzer je pred nedavnim v pogovoru za italijanski trzaski dnevnik to krizo takole opredelil: »Upad rojstev, usmerjanje pozornosti medijev in sponzorjev samo v vrhunski sport, prezgodnje prenehanje agonistične aktivnosti med mladimi, nepovezanost med velikim in malimi klubi in nepovezanost med klubi in solo.«

Tu je se čisto poseben položaj Trsta in Gorice, ki v glavnem zaradi demografskega padca in gospodarske krize (malo podjetij, nobena prave industrije, torej nič sponzorjev) na področju

sportne aktivnosti strmo padata.

Zamejski sport se je po vojni zavestno vključil v italijansko in deželno sportno stvarnost, zato nas ne sme čuditi, če Pelizzerjeve ugotovitve veljajo tudi za nas. Tako kot povsod v Italiji in za razliko denimo od Slovenije oziroma bivše Jugoslavije, nase sportno gibanje nikoli ni bilo strukturirano na profesionalni bazi. Stanje telesne vzgoje na solah, zlasti osnovnih, je razen redkih izjem porazno, to pa pomeni, da si morajo sportna društva nalagati na svoja ramena odgovornosti, ki jim ne pripadajo, saj morajo skrbeti za sportno vzgojo vseh, čeprav so naravnana agonistično, agonizem pa je sam po sebi dokaj selektivna zadeva. Pri tem je odnos države do njih macehovski, postavlja jim celó celo vrsto birokratskih ovir. Pri nas je bilo v preteklosti nekoliko boljše, če pomislimo vsaj na finančno pomoč, ki so jo društva prejemale v času največjega razcveta tako imenovanega družbene gospodarstva, vendar ima pri tem Sergio Tavčar prav, ko pravi, da je ta oblika pomoči predvsem nagrajevala trenutno uspešnost (»vi dosegajte

rezultate, potem pa vas bomo podprli«, PD, 2. decembra 1998, nedeljske teme) namesto, da bi ustvarjala trde osnove za trajnejšo okrepitev celotnega delovanja.

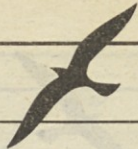
Razmisljanje prof. Pelizzerja nas opozarjajo, da so se v zadnjih letih te strukturalne pomanjkljivosti italijanskega, torej tudi našega sportnega sistema, le se poglobile zaradi družbenih sprememb. Krivična je pri tem trditev, da so si nasi sportni delavci pred to realnostjo zatiskali oči oziroma, da niso storili ničesar, da bi jo spremenili ali če hočete, da pri nas nimamo nobene sportne politike. Nasprotno, res je, da se je že pred dvajsetimi leti začelo govoriti o združevanju kot o resitvi večine problemov. Res je, da je združevanje v prvi fazi pomenilo predvsem iskanje vrhunskih rezultatov (Jadran, Meblo itd.), vendar je s časom - zlasti zaradi demografskega osipa - pridobilo tudi drugačno vlogo. Danes gre za to, kako ohraniti kvaliteto in teritorialno kapilarnost obnem. V bistvu gre za enak problem, s katerim se soočamo, ko govorimo o soli.

Zal je združevanje vse preveč magična formula, a zatiska se pri njeni praktični

realizaciji. Ker so tu odpori in tudi objektivne težave precejšnje, se celo pojavljajo zaviralne težnje, ki jih ne moremo v celoti pripisati kampanilizmu.

Poznane oblike združevanje namrec niso brez napak. Varianta Jadran je na primer nedvomno uspešno resila vprašanje kvalitete, vendar je bolj malo naredila za utrditve lastne baze razen delno v obdobju, ko je s prodajo igralcev prvoligasem, polnila društvene blagajne (a ti časi so menda mimo, ker je odklenkalo tudi prvoligasem). Tudi odbojcarska varianta (zlasti na Goriskem, a v drugačni obliki tudi na Trzaskem) s koncentracijo sil v enem od obsotječih društev ustvarja konflikte, saj je doživeta (racionalno ali pa tudi ne) kot oblika združevanja, v kateri velika riba poje malo, pri čemer obstaja tudi nevarnost, da bo prej ali slej tudi veliki ribi zmanjkalo hrane. Treba se je brez vnaprejšnjih predsodkov vprašati, ali je smiselno vztrajati pri teh dveh modelih, ali ni mogoče bolj pametno povleči potezo, kakršno sta kar z združitvijo nogometnih odsekov lani potegnili Zarja in Gaja (ali pred več kot dvajsetimi leti na istem področju Sloga) ali pa mogoče poiskati se kako drugo varianto, kot na primer (ideja ni nova) ustanovitev dveh ali več sportnih centrov, v katere bi koncentrirali večji del delovanja in sredstev, poskrbeli za nekaj profesionalnih kadrov in organizirali kapilaren sistem prevozov otrok in mladincev iz krajev, kjer si obstoja domačega društva ne bomo mogli več dolgo privoščiti (»Sprasujem se, ali ne bi morali, na primer, tudi v Trstu, organizirati prevoz za otroke z avtobusom v sole, kot se to dogaja na Laskem? Jaz se sprašujem ali ni to že danes aktualno v Trstu in morda bomo morali petdeset ali sto milijonov na leto nameniti tej dejavnosti«, predsednik SSO Sergij Pahor o problematiki solstva, PD, 13. decembra, nedeljske teme).

Pa smo spet pri začetnem vprašanju. Koliko je naša družba na splošno pripravljena vložiti v sportno dejavnost oziroma katero mesto mu je pripravljena nameniti na družbeni vrednostni lestvici? Seveda pa tudi: kaj mora nas sport pri tem se narediti, da bi si večjo pozornost tudi zaslužil?

KLJUB NEKATERIM PRIMEROM V TEREZIJSKI ČETRITI

Kriminal se v Trstu ni vrasel

DANJEL BIZJAK

Se organizirani kriminal vrašča ali se je že polastil določenih mestnih predelov? Marsikdo si je z zaskrbljenostjo zastavil to vprašanje, potem ko je pred nedavnim policija aretirala vrsto oseb, ki so svoje delovanje osredotočile na območju Terezijanske četrti in katerih korenine in povezave so segale na jug države. Na srečo zaenkrat ni razloga za tako bojazen: v Terezijanski četrti sicer ne cvetijo rožice, vendar podoba mesta, ki smo jo dobili v pogovoru z načelnikom protikriminalističnega oddelka trzaskе kvesture dr. Sergiom Petrosinom, se zdalec ni črna, kot jo nekateri prikazujejo, na dan ne prihajajo primeri oderustva ali izsiljevanja, celotni obracun je precej pozitiven: v primerjavi z lanskim letom je število kaznivih dejanj dejansko ostalo nespremenjeno, manj je bilo hujskih prekrškov (npr. ni bilo nobenega umora), zaplenili pa so več mamila, a vse to se nekako ujema z državnim poprečjem. Menil pa je, da se pri nobeni akciji, čeprav sila uspešni, ne more govoriti o odločilnem udarcu, raje je uporabil izraz »omejitiv«: tako so omejili bodisi »potovanja« roparjev iz Catanie, bodisi širjenje bolnega tkiva v Terezijanski četrti. Zlo je pač nemogoče popolnoma iztebiti, kot ne moremo »z zlicko izprazniti morja«, saj se vedno najde kdo, ki se ne mara prezivljati na posten način, z delom.

Nekatere pa na stranpota silijo razmere, v katerih so se znašli. Tako je po izbruhu nasilja na tleh bivše Jugoslavije, po razpadu vzhodnega bloka, marsikdo napovedoval, da bo to prineslo tudi do povečanja kriminala, kar bomo zlasti občutili v Trstu. Podatki kažejo, da se je v zadnjih 5-6 letih poprečje policiji prijavljenih kaznivih dejanj res povečalo, znašalo je okrog 7-8 tisoč primerov letno, pred letom 1991 je bilo 4 ali 4 tisoč in pol. Vendar ta pojav ni značilen samo za Trst, do povečanja je prišlo po vsej Italiji. Razlogov je lahko več, saj so se na primer med kriminalci znašli tudi ljudje, ki niso k temu nagnjeni, vendar si niso znali drugače pomagati. To je zelo opazno v nekaterih mestih, kot npr. Milan, Turin, kjer so se Severnoafričani polastili trga z mamili, Albanci pa prostitucije.

Paradoks je, da smo vse te spremembe manj občutili prav v Trstu. Nase mesto je glede »rizičnih oseb«, tujega kriminala, vedno predstavljalo nekakšno nevarljivo točko in pred 90. letom smo bili v primerjavi z drugimi kraji v državi na slabšem, saj je k nam prihajala masa takih ljudi. Njihova značilnost pa je bila, da so kaj ukradli, naropali, kar je statistiko potisnilo navzgor, vendar so zatem tudi odšli, medtem ko na primer Severnoafričani ali Albanci zakrivajo kaznivo dejanje, a tudi ostanejo ter s svojim početjem nadaljujejo. To »tranzitnost« je Trst tudi ohranil: vse take »rizične osebe« pa so se porazgubile po državi in tisti, ki se niso našli zaposlitve, so postavili na noge nekakšno polprofesionalno in v tamkajšnje življenje vrasčeno kriminalno dejavnost. Zal so vsi vedeli, kaj pomeni 200, 300 tisoč ilegalnih priselencev, vendar so si v vseh zadnjih letih zatiskali oči: tudi ti nesrečneži so se morali prezivljati, a niso imeli možnosti za zaposlitev, ker niso imeli urejenega položaja, in tako so nekateri začeli krasti, vključili se v kriminalne dejavnosti. Trst je bil glede tega vedno na boljšem: se vedno je prehodna točka ali cilj tistih, ki kaj pokradejo, ki se posvečajo manjšim kaznivim dejanjem, vendar v njem ni mikro-

makro organiziranega kriminala, to ga razlikuje od drugih mest. Seveda pa je tudi res, da prisotnost številnih tujcev predstavlja tudi nekaj tveganja. Po drugi strani pa obstaja tesna povezava med gospodarskimi in družbenimi pojavi ter povečanjem ali upadanjem kriminala, ob gospodarskih krizah takoj naraste število kaznivih dejanj proti premoženju: vendar tudi drži, da se ljudje raje zaposlijo kot pa kradejo, čeprav za nekatere velja obratno, a so v manjšini.

Prav iz zelje po lahkem zaslužku se je v zadnjih letih rodila nova figura, tako imenovani »passeur«, torej tisti, ki pribežnikom omogoča ilegalen prehod meje. Nekateri Tržacani so se takoj prilagodili zahtevam »tržišca« in pomagali tujcem, prav gotovo ne iz clovekljubnih namenov. Nekateri so se tudi že znašli v težavah, policija jim je prišla na sled. Tudi pri tej dejavnosti pa so opazne spremembe: medtem ko so Tržacani doslej imeli le neko vmesno vlogo, kot poznavalci področja, so sedaj »delo« nekako vzeli v svoje roke, čeprav ni takih poslov kot na Jugu, kjer uporabljajo gumenjake. Tukaj večji del pribežnikov potuje skrita v tovornjakih, kjer pa ni posrednikov, temveč samo začetni in končni člen. V Trstu se skoraj nikoli ne ustavijo: ko je zakon nedavno omogočal tujcem, da zaprosijo za ureditev svojega položaja, je na primer samo en slovenski državljani predložil ustrezno prošnjo, tudi Hrvatov je bilo zelo malo, večinoma so bili s Kosova, iz Srbije. Drugače je bilo med vojno na Hrvaškem, ko se je zgledalo veliko Hrvatov, ki so se po eni strani skušali izogniti odhodu k vojakom, po drugi pa so jih v svet gnale težke gospodarske razmere.

Večkrat slišimo ugotavljanja, da preko nase dežele potekajo prave prometnice za trgovino z mamili, orožjem, kar pa drži le delno. Promet z mamili se je sicer precej povečal, drugače pa je z orožjem. Če se glede vprašanja mamil omejimo samo na sosednji Slovenijo in Hrva-

sko, lahko recemo, da nista v samem vrhu, temveč neke srednje, srednje visoko in srednje nizko, uvažata ne ravno zanemarljive količine in jih zatem tudi izvažata: heroin na primer uvažata iz Turčije, tudi pri kokainu obstajajo kanali, ki so obšli Italijo, saj so na primer nedavno na Reki zaplenili izredno veliko količino kokaina, okrog 400-500 kilogramov. Slovenski trgovci so zainteresirani neke za srednje-nizji razred, za kilogram, pol kilograma mamila, Hrvatje že za kaj več. Težko pa je vedeti, kaksne povezave obstajajo med Slovenijo in Hrvaško, torej kdo koga oskrbuje. Na vsak način ni nobena novost, da se je število odvisnikov na slovenski strani, na Koprskem, povečalo, a tudi velika večina tukajšnjih odvisnikov se večkrat oskrbuje v Ljubljani ali Kopru.

Glede trgovine z orožjem pa je bil dr. Petrosino precej previden: nedvomno ta trgovina obstaja, posebno v bivši Jugoslaviji in Albaniji je veliko orožja na razpolago, vendar je po drugi strani res, da v Italiji nismo pred nekakšno vstajo, a italijanski kriminal tudi ne potrebuje neomejenih količin orožja, po cestah se ne strelja vsak dan, pistola, brzostrelka, celo ročni raketometali pa ne sodijo med predmete »uporabi in odvzri«, svojemu namenu ne služijo samo enkrat. Trgovina torej obstaja, vendar ne v neznanskih količinah, ne gre za posiljke po tisoč in več kosov, ki bi jih lahko sprejela le država, ki se hoče oborožiti.

Taka in drugačne vrste prepovedane trgovina pa ne poteka samo v eno smer, z vzhoda proti zahodu. Nedavno operacijo, ki je privedla na sled trgovcem z mamili, orožjem in ponarejenimi bankovci, so povezali s sorodno akcijo, ki jo je vodila slovenska policija in ki je bila upejena proti razpečevalcem ponarejenih bankovcev. V tem primeru je promet potekal v obratno smer, bankovce so iz Italije nosili v Slovenijo, skupina južnjakov je verjetno bila v stiku s tiskarno na Jugu in so

v Kopru skušali razpečati okrog 250-300 milijonov lir v bankovcih po 100 tisoč. Akcija je potekala precej usklajeno s slovensko policijo.

Prav vstop Slovenije v Evropsko unijo naj bi prinesel nekaj oddiha tukajšnjim varnostnim silam, seveda kar se tiče obmejne kontrole, ker bo Slovenija tedaj prevzela nevarno nalogo varuha zunanje meje unije.

Vprašanje okrepitve pripadnikov obmejne policije pa je po mnenju dr. Petrosina lažno vprašanje. Lahko bi jo nekoliko okrepili, vendar ne moremo misliti, da bi vsakih 100 metrov in 24 ur dnevno stal policaj, nič ne bi rešili, pribežniki bi vseeno prihajali, kar mora delovati, so splošne službe. Veliko huje je na primer v Apuliji, kjer prihajajo neposredno v pristanišča. Pri nas torej že obstaja dober filter, že v Kopru jih precej prestrežejo. Takih pojavov pa se ne zaustavi samo s policijskimi ukrepi, čeprav drastičnimi, potreben je skupen napor, treba ugotoviti prave razloge: sedanja splošna težnja je na valov revnih predelov sveta proti razvitim področjem, tega ni mogoče ustaviti s policijskimi ukrepi, a ti režeji, ki so brez dokumentov in in sekrivajo lažnimi imeni, da si najdejo delo, zlahka postanejo delovna sila za kriminalne organizacije. Prav tako si ni mogoče predstavljati, da bi brez splošnih naporov in korenitih posegov politike v raznih državah omejili pojav mednarodnega kriminala, saj se na primer italijanska mafija povezuje z rusko in podobno. Torej pripadniki »padanskih obhodnic« lahko ostanejo na Krasu 10 dni in 10 noči, vendar ne bodo nikogar prijeli, pribežniki na prihajajo vsakih pet minut, to ni Korzo, gre torej za lažen problem.

Da se povrnemo k Terezijanski četrti. Lahko bi rekli, da se je tamkajšnje gospodarsko tkivo nekoliko pokvarilo, postaja nekoliko rizično. Marsikdo si je v zlatih casih, ko so »jeansi« sli kot za med, prisluzil

lep denar, vendar ga ni znal prav naložiti, sedaj je v istem položaju kot pred 20 leti, morda ga je medtem srečala pamet, vendar ni več priložnosti, ki so se tedaj ponujale. Zato so tamkajšnji trgovci vedno za petami koga, ki ima finančno razpoložljivost, možnost, da se tukaj vklju-

ci, in se ne sprašujejo preveč, od kod mu denar, od kod prihaja, tako da je težko napovedati, kaj prinaša bodočnost. Prav zato policija posveča posebno pozornost temu pojavu: dokler ti ljudje ne pridejo do izraza, se ne kažejo, so dosti bolj nevarni, ko pa pridobijo zaupanje v svoje zmožnosti, ko ne mislijo več, da jim bo kdo stopil na prste, začnejo tvegati, saj pritegnejo pozornost policije, kot se je zgodilo tudi nedavno, z operacijo »Caravaggio«. Tiste trgovce so že dolgo poznali, blago so si priskrbeli z ukradenimi cekii, ali pa s cekii, ki so si jih pridobili tako, da so kakemu revežu dali milijon lir in je doprl račun na banki, zaprosil za čekovno knjižico in jim jo izročil. S takimi cekii so brez skrbi placevali blago, ki je običajno prihajalo prav z Juga, iz Apulije, Kalabrije: ko nekdo pride do takega blaga, nihče ne pogleda več, od kod prihaja.

Taka dejavnost pa ni šla preko te četrti, zaenkrat tudi ni primerov oderustva, in če so, so zakriti, napol zakoniti, v zavodih, ki posojajo denar. Prav tako doslej ni bilo izsiljevanja, je povedal dr. Petrosino, in izrazil upanje, da ga tudi nikoli ne bo, če bo tudi prebivalstvo sodelovalo: če se pojav zatre že v kali, se ne more vrsti, če pa bi kdo začel popuscati, placevati, bi se zadeva spremenila. Drugače je s tujimi prostitutkami, ta pojav se je nekoliko zakoreninil, sile javnega reda so se morale nekoliko predati pred temi ženskami, čeprav so jih na vse načine skušali prizadeti, omejiti. »Glava«, ki jih vodi, pa ni v Trstu, Srednjeameričanec naj bi na primer prihajale iz Vidma, Nigerije iz Veneta, od koder jih razmescajo po vsej Italiji. Ker se pojava ne morejo lotiti drastično (na primer z izgonom, omejevanjem njihovega gibanja), in ker dekleta nimajo kaj izgubiti, se nicesar ne ustrašijo, nič ne pomaga, če jih posljejo proč, vračajo se, saj to predstavlja njihov vir zaslužka: v nekaj letih skušajo čimveč prihraniti, da se lahko vrnejo domov, nakar bodo njihovo mesto prevzele druge. Dogaja se, da jih izzenejo, a naslednji dan jih znova najdejo na pločniku, ker na primer za Kolumbijke ni obvezen vizum, mejo lahko prestopijo skupaj z nedeljskimi nakupovalci, ki prihajajo iz Francije, Švice, kjer ni posebnoostre kontrole. Bolj kot poseg policije je bilo zato učinkovito samo trzišče: tukaj ni velikega povpraševanja, trzišča, in po začetnem zanimanju za novost, za te recimo »ekzotične« osebe, se je pojav umiril, in ker ni zaslužka, gredo drugim. Velikih problemov zato ni bilo, kakšen prepri, pretep, nekaj aretacij. Drugače je, če policija opazi kakšen primer »varuštva«, tedaj je hiter poseg neizogiben, vendar pojava ni lahko zaustaviti. Konec koncev bi lahko rekli, da ves sistem v Italiji ni usposobljen, da bi policija naredila več od tega, kar naredi, saj bi več aretacij povzročilo kolaps pravice v Italiji: navsezadnje gre za integriran sistem, v katerega spada tudi sodstvo, zapori. Slednji so na meji zmogljivosti, kot tudi socialni centri, sodišča pa so zasičena z zaostlim delom. To pa je že drugo vprašanje.

SENČNE IN SONČNE PLATI LETA 1998

Dogodki leta za zgodovino stoletja

Po STA PRIREDIL VOJKO COLJA

Evropska unija je v letu 1998 sprejela dve pomembni odločitvi; uradno je sprožila siritveni proces in za 1. januar 1999 napovedala uvedbo evra. Zveza Nato se je med drugim ukvarjala s Kosovom in BiH ter na članstvo pripravljala Poljsko, Cesko in Madzarsko, ki bodo članice uradno postale aprila 1999 na vrhu v Washingtonu. Varnostni svet OZN so najbolj skrbeli zapleti v Iraku, kriza na Kosovu ter jedrski poskusi Indije in Pakistana. V ZDA so podrobno preučevali razmerje med predsednikom Billom Clintonom in nekdanjo pripravnico v Beli hiši Monico Lewinsky, vmesne volitve pa so kljub temu prinesle poraz republikancem. Rusijo sta poleg pogostih bolezni predsednika Borisa Jelcina pretresali vladna ter gospodarsko-financna kriza. Vse leto so se spopadi na Kosovu stopnjevali, vendar do mednarodnega vojaškega posega ni prislo. Na Severnem Irskem je bil dosežen mirovni sporazum, Izraelci in Palestinci so v kraju Wye Plantation v ZDA po več letih nadaljevali bližnjevzhodni mirovni proces, zapleti v Iraku se še niso uredili in sankcije proti Bagdadu ostajajo v veljavi, tudi po ameriško-britanskem bombardiranju. Po 16 letih vladanja nemškega kanclerja Helmuta Kohla je na celo nove rdeče-zeleno koalicije stopil Gerhard Schröder, zacela pa se je tudi selitev vlade in predsednika iz Bonna v Berlin. Tudi Italija je dobila novo vladno, ki jo prvič po drugi svetovni vojni vodi nekdanji komunist, zdaj Levi demokrat Massimo D'Alema. Velik del sveta, predvsem jugovzhodno Azijo, Japonsko in Rusijo, je zajela gospodarska kriza. Tudi v letu 1998 so številne dele sveta prizadele poplave, suse, požari in orkani, mnoge naravne nesreče so bile posledica vremenskega pojasa El Nino, bilo je več uničujočih potresov, zasulo je rudnik v avstrijskem Lassingu, zrusilo pa se je kar nekaj letal. Zveza NATO se je leta 1989 ukvarjala predvsem s kosovsko krizo. Po neposredni grožnji z letalskimi napadi na srbske cilje, za kar je bilo pripravljenih več kot 400 letal, je zvezi uspelo v tej pokrajini jeseni vzpostaviti krhko premirje. Mir na Kosovu bo v prihodnje nadzorovalo 2000 opazovalcev OVSE ob podpori okrog 1500 vojakov, ki bodo pod vodstvom zavezništva namešteni v bližini pokrajine, to pa ni preprečilo incidente in hude spopade, ki so bili najsilovitejši v decembru.

Tudi BiH je bila deležna precejšnje pozornosti. Nato se je odločil, da bo mandat silam Sfor podaljšal za nedolocen čas, utemeljenost njihove navzočnosti pa preverjal na pol leta. Po priporočilu vojaških teles naj bi v prihodnjih šestih mesecih število pripadnikov enot Sfor ostalo nezmanjšano, čeprav je bilo sprva misljeno, da bi se del več kot 30.000 vojakov po ugotovitvi izidov jesenskih volitev zmanjšal. Intenzivno je Nato na članstvo pripravljala Poljsko, Cesko in Madzarsko, ki jih je povabil za lani, uradno pa bodo kot članice potrjene aprila prihodnje leto na vrhu v Washingtonu, ko zavezništvo praznuje 50-letnico obstoja. Obenem je Nato ves čas poudarjal politiko odprtih vrat; na vprašanje, kdaj bo vabila za članstvo naslovilo na nove kandidatke, pa zavezništvo letos ni odgovorilo.

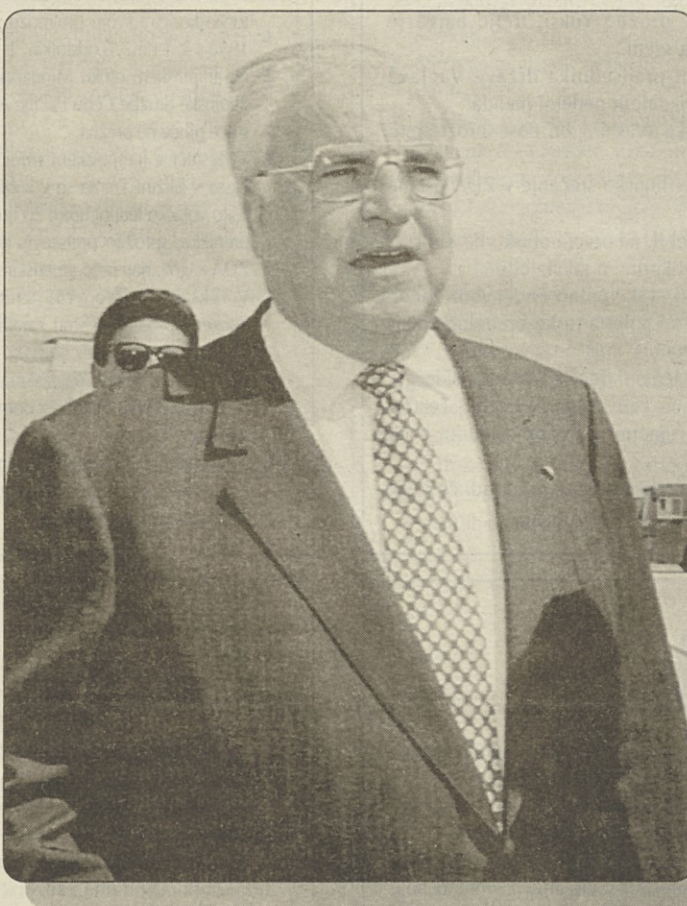
Varnostni svet OZN se je kot vselej ukvarjal z množico kriznih dogajanj po svetu; največ pozornosti svetovne javnosti pa so povzročili zapleti v Iraku, kriza na Kosovu ter jedrski poskusi Indije in Pakistana. Največ dela je imel VS z Irakom, saj so izbruhnile štiri krize; dve sta bili na robu vojaškega spopada, tretja pa se je izrodila v ameriško-britansko bombardiranje. Irak je prvič izzval mednarodno skupnost februarja, ko je inspektorjem posebne komisije OZN za nadzor nad razorožitvijo Iraka (Unscm), vodi jo Avstralec Richard Butler, prepovedal vstop v predsedniške palače. Iraskim oblastem se je misel na mednarodne inspektorje v protokolarnih objektih zdela nepojmljiva, inspektorji pa so bili prepričani, da se tam skriva orožje. Krizo je pomiril generalni sekretar ZN Kofi Annan, ki je z iraskim predsednikom Sadamom Huseinom podpisal memorandum o sodelovanju, 3. marca pa ga je z resolucijo potrdil se VS. Irak je nato sodeloval, a ves čas zahteval ukinitve sankcij, do cesar ni prislo. Zato je Bagdad s prepovedjo dela inspektorjem izzval novi krizi, najprej avgusta, nato pa se novembra, a nato ob

Grcija pa pogojev za članstvo v Gospodarski in denarni uniji (EMU) nista izpolnili. Območje EMU zajema 291 milijonov ljudi, ki skupaj proizvedejo 18% svetovnega BDP in ustvarijo za 19% obsega celotne svetovne trgovine. Od 1. januarja 1999 naprej bodo v evrih opravljane finančne transakcije, bankovci in kovanci pa bodo nacionalni denar zamenjali sele julija 2002.

Zveza NATO se je ukvarjala predvsem s kosovsko krizo. Po neposredni grožnji z letalskimi napadi na srbske cilje, za kar je bilo pripravljenih več kot 400 letal, je zvezi uspelo v tej pokrajini jeseni vzpostaviti krhko premirje. Mir na Kosovu bo v prihodnje nadzorovalo 2000 opazovalcev OVSE ob podpori okrog 1500 vojakov, ki bodo pod vodstvom zavezništva namešteni v bližini pokrajine, to pa ni preprečilo incidente in hude spopade, ki so bili najsilovitejši v decembru.

Tudi BiH je bila deležna precejšnje pozornosti. Nato se je odločil, da bo mandat silam Sfor podaljšal za nedolocen čas, utemeljenost njihove navzočnosti pa preverjal na pol leta. Po priporočilu vojaških teles naj bi v prihodnjih šestih mesecih število pripadnikov enot Sfor ostalo nezmanjšano, čeprav je bilo sprva misljeno, da bi se del več kot 30.000 vojakov po ugotovitvi izidov jesenskih volitev zmanjšal. Intenzivno je Nato na članstvo pripravljala Poljsko, Cesko in Madzarsko, ki jih je povabil za lani, uradno pa bodo kot članice potrjene aprila prihodnje leto na vrhu v Washingtonu, ko zavezništvo praznuje 50-letnico obstoja. Obenem je Nato ves čas poudarjal politiko odprtih vrat; na vprašanje, kdaj bo vabila za članstvo naslovilo na nove kandidatke, pa zavezništvo letos ni odgovorilo.

Varnostni svet OZN se je kot vselej ukvarjal z množico kriznih dogajanj po svetu; največ pozornosti svetovne javnosti pa so povzročili zapleti v Iraku, kriza na Kosovu ter jedrski poskusi Indije in Pakistana. Največ dela je imel VS z Irakom, saj so izbruhnile štiri krize; dve sta bili na robu vojaškega spopada, tretja pa se je izrodila v ameriško-britansko bombardiranje. Irak je prvič izzval mednarodno skupnost februarja, ko je inspektorjem posebne komisije OZN za nadzor nad razorožitvijo Iraka (Unscm), vodi jo Avstralec Richard Butler, prepovedal vstop v predsedniške palače. Iraskim oblastem se je misel na mednarodne inspektorje v protokolarnih objektih zdela nepojmljiva, inspektorji pa so bili prepričani, da se tam skriva orožje. Krizo je pomiril generalni sekretar ZN Kofi Annan, ki je z iraskim predsednikom Sadamom Huseinom podpisal memorandum o sodelovanju, 3. marca pa ga je z resolucijo potrdil se VS. Irak je nato sodeloval, a ves čas zahteval ukinitve sankcij, do cesar ni prislo. Zato je Bagdad s prepovedjo dela inspektorjem izzval novi krizi, najprej avgusta, nato pa se novembra, a nato ob

groznjah ZDA pristal na sodelovanje. Decembra pa je neugodno Butlerjevo poročilo izvalo ameriško-britansko raketiranje in bombardiranje.

VS je konec marca, po vojaški in policijski akciji ZRJ na Kosovu, sprejel resolucijo o prepovedi trgovanja z orožjem, kar pa spopadov ni ustavilo. Vodja kosovskih Albancev Ibrahim Rugova med obiskom v ZDA ni dobil podpore v prizadevanjih za neodvisnost, VS pa si je še naprej prizadeval ustaviti spopade. Ostrejšo resolucijo je VS sprejel sele konec septembra, v njej pa je bila prvič posredno omenjena možnost uporabe sile za ustavitev srbske ofenzive. Do prekinitve spopadov je prišlo oktobra, po dogovoru ameriškega odposlanca Richarda Holbrooka in predsednika ZRJ Slobodana Miloševića, odločilnega pomena pa je bila grožnja zveze Nato z letalskimi napadi. Zadeva se je ponovno zapletla decembra, ko so kosovski albanci opor s podeželja preselili v mesta in se poslužili klasičnih oblik urbanega terorizma (bombe in likvidacije Srbov, prosrsko usmerjenih Albancev in Romov). Srbi so odgovorili z omejenimi »kazenskimi pohodi«, ki so povzročili nove žrtve in nove begunce.

Maja so svet presenetili jedrski poskusi Indije in Pakistana; VS jih je obsodil, obenem pa državi pozval k podpisu pogodbe o prepovedi jedrskih poskusov in sporazuma o neširjenju jedrskega orožja; nastala pa je tudi nova pobuda za svet brez jedrskega orožja.

V ZDA so januarja izbruhnile govoriče in se scasoma prelevile v skandal, ki je zaznamoval ameriško politično in medijsko življenje, močno pa je odmeval tudi po vsem svetu. Odvetniki Paula Jones, ki je tožila predsednika Billa Clintona zaradi spolnega nadlegovanja, so med prizadevanji za dokazovanje Clintonove slabosti do žensk izbrskali, da je imel predsednik v letih 1996 in 1997 odnose z nekdanjo pripravnico v Beli hiši Monico Lewinsky. Zadevo je takoj pograbil neodvisni svetnik Kenneth Starr, ki je bil tik pred tem, da konča preiskavo o aferi Whitewater v

zvezi s finančnimi skandali guvernerja Arkansasa Billa Clintona in soproge Hillary. Pravosodna ministrica Janet Reno mu je razširila mandat in Starru je po osmih mesecih preiskave uspelo prisiliti Clintona v priznanje »neprimerne razmerja« z Monico Lewinsky, čeprav je se naprej zanikal spolne odnose. Svetovna javnost se je čudila in zabavala, Američani pa so se ob uvodnem soku počasi navelicali brskanja po predsednikovi zasebnosti in na volitvah 3. novembra zadali udarec republikanski stranki, ki je izgubila sedeže v predstavniskem domu, zaradi cesar je odstopil speaker Newt Gingrich. Starr je izsledke preiskave izročil odboru za pravosodje, ki se je odločil o predlogu za impeachment oz. predlog za ugo-

taavljanje predsednikovih kršitev zakona in sankcioniranje v senatu. Se pred koncem govorice o impeachmentu pa je postalo jasno, da se »je tresla gora in rodila misl«. Negativno razpoloženje javnosti je kongresnike prepiralo, da predsednika ne morejo odstaviti, skandal, ki je iz najmočnejše države na svetu naredil predmet posmeha, pa je že pred dokončnim razpletom pokazal, da Clintonovega položaja ne more ogroziti. Kljub temu pa so republikanci vztrajali in predstavniski dom kongresa je decembra izglasoval postopek o impeachmentu, o katerem se bo moral dokončno razjasniti senat.

Po dolgem zastoju v bližnjevzhodnem mirovnem procesu, do katerega je prišlo po prihodu Benjamina Netanjahuja na položaj izraelskega premiera, so oktobra Izraelci in Palestinci v Wye Plantation v ZDA dosegli sporazum o nadaljevanju mirovnega procesa. Ob ameriškem posredovanju sta ga podpisala Netanjahu in palestinski voditelj Jaser Arafat. V skladu s sporazumom so palestinske oblasti s posebnima odlokom prepovedale vsakršno hujskanje k nasilju zoper Izrael in se zavezale k boju proti nezakonitemu posedovanju orožja na zasedenih ozemljih, izraelska vojska pa se je začela umikati z dela Zahodnega brega - sicer so se dogovorili za umik s 13 odstotkov zasedenega ozemlja -; Izrael je začel iz zaporov tudi izpuščati palestinske politične zapornike, v Gazi pa so odprli letališče Jaser Arafat. Zasedena območja je obiskal ameriški predsednik Bill Clinton, kriza Netanjahujeve vlade in razpis predčasnih volitev pa sta ponovno zavrla mirovni proces.

Na Severnem Irskem je po dolgi desetletjih nasprotij med katoliki in protestanti prišlo do zgodovinskega preobrata, saj so aprila sprte strani sprejele mirovni sporazum, ki so ga nato maja potrdili se prebivalci na referendumu. Osrednja točka sporazuma je ustanovitev severnoirske skupščine, ki steje 108 katoliških in protestantskih poslancev; volili so jo junija. Na volitvah so zmaga-

le zmerne politične usmeritve. Z ustanovitvijo skupščine se je končalo 26 let dolgo obdobje »neposrednega vladanja« iz Londona, uvedenega po ukinitvi parlamenta, ki je Severni Irski vladal od leta 1921. Po sprejetju mirovnega sporazuma so stvari na Severnem Irskem šle na bolje. Črna izjema je bil krvavi bombni atentat v Omaghu, ki je zahteval 28 žvrljenj. Odpadniška Prava IRA, ki je prevzela odgovornost za napad, pa je kmalu tudi sama razglasila popolno premirje. Tvorci miru na Severnem Irskem so bili za zgodovinski dosegel nagrajeni z Nobelovo nagrado za mir. Dobila sta jo politika John Hume in David Trimble, vodja katoliških socialdemokratov in vodja probritanske Ulstrske unionistične stranke.

Po 16 letih vladanja kanclerja Helmuta Kohla in koalicije treh strank - Krščansko-demokratske unije (CDU), Krščansko-socialne unije (CSU) in nemških liberalcev (FDP) - je Nemčija doživela zgodovinsko spremembo. Po porazu CDU in zmagi socialdemokratov (SPD) na parlamentarnih volitvah so Nemci oktobra dobili rdeče-zeleno koalicijo. Novi kancler je postal Gerhard Schröder (SPD), stranka Zelenih pa je v 15-clanski vladi dobila tri ministrstva (zunanje, za zdravstvo in za okolje). Vodja nemške diplomacije in podkancler je postal vodilni član nemških Zelenih Joschka Fisher. Kot prednostno nalogo je nova vlada napovedala znizanje stopnje brezposelnosti. Predsednik države ze ima sedež v Berlinu, tja je pred koncem leta urad iz Bonna preselil tudi kancler, prihodnje leto pa selitev v novo nemško prestolnico čaka se celotno vlado.

Po dveh letih in pol, najdaljšem mandatu po drugi svetovni vojni, so se Italijani znova srečali z vladno krizo, saj je premieru Romanu Prodiu zaradi zapletov s proračunom parlament oktobra izglasoval nezaupnico. Sledilo je oblikovanje nove, 56. vlade, zgodovinske, saj jo kot prvo po drugi svetovni vojni vodi nekdanji komunist, zdaj Levi demokrat Massimo D'Alema. V 28-clanski vladi je tudi šest žensk, med njimi je Rosa Russo Jervolino prevzela notranje ministrstvo. Italijansko diplomacijo se vedno vodi Lamberto Dini, državni podsekretar v prejšnjem zunanem ministrstvu Piero Fassino pa je postal minister za zunanjo trgovino.

Se posebej hude poplave so bile v Kaliforniji, na Kitajskem, v Bangladesu in Pakistanu. Na Floridi in v Srednji Ameriki so divjali orkani; v Indoneziji, Braziliji, Avstraliji in južni Evropi pa so pustili obsežni gozdni požari. V močnem potresu na severu Afganistana je umrlo 4500 ljudi, več tisoč jih je ostalo brez domov. Hudi potresi so bili tudi v italijanskih pokrajinah Umbrija in Marche ter v Boliviji in Turčiji, popotresni val tsunami na severni obali pacifiškega otoka Nova Gvineja pa je zahteval 8000 žrtve. Plazovi v Tadžikistanu so terjali 100 žrtve; na jugu Italije je blato zalilo več krajev, pri cemer je umrlo več kot 200 ljudi, 1500 pa ostalo brez domov. Precej žrtve je terjal zimski mraz v več delih sveta, poleti pa vročinski val, med drugim na jugu ZDA. Na filipinskem otoku Mindanao je strmoglavilo letalo DC-9 ene od filipinskih letalskih družb; umrli so 104 ljudje. V bližini italijanskega Trenta se je ameriško vojsko letalo zaletelo v kabinsko žičnico; umrlo je 20 ljudi. Pri neuspelem zasilnem pristanku letala airbusa A 300-600 tajvanske letalske družbe v bližini Taipeija je umrlo prek 200 ljudi. Letalo MD-11 švicarske letalske družbe Swissair je strmoglavilo pred kanadsko obalo, v nesreči mrtvih vseh 229 potnikov. V najhujši železniski nesreči hitrega vlaka ICE 884 v zgodovini Nemčije je v Eschedeju umrlo sto ljudi.

Dvanajst mesecev dogajanj doma in po svetu

Januar

1. Izraelski zunanji minister David Levy napove odstop.
1. Rusija devalvira rubelj in vnovič uvede kopejko.
3. Napad na sedež OZN v iraškem glavnem mestu Bagdad.
3. Domnevno islamski skrajneži v Alžiriji izvedejo najhujši pokol prebivalstva od začetka spopadov med islamskimi skrajneži in vladnimi silami; umorjenih 412 ljudi.
6. Zaradi finančne krize v jugovzhodni Aziji avstralski dolar pade na najnižjo raven v zadnjih 11 letih.
8. Iranski predsednik Hatami po 20 letih zamrznjenih odnosov pozove ZDA k dialogu.
12. Protokol Sveta Evrope, prvi obvezujoči mednarodni dokument, ki prepoveduje kloniranje človeka.
15. Končan mandat mednarodnih mirovni sil OZN v vzhodni Slavoniji, Baranji in zahodnem Sremsu.
16. Turško ustavno sodišče prepove islamsko Stranko blaginje nekdanjega premiera Necmettina Erbakana.
17. Iraški predsednik Sadam Husein zagrozi s prekinitvijo opravljanja dela Unscm, če ne bodo odpravljene sankcije OZN.
18. Ameriški predsednik Bill Clinton v aferi Paula Jones pod prisego izjavi, »da se 31-letne ženske ne spomni«.
18. Največ uspeha pri podelitvi nagrad zlati globus imela filma Titanic in Bojle ne bo nikoli.
19. Ruski naftni družbi Yukos in Sibneft uradno objavi združitev v družbo Yuki, tretjo največjo naftno družbo na svetu.
20. Češki parlament predsednika države Václava Havla izvoli za nadaljnji petletni mandat.
21. Poročilo v časniku Washington Post sproži afero Lewinsky.
21. Bližnjevzhodno vrhunsko srečanje v ZDA ostane brez uspeha.
21. Papež Janez Pavel II. na prvem obisku na Kubi.
22. Vatikan odpre svoj arhiv o inkviziciji.
25. Ameriški vesoljski raketoplan Endeavour začne petdnevni združeni polet z rusko orbitalno znanstveno postajo Mir.
26. Kmalu po smrti legendarnega voditelja Giorgia Strehlerja v Milanu znova odprli Piccolo Teatro; julija za novega umetniškega vodjo izbran Luca Ronconi.
28. Češki parlament izglasuje zaupnico vladi češkega premiera Josefa Tošovskega.

Maj

1. Finančni ministri EU sklenejo, da bo 1. januarja 1999 evro uvedlo 11 držav, med njimi Italija.
2. Evropski parlament z veliko večino glasuje za začetek denarne unije z 11 državami.
2. Vrh EU, na katerem govorijo o uvedbi evra in določijo Wima Duisenberga za prvega guvernerja Evropske centralne banke (ECB).
6. Nizozemski socialdemokrati zmagajo na parlamentarnih volitvah.
6. Na jugu Italije balo zalije več krajev, pri čemer umre več kot 200 ljudi, 1500 pa jih ostane brez domov.
7. Daimler Benz in Chrysler napoveata združitev; s 166 milijardami DEM največja industrijska združitev v zgodovini.
9. Na tekmovalju za popevko evrovizije v Birminghamu zmaga izraelska transeksualna pevka Dana International.
11. Indija izvede podzemne jedrske poskuse.
14. 100. obletnica Svetovne zdravstvene organizacije; generalna direktorica postane Gro Harlem Brundtland.
14. V 82. letu starosti v Los Angelesu umre pevec Frank Sinatra.
15. Nemiri v indonezijski prestolnici proti režimu Suharta.
16. Indonezijski predsednik Suharto napove vladne spremembe; skoraj 500 mrtvih v nemirih.
17. Pakistan izvede jedrske poskuse.
21. Turčija odpove udeležbo na pridružitvenem svetu EU zaradi »pomankanja zaupanja« v umijno politiko.
23. Severna Irska na referendumu z veliko večino potrdi mirovni sporazum.
24. Madžarska opozicijska stranka FIDESZ zmaga na parlamentarnih volitvah. Viktor Orban postane novi premier.
24. Na 51. filmskem festivalu v Cannesu zlato palmo prejme film grškega režiserja Thea Angelopoulosa Večnost enega dne, veliko nagrado žirije pa film Življenje je lepo režiserja Roberta Benignija iz Italije.
26. Predsedniki držav in vlad EU imenujejo Nizozemca Wima Duisenberga za prvega guvernerja ECB.
28. Danci na referendumu glasujejo za Amsterdamsko pogodbo.
29. Rusija napove ostre ukrepe za rešitev hude finančne krize.
31. V uničujočem potresu v Afganistanu umre 5000 ljudi, več deset tisoč pa jih ostane brez domov.

September

1. Ameriški predsednik Clinton na obisku v Moskvi.
3. Letalo MD-11 švicarske letalske družbe Swissair strmoglavilo pred kanadsko obalo, v nesreči mrtvih vseh 229 potnikov.
5. Zunanji ministri EU v Salzburgu.
7. Duma drugič zavrne Černomirina za predsednika vlade.
9. Umrl Lucio Battisti, pevec našega časa.
10. Veliki mojster tajne protostidarske lože P2 Licio Gelli v rokah pravice.
10. Černomirdin odstopi od kandidature za predsednika vlade, Jelcin za premiera predlaga Jevgenija Primakova.
10. Največ uspeha pri podelitvi MTV glasbenih nagrad v Los Angelesu ima Madonna za svoj najnovejši album Ray of Light.
11. Duma potrdi Primakova za predsednika vlade.
11. Ameriški kongres dovoli objavo Starovega poročila o aferi Lewinsky: Starr obtoži Clintona zlorabe položaja in krivega pričanja.
14. Nemiri v Albaniji, privrženci opozicije zavzamejo radio in televizijsko postajo.
15. Beriševi pristaši položijo orožje, splošni poskus državnega udara.
18. Predstavniki dom dovoli javno objavo videoposnetka Clintonovega pričanja.
20. Na švedskem socialdemokrati ostanejo najmočnejša stranka.
21. Javno predvajanje videoposnetka Clintonovega pričanja o aferi Lewinsky.
21. Začetek 53. rednega zasedanja Generalne skupščine OZN.
22. Avstrijski veleposlanik v Beogradu Wolfgang Petrich postane odposlanec EU za Kosovo.
23. VS OZN sprejme resolucijo o Kosovu. Beograd mora umakniti enote in začeti pogovore.
24. Orkan Georges je na Karibih terjal več kot 300 življenj.
25. Nacionalist Nikola Poplašen novi predsednik Republike Srbije.
26. Opozicijske stranke zmagajo na parlamentarnih volitvah na Slovaškem.
27. Zmaga socialdemokratov s kanclerskim kandidatom Schröderjem v Nemčiji na parlamentarnih volitvah. Kohl odstopi kot predsednik Krščanskodemokratske unije (CDU).
28. Odstopi albanski ministrski predsednik Fatos Nano.
30. Slovaški premier Mečiar napove odstop.

Februar

1. V Republiki srbski prišeje nova vlada zmerne premiera Milorada Dodika.
2. V Iraku znova izbruhne spor glede komisije OZN za nadzor razorožitve Iraka. Diplomatske dejavnosti za preprečitev vojaškega posega ZDA.
2. Svetovna banka zaradi azijske krize za pol odstotne točke korigira svojo prognozo gospodarske rasti za leto 1998 s 3,1 na 2,6 odstotka.
2. Na filipinskem otoku Mindanao strmoglavilo letalo DC-9 filipinske družbe Cebu Pacific Airways s 104 potniki; nesreče nihče ne preživi.
3. V nesreči v italijanskem smučišču na območju Val di Fassa v bližini Trenta se v kabinsko žičnico zaletel ameriško vojaško letalo, umre 20 ljudi; proti pilotu, ki je letel preizkušeno, sprožijo preiskavo, posadka letala se mora v ZDA zagovarjati pred ameriškim vojaškim sodiščem.
4. V Tekusu prvič po 135 letih usmrtijo žensko. Karli Tucker, obsojeni na smrt zaradi dvojnega umora, vbrizga smtonosno injekcijo.
6. V potresu na severu Afganistana umre približno 4500 ljudi, na tisoče jih ostane brez domov.
10. Poplave v Kaliforniji.
11. Novi napadi na Severnem Irskem.
15. Zmagovalec predsedniških volitev na Cipru je dotedanji predsednik Glafkos Klerides.
16. Pri neuspelem zasilnem pristanku airbusa A300-600 letalske družbe China Airlines v bližini Taipeja umre več kot 200 ljudi. Letalo je v megli in temi zgrešilo pristajalno stezo in trčilo ob stanovanjska poslopja.
17. Ruski predsednik Boris Jelcin vnovič obsodi načrtovano širitev zveze NATO.
18. Nato sprejme odločitev o podaljšanju navzočnosti enot v BiH. Enote na kriznem območju štejejo 35.000 pripadnikov.
22. Generalni sekretar OZN Annan v Bagdadu doseže soglasje o nadzoru razorožitve v Iraku.
22. Na 48. filmskem festivalu v Berlinu nagrado zlati medved prejme brazilski film Central Do Brasil režiserja Waltera Sallesa.
23. Podpis sporazuma OZN-Irak; ZDA izrazijo pogojno soglasje.
24. Na Floridi pustoši več orkanov.
27. V Kambožji sklenijo dogovor o premirju.
28. Na podelitvi francoskih filmskih nagrad cezar je za najboljši film izbran film Alaina Resnaisa Stara pesem (On connaît la chanson), kot najboljši režiser Luc Besson za film Peti element, nagrade za življenjsko delo prejmejo Michael Douglas, Clint Eastwood in Jean-Luc Godard.
28. V palači Grassi v Benetkah odprejo razstavo Picasso 1917-1924.

Junij

1. Zmaga koalicije Za boljše življenje na parlamentarnih volitvah v Črni gori.
1. Prepričljiva zmaga francoske levice, Lionel Jospin novi premier.
2. Z ustanovitvijo upravnega odbora začne delovati Evropska centralna banka.
3. V najhujši železniški nesreči hitrega vlaka ICE 884 v zgodovini Nemčije je v Eschedeju umre sto ljudi.
3. Na predčasnih volitvah kandidskim liberalcem za las uspelo zmagati.
3. Papež na obisku na Poljskem.
4. Pod predsedstvom avstrijskega finančnega ministra Rudolfa Efingerja se prvič sestane 11 finančnih ministrov območja evra.
5. Na alžirskih volitvah zmagale provladne in laične stranke, islamisti poraženi.
7. IMF in Svetovna banka se dogovorita z Rusijo o novem paketu finančne pomoči.
8. EU iz protesta proti srbski politiki na Kosovu ustavi vsa vlaganja v Srbijo.
10. Prva seja sveta ECB.
11. Zveza Nato začne priprave na vojaško posredovanje na Kosovu.
11. Začne se evakuacija tujcev iz Brazzavillea.
15. Zunanji ministri držav EU za mandat OZN za vojaško akcijo na Kosovu.
15. Na hrvaških volitvah ponovno zmagal Tuđman.
17. V avstrijskem rudniku v Lassingu zasije 24-letnega rudarja, ki preživi; umre 10 reševalcev, ki so mu prihiteli na pomoč.
18. IMF preloži izplačilo posojila v višini 670 milijonov dolarjev Moskvi zaradi neizvajanja reform.
20. Zmaga čeških socialdemokratov Miloša Zemana na parlamentarnih volitvah.
21. Sedem industrijsko najrazvitejših držav (G-7) pozove Japonsko h kratkoročnim finančnim reformam in posvari pred nevarnostjo krize za svetovno gospodarstvo.
21. IMF sprostilo posojilo Rusiji v višini 4,8 milijarde dolarjev.
22. Češki predsednik Havel poveri sestavo vlade Milošu Zemanu.
24. Na Floridi najhujši požari v zadnjih stoletjih.
25. Organizacija držav izvoznik nafte (OPEC) omeji količino načrtane nafte za zaustavitev padca cen.
27. Zmaga zagovornikov mirovnega sporazuma na volitvah na Severnem Irskem.
27. Hud potres na jugu Turčije zahteva najmanj 108 življenj.

Oktober

6. Pravosodna komisija senata ZDA za preiskavo o impenamentu predsednika Clintona.
6. Ruski veto na akcijo zveze Nato na Kosovu.
6. Japonska doslej v najhujši recesiji, ameriški predsednik Clinton o najhujši svetovni finančni krizi v zadnjih 50 letih.
6. Začne se 50. knjižni sejem v Frankfurtu.
8. Nobelov nagrajenec za literaturo je portugalski pisatelj Jose Saramago.
9. Nezaupnica vladi Romana Prodi.
9. Izraelski premier Benjamin Netanyahu imenuje Arona Šaron za zunanjega ministra.
10. Odstopi italijanski premier Romano Prodi.
12. Dobitniki Nobelove nagrade za medicino so ameriški farmakolog Robert F. Furchtgott, Louis J. Ignaro in Ferid Murad.
13. Nato sprejme t.i. ukaz o aktivizaciji sil. V Beogradu ameriški odposlanec Richard Holbrooke po dolgotrajnih pogajanjih doseže dogovor s predsednikom Miloševićem: na Kosovu naj bi prišli opazovalci OVSE.
13. Nobelova nagrada za fiziko nemškemu znanstveniku Horstu L. Störmerju ter ameriškima raziskovalcema Robertu B. Laughlinu in Danielu C. Tsuiju.
16. Nobelova nagradenica za mir severnoirsko politika Johna Humea in David Trimble.
16. Vodja Levih demokratov (LD) Massimo D'Alema dobi mandat za sestavo nove vlade.
17. Britanska policija aretira nekdanjega čilškega diktatorja Augusta Pinocheta.
19. V javnomnejskih raziskavah doslej največja podpora evropski skupni valuti evro: 64 odstotkov za uvedbo.
20. Nemški socialdemokrati (SPD) in Zeleni podpišejo koalicijsko pogodbo.
21. Massimo D'Alema sestavi novo italijansko vlado.
23. Izraelci in Palestinci v Wye Plantationu dosežejo sporazum o nadaljevanju mirovnega procesa.
24. Vrh EU v Poreču: predsedniki vlad in držav članice EU razpravljajo o prihodnosti unije. Premier Blair za združitev WEU in EU.
26. Jelcin znova zbolil, odpove obisk v Avstriji.
27. Gerhard Schröder izvoljen za novega nemškega kanclerja.
27. Svet zveze NATO: za zdaj brez letalskih napadov na srbske cilje.
29. 77-letni John Glenn na zgodovinskem drugem poletu v vesolje; na ladji Discovery opravi niz medicinskih poskusov.
30. Irak prekine stike s komisijo OZN za razorožitev (Unscm).

Marec

2. Hudi boji na Kosovu med srbskimi enotami in Osvobodilno vojsko Kosova (UCK) terjali 20 mrtvih in kakih 100 ranjenih.
2. Slovaški predsednik Michal Kovač odstopi; premier Vladimir Mečiar prevzame velik del predsedniških pooblastil.
3. EU pozove Beograd, naj znova vzpostavi avtonomijo Kosova.
3. Varnostni svet OZN podpre sporazum med generalnim sekretarjem Kotijem Annanom in Sadamom Huseinom glede Unscoma.
3. Slovaški premier Kovač preklicuje za april napovedan referendum o neposredni izvolitvi predsednika.
5. Hudi boji na Kosovu, začela se je širšepotezna srbska ofenzivna čiščenja.
7. Nekdanja pripadnika enot SS Erich Priebke in Karl Hass v Italiji obsojena na dosmrtno zaporno kazen.
9. Kontaktna skupina sprejela prve sankcije proti ZR Jugoslaviji zaradi Kosova.
11. Vodja kosovskih Albancev Ibrahim Rugova vztraja pri neodvisnosti Kosova.
11. Socialdemokrati zmagajo na parlamentarnih volitvah na Danskem.
12. Albanci bojkotirajo pogajanja s srbskimi oblastmi.
13. Ruski predsednik Boris Jelcin znova zbolil.
13. Shod 50.000 kosovskih Albancev v Prištini.
13. Palestinska policija prvič posegla in preprečila napad na Izraelce.
17. Zhu Rongji postane novi kitajski premier.
17. Obisk predsedujočega EU, britanskega zunanjega ministra Robina Cooka, v Izraelu se konča s škanaladom; Cook obišče sporno gradbišče naselja Har Homa.
23. Ruski predsednik Boris Jelcin odstavi premiera Viktorja Černomirdina.
24. Na podelitvi nagrad ameriške filmske akademije 11 oskarjev prejme film Titanic režiserja Jamesa Camerona.
25. Množične demonstracije proti slovaškemu premieru Mečiarju v Bratislavi.
25. Evropska komisija predlaga, da bi evro 1. januarja 1999 uvedle Avstrija, Belgija, Finska, Francija, Irsko, Italija, Luksemburg, Nemčija, Nizozemska, Portugalska in Španija.
27. Jelcin imenuje Sergeja Kirijenka za predsednika vlade.
29. Katastrofalni gozdni požari v jugovzhodni Aziji.

Julij

1. Avstrija prevzame polletno predsedovanje EU.
3. S koncertom Boba Dylana se začne 32. jazz festival v švicarskem Montreuxu.
3. Koncern Volkswagen kupi britanskega proizvajalca avtomobilov Rolls-Royce.
4. Japonska pošlje svojo prvo sondo na Mars.
5. Katastrofalni požari v južni Evropi.
7. Konferenca EU o zaposlovanju, ki naj postane prednostna naloga evropske politike.
7. Umre zmagovalec predsedniških volitev v Nigeriji Moshood Abiola (60).
7. Vodja italijanske opozicije Silvio Berlusconi obsojen na dve leti in devet mesecev zapor.
11. Največja plesna prireditve na prostem Love Parade v Berlinu privabi več stotisoč ljudi.
12. Po šestih letih na begu policija prime najverjetnejšega botra neapeljske mafije Francesca Schiavoneja, imenovanega Sandokan.
13. Japonski premier Rjutaru Hašimoto napove odstop.
14. V 89. letu starosti umre Richard »Dick« McDonald, ki je skupaj z bratom Mauricem iznašel koncept restavracij s hitro hrano.
16. Nizozemska policija aretira eno največjih skupin, ki so se ukvarjale z otroško pornografijo.
17. V Rimu doseženo soglasje o statutu mednarodnega kazenskega sodišča OZN.
17. V poplavalh na Kitajskem umre več kot 2500 ljudi; uničenih 2,9 milijona hiš, 9 milijonov hektarjev površin poplavljenih, škoda za 90 milijard juanov.
18. Popotresni vali tsunami na severni obali pacifiškega otoka Nova Gvineja zahteva 8000 žrtev.
19. Vroči val na jugu ZDA zahteva 110 mrtvih.
22. Palestinci prekinjejo neposredna pogajanja z Izraelom.
24. Keizo Obuci postane novi voditelj vladajoče japonske Liberalnodemokratske stranke (LDS).
24. Arafat napove vzpostavitev neposrednih pogajanj z Izraelom.
28. Delegacija Evropske trojke v Beogradu in Prištini.
30. Keizo Obuci postane novi japonski premier.
30. Skupina 13 ljudi, ki je skupaj izpolnila loterijski listek, v ameriški zvezni državi Ohio zadene 295 milijonov dolarjev.

November

5. Ameriški volilci na vmesnih volitvah podprejo ameriškega predsednika; poraz republikancev, okrepitev demokratov.
6. Atentat v središču Jeruzalema; Izrael preloži ratifikacijo sporazuma iz Wye Plantation.
7. Predsednik predstavniškega doma ameriškega kongresa Newt Gingrich odstopi.
7. Schäuble izvoljen za novega predsednika CDU.
11. Unscm iz Iraka umakne inspektorje.
11. Izraelska vlada potrdi sporazum iz Wye Plantationa.
13. V Rimu aretirajo voditelja Delavske stranke Kurdistan (PKK) Abdulaha Ocalana.
14. Irak popusti v sporu z OZN in ZDA. ZDA prekinajo priprave na letalske napade.
16. Nemški kancler Schröder v Moskvi.
17. Inspektorji Unscm se vrnejo v Irak.
17. Izraelski parlament ratificira sporazum iz Wye Plantationa.
20. Izraelske enote izvedejo prvo od treh faz umika z dveh odstotkov Zahodnega brega; Izrael iz zaporov začne izpuščati palestinske zapornike.
20. Rimsko priznava sodišče kurdskega voditelja Abdulaha Ocalana odpravi pripor in odloči, da mora ta ostati v Rimu.
20. Prvi modul Mednarodne vesoljske postaje, v Rusiji izdelan ameriški modul Zarja, vstopi v orbito okoli Zemlje.
22. Hrvaška s Federacijo BiH ter z BiH podpiše sporazum o posebnih odnosih ter sporazum o pristaniščih Ploče in Neum.
22. Referendum o novi ustavi v Albaniji.
23. Kitajski predsednik Jiang Zemin v Moskvi.
24. VS ZN Iraku za šest mesecev podaljša človekoljubni program »nafta za hrano«.
25. Sodniki britanske lordske zbornice odločijo, da nekdanji čilski diktator Augusto Pinochet v Veliki Britaniji nima imunitete.
25. Odstopi vlada turškega premiera Mesuta Yilmaza.
25. Evropska komisija odpravi embargo na izvoz britanske govedine.
25. Kitajski predsednik Jiang Zemin na japonskem.
26. Tony Blair kot prvi britanski premier v Dublinu govori v irskem parlamentu.
29. Švicarji na referendumu zavrnejo legalizacijo mamil.
29. Papež Janez Pavel II. je izročil papeško bulo »In carnationis Mysterium« o razglasitvi leta 2000 za sveto leto; jubilej bo imel dve središči - Rim in sveto deželo.

April

1. Proces Paule Jones proti Billu Clintonu zaradi pomankanja dokazov ustavljen.
2. Nekdanji francoski minister Maurice Papon obsojen na 10 let zapor zaradi zločinov v II. svetovni vojni.
3. Hud potres v italijanskih pokrajinah Umbrija in Markah.
5. Srečanje ministrov za okolje iz G-7 in Rusije v Londonu.
7. Ameriški posrednik George Mitchell predloži mirovni načrt za Severno Irsko.
9. V nemirih med verniki v bližini Meke umre najmanj 120 muslimanskih romarjev.
10. Sklenitev mirovnega načrta za Severno Irsko.
13. Rusija podpiše s IMF varčevalni program.
14. Češkega predsednika Václava Havla v kritičnem stanju sprejmejo v bolnišnico v Innsbrucku.
14. Dunajski nadškof Hans Hermann Groer, obtožen spolnega nadlegovanja dečkov, zapusti Avstrijo in se na prošnjo papeža odpove svojemu delovanju.
14. Pulitzerjevo nagrado za leposlovje prejme Philip Roth za roman Ameriška pastoral.
16. Umre vodja kambodskih Rdečih Kmerov Pol Pot, po uradnih podatkih za srčno kapjo.
18. Protestanski Ulstrski unionisti podprejo mirovni načrt za Severno Irsko.
19. Predsedniške volitve v Avstriji; zmaga Thomas Klestil.
21. V Kolumbiji strmoglavilo potniško letalo; umre vseh 53 potnikov.
23. Boji na Kosovu.
23. Umre nekdanji grški predsednik Konstantin Karamanlis.
23. Iz belgijskega zapore pobegne pedofil Marc Dutroux, ki ga po nekaj urah primejo; primer povzroči notranjepolitično krizo.
24. Srbi na referendumu zavrnejo mednarodno posredovanje na Kosovu.
24. Duma v tretjem glasovanju potrdi Kirijenka za ruskega premiera.
26. Na jugu Španije se podre jez in voda, zastrupljena z industrijskimi odpadki, zalije nacionalni park Donana, največje zatočišče za ptice v Evropi.
28. Kirijenko sestavi rusko vlado reformistov in napove ostre ukrepe.
29. Kontaktna skupina za nekdanjo Jugoslavijo napove nove sankcije proti Beogradu; med drugim je zamrznjeno premoženje srbskih podjetij v tujini.
29. Plazovi v Tadžikistanu terjajo 100 žrtev.

Avgust

1. Češkega predsednika Havla v Innsbrucku operirajo zaradi težav z dihanjem.
3. Kitajske oblasti spričo katastrofalnih poplav razstrelijo več jezov na reki Jangce, da bi prebivalce varno obvarovale pred poplavi.
5. Bagdad znova prekinje sodelovanje z inspektorji OZN za nadzor razorožitve.
5. Južno in vzhodno Evropo prizadene eden najhujših vročinskih valov.
5. Umre nekdanji bolgarski komunistični voditelj Todor Živkov (86).
7. Napada na ameriške veleposlaništvi v Keniji in Tanzaniji terjata prek 200 žrtev; ZDA storilce povezujejo s teroristom Osamo bin Ladhom.
7. Znanstveniki v tretjem poskusu iz Severnega Atlantika potegnijo del razbitin Titanika.
7. Soglasje med švicarskimi bankami in žrtvami holokavsta glede odškodnin.
13. Zaradi dvoma v plačilno sposobnost Rusije močno upadejo tečajni na moskovski borzi. Trgovanje z vrednostnimi papirji se delno ustavi.
15. Bombni napad v severnoirskem mestu Omagh zahteva prek 20 žrtev.
17. Razpon nihanja vrednosti rublja v razmerju do dolara se poveča, s čimer je omogočeno razvednotenje rublja.
20. Ameriški predsednik Clinton prizna razmerje z Monico Lewinsky.
21. ZDA v povračilo za napad na ameriške veleposlaništvi v Afriki napadejo cilje v Sudanu in Afganistanu.
21. Ruska duma pozove predsednika Jelcina k odstopu.
22. Odpadniki organizacije IRA razglasijo premirje.
23. Ruski predsednik Jelcin odstavi premiera Kirijenka, za naslednika predlaga Černomirina.
24. Evropske zavarovalnice se sporazumejo z žrtvami holokavsta o odškodninah.
25. Tableta za potenco viagra dobi zeleno luč za prodajo v EU.
26. Orkan Bonnie ob atlantski obali ZDA; na begu pol milijona ljudi.
26. Zmeda na ruskem trgu vrednostnih papirjev doseže nov vrhunec. Rubelj v razmerju do tujih valut vnovič pade.
28. Libija sporoči, da namerava izročiti osumljenca terorističnega napada v Lockerbieju leta 1988, v katerem je umrlo 270 ljudi.
31. Duma zavrne Jelcinovo kandidata za novega ruskega premiera Černomirina.
31. Slovesnosti ob prvi obletnici smrti valižanske princese Diane v Franciji in Veliki Britaniji.

December

2. Italijanski premier D'Alema predlaga sojenje Ocalanu v tujini, čemur Turčija odločno nasprotuje.
3. Požar v maniški sirotišnici terja življenje 28 oseb, od katerih 23 otrok.
3. Srbske sile v jugovzhodnem Kosovu ubile osem albanskih »teroristov«.
7. EU za mednarodni proces proti Ocalanu.
7. Jelcin se s klinike vrnil v Kremelj, odstavi nekaj funkcionarjev in se spet vrne v kliniko.
8. Osvobodilna vojska Kosova zavrača najnovejši ameriški mirovni načrt.
10. Italijanski premier D'Alema obišče Slovenijo.
10. Umrla narodna herojka in nosilka parizanske spomenice Vida Tomšič.
10. Ekoteroristi zastrupijo dva panetona znamk Alemagna in Motta, ki so last multinacionalke Nestlé. To povzroči preplah in ogromno gnetno škodo.
10. D'Alema kot prvi postkomunist pri papežu.
10. Slovesnosti ob 50. obletnici sprejetja Splošne deklaracije o človekovih pravicah.
11. Dunajski vrh EU potrdi Agendo 2000.
14. Med Clintonovim obiskom Palestinski narodni svet črta sporne člene o uničenju Izraela.
15. Na tristranskem srečanju Clinton, Arafat, Netanyahu slednji pokoplje upanje o skorajšnjem umiku z Zahodnega brega.
16. Unscm zapusti Bagdad, zaradi negativnega poročila vodje Butlerja pravi raketiranje iraških ciljev.
16. Beograd napoveduje neizprosno boj proti albanskim »teroristom«.
16. V rušenju stanovanjske hiše v Rimu je življenje izgubilo 27 oseb, dve pa sta nesrečo preživele.
16. V južni Koreji prvič klonirali človeški embrio.
18. Ameriško-britanske sile nadaljujejo z bombardiranjem Iraka. »Pametne« bombe zadenejo tudi dve bolnišnici in več civilnih ciljev.
19. Poslanska zbornica ameriškega kongresa izglasuje impeachment za predsednika Clintona.
20. Američani in Britanci z bombardiranjem »dosegli svoje cilje« in ga zato prekinjejo.
22. V Italiji družbene sile parafirale novi »socialni pakt«.
23. V Vidmu v eksploziji ročne bombe pred neko trgovino umrejo trije policisti.
28. Nad iraškim Kurdistanom ameriška izvidniška letala odgovorijo na iraško raketiranje in se ne poškodovana vrnejo v svoje oporišče v Turčiji.

ZA KONEC PA ŠE O NEČEM, NA KAR NE MOREMO VPLIVATI. ALI PA?

Z vremenom se res ne kaže šaliti

DUSAN UDOVIC

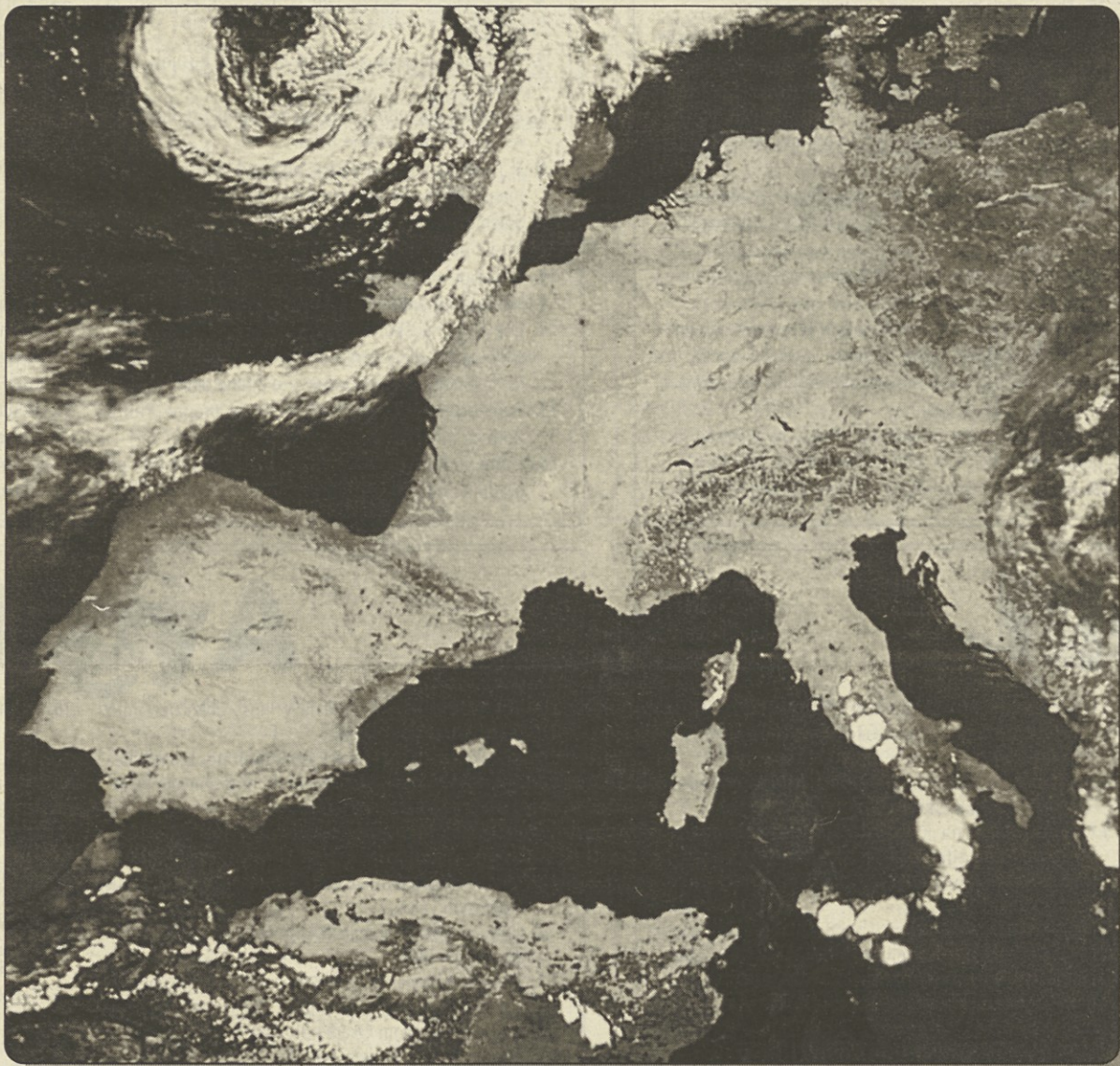
Bolj kot se blizamo izteku našega stoletja, bolj prihajamo v čas napovedi, predvidevanj, želja, mističnih predstav prihodnosti ali skoro znanstveno fantastičnih izzivov. Dejstvo, da se konec stoletja ujema s koncem tisočletja vso to evforijo se povečuje. Ta enkratna okrogla obletnica je dobesedno nabita z interpretacijami, tako da je včasih že težko razlikovati realnost od fantastike.

V tem narascanju cloveske evforije so kot po navadi trenutki pozornih opazanj, kot da bi bil clovek na raznih področjih skoraj prisiljen delati neke vrste bilance ali izpraševanja vesti o tem, kako se bo napotil v novo tisočletje. Po drugi strani smo in bomo se zlasti v tem zadnjem letu prica tudi velikim neumnostim in mistifikacijam, prikazovanju strahov in nezgod, ki naj bi cakale clovestvo na tem edinstvenem zgodovinskem prelomu.

Od teh vplivov niso imune niti vremenske napovedi, pri katerih se podatki, ki jih na znanstveni podlagi vedno točneje posredujejo meteorološki inštituti, pogosto obremenjujejo z vizijami o neznanskih naravnih katastrofah, katerim naj bi sli nezadržno naproti. No, vesoljnega potopa najbrz res ne bo, vendar, če tudi na tem področju poskusamo, kot se temu pravi, lociti zrna od plev, lahko vidimo, da smo ob klimatskih spremembah, ki so dozorele v tem stoletju, vsaj v neposredni prihodnosti lahko še kar zaskrbljeni. Za to je več povsem realnih razlogov, ki slonijo na znanstvenih izsledkih zadnjih desetletij in glede katerih so si mnenja vremenskih strokovnjakov precej edina. Da ne bi zasli v planetarne razsežnosti, pogledimo, kako izgleda položaj glede nase dežele, kar naše bralce gotovo najbolj neposredno zanima.

Najbolj značilen pojav zadnjih let so bile v naših krajih takoimenovane "zelene zime", se zlasti pa povečana intenzivnost pomladanskih in jesenskih padavin, ki so večkrat povzročile (zlasti v Furlaniji) obsežne poplave. Ob koncu leta 1988 je naša dežela doživela kar dve hudi vodni ujmi, oktobra in novembra. Obe sta povzročili ogromno škodo, ki je bila samo na javnih objektih ocenjena v približni višini 140 milijard lir.

Ker se pojavi izjemno močnih nalivev, koncentriranih v relativno kratkem roku, v zadnjih letih ponavljajo vse pogostejše, se je za naše območje povečala tudi pozornost vremenoslovcev, ki so novembra na vsedravnem zasedanju "Grandi rischi" v Firencah prišli do zaskrbljujocih zaključkov: Dežela Furlanija Julijska krajina se, skupaj s Toskano in Ligurijo, nahaja na vrhu lestvice držav, ki jih najbolj ogrozajo vremenske ujme. Nevarnost hudih in celo ekstremnih nalivev naj bi se v prihodnjih letih še povečala!

Ta nič kaj razveseljiva napoved ni stresena iz rokava, pač pa je rezultat dolgotrajnega preučevanja širših klimatskih sprememb, ki so jih izvedli italijanski klimatologi Cnr (državnega raziskovalnega sveta), v sodelovanju z državnimi meteorološki službi Združenih Držav Amerike. Po oceni univerzitetnega profesorja v Firencah in direktorja inštituta za meteorologijo Cnr Giampiera Maracchija se bo položaj v naši deželi v prihodnjih letih še poslabšal. Maracchi izhaja iz predpostavke, da je Furlanija na najvišji stopnji tveganja že zaradi tega, ker je popolnoma izpostavljena toplim zračnim tokovom, ki prihajajo iz južne Italije in naletijo na alpsko naravno pregrado.

To se je sicer vedno dogajalo, pravi Maracchi, saj je bila vzhodna Furlanija tradicionalno območje z najvišjo stopnjo padavin v državi. Novost je v tem, da zadnja leta vsebujejo tople zračne mase, ki prihajajo z juga, vse več energije in ko se ta naenkrat sprosti v obliki močnih nalivev, so hude posledice neizbežne. Maracchi ugotavlja, da so se poplave večjih razsežnosti včasih pojavljale vsakih trideset let, sedaj pa so vse pogostejše, skoraj vsakoletne, kakor je tudi neprimerno intenzivnejša in destruktivna jakost padavin.

Do pred nekaj leti so si bili znanstveniki še močno naražen v teh ocenah, sedaj pa obstaja malone enotno prepričanje, da je naša dežela tipična žrtev pojava "tople grede" in klimatskih sprememb, ki jih ozonska luknja povzroča širše v svetu. Znanstveniki Cnr so na zasedanju v Firencah postregli z zelo zaskrbljujocimi podatki o visanju temperature, po katerih je od leta 1950 do leta 1997 temperatura severnega Sredozemlja v povprečju narasla za 2, 8 stopinje Celzija v roku leta in celo za 8 stopinj, če upoštevamo samo mesec avgust. Glede teh podatkov sicer ni popolnega soglasja, povsem enotne pa so ocene, da je segrevanje ozračja dano dejstvo, njegove posledice pa so na dlani. Danes ni več dvomov o tem, da je pojav vse pogostejših neviht povezan s topljo gredo, kot je prav tako zanesljivo možno predvidevati več vetrovnih ter intenzivno deževnih dni. Po drugi strani je druga plat medalje napoved o dolgih sušnih obdobjih, katerih posledice pogosto niso nič manj škodljive od poplav in plazov. Da bi ponovno vzpostavili naravno ravnovesje pa bi morali po oceni strokovnjakov drastično zmanjšati emisijo škodljivih snovi v atmosfero in se vrniti na raven izpred petdesetih let.

To pa je seveda problem, ki ga države posamično ne morejo rešiti.

Giampiero Maracchi je na posvetu v Firencah odločno zagovarjal svoje teze in se sporekel s podtajnikom za civilno zaščito Francom Barberijem, ki je odgovornost za poplave, plazove in druge naravne katastrofe v Italiji pripisal izredno zanemarjenemu stanju teritorija. Verjetno sta imela vsak svoj prav, kajti problema sta med seboj tesno povezana. Maracchi je prepričan, da je korekten odnos do teritorija vsekakor predpogoj, da se ublazijo posledice poplav, vzrokov pa s tem ne bo mogoče odpraviti. Vodilni italijanski klimatolog vidi dolgoročnejsko rešitev le v tem, da se urednicujejo sklepi o odpravljanju posledic učinka "tople grede", ki jih je sprejela mednarodna konferenca v Kyotu.

Ob takih podatkih in nespodbudnih napovedih pa se ljudje nasplošno, se najbolj pa javni upravitelji sprašujejo, kaj je sploh možno ukreniti za omejitev posledic katastrofalnih pojavov, katerim v prihodnjih letih očitno ne bo mogoče ubežati. In tu je, tudi po izkusnji poplav iz minulega oktobra na dlani dejstvo, da sta državna in deželna administracija doslej vse premalo in-

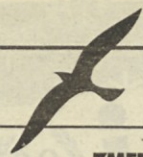
vestirali v urejanje in nadzorovanje teritorija na različnih ravneh. Intervencije so bile doslej vedno v stilu "zvočenja po toči", s stotinami milijard za odpravo že storjene škode, za resno oceno položaja in sprejemanje korenitih preventivnih ukrepov pa je bilo posluha znatno manj.

Vendar kaže, da so v zadnjem času vse pogostejša opozorila znanstvenikov nalezela na večjo pozornost in državna uprava se začinja lotevati gordijskega vozla zastarelih zakonov in predpisov, po katerih so posegi na teritorij tako komplicirani, da jih nazadnje skorajda ni mogoče izvesti. To velja bodisi za elementarna dela kot so čiščenja in usmerjanja vodnih tokov, kot tudi za zahtevnejše hidrogeološke posege. Pretocnost rečnih in potocnih strug je problem, ki ne daje mirno spat mnogim furlanskim županom, čim se nad deželo nagrmadijo oblaki. In dejstvo je, da so se nekateri upravitelji po minulih jesenskih poplavah odločili za zavestno kršenje zakona in se v imenu odgovornosti za varnost občanov lotili del, za katera občine, zal, se niso pristojne.

Upati je, da se bo v prihodnjih letih utrdila zavest o tem, da je italijanski in se zlasti naš deželni teritorij že zaradi svojih geomorfoloških značilnosti podvržen vse pogostejšim vremenskim nepriklam, eroziji, usadam, plazovom in poplavam. Zato je prva stopnja učinkovitega spopadanja z naravnimi nesrečami temeljito poznavanje značilnosti samega ozemlja in njegovega spreminjanja vsled pogosto posiljenih cloveskih poseganj v naravo. Konec decembra je v tem smislu prisel pomemben poziv s srečanja deželnega stanovskega združenja geologov, ki je praznovalo tridesetletnico.

Geologi so se zavzeli za to, da se nemudoma naredi podroben in strokoven popis ogroženih območij in teh je v Furlaniji, zal, kar veliko. Državna in deželna oblast pa sta v prvi vrsti odgovorni za to, da se zagotovijo velika finančna sredstva, enkrat toliko ne za odpravo škode, pač pa za korenito odpravljanje vzrokov naravnih nesreč. Ni najbolj prijetno vedeti, da klimatske spremembe za prihodnja leta postavljajo našo deželo v kocljiv položaj. Clovek bi si zelel, da bi se vremenoslovci motili, a s tem se ne gre uspati, saj so napovedi z modernimi tehnikami tudi dolgoročno vse bolj zanesljive.

Napovedi govorijo o zaostritvi za najmanj pet naslednjih let, potem vremenoslovci upajo v obdobje stabilizacije razmer, za to pa ni danes se nobenega jamstva. Izboljšanje je možno pričakovati le, če bo mednarodna skupnost dosledno spoštovala sklepe z mednarodnih konferenc o varovanju okolja, s katerih vsako leto prihajajo resnejša opozorila, da se z naravo ne gre šaliti.

VREMENSKA SLIKA

Nad severnim Atlantikom je ciklonsko območje, nad vzhodno Evropo in Balkanom pa je območje visokega zračnega pritiska. S šibkim južnim vetrom doteka nad naše kraje v višjih plasteh postopno bolj vlažen zrak.

DOLŽINA DNEVA

Sonce vzide ob 7.46 in
zatone ob 16.30.
Dolžina dneva 8.44.

LUNINE MENE

Luna vzide ob 15.21 in
zatone ob 5.31.

MORJE

Morje mirno, temperatura
morja 9,7 stopinje C.

BIOPROGNOZA

Po nižinah se bodo pri naj-
bolj občutljivih ljudeh še
pojavišle zmerne vremen-
sko pogojene težave.

PLIMOVANJE

Danes: ob 1.41 najnižje -18 cm, ob 7.43 najvišje 53 cm,
ob 14.38 najnižje -64 cm, ob 21.10 najvišje 33 cm.

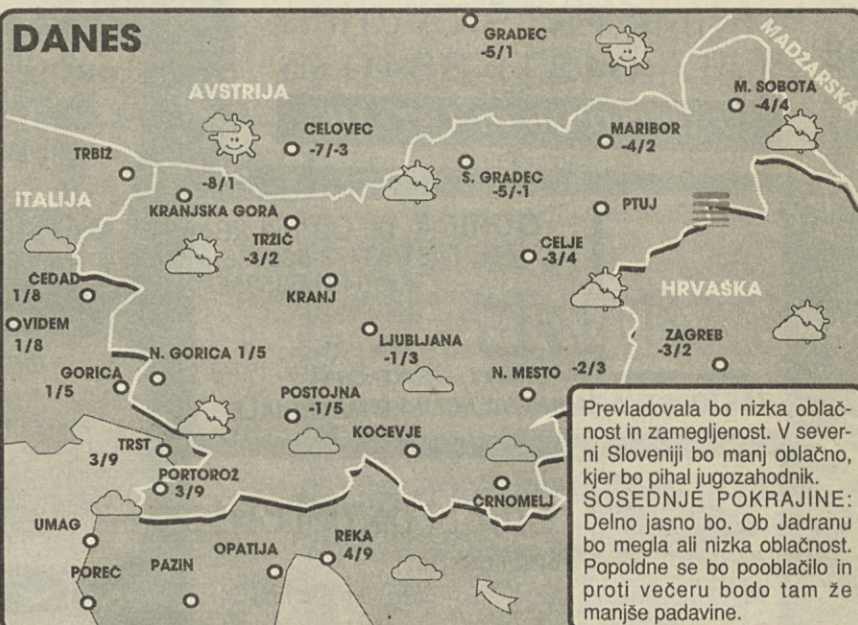
Jutri: ob 2.26 najnižje -18 cm, ob 8.21 najvišje 54 cm, ob
15.15 najnižje -68 cm, ob 21.51 najvišje 36 cm.

TEMPERATURE V GORAH

	°C	°C
500 m.....	2	2000 m.....-2
1000 m.....	1	2500 m.....-3
1500 m.....	-1	2864 m.....-4

Vremenska napoved Hidrometeorološkega zavoda R. Slovenije

DANES

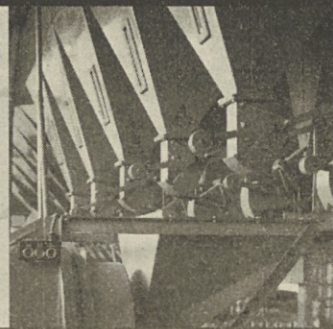
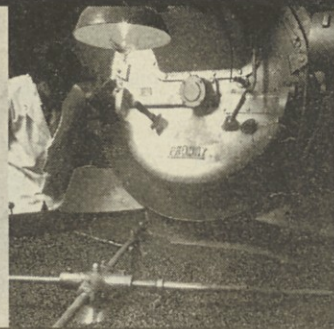
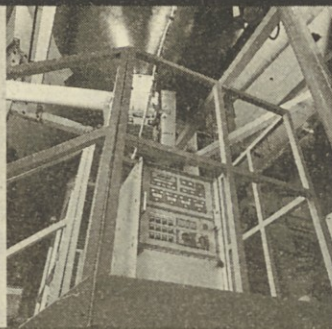

JUTRI

Crem Caffe®

poudarek na kakovosti

IZBRANE VRSTE SUROVE KAVE, OPTIČNA SELEKCIJA, NADZOROVANO PRAŽENJE, PRIPRAVA MEŠANIC, ZADOVOLJEN BARMAN

Srečno novo leto!

Gostilna "Dvor,"

PINTAR DANICA
Grajska 5, Števerjan
Tel. (0481) 884035
ZAPRTO OB CETRTKIH

GORICA, ul. Carnia 28
Tel.: 0481/33773-530155,
fax: 0481/535355

ATLAS S.A.S.
IMPORT - EXPORT
ZASTOPSTVA ZA INSTALACIJSKE MATERIALE

Electrosystem
Butkovič Dari

ul. Venezian 11, 34070 Sovodnje ob Soci (GO)
Tel. 0481 882118 - Faks 0481 882957 - Mobi 0335 6660812
<http://www.tmedia.it/electrosystem>

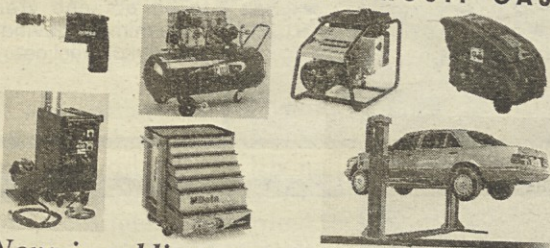
AVTOMOBILSKA OPREMA

**DAVID
IMPEX**

V NOVIH PROSTORI

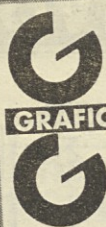
GORICA - ul. Giustiniani 56
Tel. 0481/539556 - Faks 0481/537996
OPREMA ZA AVTOMEHANIŠTVO, AVTOKLEPARSTVO,
VULKANIZERSTVO, PROTINEZGODNA OPREMA,
ARTIKLI ZA HOBI IN PROSTI ČAS.

Nova in rabljena oprema vedno na zalogi.

Elegantno in ekskluzivno vzdušje v kavarni
Elvio Ferigo - Caffè Garibaldi

Pričakujemo vas
ob odlični italijanski kavi
GORICA (GORIZIA)
Korzo Italija 49
ZAPRTO OB SOBOTAH

TISKARNA, KNJIGOVEZNICA
FOTOSTAVEK, OFFSET
GRAFICA GORIZIANA S.N.C.
Ul. A. Gregorčič 18
Gorica (Standrež)
Tel. (0481) 22116 - Fax (0481) 22079

DROGERIJA
**CAUDEK
Giuliano
& C. S.N.C.**

Ul. Duca d'Aosta 32/34
GORICA
Tel. 0481/533217

Kolesa in
nadomestni deli
E. ČUK

Lastnika: Cefarin in Saksida
GORICA
Trg Cavour 9 - Tel. 535019

OGLASE ZBRAL IN PRIPRAVIL

AWS

GORICA (Tel. 0481/536602)

GIANCARLO SIMONELLI

JESTVINE
IGRACE

HISNI
PRIPOMOČKI
DROGERIJA

GORICA, ul. Alviano 40

Tel. (0481) 535288

POTOVALNI URAD

GOTOUR

34170 GORICA
ul. N. Sauro 12
Tel. (0481) 531213
Fax (0481) 531180
Telex 461039 GOTOUR

l'Agraria

Sergij Zavadlav
semena,
sadike in vsi
pripomočki
za vrtnarstvo

krma in
oprema za
domače živali
GORICA
Ulica Trieste 18
Tel. (0481) 520898

SERGIO ROVIS
DROGERIJA
PROFUMERIJA
FOTOGRAFIJA
GORICA, TRAVNIK 10
TEL. 0481 - 531812

furlani 96
oblačila in perilo
za moške in ženske
GORICA, Korzo Verdi 107

DANES
IMAMO ODPRTO

Cotton Club,
Paul & Shark,

Bush,

Giò Anna,

Express

by Kauten,

Martini Sport

NAGRAJUJEMO
VAŠE NAKUPE

PODARIMO VAM LISTKE
BOŽIČNE LOTERIJE

A. MLAKAR S.R.L.
IMPORT - EXPORT
Servis tovornih vozil

IVECO

OM

VM

Kienzle

WABCO

SERVICE

SERVICE

MACCHINARI
LIMITATI DI VELOCITÀ

**SERVISNA DELAVNICA
DIZEL MOTORJEV**

GORICA

Ul. Terza Armata 105

Tel. 0481/20425 - Fax 0481/521771

**GOSTILNA PRI
«ANDREJU»**

Ferfoggia Daniela in Marina

zaprto ob torkih in sredah

DOBERDOB, Ulica Trieste 6, Tel. (0481) 78320

AWS GO

HONDA

ZASTOPSTVO

SERVIS

REZERVNI DELI

Bm BRAIDOTTI

Moto

Pantheon

Novi
hondin
skuter
125 cc

DAINESE

SPIDI

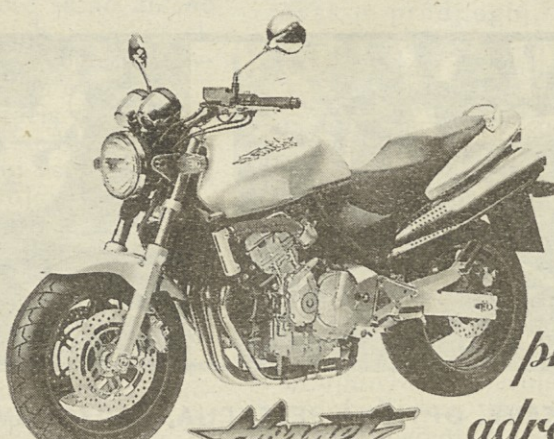
nonfingers
ORIGINAL RIBEAGS

SIDI

NOIAN

GIVI

FM
INSECTS

600 cc

pravega

adrenalina

Gorica, ul. Crispi 5, Tel. 0481/533580

Servis: Moš (GO), drž. cesta Gorica - Videm

alpinestars

OB VSAKEM NAKUPU VAM PODARIMO LISTEK NOVOLETNE LOTERIJE

srečno leto
2000

GOSPODARSTVO / PREDSEDNIK ZVEZE INDUSTRIJCEV

Ob zmerni rasti tudi zaskrbljenost

Sgarlata opozarja na brezposelnost in na potrebo po ohranitvi sredstev Objektiva 2

Prehod leta ponuja v industrijskem sektorju na Goriskem luci in sence. Tako ocenjuje predsednik Zveze industrijcev Emilio Sgarlata v obračunu leta 1998. V tem letu se je nadaljeval proces utrjevanja in zmerne rasti industrije, ki traja že kakih 5 ali 6 let. Vrednost investicij je zrasla za približno 150 milijard lir, odprtih je bilo kakih deset novih proizvodnih dejavnosti, ki naj bi v končni razvojni fazi nudile skupno 400 delovnih mest. Poleg tega so se utrdile in posodobile tudi te obstoječe dejavnosti, kar jim zagotavlja večjo konkurenčnost na mednarodnem trgu. Azijska in južnoameriška kriza nista imeli težjih posledic, saj so ju občutila le nekatera podjetja, ki iz-

vazajo pretežno na tiste trge. Posamezni primeri padca povpraševanja tudi niso tako zaskrbljujoči, da bi terjali izredne posege. V redkih posamičnih primerih lahko govorimo o kriznem stanju, za razplet pa bodo odločilni prvi meseci prihodnjega leta.

Kljub razmeroma ugodnemu stanju pa se vedno zaskrblja raven brezposelnosti. Zaposlovanje mladih in uslužbencev se ni doživelo zagona in tudi perspektive niso ugodne. Zaposlovanju bo treba zato posvetiti vso skrb. Drug razlog za zaskrbljenost je nova opredelitev območij za posege s strukturnimi sredstvi Objektiva 2, ki jo pripravljajo v Bruslju. Obstaja resna nevarnost omejitve območij, ki bi

prizadela tudi Gorisko in to prav v času, ko so zaradi kooperacije s sosednjim območjem v Sloveniji investicije v servise in infrastrukture se posebno potrebne.

Sgarlata je ob tej priložnosti podal tudi obračun 4-letnega mandata na čelu Zveze industrijcev, kjer ga bo sredi januarja zamenjal Gianfranco Di Bert, saj je Sgarlata kot predsednik Trgovinske zbornice. Obdobje je zaznamovala predvsem združitve industrijcev v skupno organizacijo, ki danes zastopa podjetja s skupno 10 tisoč zaposlenimi, okrepila pa se je tudi vloga industrijcev v odnosu do drugih družbenih in gospodarskih dejavnikov.

ZDRAVSTVO / STALIŠČE OLJKE

Goričani naj sami odločijo o bolnišnici

Nacelnik Oljke na občini Ario Rupeni je z izjavo za tisk v imenu vseh strank zavezništva nastopil odločno proti selitvi bolnišnice v poslopje Jagneza od Boga, katere edini gotov rezultat bi bila dequalifikacija zdravstva v celi pokrajini. Baratti, ki skuša utemeljiti to izbiro z navidez nevtralnimi tehničnimi in ekonomskimi razlogi, je v resnici v službi dezele. Izbire so politične in usmerjene v srha: čas je, da pridejo na dan prave odgovornosti, meni Rupeni.

Anketa dnevnika »Il Sole 24 ore«, ki je Gorici pripisala 13. mesto v državi za kakovost življenja, je tudi pokazala, da glede zdravstvenih storitev v deželi zaostajamo: Trst in Pordenon sta 4.,

Videm 7., Gorica sele 38. Dodatno krčenje zdravstva na Goriskem ni sprejemljivo.

Oljka je jasno nakazala perspektivo aktivnega sodelovanja s Sempetrom in razširitve bazena uporabnikov, kar zadeva takojšnje izbire pa gradnjo nove »plošče« za storitve ob sedanjih splošnih bolnišnicah. Oljka podpira rajone, sindikate, spontana gibanja in tudi samega župana, ko nasprotujejo selitvi, izraza pa zaskrbljenost zaradi najnovejših Valentijev izjav, iz katerih je razbrati določeno odpiranje možnosti selitve. »Nesprejemljivo bi bilo, ko bi oblastniški sporazum desnica-liga na deželi imel to pogubno posledico za gorisko zdravstvo«, zaključuje Rupeni.

NOVICE

Voščilo goriškega župana in programi občinske uprave

Goriški župan Gaetano Valenti je ob prehodu leta z voščilom občanom navedel tudi programe dela občinske uprave v novem letu. Župan gleda že na leto 2001, ko bomo praznovali tisočletnico Gorice, in na naslednje petletje, ko bo Slovenija stopila v EU. Ta dva izziva in se prej investicije ob jubilejnem letu (uporabili jih bodo za »informatična vrata« na meji pri Standrežu in muzej zaklada stolnice) bosta priložnost za preobrazbo mesta. S posebnim financiranjem za tisočletnico nameravajo obnoviti mestno središče začeni s Travnikom in dodatno valorizacijo gradu, skupaj z Novo Gorico pa načrtujejo potrebno preobrazbo gospodarstva. V letu '99 pa ima občina še vrsto drugih programov glede javnih del in izboljšanja občinskih storitev.

Zanimiva gledališka ponudba

Dezelna ustanova za gledališke prireditve bo že sredi prihodnjega tedna obnovila dejavnost. V četrtek, 7. januarja, bo v avditoriju (ob 20.30) kabaretna predstava skupine »I Papu-Cabaret« z naslovom »Le mucche hanno tanta pazienza« (Krave imajo veliko potrpljenja). Nastopila bosta humorista Andrea Appi in Ramiro Besa. V okviru posebne gledališke pobude V teater z Velikimi pa bodo januarja in februarja v Kulturnem domu stiri prireditve: 13. januarja »Oylem Goylem« z Monijem Ovadio, 4. februarja »Natale in casa Cupiello« s Carlom Giuffrèjem, 12. februarja »Bestiario Veneto« Marca Paolinija in kot zadnja »Mal di ma(d)re« Franco Valeri. Vstopnice in abonmaji za stiri večere so v prodaji v agenciji Appiani.

Mestni avtobusi ob novem letu

Mestno avtobusno podjetje v Gorici obvesča, da bodo avtobusi jutri vozili po prazničnem voznem redu - s prekinitvijo med 12.30 in 14.30 - kot sledi: Proga st. 1 (Standrez - Sev. postaja) - Iz Standreza: 8.25, 9.15, 10.05, 10.55, 11.45, 15.05, 15.55, 16.45, 17.35, 18.25, 19.15 in 20.05. V obratni smeri: 8.00, 8.50, 9.40, 10.30, 11.20, 12.10, 12.40, 14.40, 15.30, 16.20, 17.10, 18.00, 18.50, 19.25, 19.40.

Proga CRE (Glavna posta - Mos) - Izpred poste: ob 9.00, 10.20, 11.40, 15.40, 17.00, 18.20, 20.00. Iz Moša: 9.25, 10.45, 12.05, 14.45, 16.05, 17.25, 18.25.

Proga CRI - Izpred poste: 8.35, 9.50, 11.10, 15.10, 16.30, 17.50, 19.10, 19.35.

Proga st. 6 (Glavna posta - pokopališče) - Izpred poste: 9.35, 10.25, 11.15, 14.45, 15.40, 16.40, 17.35*, 19.10*. Izpred pokopališča: 10.00, 10.50, 11.45, 15.10, 16.10, 17.10. (* samo do Sv. Ane).

Zahvala raznašalki v Doberdobu

Po 13 letih zapusca svoj posel raznasalka Primorskega dnevnika v Doberdobu Elda Peric-Frandolic. Marljivi in vešči Eldi se doberdobski naročniki toplo zahvaljujejo za zgledno in požrtvovalno delo, novi raznašalki Rozini Ferfolja-Ferlez pa želijo obilo zadoščenja pri vsakodnevnom opravljanju te obveznosti. Zahvali se pridružujeta tudi uredništvo in uprava Primorskega dnevnika.

Silvestrovanje na Travniku

Po neslutenem uspehu lanskega poskusa, ko se je na improviziranem praznovanju Travniku zbralo skoraj 5 tisoč ljudi, bodo tudi nočoj na glavnem goriskem trgu poskrbeli za animacijo v pričakovanju novega leta. Praznovanje se bo začelo ob 20.30 z glasbo DJ-jev Marcá Fabbrija in Larryja B. Larga (disco, revival 60. in 70. let, latinskoameriški ritmi). Opolnoci bodo ugasili javno razsvetljavo, z grajskega obzidja pa bodo sprožili ognjemet. Na maksiekranu bo mogoče slediti praznovanju po svetu, pri kioskih bodo ponujali kuhano vino in rezine panettona, pe-nece vino pa naj si vsak prinese od doma. Pobuniki praznovanja je občina v sodelovanju z rajonskimi sveti in številnimi prostovoljci ter združenji. Na Travniku in bližnjih ulicah bo med praznovanjem prepovedan promet.

GORICA / IZROČILI SO JU VČERAJ NA OBČINI

Nova avtomobila za redarje

Za dva fiat brava z radijsko opremo so potrosili 52, 5 milijonov lir

Na občini so včeraj v prisotnosti župana, nekaterih odbornikov in poveljnika redarjev Stacula izročili namenu nova avtomobila fiat brava 1600 za mestne redarje (na sliki - foto Bumbaca). Nakup je stal 52, 5 mil., se 3, 2 mil. pa so potrosili za motorno kolo honda bali. Poleg tega razpolagajo redarji še z 11 motornimi kolesi ter 4 avtomobili fiat uno. Pri nadzorstvu prometa so letos z avtomobili prevozili 80 tisoč, z motorčki pa 15 tisoč km.

Doberdobski župan o šolski racionalizaciji: »Vnaprejšje zavračanje vsake novosti ne koristi razvoju in učinkovitosti slovenskega šolstva«

Doberdobski župan Mario Lavrencić nam je poslal, s prošnjo za objavo, sledeci odgovor na objavljeno odprto pismo profesorjev nižje srednje sole Ivana Trinka v zvezi z vprašanjem racionalizacije šolskega omrežja na Goriskem:

»Ne preseneca me odprto pismo profesorjev nižje srednje sole Ivana Trinka objavljeno v P.d. v sredo, 23. t.m., nasprotno pričakoval sem si ga, kot je to že običajno, ko gre za uveljavljanje novosti v slovenski šolski sistem.

Podobna pisma in stališča me spominjajo na tiste case, ko si je doberdobska občinska uprava zadala nalogo, da gradi in ustanovi v Doberdobu odsek srednje sole Trinka. Tudi takrat so prisle na dan ostre kritike in zgražanje nad odločitvijo doberdobske občine ces, da bo z realizacijo odseka obubožala, ohromila in povzročila propad nižje sole v Gorici. Nič hudega se ni zgodilo, danes so starsi zadovoljni, da lahko pošiljajo svoje otroke v to solo, danes je ta sola garancija za razvoj slovenske prisotnosti na celotnem doberdobskem in trziškem območju.

Stališča profesorjev sole Trinka me spominjajo tudi na drugo izbiro nase uprave, ko je zagovarjala potrebo, osnovano predvsem na pedagoški problematiki, po zaprtju osnovnih sol v Dolu in v Jamljah. Tudi takrat je prišlo do splošnega zgražanja ces, da uprava ukinja nase slovenske sole, nasa svetisca kulture, da ukinja delovna mesta in podobno.

Vprašajte danes starše, pedagogi ali je bila ta izbira tudi v luči objektivnih okoliscin demografskega padca dobra ali ne.

Tokrat smo verjetno pred podobnim problemom. Zgleda, da je vsaka novost, vsak predlog, ki ogroza status quo naših sol nevaren, nesprejemljiv in to se posebno ko gre za stevilke, kot da bi stevilčnost sol bila tista, ki zagotavlja najboljši razvoj našemu šolskemu sistemu in najboljso izobrazbo našim dijakom. Seveda in na srečo velik del naših solnikov zagovarja drugačna stališča.

Ce je samostojnost nižje srednje sole Ivana Trinka bistveni element najboljše ureditve goriškega slovenskega sol-

skega sistema, potem sprejemam kritike in se strinjam z mnenjem podpisanih profesorjev, vendar nas morajo o tem prepričati. V njihovem stališču objavljenem v P.d. ne najdem namreč nobene argumentacije, s katero bi lahko zagovarjali tako trditve.

Nastavljajo zakonske norme in pravice, ki jih ima manjšinsko šolstvo, da ne glede na parametre, ki veljajo za italijanske sole, lahko ohrani avtonomijo, tudi ce sole ne dosegaajo predvidene minimalne razseznosti.

Vsi poznamo te norme, vendar tu ne gre samo za ohranitev naših sol ampak tudi za možnost upravno-pedagoške reorganizacije nasega šolskega omrežja, ki nam jo zakon nudi.

S predstavljenim predlogom, ki so ga v začetku zagovarjale tri slovenske občinske uprave, nismo nekateri župani nameravali ukinjati nobene izmed zagotovljenih pravic niti vsiljevati "režim osemletke" pač pa izboljšati, ob predvideni reformi, šolski sistem, predvsem iz upravno-pedagoškega in organizacijskega vidika.

Vedeti je namreč treba, da bodo "šolske institucije", tako se bodo imenovala po reformi, prejemale finančna sredstva za njih avtonomno upravljanje na podlagi stevila dijakov in njih obseznosti, zato se nam je zdelo umevno, da se da prednost taki šolski organizaciji, ki bo lahko razpolagala z večjimi sredstvi in bolje ugodila pedagoškemu procesu in učnemu napredku dijakov.

Ta predlog, vključno z reorganizacijo višjih sol, je osvojila večina na sestankih, ki jih je sklical sindikat slovenskih sol, kjer so bili prisotni predstavniki slovenskih sol na Goriskem, slovenski izvoljeni predstavniki v krajevnih upravah in predstavniki dveh krovnih organizacij. Ta predlog je Livio Semolič v imenu sindikata zagovarjal na avdiciji, ki je bila 11. novembra na sedežu goriske pokrajine, kot je razvidno iz zapisnika. Na podobni avdiciji, ki je bila 9. novembra, je predlagano reorganizacijo višjih sol, v imenu ravnateljstva zagovarjal profesor Ivan Bratina.

Povejte mi dragi podpisani profesorji ali tako izdelana in

izražena stališča pomenijo, da nekateri slovenski župani "avtonomno silijo v ukinitev treh šolskih ustanov"?

Pri vsem tem procesu ne gre samo za status nižje srednje sole ampak za ureditev slovenskega šolstva, pri oblikovanju katerega ima tudi proforski zbor nižje sole pravico, da izreče svoje mnenje, vendar ne more to mnenje biti odločilno v sklopu celotne reorganizacije.

Glede "nedelikatnega vmesavanja županov" v šolska vprašanja, in tu govorim zase, bi si nikoli ne prevzemal odgovornosti za predloge šolske reorganizacije, ce bi mi jih zakonske norme ne pripisovale. Kot polnopravni član konference, ki je pristojna za dokončno odobritev predloga dezelnemu odboru, sem tako kot vsi ostali (sicer me je v svojstvu župana zastopal podžupan, ker sem osebnost pristvoval sejam v svojstvu predsednika KGS) cutil dolžnost in imel pravico, da izrazim svoje mnenje in izrečem svoje predloge.

Raje bi glede nedelikatnosti povedali, da je bilo stališče

občinskih uprav splošno sprejeto, dokler ni na nekem sestanku, tokrat res nedelikatno, posegel strankin predstavnik, ali vsaj tako se je predstavil, ki je začel po navodilih podirati to, kar je bilo do takrat v večini sprejeto ces, da ce italijanske nižje srednje sole v Gorici zahtevajo avtonomijo, zakaj bi morali mi popuščati. To naj bi bil trezen in strokovni pristop do problematike slovenskega šolstva v Gorici!

Ne glede na to in na nadaljni razvoj dogodkov tudi v luči spremenjenih stališč steverjanke in v zadnjem trenutku tudi sovodenjske občinske uprave, bo naša občina zagovarjala dosedanjo izbiro. Kar mi je znano, ostaja tudi sindikat slovenske sole pri svojih, nam podobnih, stališcih in tudi na Trzaskem je novost prodrla.

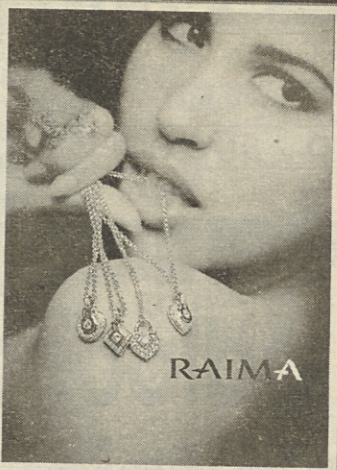
Mogoče nam ne bo uspelo, imeli pa bomo vsaj zadoščenje in čisto vest, da smo kot doslej zagovarjali razvoj in učinkovitost slovenskega šolstva navzlic starim in okostenelim stališčem, ki se že vnaprej in vedno branijo vsake novosti.

Župan Občine Doberdob Mario Lavrencić

Zlatarna Šuligoj
Gorica
 ul. Carducci 49
 tel. 0481/535657
ZASTOPNIK

LONGINES NIMELORENZ CITIZEN

RAŠTEL 19, tel. 0481/531884

TRGOVINE OBUTVE
 Raštel 7, tel. 0481/535162
 K2, ul. Oberdan 7, tel. 5355520
OTROŠKA OBUTEV
 Raštel 8, tel. 0481/3346

KOSIČ
GORICA

Gostilna

Primožič

domača kuhinja in briška vina

GORICA

Drevored 20. septembra 138
 Tel. (0481) 82117

OGLASE ZBRAL IN PRIPRAVIL

AWS

GORICA (Tel. 0481/536602)

IMPORT - EXPORT
 UL. DELLA BONA 18
 34170 GORICA
 TEL. (0481) 538960
 FAX (0481) 534151

IGOR CERNIC

NARDIN G.
GORICA

Ul. Sv. Mihaela 324
 Tel. (0481) 21065
 Fax (0481) 522410

ZASTOPSTVO
FORST

PEKARNA
 IN SLASČICARNA

COTIČ

SOVODNJE OB SOČI
 Prvomajska ul. 85
 tel. (0481) 882006

Gostilna pri

Mirotu

domača kuhinja
 pristna vina
 goriskega okoliša
SOVODNJE
 Prvomajska ul. 92
 tel. (0481) 882017

Komjanc Luigi

Gorica, ul. Rossini, 22, tel. 0481/531821

GOODYEAR **SUPER SERVICE**

Prodaja, servis in popravila
 avtomobilskih pnevmatik

Mario Mucci & C. s.n.c.

kleparstvo
 proizvodnja in inštalacija

STANDREŽ

Ul. Gregorčič 20/2 - Tel. (0481) 21828

TRGOVINA JESTVIN

Povšič
Emil

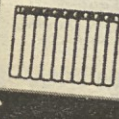
GORICA, ul. Trieste 261
 Tel. (0481) 21193

Gostilna
Peric
Branko

POLJANE
 Tel.: 0481/78117

Elettrotermo sanitaria
WALTER SOSOL

GORICA, Travnik 21, tel. (0481) 535516

Instalacije centralnih kurjav na kurilno
 olje, metan in plin. Vse potrebščine
 za centralno kurjavo. Prodaja črpalk.

imsa

Uvoz in izvoz stekla,
 strojev in proizvodov
 za steklarstvo

IMSA Impex s.r.l.

34070 Sovodnje ob Soči - Gorica
 Ulica Case Sparse 78
 Tel. (0481) 521383 - Fax (0481) 521388

METALMECCANICA BENSA
Strojna delavnica

34170 GORICA
 Ul. A. Gregorčič 20/6
 Tel.: 0481/21762 - Fax: 0481/523130

JESTVINE

Semolič

Raštel 49 - GORICA - Tel. 0481-81113

Baby
 Birba
 Oblačila
 za otroke
GORICA
 ul. Arcivescovado
 Tel. 0481/538227

AVTOMOBILSKI DELI
 IN OPREMA
 AVTOGAS SERVIS

Sprintauto

Klavčič Jože
 GORICA
 ul. Arcivescovado 13
 Tel. (0481) 530114

MARK
AGOREST
 MEDICAL SUPPLIES

GORICA

ul. San Michele 334
 tel. 0481/21711 - fax 0481/20719

group
laGoriziana-look

prevozi, špedicija, skladiščenje

srečno
 novo leto

ŽELEZNICE / BRANDOLIN NA DEŽELI

Pokrajina za ojačenje prog in za podvoze

Predsednik pokrajine Giorgio Brandolin se je v Trstu srečal z deželnim odbornikom za prevoze Valterjem Santarosso in predstavniki državnih železnic. Sestanek je bil namenjen razpravi o načrtih za okrepitev železniskega prevoza zlasti na 5. evropskem koridorju med Barcelono in Kievom in o reševanju s tem povezanih problemov na Goriskem.

Dezela in železnice so že novembra dosegle okvirni dogovor za studijo o realizaciji visoko kapacitetne železniske proge v tukajšnjem odseku 5. koridorja med Ronkami in Trstom. Govor je bil tudi o nadaljevanju proge proti Ljubljani in možnosti priključka proge iz Gorice skozi Ajdovscino.

Brandolin je poudaril potrebo po primernih železniskih zvezah na Goriskem, pozval pa je tudi k reševanju težav na območju Ronk, kjer je treba kar štiri železniske prehode čimprej nadomestiti z nadvozi ali podvozi, saj v zadnjem času povečan promet vlakov iz in proti vozlišču v Cervinjanu močno bremeni cestni promet. Pokrajina je v ta namen že dosegla okvirni dogovor z upravo državnih železnic, ki je tudi na srečanju na deželi potrdila pripravljenost, da sofinancira načrte skupaj z zainteresiranimi krajevnimi upravami. Deželni odborник Santarossa je s tem v zvezi napovedal namen uprave, da pripravi zakon za financiranje področnih projektov.

POLITIKA / POKRAJINSKI SVET SSK

Pokrajinski organi SSK po kongresu

Tajnik še naprej Aleš Figelj, predsednik je Hadrijan Corsi - Koordinacija izvoljenih v Gorici

Pokrajinski svet Slovenske skupnosti je na prvi seji po nedavnem stranknem pokrajinskem kongresu izvolil novo pokrajinsko tajništvo. Pokrajinski tajnik bo tudi v prihodnje Aleš Figelj, predsedniške dolžnosti pa so zaupali Hadrijanu Corsiju. Drugi člani tajništva so: Stefan Bukovec, Karlo Mucci, Mauro Leban, David Grinovero, Dorjana Devetak, Erika Jazbar in Dimitrij Braini.

Na seji pokrajinskega sveta je deželni predsednik stranke Bernard Spacapan predstavil tudi načrt za uresničitev občinske sekcije SSK v Gorici. Združevala bo vse izvoljene predstavnike v občini Gorica, to je dva občinska, rajonske in pokrajinskega svetovaleca. Glavni cilj je

prelivanje informacij in sinergično nastopanje izvoljenih predstavnikov stranke v različnih organih.

Od stranke smo prejeli tudi celotno informacijo o sestavi novega pokrajinskega sveta, ki je bil sicer izvoljen že na pokrajinskem kongresu. Člani so porazdeljeni po občinah oz. zaselkih kot sledi:

Doberdob: Cristina Antoni, Mario Radetti, Mirjam Vescovi, Maurizio Zulian;

Gorica: Karlo Bresa, Marko Bukovec, Stefan Bukovec, Niko Klanjšček, Mauro Leban, Bernard Spacapan, Franc Podversič, Janez Povše, Mirko Spacapan, Ales Suligoj;

Krmin: Wanda Gradnik, Edi Keber, Stanko Princic; Pevma, Stmaver in

Oslavje: Silvan Bensa, Ales Figelj, David Grinovero, Lovrenc Persoglia, Silvan Primožič, Erika Jazbar; Podgora: Walter Bandelli, Milan Jarc;

Ronke: Edi Miklus, Karlo Mucic, Damijan Terpin, Elda Zuzic Fumis;

Standrez: Dimitrij Brajnik, Marko Brajnik, Marjan Breščak, Lucijan Kerpan, Mario Mucci, Bozidar Tabaj;

Sovodnje: Dorjana Devetak, Remo Devetak, Renato Devetak, Benjamin Cernic, Savo Klede, Julijan Ozbob;

Stevarjan: Hadrijan Corsi, Gerardo Falcicchia, Branko Terčič, Ciril Terpin, Marjan Terpin;

predstavniki mladinske sekcije so: Mihael Corsi, Mara Cernic, Milko Di Battista.

GORICA / NA SREDNJI ŠOLI IVANA TRINKA

Ustvarjalna božična prireditev

Dijaki so v spise, verze in ilustracije prelili svoje najgloblje občutke

Na slovenskih solah se je ohranila lepa navada, da solarji in dijaki pred božicnim in novoletnim odhodom pripravijo staršem za vsočilo božično prireditev. Taka prišrna in občutna božičnica je bila v torek, 22. decembra, dopoldne tudi na srednji soli Ivana Trinka v Gorici, pod mentorstvom in koordinacijskim vodstvom prof. Lucane Budal. V sicer se kar prostornem, a za to priloznost vse preteznem razredu - stara stavba v ulici Leopardi pač ne premore primerne prostora za tovrstna srečanja - se je zbralo veliko staršev, ki so z zadovoljstvom sledili približno enournemu izvajanju svojih otrok.

Pod taktirko prof. Rosande Kralj je najprej milo zazvenela Pesem svetonočna plava. Za njo nas je dijakinja Valentina s pomenljivim uvodom opomnila, kako puhlo je naše doživetje božiča, če vidimo le njegov zunanji blisc in ne dojamemo njegovega globljega pomena. Nato pa smo med zvoki flavt, iz katerih so dijaki posameznih razredov izvalili znani božični melodiji in Brahmsovo Uspavanko, in petjem božičnih pesmi iz raznih koncev sveta, lahko prisluhnili sestavkom Tjase Nanut (Ljubzen rodi ljubzen), Seana Russiana (Snezinka) in Blaža Kersevana (Moc ljubzen), ki so imeli skupno rdečo nit - ljubzen in resnično srečo, ki se je ponovno nasmehnila preizkušenim protagonistom iz pripovedi prav na božični večer. Naj pove-

mo, da je bilo teh spisov, ročno pisanih na trdi lepenki - pravih ilustriranih knjizic, kar 24! Na spodbudo profesorice Budal so jih napisali dijaki eksperimentalnega 2.b razreda. Likovna oprema se je zasnova med urami soprisotnosti slovenskega jezika in likovne vzgoje, ilustracije pa so dobile dokončno podobo ob marljivem delu v popoldanskih urah. Pravi literarno-likovni izdelki so bili razstavljeni pod okrašeno smrecico, tako da si jih je lahko vsakdo ogledal.

Svojo božično pripoved je prebrala tudi tretješolka Valentina Klanjšček, nekateri dijaki iz prvih razre-

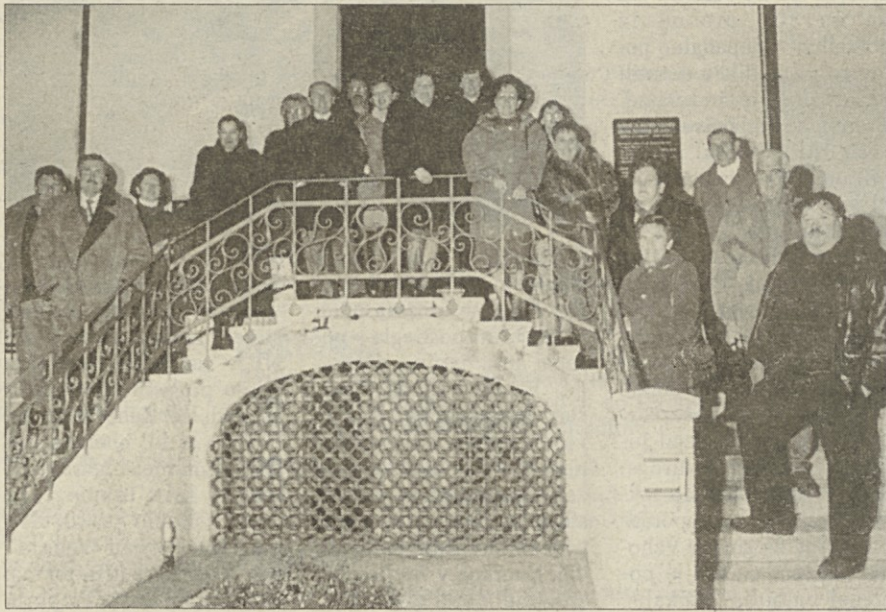
dov pa so svoje božične misli in želje pod skupnim navdihom prelili v verze. Tako smo poslušali na letošnji božični prireditvi spoznali, koliko mozne ustvarjalne moči nosijo v sebi naši srednjesolci in kako ta privre na dan ob spodbudni besedi in pomoči poztrovalnih mentorjev.

Za toplimi voscili dijakov, katerim se je pridružila se ravnateljica Rozica Simsić-Lojk, se je iz odrasčajočih grl ob spremljavi prečne flavte Jurija Grudine z vsem svojim tihim čarom utnila se Gruberjeva Sveta noč, ob kateri se orosi marsikatero občutljivo oko. (IK)

SOVODNJE / DRUŽABNO SREČANJE

Praznovanje petdesetletnikov

Srečanje z Abrahamom v letu 1998 so primerno praznovali

Proti koncu leta se kar vrstijo skupinska praznovanja. Tako so se pred nekaj tedni zbrali letošnji 50-letniki iz sovdenske občine in primerno obeležili srečanje z Abrahamom. Spomnili so se s sopkom cvetja soletnikov, v sovodenjski

cerkvi so se udeležili mase, praznovanje pa sklenili v gostišču v Petovljah. Obvezno poglavje praznovanja je bilo tudi fotografiranje na stopnišču županstva za spomin ob praznovanju naslednjega okroglega jubileja.

ŠTANDREŽ IN VRH

Božični prireditvi društev Otona Župančiča in Danica

Predpraznično kulturno in prijateljsko srečanje so prejšnji ponedeljek (21. decembra) priredili v prostorih kulturnega društva Otona Župančiča v Standrežu, kjer so postavili tudi lepo okrašeno božično drevo, dar domačina Viljema Lupina.

S krajsim kulturnim programom sta nastopila otroški pevski zbor, ki ga vodita Elda Nanut in Sara Hoban ter mešani pevski zbor, ki ga v novi sezoni vodi Anastazija Puric. Sledila je družabnost z izmenjavo voscil.

Božično prireditev so dan kasneje, v torek, 22. decembra, pripravili tudi člani športnega in kulturnega društva Danica na

Vrhu. V goste so povabili mladinsko skupino kulturnega društva Briski grič iz Stevarjana, ki je pod mentorstvom Lilijane Sibau pripovedovala Pesem o zimi. Drugi del kulturnega večera v športnem in kulturnem centru Danica pa so izpolnile članice deklisnega pevskega zbora pod vodstvom Patricije Rutar Valic in zapele splet petih pesmi.

Nastopajocim in krajanom se je za udeležbo na prireditvi zahvalila v imenu društva Viljena Devetak ter jim izrekla tudi iskreno voscilo ob praznikih. Srečanje se je sklenilo z lepo božično pesmijo v angleščini.

DRUŠTVO SLOVENSKEGA UPOKOJENCEV Gorica

vošči vsem svojim članom in prijateljem
SREČNO 1999

KINO

GORICA
VITTORIA 1 15.00-16.45-18.30 (jutri tudi 20.15-22.00) »Mulan«. Walt Disney prod. (risani film).

VITTORIA 3 15.00-17.40 (jutri tudi 20.15-22.30) »La maschera di Zorro«. I. Antonio Banderas in Anthony Hopkins.

CORSO Rdeča dvorana: 15.15-17.45 (jutri tudi 20.00-22.15) »Così è la vita«. I. Aldo, Giovanni in Giacomo.

Modra dvorana: 15.00-16.45-18.30 (jutri tudi 20.15-22.00) »Il principe d'Egitto«. Risani film S. Spielberga.

Rumena dvorana: 16.00-18.00 (jutri: 15.15-17.30-19.45-22.00) »Paparazzi«. Christian De Sica, Massimo Boldi.

TRZIC
EXCELSIOR 17.45-(jutri tudi 20.00-22.15) »Così è la vita«. I. Aldo, Giovanni in Giacomo.

COMUNALE 18.00-20.00 (jutri tudi 16.00 in 22.00) »C'è posta pe te«. Tom Hanks in Meg Ryan.

CEADAD
RISTORI 16.00-18.00 »Mulan«. Walt Disney.

Jutri tudi: 21.00 »Così è la vita«. I. Aldo, Giovanni in Giacomo.

OBVESTILA

URAD ZSKD v ul. Malta 2, bo ob koncu leta zaprt od 31.12.1998 do vključno 6. januarja 1999.

DRUŠTVO SLOVENSKEGA UPOKOJENCEV sporoča, da je na društvenem sedeu na razpolago za članke Koledar 1999, ki ga je izdalo društvo.

SLOVENSKO PLANINSKO DRUŠTVO obvesča, da bodo tudi v ponedeljek, 4. in torek, 5. januarja, od 19. do 20. ure na društvenem sedeu sprejemali prijave za tečaj smučanja in deskanja, ki bo od 10. januarja dalje v Podklostru (Arnoldstein).

DRUŠTVO TRZIC obvesča, da se bo 13. januarja obnovila redna tedenska vadba v telovadnici OS v ulici Duca d'Aosta v Trzicu. Vesela družina, ki skrbi za primerno razgibavanje in telesno kondicijo, se srečuje ob sredah med 18. in 19.30. Z veseljem bodo sprejeli nove člane in članice.

ČESTITKE

Prejšnji teden je v Stevarjanu slavil 70. rojstni dan DARINKO TERPIN. Ob življenjskem jubileju mu čestita in vošči še na mnoga zdrava leta KD Briski grič.

IZLETI

KD SKALA organizira 6. januarja izlet v Badkleinkirchheim v Avstriji. Odhod ob 5.30 izpred sedeža društva v Gabrjah. Prijave pri Marizi (tel. 0481882376) ali Mauru (tel. 0481882491).

DRUŠTVO SLOVENSKEGA UPOKOJENCEV priredi od 19. marca dvotedenski izlet na Kubo. Prvi teden bo ogled otoka, drugi teden relax pri morju. Pogoji za izlet je vsaj 25 prijav. Vpisovanje na sedeu in pri poverjenikih do konca januarja.

ČRPALKE

Danes popoldne in jutri bodo na Goriskem dežurne bencinske črpalke:

GORICA
ESSO - Ul. Aquileia
MONTESHELL - Trg Municipio
AGIP - Ul. Lungo Isonzo
IP - Ul. Di Manzano
ESSO - Ul. Trieste
GRADISCE
ESSO - Trg Unità
TRZIC
AGIP - Ul. Valentinis
MONTESHELL - Drevored S. Marco
IP - Ul. IV. novembra
ŠTARANČAN
ERG - Trg Repubblica
KRMIN
AGIP - Drev. V. Giulia
FOLJAN-SREDIPOLJE
IP - Ul. III Armata 58

LEKARNE

DEŽURNA LEKARNA V GORICI - MORANDINI, Ul. Crispi 23, tel. 533349.

DEŽURNA LEKARNA V TRZICU - AL REDENTORE, Ul. 9 Giugno 36, tel. 410340.

POGREBI

DANES - Iz Gorice: 13.15, Orsola Pelos vd. Bevilacqua iz splosne bolnišnice v Krmin; 13.45, Stanislava Cermelj - Rustja iz splosne bolnišnice v Vipavski Kriz.

Iz Trzica: 10.30, Marcello Collovati iz splosne bolnišnice v cerkev sv. Lovrenca v Ronkah in na tamkajšnje pokopališče.

Pogrebni spreved drage pokojnice

Stanislava Cermelj - Rustja

bo krenil danes, 31. decembra, ob 13.45 iz mrliske veze goriske splosne bolnišnice, kjer bo pokojnica ležala na parah, v Sveti Kriz na Vipavskem, kjer bo ob 15. uri zalni obred.

SVOJCI

Gorica, 31. decembra 1998

Srečno Novo leto
mauro karise
moška oblačila
ul. Carducci 24
tel. 0481/537561

DESPAR
MARKET S.ANDREA
Vošči srečno Novo leto
ŠTANDREŽ, UL. SV. MIHAELA
DESPAR

NOVICE

Pall. Gorizia najela Rusa Bazareviča

GORICA - Pall. Gorizia, ki nastopa v italijanski A1 košarkarski ligi, je včeraj n ajel 32-letnega ruskega play-makerja Sergeja Bazareviča, ki je že igral v ameriški profesionalni ligi NBA iz Atlanto, v tej sezoni pa je igral za CSKA iz Moskve. Ruski košarkar bi moral že jutri doopotovati v Gorico in v nedeljo igrati z novim klubom na domaći tekmi proti bolonjskemu Kinderju. Latvijec Robert Stelmaher, ki je te dni treniral z goriskim klubom, pa je včeraj že zapustil Gorico.

Kukoč spet najboljši v Evropi

MILAN - Po anketa italijanskega športnega dnevnika La Gazzetta dello Sport je najboljši evropski košarkar v letu 1998 spet Hrvat Toni Kukoč, član prvakov NBA Chicago Bulls. Kukoč je zbral 123 glasov. Ma drugo mesto se je uvrstil Litvanec Arvidas Sabonis (98), tretji je Srb Predrag Danilović, člans bolonjskega Kinderja.

Med ženskami je prvic zmagala Rusinja Elena Baranova (CSKA Moskva), pred Francozinjo Isab el Fijalkowski in Cehinjo Evo Nemcovo.

Price odhaja, Muller prihaja?

LJUBLJANA - Uprava Košarkarskega kluba Union Olimpija je sporočila, da bo v sredo prispel na preizkušnjo ameriški košarkar Dan Muller, ki bi lahko bil morebitna nova okrepitev ljubljanskih košarkarjev. Dan Muller je 199 centimetrov visoki, belopolti košarkar, ki igra na mestu zunanje igralca, prihaja pa z univerze Illinois State University. V Ljubljano bo prišel na preizkušnjo, kot možna menjava za dosedanega košarkarja Rickyja Pricea, ki ni zadovoljil vseh pričakovanj. Odločitev o morebitnem podpisu pogodbe bo znana najkasneje do četrta.

Poškodba Wachterjeve

DUNAJ - Avstrijska smučarka Anita Wachter je le tri dni po novem velikem uspehu in vrnitvi na zmagovalne odre, po veleslalomski tekmi v Seme-ringu, doživela tudi nesrečno plat smučarskega sporta. Na kondicijskem treningu v torek zvečer si je namrec poškodovala vezi v desnem kolenu, vendar je bila na treningu, na njeno srečo, prisotna tudi reprezentančna fizioterapevtka, ki je legendarni smučarki takoj nudila prvo pomoč. Nastop Wachterjeve na mariborski tekmi za Zlato lisico je sicer vprašljiv, možnosti pa so kljub temu velike.

"Če se bo izkazalo, da Anita ni stoodstotno pripravljena, bo pač morala izpustiti tekme v Mariboru," je povedal trener za tehnične discipline v avstrijski reprezentanci Matthias Berthold.

V avstrijskem mostvu, ki se bo udeležilo mariborskih tekem za svetovni pokal, pa zagotovo ne bo njene rojakinje Steffanie Schuster, ki se vedno ni popolnoma okrevala po poškodb.

Visoka zmaga Juventusa

MALTA - Na včerajšnji prijateljski nogometni tekmi je Juventus premagal selekcijo Malte s 5:1 (3:1). Zanimivo je, da so prvi povedli gostitelji v 4. minuti z Busuttilom. Nato je prišla na dan več izkušenost, boljša telesna in tehnična priprava igralcev turinskega moštva, ki so dosegli pet golov in s tem tudi visoko zmago. Za Juventus so bili uspešni: Rigoni 2, Amoruso (11-m), Tacchinardi in Perotta. Gledalcev ej bilo 16.500.

Predrag Mijatović nogometaš leta v Jugoslaviji

BEOGRAD - Jugoslovanski reprezentant in nogometaš Realja iz Madrida Predrag Mijatović je bil med nogometaši jugoslovanskih nogometnih klubov izbran za prvega zvezdnika jugoslovanskega nogometa. V anketi, ki jo vsako leto pripravlja beograjski casopis "Večernje novosti" je s 16 glasovi prepričljivo premagal Sinišo Mihajlovića (Lazio) in Vladimirja Jugovića (Atletic Madrid), ki sta dobila vsak po en glas. Med nogometaši domačega državnega prvenstva je zmagal Djordje Tomić (Partizan, 6 glasov) pred Perico Ognjenovićem (Crvena Zvezda, 4) in Saso Ilićem (Obilić, 3). Nogometaši so izbirali tudi najboljše jugoslovansko moštvo in izbrali to enajsterico: Kralj (Porto), Mirković (Juventus), Jovan Stanković (Mallorca), Corović (Celta Vigo), Djukić (Valencia), Mihajlović (Lazio), Jugović (Atletic), Dejan Stanković (Lazio), Jakanović (Tenerife), Mijatović (Real Madrid), Kovacević (Real Sociedad).

Zaostale tekme naših nogometnih ekip

Deželna nogometna zveza je včeraj objavila spored zaostalih tekem v raznih amaterskih ligah. V promocijski ligi bo Zarja/Gaja igrala zaostalo tekmo proti Muggii doma, prav tako na domaćem igrišču bo Primorje igralo proti Maraneseju. V 2. amaterski ligi pa bo Breg v Dolini igral proti Isonzu. Vse tekme bodo 6. januarja z začetkom ob 14.30.

Naj omenimo se, da bo 3. januarja ob 14.30, doberdobska Mladost igrala v gosteh proti Domiu v osmini deželne pokala.

SMUČANJE / V SESTRIERESU

Alberto Tomba tretji za slovo

Italijanski as še vedno konkurenčen

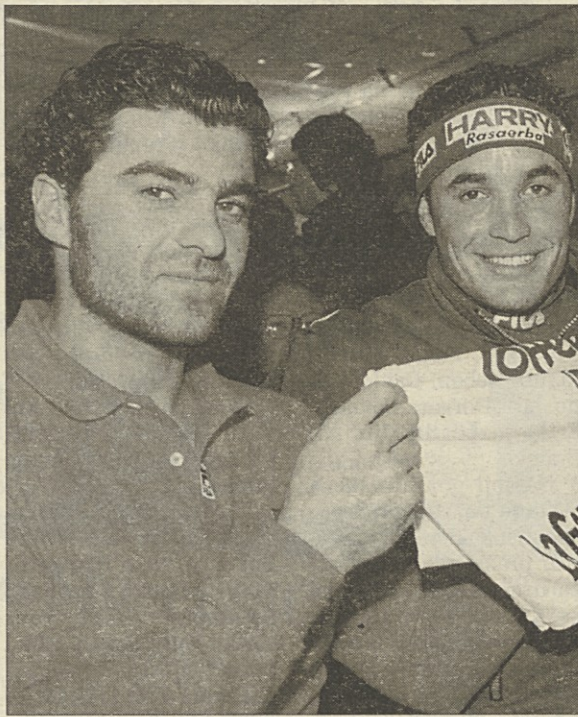
SESTRIERES - Alberto Tomba (na sliki AP z G. Rocco), eden izmed največjih smučarjev vseh časov, se je včeraj poslovil od aktivnega tekmovanja z ekshibicijskim nastopom v veleslalomu, ki ga je za njegovo slovo priredil italijanski sportni dnevnik La Gazzetta dello Sport.

Na slovo italijanskega asa je prišlo veliko število Tombovih navijancev iz vse Italije in tudi iz tujine, ki so seveda upali, da bi si njihov ljubljene premislil in nadaljeval z uspešno kariero.

Da je italijanski as še sedaj konkurenčen, je to dokazal tudi na včerajšnjem veleslalomu, saj je v kar čednem zastopstvu dobrih tekmovalcev osvojil tretje mesto. V prvi vožnji je dosegel najboljši čas. Tudi po drugi vožnji je bil se vedno v vodstvu. V tretji in odločilni pa sta ga prehitela Paul Accola, ki je tudi zmagal, in rojak Patrick Holzer. Tomba pa je pustil za seboj odlične smučarje, kot sta Von Gröningen, Jure Kosir. Včeraj je nekoliko razočaral veliki up italijanskega smučanja Giorgio Rocca, ki se je moral zadovoljiti le s predzadnjim mestom.

Deborah Compagnoni nared za Maribor

RIM - Najboljša italijanska smučarka Debrah Compagnoni je sanirala poškodbo in bo danes odpotovala v Maribor, kjer se bo udeležila veleslalom za svetovni pokal, ki bo na sporedu v soboto. Le po tej tekmi bo odločila, če bo nastopila na slalomu, ki bo dan kasneje.

JADRANJE / REGATA SYDNEY - HOBART

Prireditelji krivi za tragedijo

Tako meni direktor meteorološkega zavoda Pat Sullivan

SYDNEY - Katastrofalna nevihta, ki je zahtevala življenja šestih jadrancev na regati Sydney - Hobart, je vremenski pojav, ki se zgodi vsaj enkrat na leto in organizatorji so bili na to opozorjeni pred začetkom tekmovanja. S to trditvijo je direktor avstralskega meteorološkega zavoda Pat Sullivan krivdo za tragedijo prevladil na organizatorje, ki jih je pred začetkom tekmovanja obvestil o nenavadno močnem vetru na tem območju.

"Naša naloga je sporočati vremenske podatke in ne svetovati organizatorjem regat o odpovedi tekmovanj. Posredovali smo jim dovolj podatkov, o mogočih posledicah pa bi morali razmisliti sami," je povedal Sullivan.

Medtem že potekata dve neodvisni preiskavi o tragičnem dogodku. Vzroke nesreče bodo raziskali sami prireditelji, ki želijo izvedeti, kaj se je dogajalo na 630 morskih milj dolgi progi, ki se je začela s startom v avstralskem jahtarskem klubu v Sydneyu, posebno raziskavo pa bo izpeljalo tudi državno tožilstvo Novega južnega Walesa, ki bo preučevalo tudi morebitne obtožbe na račun prirediteljev.

Med prireditelji in tekmovalci pa kljub vsemu vlada prepričanje, da bi bilo regato nesmiselno prekiniti. Po njihovem mnenju prekinitev ne bi bila rešitev za tekmovalce, saj so nekateri izmed njih zdaj tudi do sto milj oddaljeni od najbližje obale.

Spet se poraja vprašanje, če je potrebno za slavo in predvsem denar zrtvovati tudi človeška življenja. Žal, pa v zdajšnjih sportnih profesionalnih ambientih je edini cilj zmaga in s tem tudi mastni zaslužek.

SMUČARSKI SKOKI / VČERAJ

Nemec Schmitt zanesljivo prvi v Oberstdorfu

Šonta 19., Cecon pa 25.

OBERSTDORF - Nemec Martin Schmitt (120, 5 in 115, 5 m, 244, 8 točke) je zmagal na tekmi za svetovni pokal v Oberstdorfu, ki je prva postaja na letošnji novoletni skakalni turneji, ter dosegel peto zmago v tej zimi. Drugi je bil Avstrijec Andreas Goldberger (119 in 114, 5 metra, 242, 8 točke), ki v letošnji sezoni se ni stal na stopničkah za zmagovalce, tretji pa Japonec Noriaki Kasai (120 in 114 m, 241, 7 točke). Avstrijec Andreas Widhoelzl, ki je po prvi seriji vodil, je bil četrty (124 in 109, 5 metra, 239, 3 točke).

V finalu je od četverice Slovencev nastopil le Peter Sonta in s 107 in 108 metri (202 točki) zasedel 19. mesto. Bine Norčič in

Damjan Fras se nista uvrstila v finale. Edini slovenski reprezentant, ki ni nastopil na tekmi, je bil Primož Peterka; izpadel je v torkovih kvalifikacijah. "Vse skoke na tej skakalnici sem opravil solidno, najbolje pa sta mi uspela na tekmi. Bil sem zelo motiviran, imel pa sem tudi srečo pri zrebu, ki mi je v prvi seriji namenil Tonija Nieminen, ki ni v formi," je dejal Sonta, ki je v finalu pridobil sedem mest.

Italijan Roberto Cecon pa je osvojil 25. mesto.

VRSTNI RED: 1. Martin Schmitt (Nem) 244, 8 (120, 5-115, 5); 2. Andreas Goldberger (Avt) 242, 8 (119, 0-114, 5); 3. Noriaki Kasai (Jap) 241, 7 (120, 0-114, 0); 4. Andreas Widhoelzl (Avt) 239, 3 (124, 0-109, 5); 5. Janne Ahonen (Fin) 238, 6 (117, 0-115, 0); 6. Kazuosi Funaki (Jap) 237, 87, 0 (118, 0-113, 0); 7. Hideharu Mijahira (Jap) 232, 9 (118, 0-112, 5); 8. Kazuza Josioka (Jap) 232, 7 (117, 5-114, 0); 9. Masahiko Harada (Jap) 222, 7 (116, 0-108, 0); 10. Dieter Thoma (Nem) 221, 2 (118, 0-108, 5); 19. Peter Sonta (Slo) 202, 0 (107, 0-108, 0); 25. Roberto Cecon (Ita) 189, 3 (105, 0-103, 5).

VRSTNI RED ZA SP (po 9 tekmah): 1. Janne Ahonen (Fin) 653; 2. Martin Schmitt (Nem) 640; 3. Kazuosi Funaki (Jap) 478; 4. Noriaki Kasai (Jap) 372; 5. Andreas Widhoelzl (Avt) 312; 6. Morten Aagheim (Nor) 261; 7. Sven Hannawald (Nem) 258; 8. Wolfgang Loitzl (Avt) 253; 9. Nicolas Dessum (Fra) 210; 10. Masahiko Harada (Jap) 207.

KOŠARKA / TEKMA EUROSTAR V BERLINU

Že tretja zmaga selekcije Vzhoda

Italijan Carlton Myers najboljši košarkar srečanja - Tudi Slovenca Milič in Nesterović

Vzod - Zahod 104:98 (55:51)

ZAHOD: Bodiroga 15, Kutluay 13, Rivers 13, Naumoski 13, Ekonomou, Milič 3, Karasev 3, Sheffer, Tarlač 12, McRae 4, Radja 17, Stombergas 11.

ZAHOD: Roedl 4, Danilović 19, Beard 4, Karnisovas, 14, Nesterović 2, Myers 20, Meneghin 3, Alexis 12, Herreros 2, Rigauadeau 4, Rebreca 14.

SODNIKA: Jungebrand (Fin) in Brazavskas (Lit). GLEDALCEV: 7.500.

BERLIN - Na tretji tekmi FIBA Eurostars v dvorani Max Schmeling v Berlinu je Vzhod premagal Zahod. Za ekipo Vzhoda, za katero je med drugimi igral tudi Marko Milič, je to že tretja zaporedna zmaga, v poraženi ekipi pa je bil drugi slovenski reprezentant Radislav Nesterović. Priznanje za najkoristnejšega igralca je prejel Italijan Carlton Myers (Zahod),

ki je dobil tudi tekmovalne v metanju trojke.

Na Eurostarsu so igrali stiri četrtni, napad je bil omejen na 24 sekund (in ne na 30), prehod iz obrambne v napadalno polovico pa je bil iz desetih zmanjšan na osem sekund. Trener Zahoda Svetislav Pešić (Alba Berlin) je ocenil, da bodo nova pravila, ki so jih preizkusili na srečanju, prispevala k se večji popularnosti te igre na Stari Celin.

"Nova pravila bistveno zvišajo ritem igre in omogočajo napadalcem, da se bolj razmahnejo in lažje prikažejo svoje košarkarske veščine," je dejal Jugoslovan Dejan Bodiroga, ki je v zadnjem delu tekme dosegel nekaj zaporednih kosev za zmago Vzhoda, pri tem pa mu je pomagal najboljši skakalec dvoboja Hrvat Dino Radja. Pred njuno serijo je Vzhod tri minute in 20 sekund pred koncem zaostajal z 91:93.

Tekma, ki je bila zaradi stavke v ameriški poklicni ligi NBA se bolj na obeh javnosti, ni postregla s posebej atraktivnimi potezami. Trener Vzhoda Stanislav Eremić (CSKA Moskva) je menil, da je težko najti pravo ravnotežje med željo po zmagi in večjim številom zabijanj in tveganjih, vendar duhovitih podaj. Dvorana v Berlinu, ki sprejme 9.000 gledalcev, ni bila povsem polna, medtem ko sta bili prejšnji tekmi v Carigradu in Tel Avivu razprodani. "Menim, da se evropska pu-

blika se ni navadila na košarkarski spektakel in da se vedno daleč največ stejejo zmage. Košarkarji NBA na takih tekmah igrajo povsem sproščeno, za gledalce. Zanje in za televizijo bi bil obenem veliko primernejši februarjski termin take tekme," je dejal tiskovni predstavnik FIBA Florian Wanninger. Zato bo četrta tekma evropskih košarkarskih zvezdnikov februarja leta 2000 v Moskvi.

Na sliki AP: Rebraca in Radja v boju za žogo.

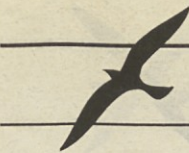
Obvestila

SK BRDINA vabi na tridnevno solo smučanja, ki bo v Forni di Sopra od 3. do 6. januarja 1999. Informacije na tel. st. 040-212859.

MAJENCA DOLINA v sodelovanju s SD BREG prireja smučarske izlete v Mokrine (Pramollo) 17. januarja, 7. in 28. februarja ter 7. marca 1999. Odhod ob 6. uri iz Sance. Vpisovanje v trgovini pri Martini Mauri. Za informacije tel. 0338-5032176.

SK DEVIN prireja vsako soboto in nedeljo smučarske tečaje na snegu. Klubski učitelji bodo na razpolago otrokom in odraslim, ne glede na stopnjo smučarskega znanja. Poskrbljeno bo za prevoz. Informacije nudi tajništvo na tel. st. 040/2916004 ob večernih urah.

BOR FITNESS nudi posebne ugodnosti do 15. januarja. Pridite in poskusite. Ne bo vam žal.

GLEDALIŠČE ROSSETTI / OD 5. DO 10. JANUARJA

Paolinijev Beneški bestiarij

V Trstu bo predstava vsebovala tudi tekste tržaških avtorjev

Na začetku leta '99 se v FJK vrača Marco Paolini, ki je decembra v Vidmu že predstavil svoje zadnje gledališko predstavo Bestiario veneto - parole mate (Beneški bestiarij - nore besede). Priljubljeni avtor in izvajalec bo s svojimi pesniškimi in včasih polemичnimi razmislijanji o današnjem življenju v deželi Veneto (beneški se tokrat nanasa na severno-vzhodni predel Italije, ki je nekdaj veljal za globoko provinco, pred leti pa je doživel gospodarski razvoj) od petega do desetega januarja nastopal v trža-

škem gledališču Rossetti za abonente Stalnega gledališča FJK. Po napovedih prirediteljev bo tržaska predstava nekoliko prirejena, kot je na primer videmska vsebovala tekste furlanskih ustvarjalcev. Paolinijevo pripovedovanje bo spremljala glasbena skupina Maistral, ki jo sestavljajo Lorenzo Pignattari, Stefano Oliovan, Leonardo D'Angilla in Fabio Furlan. Clani skupine so tudi avtorji glasbene kulise. V petek, 8. januarja se bo Paolini srečal z občinstvom in bo predstavil svojo prvo knjigo.

GLEDALIŠČA - GLEDALIŠČA - GLEDALIŠČA

FURLANIJA - JULIJSKA KRAJINA

TRST

Gledališče Rossetti

Od 5. do 10. januarja 1999 »Bestiario Veneto«.

Stalno gledališče iz Trsta - La Contrada

Gledališče Cristallo

8. in 9. januarja ob 20.30, 10. in 12. januarja ob 16.30, 14., 15. in 16. januarja ob 20.30 ter 17. januarja ob 16.30 bo na sporedu delo »Il riformatore del mondo«, ki ga bo podalo gledališče Franco Parenti. Avtor Thomas Bernhard, režija Piero Maccarinelli.

2., 3. in 4. januarja ob 11.00 otroška matineja z igrico »Pierino e il lupo«.

Gledališče dei Fabbri (Ul. dei Fabbri, 2/a)

V soboto, 9. januarja ob 20.30 in v nedeljo, 10. januarja ob 17.30, skupina »Fariteatro« predstavlja »Le gelosie de mio mari«. Režija Giorgio Corda.

SV. IVAN

Marijin dom

SSG gostuje v nedeljo, 3. januarja 1999, ob 16. uri z mladinsko predstavo Frana Milcinskega »Butalci«. Priredba in režija Jasa Jamnik.

VIDEM

Gledališče Giovanni da Udine (Ul. Trento 4)

V torek, 12. januarja ob 20.30 koncert videmskega filharmoničnega orkestra s pianistom Franceom Clidatom. Dirigent Ronald Zollman.

SLOVENIJA

NOVA GORICA

Kulturni dom

Danes, 31. decembra ob 21.00 Neil Simon: »Jetnik druge avenije«.

LJUBLJANA

Mestno Gledališče

Danes, 31. decembra ob 19.30, Curth Flatow: »Moz, ki si ne upa«.

V ponedeljek, 4. in v torek, 5. januarja ob 19.30, Ivan Cankar »Pohujšanje v dolini Sentflorjanski«.

V sredo, 6. januarja ob 15.30 in ob 19.30 ter v četrtek, 7. januarja ob 19.30, William Shakespeare, »Antonij in Kleopatra«.

GLASBA - GLASBA - GLASBA - GLASBA

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Gledališče Verdi

Abonmaji

Gledališče Verdi sporoča, da se nadaljuje prodaja abonmajev za vse predstave pri blagajni gledališča od 9. do 12. in od 16. do 19. ure.

V sredo, 6. januarja 1999 ob 17. uri novoletni koncert.

V soboto, 16. januarja 1999 ob 20.30 prva predstava »Salome« Riharda Straussa.

Gledališče Rossetti

Jutri, 1. januarja ob 18. uri, novoletni koncert, ki ga bo izvajala godba na pihala »G. Verdi«.

Dvorana Tripcevich

V ponedeljek, 11. januarja ob

18.00, »Eno uro z ... Alessandrom Cosentinom«.

Deutscher Hilfsverein

(Ul. Coroneo 15)

19. januarja 1999 bo Glasbena matica iz Trsta priredila 3. abonmajski koncert, ki ga bo izvajal Pihalni orkester in tolkala »Serenade Ensemble«. Dirigent in flavta Angelo Persichilli, Emanuele Quargnal - oboa, Aljosa Starc - klavir. Na sporedu Rimski-Korsakov, Gershwin, Hmeljak.

TRŽIČ

Cerkvica sv. Nikolaja in Pavla

V torek, 5. januarja 1999 ob 20.30 nastop zbora Max Reger.

SLOVENIJA

NOVA GORICA

Kulturni dom

P. I. Cajkovski: »Hrestac«, balet v

dveh dejanjih. Predstavi bodo: v ponedeljek, 4. jan. 1999 ob 11. uri in v torek, 5. jan. ob 11. uri.

V ponedeljek, 4. januarja 1999 ob 20.15 bo na sporedu Novoletni koncert orkestra »Young Musicians International Symphonic Orchestra«. Dirigent Igor Kuret.

V četrtek, 7. januarja ob 20.15 bo v veliki dvorani nastopil pianist Philip Fowke.

LJUBLJANA

SNG Opera in Balet Ljubljana

Danes, 31. decembra ob 19.30 Bedrich Smetana: »Prodana nevesta«.

KOROŠKA

Mestno gledališče Celovec

31. decembra ob 19.30 - Czardasova kneginja (opereta).

RAZSTAVE - RAZSTAVE - RAZSTAVE - RAZSTAVE - RAZSTAVE - RAZSTAVE

FURLANIJA-JULIJSKA KRAJINA

TRST

Rizarna: do 3. januarja 1999, razstava »Laz o rasi«. Dokumenti in podobe o fasističnem rasizmu in antisemitizmu. Urnik: ob delavnikih in praznikih od 9. do 13. ure. Zaprt ob ponedeljkih, in 1. januarja.

Bivše konjusnice miramarskega gradu: do 10. januarja 1999 je na ogled razstava Poti sveta - Berlin, Dunaj, Praga, Budimpesta, Trst. Židovski intelektualci in evropska kultura od 1880 do 1930. Urnik: vsak dan od 9.00 do 16.45.

Miramarski park in muzej sta odprta vsak dan od 9. do 17. ure (grad od 8. do 18. ure).

Muzej Itala Sveva (Trg Hortis 4): do 10. januarja 1999 je odprta razstava o odnosu Sveva do židovstva. Razstava je odprta vsak dan od 10. do 12. ure medtem ko bo 1. in 6. januarja 1999 zaprta.

Naravoslovni muzej (Trg Hortis 4): vse do 10. januarja 1999 bo na ogled razstava Kraski premogovniki židovskih družin. Razstava je odprta vsak dan, razen ob ponedeljkih, in sicer od 8.30 do 13.30 medtem ko bo 1. in 6. januarja 1999 muzej zaprt.

Center il Giulia: do 31. decembra bo na ogled zgodovinska razstava ob 90-letnici jame pri Brisčkih.

Postna palača na Trgu Vittorio Veneto: odprt je postni in telegrafski muzej. Ogled je možen vsak dan, tudi ob nedeljah, od 9. do 13. ure (zaprt ob praznikih). Za vodene obiske lahko pokličete na tel. (040) 4195148 od 9. do 14. ure.

Muzej Sartorio: do 10. januarja 1999 je na ogled razstava Židovske družine v Trstu 1814 - 1914. Urniki: od 9. do 13. ure (zaprt ob ponedeljkih in 1. januarja 1999).

Muzej tržaske židovske skupnosti: do 6. januarja 1999 bo na ogled dokumentarna razstava o židovskem izseljevanju v Izrael v obdobju 1921 - 1940 Trst - Sionska vrata. Razstava bo odprta ob torkih in sredah od 16. do 20., ob četrkih in petkih od 10. do 13., ob nedeljah pa od 10. do 13. in od 17. do 20. ure. Ob sobotah in ponedeljkih zaprto.

Muzej Revoltella: do 28. februarja bo odprta obsežna razstava Avgusta Cernigoj - poetika spremembe. Istocasno so pripravili tudi razstavo arhitekta načrtov Borisa Podrecca, ki je poskrbel za postavitev Cernigojeve razstave. Obe razstavi si je mogoče ogledati vsak dan, razen ob torkih, od 9. do 19. ure.

Do 6. januarja 1999 je na ogled razstava »Poklon Renatu Balestri«.

Gostilna »Stalletta«, Ulica Giuliani, 36: do 23. januarja 1999: »Srečanje umetnikov.«

Studio d'Arte (Trg Giotti 8): razstava znamenitih ilustratorjev. Odprta bo do 31. decembra, ogled pa je možen od torka do petka od 17. do 20. ure.

Lipanjepuntin (Ul. Diaz 4): do 2. februarja 1999 razstavlja Elio Caredda. Urnik: od 11. do 13. ure in od 16.30 do 20. ure. Ob ponedeljkih in praznikih zaprto.

V galeriji TK je do 31. decembra na ogled razstava »Trije mladi tržaški likovniki - Vesna Benede-

tič, Rado Jagodic, Stefan Turk«. Razstava je odprta ob urnikih Tržaske knjigarne.

Razstavni prostor - Albo Pretorio (Trg Piccola 3): do 11. januarja 1999 skupinska razstava »Ženska umetnost«. Razstavo si je možno ogledati vsak dan od 10. do 13. in od 17. do 20. ure. V petek, 1. januarja ob 17. do 20. ure.

Galleria Rettori Tribbio 2: v soboto, 2. januarja, ob 18. uri otvoritev razstave slikarke Elettra Metallinò. Razstava bo odprta do 15. januarja in sicer v tednu od 10.00 do 12.30 in od 17.00 do 19.30, ob praznikih od 11.00 do 13.00, ob ponedeljkih zaprto.

Galerija v Centru »the Centre's Art Gallery«, Adriatico Guesthouse, Grinjan 9: razstava grafičnih listov, odprta do 15. januarja. Urnik: v tednu od 17.00 do 19.30 ob praznikih od 10.00 do 12.30. 31. decembra in 1. januarja zaprto.

GORICA

Kulturni dom: unikatne računalniške grafike Bogdana Sobana iz Nove Gorice z naslovom »Obrazi Krasa«, bodo na ogled do 8. januarja 1999 in sicer ob delavnikih od 9.00 do 13.00 in od 16.00 do 18.00 ter v večernih urah med raznimi kulturnimi prireditvami.

Goriški pokrajinski muzeji, Borgo Castello 13: Razstava »1918 leto zmage«, bo odprta do 28. februarja 1999 in sicer vsak dan razen ob ponedeljkih od 10. do 18. ure.

ČEDAD

V prostorih Cortequattro (Corte San Francesco) je na ogled 50 izvirnih risb Jacovittija. Razstava je odprta do 6. januarja 1999, in sicer vsak dan od 10.30 do 20. ure.

SLOVENIJA

KOPER

Pretorska palača: do 17. januarja bo odprta razstava, kultura Aalto.

PORTOROŽ

Avditorij: do 19. januarja razstavlja dekorativna stekla Marko Jezernik. Urnik: od 9. do 12. ure ob delavnikih ter v času večernih prireditev.

SEŽANA

Mala galerija: do 8. januarja na ogled razstava slik in risb in memoriam Jozeta Tisnikarja

ŠTANJEL

Galerija Lojzeta Spacala in Kraske hise: razstava Goriškega muzeja. Odprta ob petkih, sobotah in nedeljah od 11. do 16. ure.

AJDOVŠČINA

Pilonova galerija: stalna razstava slikarja in fotografa Vena Pilona. Urnik: od ponedeljka do petka, od 10.00 do 12.00 in od 14.00 do 17.00.

Pilonova galerija: do 6. januarja 1999 razstavlja svoje grafike Danilo Jejcič. Odprto od torka do petka med 10. in 12., ter 14. in 17. uro; v soboto in nedeljo med 15. in 18. uro; zaprto ob ponedeljkih in praznikih.

LIPICA

Kobilarna Lipica - ogled stalne razstave v Galeriji Avgusta Cernigoja je možen ob urah ogleda kobilarne.

KROMBERK

Grad Kromberk: na ogled so lapidarij, galerija starejše umetnosti, kulturnozgodovinski oddelek in galerija primorskih likovnih umetnikov.

Do aprila 1999 je na ogled etnološka razstava »Spomini naše mladosti« ali »Življenje pod zvezdami«. Urnik: ob delavnikih 8.-14., ob nedeljah in praznikih 13.-17., ob sobotah zaprto.

SOLKAN

Vila Bartolomei: na ogled je stalna muzejska zbirka »Primorska 1918-1947«. Urnik: od pon. do pet. 8.00 - 16.00, ob sob., ned. in praznikih 13.00 - 17.00.

SVETA GORA

Muzejska zbirka prve svetovne vojne - na ogled je razstava Solkan v prvi svetovni vojni. Urnik: ob sobotah, nedeljah in praznikih od 12. do 16. ure.

Atelje za opremo prostora: do 6. januarja na

ogled likovna razstava Nevenke Drusany z naslovom »Ko zunaj ni več rož«.

DOBOVO

Grad Dobrovo

V galeriji Zorana Mušica je poleg stalne grafične zbirke tega umetnika na ogled se razstava: »Graj-ska zbirka na Dobrovem - poskus rekonstrukcije«. Urnik: ob delavnikih od 11. do 19. ure, ob nedeljah od 13. do 18. ure, ob ponedeljkih zaprto.

KOBARID

Kobariski muzej: na ogled je stalna muzejska zbirka »Soska fronta 1915-1918«. Urnik: vsak dan od 9. do 18. ure.

LJUBLJANA

Moderna galerija: na ogled je stalna zbirka Moderne galerije.

TANK! Slovenska zgodovinska avantgarda. Vecmedijska razstava. Odprta do 2. februarja in sicer od torka do sobote od 10.00 do 18.00 in ob nedeljah od 10.00 do 13.00.

Muzej novejše zgodovine: na ogled je stalna razstava Slovenci v XX. stoletju. Muzej je odprt od 10. do 18. ure.

Mala galerija: do 10. januarja 1999 razstavlja in performans Nika Span. Razstava bo na ogled s sledečim urnikom: od torka do sobote od 10. do 18. ure in v nedeljo od 10. do 13. ure.

RAI 3 slovenski program

Za TRST: na kanalu 40 (Ferlugi) in 64 (Milje)
Za GORICO: na kanalu 69 (Vrh Sv. Mihaela)

20.25 Srečno!
20.30 **Novoletna poslanica predsednika republike TV DNEVNIK**
21.00 Fokus (ponovitev)

RAI 1

6.00 Euronews
6.30 Pregled tiska, 6.45 Jutranja odd. Unomattina, vmes (7.00, 7.30, 8.00, 8.30, 9.00, 9.30) dnevnik
10.00 Zelena linija - Zeleni Meteo
10.05 Film: Due piccoli grandi amici (pust., ZDA '68, i. W. Tilly, A. Islais)
11.30 Dnevnik
11.35 Aktualna oddaja: La vecchia fattoria (vodi Luca Sardella)
12.25 Vreme in dnevnik
12.45 Aktualno: Posebnosti Tg1 - Euro
13.30 Dnevnik, 13.55 Gospodarstvo
14.05 Variete: Centoventitrè
14.40 Film: We're back: 4 dinosauri a New York (ris., ZDA '93)
15.50 Mladinski variete: «Solletico» (vodita Mauro Serio, Elisabetta Ferracini), vmes risanke Robinson in nan. Zorro
18.00 Dnevnik
18.10 Nan.: Zorro
18.35 Variete: In bocca al lupo!
19.30 Vremenska napoved
20.00 Dnevnik
20.30 **Novoletna poslanica predsednika republike**
21.00 Film: Charlie: anche i cani vano in paradiso (ris., ZDA '89)
22.30 Variete: Mezzanotte: angeli in piazza (vodijo M. Carlucci, W. Windham, A. Clerici)
1.15 Aktualno: Se eno in potem 2000 (vodi Elisabetta Gardini)
2.25 Film: Qualcuno verrà (dram., ZDA '58, r. V. Minnelli, i. Frank Sinatra, S. Mac Laine)

RAI 2

7.00 Variete za najmlajše, vmes risanke
9.45 Nad.: Quando si ama, 10.05 Santa Barbara
10.50 Tg2 - Medicina 33
11.10 Vreme in dnevnik
11.30 Variete: I fatti vostri - Vase zadeve
13.00 Dnevnik
13.30 Tg2 Navade in družba, 13.45 Tg2 Zdravje
14.00 Aktualno: Ljubim zivali
14.40 Variete: Ci vediamo in TV
16.15 Film: I tre moschettieri (pust., '73, i. O. Reed), vmes (17.15) kratka poročila
18.10 Vreme, dnevnik in sport
18.20 Rubrika o izletih in potovanjih Sereno variabile
19.05 Nan.: J. A. G. (i. David James Elliott)
20.00 Loto ob 8-ih
20.30 **Novoletna poslanica predsednika republike**
21.00 Vecerni dnevnik
21.20 Film: La Pantera Rosa (kom., ZDA '64, i. P. Sellers, D. Niven)
23.20 Variete: Mezzanotte: angeli in piazza
1.25 Variete: Crociera
1.25 Dnevnik

RAI 3

6.00 6.30, 7.00, 7.30 dnevnik
8.30 Film: Il principe e il povero (kom., ZDA '78, i. O. Reed, R. Welch)
10.30 Aktualne oddaje
12.00 Dnevnik
12.15 Aktualno: Telesogni, 13.25 Media/Mente
14.00 Deželne vesti, dnevnik
14.50 Tgr - Leonardo, 15.00 Tgr Evropa
15.30 Sportno popoldne
16.10 Dok.: Geo & Geo
16.10 Vremenska napoved
17.30 Papežev Te Deum
18.30 Nad.: Un posto al sole
19.00 Dnevnik, deželne vesti
19.55 Variete: Blob 2001 minus 3
20.30 **Novoletna poslanica predsednika republike**
21.00 Variete: 22. Festival cirkusa (iz Montecarlo)
20.45 Variete: Blob 2001 minus 3
0.55 Variete: Fuori orario
Film: Angeli perduti (Hong Kong '95
Giorni d' inverno (Kitajska '93)

RETE 4

6.00 Nad.: Piccolo amore, 6.50 Regina
8.30 Pregled tiska
8.50 Nad.: Guadalupe, 9.45 Alen, 10.45 Febbre d'amore
11.30 Dnevnik
11.40 Aktualno: Forum
13.30 Dnevnik Tg 4
14.00 Kviz: Kolo sreče
15.00 Film: Obiettivo Burma (vojni, ZDA '45)
18.00 Kviz: OK, il prezzo è giusto
18.55 Dnevnik in vreme
19.30 Risanke
20.35 Film: Il colore viola (dram., ZDA '85, i. D. Glover, W. Goldberg)
23.30 Film: Follie dell'anno (kom., ZDA '54, i. E. Merman, M. Monroe)
2.00 Raffaella Carrà Show
3.00 Film: La febbre dell'oro (kom., ZDA '25, r.-i. Charlie Chaplin)

CANALE 5

6.00 Na prvi strani, vreme
8.00 Jutranji Tg5
8.45 Dokumentarec
9.30 TV film: Il ritorno di Fantaghirò (fant., It. '96, r. L. Bava, i. A. Martines)
11.25 Nan.: Detektiv na razpotju (i. Dick Van Dyke, Scott Baio), 12.30 Nonno Felice
13.00 Dnevnik TG 5
13.30 Sgarbi quotidiani
13.45 Nad.: Beautiful
14.15 Aktualna odd.: Uomini e donne - Moski in ženske
15.45 TV film: Un angelo di mamma (kom., ZDA '97, i. Olympia Dukakis, Renee Taylor)
17.45 Aktualno: Kronika v živo - Verissimo
18.35 Variete: Superboll (vodi Fiorello)
20.00 Dnevnik TG 5
20.30 **Novoletna poslanica predsednika republike**
21.00 Variete: Srečno novo leto z odd. «Buona domenica» (vodijo Maurizio Costanzo, Claudio Lippi, Massimo Lopez)
0.45 Nocni dnevnik
1.15 TV film: Festa di Capodanno (kom., It. '88, i. Johnny Dorelli, Gloria Guida)
4.45 Verissimo

ITALIA 1

6.10 Otroški variete Ciao ciao mattina, vmes risanke
9.20 Nan.: Mac Gyver - Jeklena srca (i. R. Dean Anderson)
10.15 Film: Howard e il destino del mondo (fant., ZDA '86, i. Lea Thompson, J. Jones)
12.20 Sport, odprti studio, 12.50 Fatti e misfatti
13.00 Nan.: Bay Sitter (i. W. Aames, S. Baio)
13.30 Risanke
14.00 Nan.: Professione fantasma (i. M. Lopez)
16.00 Variete za najmlajše, vmes risanke
17.30 Nan.: Sinbad
18.30 Odprti studio, 18.55 Sport studio
19.00 Risanke
19.30 Nan.: Innamorati pazzi (i. Helen Hunt)
20.00 Variete: Sarabanda (vodi Enrico Papi)
21.00 Film: Zona di guerra (pust., ZDA '95, i. Chuck Norris, J. drury)
22.45 Variete: San Silvestro superstar (vodita Amadeus in Gene Gnochhi)
1.35 Glasb. oddaje: Wham!, 2.15 Spice Grils, 3.55 Madonna

TELE 4

16.45 19.30, 23.00 Dogodki in odmevi
13.35 Zibaldone goloso
14.05 Nan.: Agente speciale
17.25 Film: Il ladro di Bagdad
20.05 Konjske dirke
20.30 Film: Un giorno a New York
23.00 Novo leto Videoone

MONTECARLO

12.25 19.25, 22.45, 0.30 Dnevnik, 19.15 Sport
11.00 Variete: Zap Zap TV
13.05 Nan.: Quincy
14.00 Film: La ribelle del sud (pust., ZDA '41)
18.50 Variete: Tappeto volante
18.00 Variete: Zap Zap
20.30 **Novoletna poslanica predsednika republike**
21.10 Sport: Eno leto sporta
22.30 Glasbena odd.: Novo leto na Kubi

Slovenija 1

7.30 TV prodaja
8.00 Praznični program: Male sive celice, 8.45 ris. film Veter v vrhah
10.00 Film: Norci iz Helma
11.15 Dok. serija: Tretje oko
12.10 Nan.: Nash Bridges
13.00 Poročila, vreme, sport
13.10 Napovedniki
13.20 Tedenski izbor: Osmi dan, 13.50 Iz muzeja (16. odd.), 14.40 Dokumentarni film: Petra
14.55 Praznične zgodbe iz skolkje
15.35 **Novoletni koncert Big Banda**
16.20 Slovenski utrinki
16.50 Obvestila
17.00 Obzornik, vreme, sport
17.10 Po Sloveniji
17.30 Kontaktna odd.: Jasno in glasno
18.20 Afera Diareja
19.05 Otrokom za praznike: Capek in Klara (11. oddaja)
19.30 Dnevnik, vreme, sport
20.05 Risanke: Srečko
20.30 Tedi, praznična oddaja za mularijo
21.00 Po domače v novo leto
21.30 Oddaja TV Koper: TV Popper
22.30 Zelje za veselje
0.45 Car operete Franza Leharja, posnetek gala večera iz Kaiservilla v Bad Ischlu
2.15 Film: Subway (Fr. 1985)
3.55 Film: Langoliri (ZDA)

TV PRIMORKA

19.30 Videostrani
20.00 Dnevnik, vreme

Slovenija 2

9.00 Vremenska panorama
9.30 Nan.: Vsi zupanovi moške (ZDA)
10.00 Matineja. Nanizanka: Zamudniki (Avstralija, 9.)
10.25 Nan.: Pacific Drive (Avstral., 130. ep.)
10.50 Tedenski izbor.
Nadaljevanka: Angel, varuh moj (ZDA, 9. ep.)
11.35 Trend, oddaja o modi
12.30 Svet poroča
13.00 TV prodaja
13.30 Risanke
14.05 Otroški musical: Mojčini na Broadwayu
14.35 Opera: Ljubezenski napoj
16.40 Film: Izkusnje zazelene, vendar ne nujne
18.00 Nan.: Lukas (Nemcija, 6.)
18.30 Nanizanka: So leta minila (VB. 3. ep.)
19.00 TV igrice: Kolo sreče
20.00 Film: Zravsval sem Ernesta Hemingwaya (ZDA)
22.00 Film: Razdvojeni moski
23.30 Vanessa Mae na turneji
0.30 Film: Gola pistola (ZDA)
1.50 Letna revija iz sveta razvedrila

Koper

15.00 Euronews
15.15 Otroška odd.: Gugalnica
15.45 Film: Rop v treh dejanjih
17.00 Aktualno: Meridiani
18.00 Program v slovenskem jeziku: Pomagajmo si
18.30 Minute za...
18.45 Primorska kronika
19.00 Tv Dnevnik - Sport
19.30 Otroška odd.: Gugalnica
20.00 Cetrtkova sportna oddaja
20.30 Film: V dobrem in slabem (VB '54)
21.45 **Novoletni program**

RADIO

Radio Trst A

7.00, 13.00, 19.00 Dnevnik, 8.00, 10.00, 14.00, 17.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše, vmes Koledar in Pravljica; 8.00 Deželna kronika; 8.10 Ob Rižani in Rokavi: Skrito cvetje rožmarina; 8.50 Soft music; 9.15 Odprta knjiga: Vnuki; 9.30 Glasba; 10.10 Koncert s slovenskimi izvajalci; 11.00 Aktualnosti na pladnju (V. Valenčič); 12.40 Zborovska glasba; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Kulturne diagonale; 15.00 Plesni ritmi; 15.30 Mladi val; 17.00 Kulturna kronika, nato Glasb. kronika s Hrvaškega; 18.00 Sardinici; 18.40 Blues; 19.00 Pregled dogodkov v letu 1998; 20.30 Silvestrski večer; 23.00 Kratka poročila; Napovednik.

Radio Opčine

11.30, 15.10, 17.10 Poročila v slov.; 8.30, 12.30, 18.30 Poročila in ital.; 10.00 Matineja; 16.30 Te zanima tvoja prihodnost; 17.30 Tržaški potpuri (Incontro con la canzone triestina); 19.30 Plesna glasba.

Radio Koper

(slovenski program)

6.30, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30 Poročila; 12.30, 17.30, 19.00 Dnevnik; 6.15 Utrinek; 6.30 Osmrtnice; 7.00 Jutranjik; 7.30 Noč in dan - OKC obveščajo; 8.00 Pregled tiska, vreme; 8.50 Kulturni koledar; 9.00 Oglašanja s terena; 9.40 Intervju: Kaj na

novoletno mizo; 13.00 Daj, povej; 15.30 DIO; 16.15 Glasba po željah; 17.00 - 19.00 Neresnih 5; 17.30 Primorski dnevnik, osmrtnice; 19.30 Silvesterski večer na Modrih valovih RK, z vami Janja Lesnik in Mišo Zaletel.

Radio Koper

(italijanski program)

6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, Poročila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 8.05 Horoskop; 8.15 3X3; 8.40 Izbrali ste; 9.15 Govorimo o; 10.00 Pregled tiska; 10.05 Sigla single; 10.33 Giro d'aria; 11.00 Modri val; 11.45 Mi in vi; 13.00 L'una blu; 13.07 Buon compleanno; 13.33 Sanje o počitnicah; 14.33 Sigla single; 14.45 Aktualnosti; 16.00 Ob 16-ih; 18.00 Soul power; 18.45 Jazz; 19.25 Sigla single; 19.30 Šport.

Slovenija 1

5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 14.00, 18.00, 21.00, 23.00 Poročila; 6.45 Dobro jutro, otroci; 8.05 Dobrodošli; 9.45 Ringaraja; 10.30 Pregled tiska; 12.05 Na današnji dan; 12.30 Kmetijski nasveti; 13.20 Osmrtnice in obvestila; 15.30 DIO, šport, vreme; 17.05 Otroško silvestrsko popoldne; 18.55 Obvestila; 19.00 Dnevnik, vreme, šport; 19.30 Silvestrujemo, vmes šport, vreme, promet.

Slovenija 2

5.00, 6.30, 7.30, 8.00, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Poročila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Kronika; 8.10 Poslovne zanimivosti; 8.40 Kulturne prireditve; 9.35 Popevki tedna; 10.00 Strokovnjak svetuje; 12.00 Glasb. novosti; 13.45, Gost, Kulturne drobtinice; 14.40 Kdo ve; 15.30 DIO; 16.20 Popevki tedna; 17.00 Glasb. regata; 18.00 Vroče hladno; 18.45 Črna kronika; 18.50 Napoved večernega sporeda; 19.00 Dnevnik, vreme, šport, promet; 19.30 - 5.00 Val 202 silvestruje.

Slovenija 3

7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 22.00 Poročila; 10.05 Gimnasium; 12.05 Igramo in pojemo; 13.05 Repriza; 13.30 Mladi mladim; 14.05 Izobraževalni pr.; 14.50 Kibernetične novice; 15.00 Na ljudsko temo; 15.30 DIO; 16.15 Izvirniki in priredbe; 17.00 Trojna spirala; 17.20 Festival Brežice; 18.20 Komorni koncert; 19.00 Dnevnik, šport, vreme, promet; 19.30 Slovenska in svetovna zborovska glasba; 20.00 - 5.00 Silvestrski večer na programu ARS.

Radio Koroška

18.10-19.00 Club Silvester (dvojezična oddaja); Dnevno Radio Agora: 10.00-14.00/18.00-2.00; Radio Korotan: 2.00-10.00/14.00-18.00 (105.5 MHz)

Horoskop

zapisal B. R. K.

OVEN 21. 3. - 20. 4.: Čeprav se praznikov veselite, v vaši hiši se ni pravega novoletnega vzdušja. Z mislimi ste večinoma v službi, zato ni čudnega, da ne najdete energije za nič drugega.

BIK 21. 4. - 20. 5.: Pred vami je čaroben teden, v katerem vam bo uspelo pozabiti na vse skrbi in težave. Zelo boste družabni, zato boste večino časa obkroženi s svojimi prijatelji in domaćimi.

DVOJČKA 21. 5. - 21. 6.: Po glavi se vam podi dvomi. Prav nobenega zagona ne kazete, kar bo negativno vplivalo tudi na vase bližnje. Ne pričakujte od praznikov prevec.

RAK 22. 6. - 22. 7.: V prihodnjih dneh boste zelo romantično razpoloženi. Partnerju bodo navali čustvenosti prijali, zato bo vaju odnos naravnost zazarel. Okoli vas bo samo izbrana družba.

LEV 23. 7. - 23. 8.: Čas okoli novega leta je za vas se vedno čaroben in lep, kakor je bil v otrostvu. Čeprav imate radi sproščene zabave, ki se razvijajo same od sebe, pripravite presenečenje prijateljem.

DEVICA 24. 8. - 22. 9.: Čeprav vas pogosto vodi razum, vam malo romantike sem ter tja ne more škoditi. Prebudite otroka v sebi in se prepustite prazničnemu vzdušju.

TEHTNICA 23. 9. - 22. 10.: Polni elana boste poskusili sebi in svojim prijateljem pričarati čim lepši vstop v novo leto. Se najlepše vam bo kar v krogu svoje družine.

SKORPIJON 23. 10. - 22. 11.: Čeprav ste pogosto utrujeni, vam dobre volje med prazniki ne bo zmanjkalo. Nikar ne pripravljajte gala večerje in se ne obremenjujte z malenkostmi.

STRELEC 23. 11. - 21. 12.: Ker je pred vami poslovno uspešen teden, vam bo časa za družino na žalost prepogosto primanjlovalo. Če se hočete izogniti slabi volji, se aktivno posvetite svojim najbližjim.

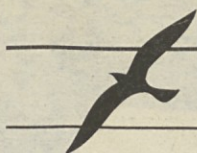
KOZOROG 22. 12. - 20. 1.: Praznično obdobje vam ponuja prilikost, da več časa preživite s svojo družino. Nikar pa se doma ne obnasajte tako kot v službi.

VODNAR 21. 1. - 19. 2.: Čeprav boste v družbi komunikativni in glasni, si boste sem ter tja zazeleli nakaj samote in prav nič ni narobe, če si tudi med prazniki poiščete prostor in čas za umiritev.

RIBI 20. 2. - 20. 3.: Jupiter vam je v letu 1998 prinesel veliko srečo. Prav je, da praznovate vse dosežke in stopite v novo leto polni optimizma in velikih pričakovanj.

RAI 3 slovenski program

Za TRST: na kanalu 40 (Ferlugi) in 64 (Milje)

Za GORICO: na kanalu 69 (Vrh Sv. Mihaela)

20.26 **Risanka:** Barney - Zimske počitnice

20.30 **TV dnevnik**

20.50 **Vabilo v gledališče:** Stara garda (Aldo Nikolaj, r. Mario Ursic in Joze Babic)

RAI 1

6.00 Euronews

6.30 Nan.: Corsie in allegria

6.50 Jutranja razvedrilna oddaja Unomattina (vodita Antonella Clerici in Luca Giurato), vmes (7.00, 7.30, 8.00, 8.30, 9.00, 9.30) dnevnik

9.35 Nabozna oddaja: A sua immagine - Skrivnost resničnega miru

9.55 Masa

11.50 Nabozna oddaja: A sua immagine

12.00 Papežev Angelus in blagoslov

12.15 Novoletni koncert - Orkester Wiener Philharmoniker (dir. L. Maazel)

13.35 Dnevnik, 14.00 Gospodarstvo

14.10 Film: Pollicina (ris., ZDA '93)

15.40 Variete za najmlajše: Solletico (vodita Elisabetta Ferracini in Mauro Serio), vmes risani filmi: Dumbo in nan. Zorro

18.00 Dnevnik

18.10 Nan.: Zorro

18.35 Variete: In bocca al lupo! (vodi Carlo Conti)

19.30 Vremenska napoved

20.00 Dnevnik

20.35 Kviz: La Zingara

20.50 Film: Uno strano scherzo del destino (dram., ZDA '94, i. Steve Martin, Gabriel Byrne)

22.45 Dnevnik

23.00 Glasbena odd.: Novoletni koncert (pon.)

1.10 Dnevnik, zapisnik, horoskop, vreme

1.20 Aktualno: Il grillo - Alessandro Dal Lago, 1.45 Aforizmi - Paolo Rossi

1.50 Potihoma

2.45 Film: Golgota ('35)

RAI 2

7.00 Variete za najmlajše: Jutranji Go-cart, vmes risanke in nanizanke

9.25 TV film: L'isola del tesoro (fant., ZDA '73)

10.50 Tg2 - Medicina 33

11.10 Vreme in dnevnik

12.00 Variete: I fatti vostri - Vase zadeve (vodi Massimo Giletti)

13.00 Dnevnik

13.30 Tg2 Navade in družba, 13.45 Tg2 Zdravje

14.00 Aktualno: Ljubim zivali

14.40 Variete: Ci vediamo in TV (vodi P. Limiti)

16.15 Dnevnik

16.20 Film: Milady - Stirje musketirji (pust., '75, i. O. Reed), 17.15 dnevnik

18.10 Vreme, dnevnik, sport

18.20 Sereno variabile

19.05 Nan.: J. A. G.

20.00 Loto ob 8-ih

20.30 Večerni dnevnik Tg2

20.50 Variete: Superfurore (vodi Alessandro Greco)

23.00 Aktualno: Tg2 Dosje

23.45 Dnevnik, vreme

0.15 TV film: Manny and Lo (dram., ZDA '96, i. Scarlett Johansson)

1.35 Brezdelje utruja?

RAI 3

6.00 Fuori orario

8.35 Aktualne oddaje

12.00 Dnevnik

12.15 Nan.: Kaj ti roji po glavi?

13.00 Aktualno: Otok Goree, 13.25 Media/Mente, 13.45 Aforizmi

14.00 Dezelne vesti, dnevnik

14.30 Film: Inferno di ghiaccio (dram., Kan.-Fr. '95, i. C. Marotte, M. Grenon)

16.00 Nan.: Charlie Grace

17.00 Dokumenti: Geo & Geo Vremenska napoved

18.30 Nad.: Un posto al sole (i. Samuela Sardo)

19.00 Dnevnik, dezelne vesti

19.55 Variete: Blob 2001 minus 3

20.30 Film: La banda degli angeli (dram., ZDA '57, i. Y. De Carlo, Clark Gable)

22.40 Dnevnik, dezelne vesti

23.05 Glasbena odd.: Céline Dion

0.30 Dnevnik, pregled tiska, kultura, vreme

1.10 Aktualno: Fuori orario

2.20 Nan.: Star Trek

3.50 Film: Broadway Danny..

RETE 4

6.00 Nad.: Regina, 7.50 Gualupe

9.00 Film: Un angolo di paradiso (kom., ZDA '35)

10.00 Film: Susanna e le Giubbe Rosse (kom., ZDA '39)

11.30 Dnevnik

11.40 Aktualno: Forum

13.30 Dnevnik Tg 4

14.00 Kviz: Kolo sreče

15.00 Film: Canta che ti passa (glas., ZDA '45, i. G. Kelly, F. Sinatra)

18.00 Kviz: OK, il prezzo è giusto

18.55 Dnevnik

19.30 Risanke

20.35 Nan.: Amico mio (i. M. Dapporto)

22.45 Film: 1941 - Allarme a Hollywood (kom., ZDA '79, i. Dan Aykroyd, John Belushi, L. Bens)

1.10 Pregle dtiska

1.30 Raffaella Carrà Show

2.30 Film: La carne ('91)

CANALE 5

6.00 Na prvi strani

8.00 Jutranji dnevnik Tg5

8.45 Nabozna oddaja: Le frontiere dello spirito

9.30 TV film: I viaggi di Gulliver (fant., ZDA '96, i. Ted Danson, Mary Steenburgen)

13.00 Dnevnik TG 5

13.30 Nan.: Norma in Felice (i. Gino Bramieri)

14.00 Film: Il gioiello del Nilo (pust., ZDA '85, i. Michael Douglas, Kathleen Turner)

16.00 Film: Il Paradiso può attendere (kom., ZDA '78, r.-i. Warren Beatty, Julie Christie, J. Mason)

18.15 Variete: Superboll (vodi Fiorello)

20.00 Dnevnik TG 5

20.30 Variete: Striscia la notizia (vodita Ezio Greggio in Enzo Iacchetti)

21.00 Variete: Paperissima (vodita Lorella Cuccarini in Marco Clumbro)

22.40 Variete: Titolo (vodi Enzo Iacchetti)

23.05 Aktualna odd.: target (vodi Natasa Stefanenko)

0.00 Nan.: Il ritorno di Missione impossibile - Killer

1.00 Dnevnik

1.30 Striscia la notizia

2.00 Film: Fantaghirò 5 - Il ritorno di Fantaghirò

ITALIA 1

6.10 Otroski variete Ciao ciao mattina in risanke

9.20 Nan.: Mr. Cooper - Praznik (i. Mark Curry)

9.50 Film: Wargames (fant., ZDA '83, i. Matthew Broderick, Ally Sheedy)

12.20 Odperti studio

12.10 SP v smučanju: zenski superveleslalom

13.30 Risanke

14.00 Nan.: Professione fantasma (i. M. Lopez)

16.00 Variete za najmlajše, vmes risanke

17.30 Nan.: Sinbad

18.30 Odperti studio

19.00 Risanke

19.30 Nan.: Innamorati pazzi - Prihodnji teden, ob isti uri (i. P. Reiser, H. Hunt)

20.00 Variete: Sarabanda (vodi Enrico Papi)

20.45 Film: Rambo (pust., ZDA '82, i. S. Stallone, Richard Crenna)

22.35 Film: Artic Blu (pust., Kan. '93, i. Rutger Hauer)

0.40 Film: Frankenstein junior (kom., ZDA '94, r. Mel Brooks, i. Gene Wilder)

2.40 Glasba: Super

3.45 Nan.: I ragazzi della 3.a C - Praznik

TELE 4

13.30 19.30, 23.00 Dogodki in odmevi

14.00 Arriva Charlie Brown

17.30 Film: Minuzzolo cavallino rosso

19.10 Komični filmi

20.30 Film: Il giro del mondo in 80 giorni, 0.00 Il centro della ragnatela

MONTECARLO

12.45 19.30, 22.45, 0.30 Dnevnik, 13.30, 19.50 Sport

11.00 Variete: Zap Zap TV

12.00 Papežev blagoslov

14.00 Film: Blitz nell'oceano (pust., ZDA '80)

16.20 Variete: Tappeto volante

18.00 Variete: Zap Zap

20.35 Film: Agente 007 - una cascata di diamanti (VB '71)

0.10 Film: Bounty Tracker - Poliziotto a Los Angeles (dram., ZDA '93)

Slovenija 1

6.55 Alpski kvintet z Ivanko in Otom

7.20 Po domače v Novo leto

8.00 Praznični program: Tedi, praznična odd. za mularijo, 8.30 ris. film Zimske vrbe, 9.45 Risanke

9.55 Film: Srečno, Kekec (Slovenija 1963, r. Joze Gale, i. Velimir Gjurin, Blanka Florjanc, Martin Mele)

11.15 Novoletni koncert z Dunaja

13.35 Porocila, vreme, sport

13.55 Pravljica: Pod klobukom

14.35 Želje za veselje

16.50 Obvestila

17.00 Obzornik, vreme, sport

17.10 Po Sloveniji

17.30 Sprehodi v naravo: Bodika

17.45 Risanka: Srečko

18.15 Dokumentarna serija: Iz zivi prihodnosti (17.)

18.40 Razpoke v času: Slovenski miti in legende - Jaga Baba

19.10 Otrokom za praznike: Capek in Klara (12. odd.)

19.30 TV Dnevnik, vreme, sport

19.55 Oglasi

20.00 Sportni kviz

21.10 Svet v letu 1998

22.05 Porocila, vreme

22.15 Sport, oglasi

22.25 Novoletni koncert z Dunaja

0.40 Film: Ugriz (Avstralija, r. Michael Carson, i. Hugo Weaving, Lesley Manville, Frank Gallacher)

0.40 Dober večer

3.40 Napovedniki

TV PRIMORKA

8.00 17.00 Videostrani

17.00 Videospot dneva

17.05 ...

17.20 ...

19.20 Videostrani

20.00 Dnevnik, vreme

20.10 ...

20.30 ...

20.50 ...

22.20 ...

23.00 Dnevnik TV Primorka

Slovenija 2

7.00 Tedenski izbor: Ljubzenski napoj (opera, G. Donizetti, iz Lyona)

9.00 Letna revija iz sveta razvedrila

10.00 Matineja. Nanizanka: Zamudniki (Avstralija, 10.)

10.25 Tedenski izbor. Nani-zanka: Lukas (Nem., 6.)

10.55 Nanizanka: So leta minila (VB, 3. ep.)

11.25 Dokumentarna oddaja: Bloško smucanje

11.55 SP v smučanju: Zlata lisica, zenski superveleslalom

13.25 Novoletna skakalna turneja

16.10 Film: Conagher (ZDA 1991, r. Reynaldo Vilklalobos, i. Sam Elliott, Katharine Ross)

18.05 Nan.: Indaba (Fr., 25. ep.)

18.30 Nan.: Davis, ravnatelj (ZDA, 6. epizoda)

19.00 TV igrice: Kolo sreče

19.30 Videoring

Novosti z mojco

20.00 Film: Hoteti leteti (It. 1991, r. M. Nichetti-G. Manuli, i. Maurizio Nichetti, Angela Finocchiario, P. Roversi)

21.35 Dok. serija: Velike romance 20. stoletja (10.)

22.05 Film: V plesnem ritmu

23.35 Nan.: Sodišče (ZDA, i. P. Wettig, Brad Johnson, 7.)

0.30 Nananizanki: Vsi zupanovi mozeje (ZDA, 21. ep.), 0.50 Leteci odred (ZDA, 6. epizoda)

Koper

12.15 SP v smučanju: zenski superveleslalom

13.30 Smucarski skoki

15.00 Euronews

15.30 Novoletni program: Dvatisoč minus ena (sodelujejo Witz Orchestra, Al Bano, E. Iacchetti, itd.)

18.00 Program v slovenskem jeziku: TV Poper

18.45 Primorska kronika

19.00 Dnevnik, sport

19.30 Film: Paquito (VB 1967, i. M. Reyna, V. Texera)

20.30 Novoletni koncert

21.45 Vsedanes aktualnost

22.00 Gledališka amaterska skupina: Va Piran

23.10 Pogovorimo se o... Vedezevalki Elena

... Vsedanes - TV dnevnik

R A D I O

Radio Trst A

8.00, 13.00, 19.00 Dnevnik; 8.20 Koledar; 8.30 Novoletni potpuri; 9.00 Maša iz cerkve v Rojanu; 9.45 Soft music; 10.00 Mladinski oder: Ivanova novoletna zgodba (B. Pertot, r. M. Peterlin); 10.30 New Swing Quartet; 12.00 Pregled dogodkov v letu '98; 12.45 Melodije; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Deželna kronika; 14.10 Otroski kotiček; 14.25 Veselo po domače; 15.05 Glasbeni predah; 15.30 Mladi val; 17.00 Božični koncert; 18.00 Kulturni dogodki; 18.45 Slovenska lahka gasba; 19.20 Napovednik.

Radio Opčine

11.30, 15.10, 17.10 Porocila v slovenščini; 8.30, 12.30, 18.30 Porocila v ital.; 10.30 Matineja; 16.00 Juke Box Time lestvica tedna; 19.00 Morski val (vsakih 14 dni).

Radio Koper (slovenski program)

6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30, Porocila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 7.15 Otvoritev; 8.00 Noč in dan; 10.00 Materinski dom v Postojni; 11.00 Intervju z J. Drnovškom; 11.30 Koncet z Dunaja; 13.30 Dnevnik; 14.00 Glasba po željah; 14.30 Čestitke iz Avstralije; 15.30 DIO, 16.30 Z izolski letalom v Evropo; 18.00 Koncert Medsiterana; 19.00 Dnevnik; 20.00 Novoletni koncer iz portorskega Avditorija;

22.00 Zrcalo dneva; In naše diskloteke.

Radio Koper (italijanski program)

6.15, 8.30, 9.30, 10.30, 13.30, 14.30, 16.30, 17.30 Porocila; 7.15, 12.30, 15.30, 19.30 Dnevnik; 6.25 Drobci; 8.05 Horoskop; 8.40 Izbrali ste; 9.15 Govorimo o; 9.33 Pred našim mikrofonom; 10.00 Pregled tiska; 10.05 Sigla Single; 11.00 Iz parlamenta; 12.55 Pesem tedna; 13.00 L'una blu; 13.40 Bella bellissima; 13.55 Moj dom; 14.10 Živeti danes; 14.33 Sigla single; 14.33 Euro notes; 14.45 Govorimo o; 16.00 Ob 16-ih; 18.00 London calling; 19.30 Sport; 20.00 RMI.

Slovenija 1

5.00, 6.00, 6.30, 7.30, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 19.00, 21.00, 23.00 Porocila; 6.45 Dobro jutro, otroci; 7.30 Svetovalni servis; 8.05 Radio Ga-Ga; 9.45 Ringaraja; 10.05 Feljtonska redakcija; 11.05 Poslušalci čestitajo; 12.15 Novoletni koncerti; 13.35 Obvestila in osmrtnice; 15.00 Radio danes; 15.30 DIO; 17.05 Svet v letu '98; 18.15 Gremo v kino; 19.45 Lahko noč, otroci; 20.00 Odd. o morju in pomorščakih; 20.30 Slovencem po svetu; 22.00 Zrcalo dneva, vreme; 22.30 Informativna odd. v tujih jezikih; 22.45 Nas kraj; 23.05 Literarni nočno; 0.00 Porocila.

Slovenija 2

6.30, 7.30, 8.30, 9.30, 10.30, 11.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30 Porocila; 19.00 Dnevnik; 7.00 Kronika; 8.00 Iz naših sporedov; 8.15 Rekreacija; 8.40 Kulturne prireditve, goriške novice; 9.35 Popevki tedna; 11.35 Obvestila; 12.00 Country glasba; 13.45 Gost izbira glasbo, kulturne drobtinice; 15.30 DIO, sport; 16.15 Popevki tedna; 16.30 Petkova centrifuga; 17.00 Glasovanje za novi popevki tedna; 17.35 Obvestila; 18.45 Črna kronika; 19.30 Stop pops 20, novosti; 22.00 Zrcalo dneva; 22.25 Klub klubov.

Slovenija 3

7.00, 8.00, 9.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 18.00, 22.00 Porocila; 6.05 Jutranjica; 10.05 Novoletni koncert Delavske godbe Trbovlje; 13.30 Ljudsko izročilo; 14.05 Izobraževalni pr.; 15.00 Šanson; 15.30 DIO, sport; 16.05 Oživljene opere; 18.00 Novoletni koncert; 20.30 Slovesne večernice; 22.05 Igra; 23.00 Šestnajst strun; 23.55 Glasba in napoved; 0.00 Porocila.

Radio Koroška

6.08-7.00 Dobro jutro, Koroška; Guten Morgen, Kärnten; Duhovna misel (mag. Ivan Ollip); 18.00-18.30 Srečno Novo leto!!; **Radio Agora:** 10.00-14.00/18.00-2.00; **Radio Koro-**tan: 2.00-10.00/14.00-18.00 (105.5 MHz).

Primorski dnevnik

Lastnik: Zadruga Primorski dnevnik z o.z. - Trst
Izdajatelj: DZP - P.R.A.E. d.o.z. — Družba za založniške pobude
Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040 7796699, fax 040 773715

Tisk: EDIGRAF, Trst

Odgovorni urednik: BOJAN BREZIGAR

Redakciji: Trst, Ul. dei Montecchi 6, tel. 040 7786300, fax 040 772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481 533382, fax 0481 532958
Dopisništva: Cedad, Ul. Ristori 28, tel. 0432 731190, fax 0432 730462
Celovec, Wulfengasse 10/H, tel. 0463 318510, fax 0463 318506

Internet: <http://www.primorski.it/>
e-mail: redakcija@primorski.it

Prodajno naročninska služba
Italija: Trst, Ul. Montecchi 6, tel. 040 7786300, fax 040 772418
Gorica, Drevored 24. maja 1, tel. 0481 535723 fax 0481 532958

Cene oglasov
Italija: 1 oglasni modul (širina 1 stolpec, višina 28 mm) 100.000 LIT, finančni in legalni 150.000 LIT, ob praznikih povisek 20%; mali oglasi 1000 LIT beseda; osmrtnice, zahvale in sozolja po formatu. IVA 20%

Cena: 1.500 LIT - 80 SIT
Naročnina za Italijo 480.000 LIT
Poštni tr. PRAE DZP št. 11943347

Letna naročnina za Slovenijo 20.000 SIT plačljiva preko
DISTRIEST, Partizanska 75, Sezana, tel. 067-32147
ziro račun 51420-601-27926

Registriran na sodišču v Trstu št. 14 z dne 6. 12. 1948
Član italijanske zveze časopisnih založnikov FIEG

ALUMINIJASTE
ZASTEKLITVE

Žerjal
s.n.c.

Zerjal Luciano & Figli
Tel. 040/228201
Fax 040/228711

GRADBENO
PODJETJE
Geom. **IDLE TUL & C.** S.n.c.

Obdelava betonskega železa,
gradbena dela,
popravila in vzdrževanja.

Tel./Fax: 040/818141

Foraus
S.n.c.

Paolo Foraus & C.

Tel. & Fax 040/8325010

SALVI S.n.c.
Slavec Roberto & Adrian

Gradbena dela, popravila
in vzdrževanja, mizarstvo,
vgrajevanje, popravila in vzdrževanja
vodnih in električnih napeljav.

Tel. 040/228083 - 228118

POPRAVILA
AVTOMOBILOV VSEH
ZNAMK
OTACAR
AVTOKLEPARSTVO

Ota David & C. S.n.c.

Tel. & Fax: 040/228359

Saša Smotlak

IZDELAVA ORODIJ ZA
PLASTIKO
IN TLAČNO LITJE

Tel. 040 227034
Fax 040 227095

SisLi

LESNI SISTEMI
Zerjal Ervino & Lajris

- MIZARSTVO
- TESARSTVO
- LESENE STREHE

Tel./Fax 040/228877

OTA & C. Snc

Ota Emilio & C.

Vgrajevanje in vzdrževanje
ogrevalnih, klimatskih,
ventilacijskih, zmrzovalnih
in protipožarnih naprav
ter sanitarij, kovastvo.

Tel./Fax: 040/228109

Elektravto

ELEX2 S.n.c.

Mauri Sergio

Servis MAGNETI MARELLI

DOBAVA in MONTAŽA
AVTORADIJEV - AKUMULATORJEV in
ELEKTRONSKIH ALARMNIH NAPRAV

Tel. 040/228881

B.B.

Bandi Boris & C. Snc
Tiskarna

Tel. & Fax
040/228983

BETONFER

PRODAJA IN OBDELAVA
BETONSKEGA ŽELEZA TER
ARMATURNIH MREŽ ZA
GRADBENISTVO

Tel. 040/227078 - 227084
Fax 040/228539
E-mail: betonfer@iol.it

OBRтна CONA DOLINA - DOLINA 507/3
34018 TRST - TEL.: 040/228537

Severino Kozina & P.

CIVILNO IN NAVTIČNO
KLJUČAVNICARSTVO
IN CEVARSTVO

Tel./Fax: 040/228563

COMETPLAST

PREDELAVA
PLASTIČNIH
MAS

Tel. 040 227034
Fax 040 227095

Prodaja in servis

Gomme G. & G.

Avtomehanična delavnica,
prodaja avtoplasčev, montaža
in centriranje ter avtooptika.

Tel./Fax: 040/228169

PAROVEL

Essenca vina

Zivec

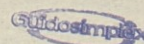
Zivec S. & C.

- instalacije in adaptacije
električnih napeljav
- izdelovanje in popravila
svetlobnih napisov

Tel. 040/228091 - 228389

SPECIALIZIRANA
DELAVNICA ZA VSE
ITALIJSKE IN TUJE ZNAMKE

Prilagoditve za telesno prizadete
Tel. & Fax: 040/228264

MINGOT est
DVIGALA
MINGOT snc
SERVIS

Tel. 040/8327127
Fax 040/227087

**Konzorcij
Dolina**
vam želi
srečno in veselo
99